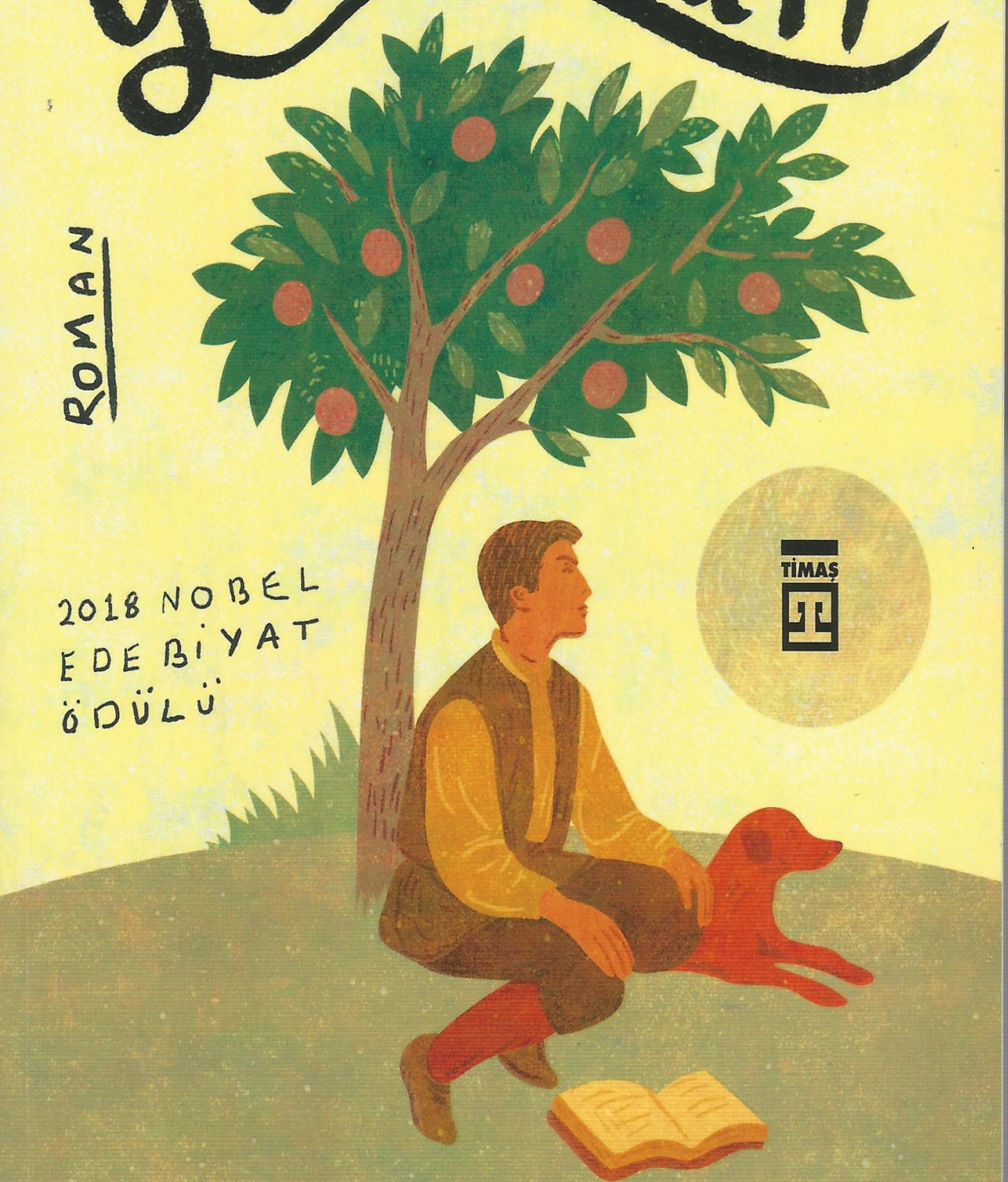
Kitap'ın Yolcuları

ROMAN



2018 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

TİMAŞ

Olga Tokarczuk

LEHÇE ASLINDAN ÇEVİREN NEŞE TALUY YÜCE

KİTAP'IN YOLCULARI

Olga Tokarczuk

Dünya Roman - Öykü

TİMAŞ YAYINLARI | 6594

Edebiyat Kitaplığı - Dünya Edebiyatı Dizisi | 127

PROJE EDİTÖRÜ

Ayşe Tuba Ayman

ÇEVİRİ

Neşe Taluy Yüce

KAPAK TASARIMI

Barış Şehri

İÇ TASARIM

Nur Kayaalp

1. BASKI

Aralık 2025, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-4977-6

9 786050 849776

TİMAŞ YAYINLARI

Bahçelievler Mah. Zübeyde Hanım Cad. No: 8
Üsküdar / İstanbul Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT

WPC Matbaacılık
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad.
No: 17-1 Esenyurt / İstanbul
Telefon: (0212) 886 83 30
Matbaa Sertifika No: 50884

YAYIN HAKLARI

Copyright © Olga Tokarczuk 1993
© *Podróż ludzi księgi* orijinal adıyla 1993'te yayımlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

KİTAP'IN YOLCULARI



OLGA TOKARCZUK

LEHÇE ASLINDAN ÇEVİREN NEŞE TALUY YÜCE

OLGA TOKARCZUK

29 Ocak 1962 yılında Sulechov'da dünyaya gelen Olga Tokarczuk, edebiyat kariyerine başlamadan önce Varşova Üniversitesi'nde psikolog olarak çalışmış, burada Carl Jung üzerine çalışmalar yapmıştır. Polonya'nın en başarılı yazarları arasında yer alan Tokarczuk, *Koşucular* romanıyla 2018 Man Booker International Ödülü'nü kazanmış, *Sür Pulluğunu Ölülerin Kemikleri Üzerinde* ile de 2019 ödülünün finalistleri arasına girmiştir. 2015'te Polonya Kültür ve Doğal Alan Bakanlığı tarafından özel bir edebiyat ödülüne layık görülmüştür. Bunun yanı sıra yazar, Polonya'nın en prestijli edebiyat nişanı olan Nike Ödülü'ne layık görülmüştür. Yazarın on romanı ve üç kısa hikâye derlemesi, kırktan fazla dile tercüme edilmiştir. Yazarlığın yanı sıra Tokarczuk, Polonya Yeşiller Partisi üyeliğini sürdürmekte ve aktivist faaliyetlerde bulunmaktadır. 2018 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi olmuştur.

NEŞE TALUY YÜCE

Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon Bölümünü ve aynı üniversitenin Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında lisans öğrenimini tamamladı. 1996'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Leh Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında doktor, 2005'te profesör unvanı aldı. Çevirilerinin yanı sıra pek çok kuramsal kitabı da bulunmaktadır. 2006'da Leh edebiyatının başyapıtlarını çevirdiği ve bu edebiyatı Türkiye'de ustaca tanıttığı için Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Stefan Meller'den özel bir ödül almıştır ve 2009 yılında *Testosteron* (A. Saramonowicz) adlı oyunun çevirisiyle, Ankara Sanat Kurumu tarafından, "En İyi Çevirmen Ödülü"ne layık görülmüştür. 2016 yılında Polonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığından "Polonya Kültürüne Hizmet Nişanı" almıştır. Pek çok oyun çevirisi çeşitli tiyatrolar tarafından sergilenmiştir ve sergilenmektedir.

Bir Başlangıcın Haritası: Olga Tokarczuk'un Edebî Evrenine Giriş

Olga Tokarczuk'un edebî evrenine ilk adımını atmak isteyen bir okur için *Kitap'ın Yolcuları* belki de en doğru kapıdır.

Ancak onun romanlarına aşina olan okurlar için bu eser, yazarın anlatı evrenine atılan ilk adımın izini sürmeye davet eden bir tür "edebî arkeoloji" deneyimidir. Ne de olsa 1993 yılında yayımlanan bu ilk roman, yalnızca Tokarczuk'un yazarlığa attığı ilk adım değil, aynı zamanda yıllar içinde inşa edeceği benzersiz anlatı dünyasının habercisidir. Daha sonra kaleme alacağı metinlerde derinleşecek temalar –yolculuk, içsel arayış, simya, sözcüklerin büyüsü, farklılıkların birlikteliği ve kozmik düzen– bu kitapta ilk kez dile gelir, tohumlanır ve zamanla yazarın edebî evreninin karakteristik izleklerine dönüşür. Bir başka deyişle *Kitap'ın Yolcuları* Tokarczuk'un edebî kimliğinin filizlendiği, karakteristik sesinin duyulmaya başladığı metindir.

Bu romanda karşımıza çıkan motifler, karakterler ve düşünsel arka plan; ileride yazılacak eserlerin zeminini hazırlar. Tokarczuk'un kendine özgü anlatı tarzının ipuçları burada sezdirilir, onun dünyasını tanıyan okurlar içinse bu ipuçları geçmişe dönük bir keşif ve tamamlayıcı bir okuma zevkine dönüşür.

Romanın adı bile, çok katmanlı bir anlatının kapısını aralar: "Kitap'ın Yolcuları" yalnızca bir tarikata ya da metafizik bir inanışa ait kimseler değil, aynı zamanda hakikatin peşinden giden, dünyayı anlamlandırmaya çalışan figürlerdir. 1685 yılında Pirene Dağları'na doğru yola çıkan bu yolcular, görünürde rastlantıyla bir araya gelmiş gibi dursalar da her biri farklı bir hakikatin taşıyıcısıdır. Onları yola çıkaran yalnızca bir efsane değil, içlerinde kıpırdanan çözülmemiş bir sorudur.

Bu arayışın en dokunaklı yüzü, dilsiz bir kahraman Gauche'da somutlaşır. Klaris rahibelerinin kapısına terk edilmiş bu çocuk, sözcüklere sahip olamasa da onların anlamını herkesten daha derinden hisseder. Tokarczuk'un sezgisel diliyle, sözcükler onun gözünde maddesel dünyanın sihirli yankılarıdır. Konuşamaması, sözcüğün kutsallığına daha da yakınlaştırır onu. Kırlangıçlar, atlar ve sarı köpek, onun sessiz direnişinin, sesi olmayan mücadelesinin tanıklarıdır.

Yolculuğun başlatıcısı, simya ile uğraşan bir bilge olan Marki'dir. Aile yaşamını arka plana itmiş, bilgeliği yalnızca metafizik odağında aramıştır. De Berle ise ayakları yere basan bir banker, modern aklın temsilcisidir. Gerçeği ancak gözle görülür olanda ararken, kendini bir anda mistik bir serüvenin içinde bulur.

Ve Veronika... terk edilmiş bir metres. Aşkın yarası, rüyaların büyüsü, para ve sevgi arasındaki çelişkiyle yola çıkan bu kadın, yalnızca bir yol arkadaşı değil, aynı zamanda kadınlık, arzular ve kayıp temalarının yansımasıdır.

Her karakter, aynı yola bambaşka sebeplerle düşer. Gauche için bu bir iş, Veronika için bir kaçış, De Berle için belki bir merak, Marki için ise bir arayıştır. Ama hepsini bir arada tutan şey, varlığına inanılan efsanevi bir Kitap'tır. Onu bulan kişi, mutlak bilgiye ulaşacaktır – ya da öyle sanılır. Tokarczuk'un anlatısında bu Kitap, bir objeden çok bir simgedir: Hakikatin, anlamın ve belki de hiç ele geçmeyecek olanın simgesi.

Bu roman yalnızca bir hikâye anlatmaz; aynı zamanda anlatının ne olduğu, nasıl kurulduğu ve insanın anlatıyla kurduğu ilişki üzerine düşünür. Yukarıda da söz edildiği gibi astroloji, Satürn'ün etkileri, simyevi dönüşüm gibi izlekler yalnızca süs değil; Tokarczuk'un anlatı dünyasını şekillendiren, onun düşünsel derinliğini besleyen kurucu motiflerdir.

Kitap'ın Yolcuları bir yolculuk romanı değil, yolculuğun kendisinin romanıdır. Her okur bu metinde kendi yolculuğunu bulacaktır. Tokarczuk'un dünyasında mutlak hakikatler yoktur; anlatılar çok sesli, karakterler parçalıdır. Okur, tıpkı romanın kahramanları gibi, bu metnin labirentinde kendi anlamına, kendi Kitap'ına doğru yürür. *Kitap'ın Yolcuları* yalnızca bir başlangıç değil; aynı zamanda bir arayış, bir yankı, bir iç sesi dinleme çağrısıdır.

Sayfalarını çevirmeye başladığınızda bir harita yerine bir yankıyla karşılaşacaksınız. Ne büyük serüvenler ne de kesin cevaplar bekliyor sizi. Bunun yerine sözcüklerin çevresinde dolanan sessizlik, gözle değil sezgiyle okunacak bir anlatı, belki en çok da içsel bir yolculuk...

Bu metin, coğrafyanın değil, ruhun katettiği mesafeyi anlatıyor.

Bu hikâyeye girerken okuru yanına fazla bir şey almamalı. Ne beklenti ne hüküm.

Belki yalnızca biraz dikkat...

Çünkü bazı kitaplar sesle değil, sessizlikle konuşur.

Yazarın da dediği gibi:

"Yolculuk bir anlatıdır ve birisi onu anlattığı sürece anlatının sonu yoktur."

Prof. Dr. Neşe Taluy Yüce

o

Gauche, bu hikâyede rastlantısal bir kişi. Yolculuğa katılacağına dair hiçbir işaret yoktu. Zaten plana da dahil değildi. Hikâyesi bu tür rastlantılarla doludur, ancak rastlantının ne olduğu hâlâ bilinmediği için, bir şey oluyorsa sadece olması onun için en iyi gerekçedir ilkesinin suistimalini gönül rahatlığıyla affedebiliriz.

Gauche'un yaşamında rastlantı ilk kez, gün batmadan önce büyük kapıyı kapatmak üzere olan Klaris rahibelerinden biri onu bulduğunda işledi. O sırada Gauche zayıf, üşümüş bir bebekti ve geceyi sağ çıkarması olanaksızdı. Kımıldamadan yatıyordu, gözleri kocaman açıktı. Ağlamıyordu. Belki de sesi, o erken aralık akşamında sonsuza dek donmuştu ya da belki baştan beri sessizdi. Rahibeler bunu bir işaret, bir kutsal uğur saydılar; ne de olsa insan sesinin hep boşlukta, yankılanan, yani duyulmayan bir ses olduğu bir dünyada, çığlık çığlığa ağlamamak büyük bir esenlikti.

Klaris rahibeleri, çocuğu önce yanlarına aldılar, ancak çocuk onlara fazla yük olmaya başlayınca, onu manastırın yanındaki köyde yaşayan bir kadına verdiler. Bu kadının zaten kendi çocukları vardı —onlar da aynı derecede zayıf, aynı derecede kırılgandı. Kadın, bu erkek çocuğuna görev duygusuyla baktı; çünkü ölümü hazırlayan bir işe elini

sürmek istemiyordu: O, yaşam vermek ve yaşatmak için doğmuştu. Ölüm de bir kadındır,[1] ama daha üstün bir yaşam türü sunar —sonsuz yaşamı.

Köylü kadın bu oğlana çocuğu gibi baktı. Onu besledi, kirlendiğinde yıkadı. Ona haç çıkarmayı ve aşkı arzulamayı öğretti. Kadın öldüğünde rahibeler bu dilsiz çocuğu onun cesedinin yanı başında kıvrılmış yatarken buldular. Yanlarına alırken hiç direnmedi. O sırada henüz beş yaşındaydı.

Gauche'un yaşamında zaman hep kendi döngüsünü çiziyordu. Bir bahardan diğerine geçerken biberiyenin çiçek açtığı günlerden mor lavantaların toplanmasına, ardından aniden ağaçlardan düşen olgun kestane meyvelerine kadar... Gauche bu zamanın özünü çabucak kavradı; bu yüzden diğerleri gibi aceleyle ileri atılma ihtiyacı hissetmedi. Kendi ritminde, güvenli bir kabuğun içinde duruyor, yavaş yavaş büyüyor ve zar zor fark edilen bu akışı içselleştiriyordu. Dünyayı da aynı ağır ağır, tereddütle anlıyordu; o kadar ki, bu hali neredeyse hantallık sayılabilirdi. Ne kadar istese de asla konuşmayı öğrenemedi. Ağzını açıyor, dudaklarıyla görünmez ve duyulmaz sözcükleri biçimlemeye çabalıyorduysa da, diliyle ittiği sözcükleri, bu çabalara kayıtsız kalan dünyaya gerisin geri gönderiyordu. Yazın ve baharda bahçede, mutfakta çalışırdı; hani yiyecek kaplarının yanından kovulmaya ses çıkarmayan

1 Lehçede "śmierć" kelimesi "ölüm" anlamına gelir ve dilbilgisel olarak dişi (feminine) cinstendir. Bu nedenle Polonya edebiyatında ve halk anlatılarında ölüm sıklıkla kadın figürü olarak kişileştirilir. Metindeki "Śmierć też jest kobietą" (Ölüm de bir kadındır) ifadesi hem bu gramatik yapıya bir gönderme taşır hem de edebî bir sembolizm içerir: Ölüm, yaşamı sona erdiren ama aynı zamanda başka bir tür "yaşam" (sonsuz yaşam) sunan kadınsı bir güç olarak betimlenir. (ç.n.)

bir sokak köpeği gibi. Kışları da sıcacık ocak üzerinde kestaneden insan ve hayvan figürleri yaptığı, sonra onları avludan biberiye bahçesine, oradan da çöplerin atıldığı yamaçlara doğru uzak yolculuklara gönderdiği manastır mutfağının yanında geçirirdi. Duvarın kenarına dizdiği köpek, insan ve kuş kervanlarının, işaret parmağının hafif dokunuşuyla çaresizce yuvarlanışını seyrederdi. Akşamüstü mutfağa döndüğünde sessiz rahibeler otları kurutur, akşam yemeğini pişirirlerdi. Yatağının altında her zaman yeni kestanelerden büyük bir yığın olurdu.

Rahibeler, yanlarında büyüyen bu küçük oğlanın da tıpkı gizli, mistik yârleri Assisili Aziz[2] gibi Tanrı'nın bir çocuğu olduğunu sezmişlerdi. Kış yelinin dilini anlamak, ilkbaharda toprağı yararak uyanan tohumların acılı çığlığını işitmek, harflerin bilgeliğinde kayıp gitmekten yeğdir ne de olsa. Çocuğun aralarında oluşunu en iyi açıklayan şeyin, oraya gelişinin rastlantısal hali olduğunu biliyorlardı. Ayrıca yine biliyorlardı ki Tanrı'nın işi, vermek kadar geri almaktır. O yüzden fazla bağlanmadılar bu sessiz, suskun yaşama.

Tanrı, Gauche'a erkeksi varlığını bağışlayarak onu Klaris rahibelerinden aldı. Bu durumda başrahibe, topluluğun artık görevini yerine getirdiğini düşündü. Bundan böyle Gauche'la ilgilenmek Tanrı'ya kalmıştı. Böylece onu

2 "Yâr" sözcüğü çoğunlukla tasavvufi ve edebî metinlerde Tanrı'ya duyulan sevgi ya da mistik bir aşkı anlatmak için kullanılır. Metindeki "ich skrywany oblubieniec - święty z Asyżu" ifadesi, rahibelerin gizli "yârleri" olan Aziz Fransis (Assisili Aziz) anlamına gelen için mecazi bir dildir. Rahibeler Tanrı'ya ya da bu Aziz'e adanmış kabul edilir; bu yüzden Aziz, mecazen onların "oblubieniec" yani "nişanlısı/gizli ya da mistik yâri" olarak anılır. (ç.n.)

Rabb'in korumasına teslim edip dünyaya uğurladılar. Yanına iki renkli bir ceket, şapka ve azık verdiler. Gauche manastırdan ayrılırken, ona sıkı sıkıya bağlanan, kocaman açılmış gözlerinin dediklerini anlayabilen sarı bir köpek de düştü peşine. Gauche gibi o da işitebiliyor ama konuşamıyordu.

Gauche'un öyküsü –daha önce söylendiği gibi– bu anlatının esas izleği değildir. Asıl önemli olay, Gauche'un köpeğiyle birlikte çıktığı yolculukta Paris'e vardığı anda başlar. Bu, 1685 yılının yazına denk düşer. Aslında oraya gitmiyordu, yalnızca dümdüz yürüyordu. O vakitler bütün yollar bu şehre çıkardı.

Gauche, ancak Paris'in varoşlarına kadar varabildi —insanların hâlâ kentin merkezinin gölgesinde yaşadığı kıyı mahallelere. Yolcular, bu mahallelerde durup soluklanırdı; tıpkı cumartesinin pazara dönüşe hazırlanması gibi onlar da büyük caddelere girişe hazırlanırlardı buralarda. Merkezde ise dünyanın en kudretli kralı ve onun sarayı bulunurdu; zengin dükkânlar, bankalar, görkemli kiliseler, müzik ve kalabalığın uğultusu vardı. Paris'in tam ortasında, dünyanın gerçek merkezi yer alırdı.

Tamamen rastlantıyla, sahibinin bu garip oğlanın atlarla nasıl iyi anlaştığını fark edecek kadar güçlü sezgilere sahip olduğu bir hanın ahırında iş buldu Gauche. Atlar da sarı köpek gibi çocuğun bakış diliyle söylediklerini anlıyor, aynı dilden karşılık veriyorlardı. Gauche, ilk birkaç gün içinde çok şey öğrendi. Paranın ne demek olduğunu, emeğini ve özgürlüğünü para için satmanın mümkün olduğunu kavradı. Dolaşmakla bir yerde kalmak arasındaki ayrımı da ilk kez o zaman anladı. Ayrıca kaldığı yerden hem insan hem

hayvan çiftlerini gözleyerek erkekle kadın, kısrakla aygır arasındaki farkı da anladı. İnsanların Klaris rahibelerden ne denli farklı olduğunu da gördü. Bu yalnızca saç kesimleri, peruklar ya da giysilerinin renkliliğiyle ilgili değildi; esas fark, insanların içinde taşıdığı zamanın dağınıklığındaydı. Yüzlerce yolcuyu görüp farklı dillerini işitince, içlerindeki telaşı sezince, onların da kendi yaptığı kestane kuklaları kadar geçici oldukları izlenime karşı koyamıyordu. Sanki ağızlarını kapatsa, o rengârenk giysilerini üzerinden alsa, altından tanıdık bir kestane kabuğu çıkacaktı. Gauche, o rengârenk insanlara yalnızca bir şey için gıpta ederdi —konuşabilmelerine, sözcükleri kendi mülkleriymiş gibi kullanmalarına. Oysa kendi kusursuz gırtlağından tek ses dahi çıkaramayan biri olarak, bütün insani güç sanki sözcüklerde yatıyormuş gibi geliyordu ona. Bu yüzden adeta onlar da gerçeklik bakımından nesnelerle eşdeğer varlıklarmış gibi sözcüklere büyük bir ciddiyetle, içten bir saygıyla yaklaşırdı. Hatta belki de sanki sözcükler, adını koydukları nesnelerden bile öte bir şeymiş gibi aşkın bir saygı duyardı onlara. Çünkü ne de olsa nesnenin kendisi sonunda maddeye bağlıdır, sınırları bellidir; oysa sözcük, onun büyülü bir yansımasıdır ve Gauche'un bildiği dünyadan başka bir dünyada barınır. Nasıl mı? Nasıl bir dünya olduğunu düşünemezdi bile. Ona göre sözcükler, eşyaların ruhuydu; işte bu ruhlar aracılığıyla nesneler bizimle ilişki kurardı. Bir sözcüğü bilmek, o nesneyi bilmekti. Bir sözcüğü söylemek, o nesneye egemen olmak demekti. Sözcükler başka sözcüklerle yan yana gelip birbirine bağlandığında, yeni nesne düzenleri kurulur, bir dünya yaratılırdı. Duygular katarak, ruh halleriyle boyayarak,

anlam, tını ve ezgi yükleyerek biçimlenirlerse bu sözcükler var olan her şey biçimlendirebilirdi.

Gauche'un en büyük düşü, bir gün "Ben Gauche'um," diyebilmekti —böylece kendini belirsizliğin uçurumundan çıkarabileceğini sanırdı. Bu yüzden ahır, atlar, kırlangıçlar sık sık onun konuşma denemelerine tanıklık ederdi. Gauche ağzını açar, bir sözcüğün dışarı uçup dünyaya karışmasını beklerdi. Başarabildiği şeyse boğuk bir soluk, bir acı ya da yalnızlık sesi olurdu ve Gauche, bu sesin içinde dünyaya açılan bir anahtarın bulunabileceğine inanmazdı.

Gauche'un dünyası, ayakta uyuyan atların kıvrılmış gövdeleri arasında başlar ve oradan yükselerek ahırın çatısındaki aralıklı tahtalara kadar uzanırdı; o aralıklardan geceleyin yıldızlarla dolu gökyüzü içeri sızardı. Gökyüzünün uçsuz bucaksız olduğunu bilirdi. Muhtemelen bir rahibe söylemişti ona bunu ve bu bilgi, içinde bir hüzün yeşertmişti sonsuza dek. Uyumadan önce göz kapaklarının ağırlığıyla savaşarak göğün bir köşesine bakar, yıldızların yalnızca kendilerinin bildiği bir yöne doğru süzülüp ertesi akşam yine aynı noktaya döneceğini, yani aslında hiç de yerinde durmadığını fark ederdi. Dünya canlı, diye düşünürdü uyku sersemi bir halde Gauche, tıpkı atlar gibi, tıpkı köpek gibi, onun gibi soluyordu; bu yavaş soluk alışverişle ritmik biçimde devinen gökyüzü dünyanın karnıydı sanki. Sabah olunca bunların hiçbirini hatırlamazdı. Hayvanları besler, atları eyerler, ahırı temizler, sonra yine yollardaki, dur durak bilmeyen insanlara bakardı sessizce.

1

Marki, aynalara bakmayı severdi. Geniş evinde, yaşamını kısa süreli ve gelip geçici yansılara bölüp dağıtan birçok güzel kristal ayna vardı.

Bu aynaları Marki'nin karısının ataları asmıştı duvarlara; kadın bu evi çeyiz olarak getirmişti. Atalarının portreleri şimdi alt kattaki holde asılıydı; hayatta olmayan insanların anlaşılmaz kibriyle hayatta kalanlara yukarıdan bakıyorlardı. Yaşarken daha heybetli olmalıydılar; çünkü Marki, asılı aynada kendini görebilmek için hafifçe parmak uçlarına yükselmek zorundaydı. Bir şeye dalmışken, hani kendinden habersiz bir anda, kendini yakalamayı severdi. Böyle zamanlarda bakışı gözkapaklarının altından kaçar, en yakın aynaya doğru fırlar, orada kendisiyle karşılaşırdı. Marki memnun değildi. Göz, kendi yansımasıyla karşılaştığında yalnızca kendini görüyordu. Peki ya ben neredeyim, benim farklılığım, benim benzersizliğim, benim yalnızlığım nerede? Kendimi başkalarının gördüğü gibi mi görüyorum? Bu gerçekten ben miyim? Marki için en önemli şey, kendi yansımasından daha hızlı olduğu o anı yakalayabilmekti —yansımanın hareketi tekrar etmesinden hemen önce onu yakalamak. Bu öyle kısa bir andır ki neredeyse fark edilmez. Ama işte tam da bu, ayna yansımasının gerçeğidir, her türlü ikileşmenin özü budur

—insan o anda kendi biricikliğinin daha çok farkına varır. Bu, kudretin doğduğu andır.

Marki, güce ulaşmaya çalışıyordu. Yaşamın çalkantılı sularında bir limandan diğerine yelken açan bir Ulysses gibi. Ve her bir sonraki liman, daha fazla zenginlik, daha fazla prestij, daha fazla ün barındırıyordu. Ne ki hiçbir liman, onun limanı değildi.

Orta halli bir Huguenot[3] ailesinden geliyordu. Dedesi, Fransa kralına yaptığı hizmetler karşılığında soyluluk unvanı almıştı. O zamanlar Fransa hoşgörüsüyle ünlüydü ve Tanrı meselesine pek önem verilmezdi. Marki'nin babası ise parayı ve kraliyet güvenini boşa harcadı. Okyanusu aşarak kendi hanedanını kurmayı planladığı kolonilere gitti. Ancak hasta ve zamanından önce yaşlanmış bir halde geri döndü. Onlarca mil ötede Paris'te öğrenim gören oğlunun uykusunun kaçtığı bir gece ansızın öldü. Marki bunu önsezi olarak adlandırdı, çünkü onları korkulardan pek ayırt edemese de önsezilere inanırdı. Babasına, ancak oğulların babalarından nefret edebileceği kadar güçlü bir nefret duyuyordu. Ama aynı zamanda ona hayranlık da besliyordu. Yaşamı, sanki bahar bayramı gibi hafife alacak ve sorumsuzca yaşayacak kadar cesur oluşuna hayranlık duyuyordu. Onun erkekliğine ve bağımsızlığına hayranlık duyuyordu. Ve sonunda, hayatta kök salmamasına hayrandı galiba. Marki, çocukken bile babasının kadınlarını çok iyi biliyordu ki, babası onları hiç saklamaz, sistematik

3 Huguenotlar, 16. ve 17. yüzyıllarda Fransa'da yaşamış Protestan (özellikle Kalvinist) Hıristiyanlara verilen isimdir. Katolik çoğunluğa karşı azınlıkta kalan Huguenotlar, inançlarından dolayı uzun süre baskı, zulüm ve katliamlarla karşı karşıya kalmışlardır. (ç.n.)

ve acımasız bir şekilde annesine eziyet ederdi. O zamanlar Marki, dünyanın ona babasını öldürme izni vermesini hayal ediyordu.

Kendi babasının ölümünü isteyen çocukların neler hissettiğini hayal etmek mümkün. O, tamamen bilinçli bir şekilde, tam olarak o sahneyi tasavvur ediyordu; babasına ölümcül darbeyi indirdiği anı. Ayrıca, gece rüyalarıyla dolu gözlerini, babasının içlerinde bir basilisk[4] bakışı görmemesi için nasıl yere indirdiğini görmek de mümkün. Ancak hangi çocukların nasıl yetişip yetişkinlere dönüştüğü bilinmiyor. Hangi çocukları doğuruyorlar, kendi sevgi denizlerinden nasıl faydalanıyorlar? Ve babanın ölüm isteği, dünyanın ölüm arzusu ile bağlantılı mı? Dünya nasıl öldürülebilir? Bunun yolları var mıdır?

Marki için dünyanın öldürülmesinin ilk yolu Katolikliğe geçmek oldu. Psikoloji yasalarına göre, yeni bir din mensubu olarak derin bir dindar kişi haline geldi. Bu da onun, kraliyet memurunun kızıyla evlenmesini ve eşinin ailesinin Paris'teki evinde sakin bir hayat sürmesini sağladı.

Marki'nin eşi güzel, zeki bir kadındı ve kısa sürede salonlarına sıra dışı tüm zihinler akın etti. Marki lirik şiirler yazmaya başladı, ardından siyasi kitapçıklar kaleme aldı ve sonunda arkadaşı Bay de Chevillon'un etkisiyle simya ve gizemli ilimlerle ilgilenmeye başladı.

Marki'nin zamanında bu, bir felsefe türüydü; ne de olsa dönüm noktası çağları gelmişti. Geçmişte, dinî özgürlüğü kısıtlayan dar anlayış, duygularla dolu mistisizm dönemi

4 Basilisk, Avrupa hikâyelerinde adı geçen bakışlarıyla öldürebilen ya da taşlaştırabilen efsanevi bir canavardır. (ç.n.)

sona eriyordu ve yerine akılcılığın, mermer gibi parlak ve yansıtıcı bir akıl krallığının doğduğu bir çağ başlıyordu. Bu dönüm çağlarında geriye kalan tek şey, basit ayrımları aşarak daha da yükselmek ve üçüncü bir yolu tanımlamaya olanak veren bir dil bulmaktı.

Bay de Chevillon, yaşına karşın çevresinde büyük etkiye sahip, kurumuş kalmış bir ihtiyardı. Keskin dili ve berrak, derin zekâsı nedeniyle ondan korkulurdu. Sık sık sarayda bulunurdu. Kralın sevgilileri ona hayrandı. Güneş Kral da ona hoş bir ilgi gösteriyordu, ta ki nankör Bay de Chevillon siyasi hamlelerini, alaycı ve sonradan el yazması kitapçıklarda dolaşan sert eleştirilerle sorgulamaya başlayana kadar. Belki de bu yüzden Bay de Chevillon'un yaşamında bir değişiklik oldu. Kaynağı belirsiz gelirlerle Châteauroux'da büyük bir ev satın aldı ve giderek Paris'te daha az vakit geçirmeye başladı.

Bu kuruyup kalmış ihtiyar, Marki'yi hiç sahip olamadığı oğlu gibi görüyordu. Marki içinse o, büyülü bir aynadan yansıyan baba figürü gibiydi. Kendi babasında asla kabullenemediği şeyler, Bay de Chevillon'da sihirli bir şekilde anlam değiştiriyor, inceliyor ve böylece tehditkâr olmaktan çıkıyordu. Chevillon'un iktidarsız olduğu ise sır değildi.

Güzel ve narin karısının bir oğul dünyaya getirmesiyle Marki'nin Kitap Ehli çevresine girişi aynı zamana denk geldi.

Bu çevre, yüksek mevkilerdeki kişilerin oluşturduğu gizli bir topluluktu; onları bir araya getiren şey, yaşadıkları ve siyasetçi ya da bilim insanı olarak faaliyette bulundukları, âşık oldukları ve küçük özel kavgalar verdikleri dünyanın,

aslında gerçek dünyanın yalnızca bir yansıması, yalnızca bir yüzeyi, yazılı bir sayfadaki harfler arasındaki boşluk olduğu fikri ya da sezgisiydi. Hakikat –dolayısıyla Kudret, yani dolayısıyla Tanrı– başka bir yerdeydi. Böyle bir düşünce her dinin temelidir. Bunda aslında olağanüstü bir şey yoktu; ancak, disiplin, fedakârlık ve bir tür içsel inisiyasyon yoluyla Kardeşlik'e kabul edilmesi, Marki'nin yaşamında Büyük Dönüşüme işaret ediyordu. Artık aile hayatına özel bir önem atfetmeyi bırakmıştı. Kendi deneyiminden ve ezoterik öğretilerden biliyordu ki, aile yaşamı tam bir tatmin sunmaz. Bilgelik ve kudret, iyi bir koca ya da baba olarak kazanılmazdı. Karısının bir İngiliz diplomatla yaşadığı ilişkinin ortaya çıkması, onu başlangıçta yalnızca kısa bir süre için incitti. Bu acı ruhundan ve kalbinden çok midesinin çevresinde keskin bir sancı olarak duyuldu. Sonra ise bir tür rahatlama hissi geldi. Yaşamın "Aşk" başlığını taşıyan bölümüne gizli mürekkeple yazdığı kader gerçekleşmişti. Şimdi, duyguları sınandığında, bu sınama gizli harfleri görünür kılmıştı: Dünyevi aşk, başka bir insanla birlikte olma arzusundan doğar —korkmamak için, sarılabilmek için, bedensel hazdan zevk almak için, kendine benzeyen yeni varlıklar yaratmanın bencil arzusunu tatmin etmek için. Dünyevi aşk, İdeal olanla, Mutlak olanla yüzleşmek zorunda kalmamak için vardır.

Güzel eşi, İngiliz diplomatla gitmedi. İyi eğitim almış bir Katolik'ti ve Kilise'nin katı kuralları onun için geçerliydi. Tanrı'nın birleştirdiğini insan ayıramazdı. Kaldı ki, o dönemde evli bir kadının aşk yaşaması öyle çok olağanüstü bir durum sayılmazdı. Kimse bunu ayıplamazdı. İnsanlar o zamanlar sever ve Tanrı'ya çocuklar gibi taparlardı. Tanrı'nın sevgisinin koşulsuz olduğuna inanırlardı.

Marki'nin de başka kadınları oluyordu. Bunlar, yüksek mevkilerdeki arkadaşlarının geçici sevgilileriydi hep. Aşk sanatını iyi bilen güzel ve hoş kokulu kadınlardı. Rue d'Espoir'daki şık dairelerin sakinleri hem gizli hem de naziktiler. Zaman zaman küçük skandallar patlak verir, bu durum yaşlı hanımları ve saygın ailelerin günah çıkaranlarını rahatsız ederdi. Ama Marki hiçbir zaman böyle sorunlar yaşamazdı. Bu kadınları tek seferlik bir macera gibi görürdü. Aşkta da öyle aman aman sanatkâr biri değildi. Çabuk heyecanlanır, aceleyle ve zarafetten uzak bir şekilde o güzel kokulu bedenlere uzanır, onları yalnızca içindeki arzu tükenene kadar, kısa bir süre severdi. Baştan çıkarmayı, üstü kapalı konuşmaları, imaları, umut vadeden tebessümleri sevmezdi. Karısıyla da düzenli olarak birlikte olurdu; ta ki bir sonraki gizem derecesine ulaşmak için cinsel perhiz gerekliliği ortaya çıkana kadar. Karısının ihaneti sonrası, onun zevk anındaki hallerinin, sadece bedenin hapsettiği sıradan fiziksel ve içgüdüsel bir hazdan ibaret olduğuna inandı; bu hislerin bundan daha derin veya anlamlı olabileceğine dair bir inancı olmadı asla.

Marki'nin karısına gelince, onun hiç terk etmediği bir suçluluk duygusuyla birlikte kaldığı söylenebilir. O andan itibaren, kendisi gibi narin oğlunun yetiştirilmesine ve gözde bir salonun yönetimine adadı kendini. Tanınmış kişilere derin mektuplar yazıyor, zengin bir sosyal hayat sürüyordu. Genç şairler ona hayrandı, o ise sadece bu hayranlığa izin veriyordu. Belki de bu yüzden giderek daha az sevilir hale geldi. Soğuk davranmak için fazla çekici bir kadındı. İngiliz âşığı ona hâlâ uzun mektuplar yazıyordu, ancak adam evlendikten sonra bu yazışma yavaş

yavaş kesildi ve bütün o vaatlerin aslında dile getirilmeye değmeyecek şeyler olduğu izlenimini bıraktı geriye.

Marki'nin yaşamı, başlı başına bir anlatıya değerdi. Bu, bazı kadınların aşkın kurtarıcı ve olağanüstü gücüne nasıl inandıklarının ve sonra nasıl hayal kırıklığına uğradıklarının hikâyesi olurdu. Hani nasıl beklentilerden tıpkı tiyatroda kartondan yapılmış dekorlar gibi süslü ama sahte bir dünya kurduklarının, nasıl yaşlandıklarının, özgüvenlerini nasıl yitirdiklerinin ve sonunda korkunç bir kadınsı yalnızlığa nasıl sürüklendiklerinin hikâyesi. Ve bazen, umutsuzluk içinde, nasıl savaşa kalkıştıklarının hikâyesi; tek silahları omuz silkmeleri, küçük şantajlar, aynı yatağı paylaşmayı reddetmeler, numaradan gelen migren ağrıları ve kimsenin fark etmediği nafile manipülasyonlar olan bir savaş. Kadınların verdiği bu savaşlar, küçük oğlan çocuklarının oyundan savaşılar gibidir; tahtadan askerlerin ve tahtadan kılıçların kahramanlığıdır.

1680 yılı civarında, Marki sırra ermenin bir sonraki derecesine ulaştığında ve kamuoyunda Fransa ile İspanya arasındaki ticaret olanaklarına dair parlak incelemeleriyle ün kazandığında, eşi kendini daha da yalnız hissetmeye başladı. Ne bu konulardan ne de Marki'nin uğraşlarından haberdardı. Bir süre sonra Marki, Satürn'ün astroloji ve simya içindeki anlamı üzerine çalışmaya başladığında –ki bu ona bazı çevrelerde saygı kazandırdı– Markiz tutumunu değiştirdi; kocasının bu tutkusunu saçmalık, gariplik ve hurafe olarak görmeye başladı. Artık kadının salonunu, Voltaire ile D'Alembert'i doğuracak olan çağın genç öncülerinden bazıları ziyaret etmeye başlamıştı. Bu insanlar tutkularını neredeyse dizginlemeyi başarmıştı,

ama bunun karşılığında hayal kurma yetilerini sonsuza dek yitirmişlerdi.

1684 yılında, Marki'nin ve sırdaş arkadaşlarının zihninde, kayıp Kitap'ı aramak üzere bir yolculuğa çıkma düşüncesi doğdu.

2

Başlangıçta Tanrı, dünyayı kırılmış bir harften yarattı. Yarılmış bir kelimeden beden, kan gibi sızdı. Bu yüzden beden, kusurlu bir kelimedir.

Tanrı mükemmeldir, kelimedir ve bedeni yoktur. Bu nedenle Âdem'i yarattı, ona beden ve kelime verdi ki kendi mükemmelliğini ve ezeliliğini, Âdem'in kusurunda ve fâniliğinde seyredebilmiş olsun.

Ve Âdem'in kelimeyi ve gücü unutmaması için Tanrı ona bir Kitap verdi; bu Kitap'ta kendi mükemmelliğini, ezeliliğini ve bakiliğini yazdı.

Fakat Samuel, Âdem'e ilahi olmayan bir bilgiyi vadederek Tanrı'nın yaratılmış eserini yok ettiğinde, Tanrı insana sırtını döndü ve Kitap'ı ondan aldı. Âdem, kızıl sıcaktan kavrulmuş topraktan Tanrı'ya Kitap'ı geri vermesi için yalvardı. Ve Tanrı merhamet etti. Melek Rafael'i gönderdi ve o da Kitap'ı Âdem'e iade etti. Âdem, Kitap'ı oğlu Şit'e bıraktı, Şit'ten sonra ise Kitap, Hanok'a miras kaldı. Hanok, Hakikat'in Yazı olduğunu ve Yazı'da Hakikat bulunduğunu fark etti. Böylece insanlar arasında ilk kez Hakikat'i yazmayı öğrendi ve bu bilgiyi soyuna aktardı.

Ama insan Hakikat'e zahmetle ve dolambaçlı yollarla ulaşır; bu yüzden Tanrı sonsuz merhametiyle, ona bütün ilahi

yaratılışı göstermek için Hanok'u birinci gökten yedinci göğe doğru bir yolculuğa çıkardı. Ve yedinci gökte ona iyilik ve kötülük bilgisi ağacını ve hayat ağacını gösterdi. Hanok, meleklerle ve Tanrı ile altı jübile yılı boyunca bulundu ve ona yeryüzünde ve göklerde olan her şeyi gösterdiler. Hanok gördü ki Kutsal Kitap'ta hakikatlerin hakikati yazılıdır: Yukarıda olan, aşağıda da vardır.

Hanok yaşlandığında ve hayattan yorulduğunda, Tanrı onu ikinci kez göğe aldı ve meleğe dönüştürdü. O zaman Kutsal Kitap, sonsuza dek ortadan kayboldu. Ancak Tanrı Hanok'a, zamanı geldiğinde, Kitap'ı insanlara vereceğini vadetti.

Bu metin, Kardeşlik'in ritüel bölümünün başlangıcında ve sonunda her zaman okunurdu. Sonrasında beyler, düzenli toplantıların yapıldığı bir baronun sarayındaki başka bir odaya geçerlerdi. Kardeşlik, kapalı ve seçkin bir grup olmasına rağmen içinde bir birlik yoktu. Herkes buraya daha az veya çok belirgin beklentilerle geliyordu. Bazıları burada yaşadıkları dünyanın yıpratıcı telaşına çare arıyordu, bazıları ise arkadaşlık arıyordu; ama ayrıca Kardeşlik'in ideallerinde nihai kurtuluşu ve kendi zamanlarının, belirli mekânların ve sonunda kendilerinin ötesine geçmeyi görenler de vardı.

Sonrasında kandillerle aydınlanan salonda kahvelerini içerken her zamankinden daha gerçek ve somut görünüyorlardı. Belki de bu sadece, bir salonla Kitap ayinlerinin yapıldığı diğer salon arasındaki zıtlıktan kaynaklanan bir izlenimdi. Ama belki de gerçekten bedenleri, tütsü dumanı ve titrek, huzursuz meşale alevleriyle çevrelendiğinde, varoluşlarının ikna edici niteliğini yitiriyordu.

Bu gizem grubuna yalnızca birkaç on adam dahildi. Onları birbirinden ayıran sadece toplumsal konum, prestij ve servet değildi; aynı zamanda görüşleri ve yaşam tarzları da farklıydı. Aralarında, cesetleri keserek hayatın sırlarını kendi başına araştıran ve hâlâ atmakta olan insan kalbini suçüstü yakalama hayali kuran bir saray doktoru da vardı. Paris'te kalıcı olarak yaşayan, zengin bir Hollandalı Yahudi de vardı; zaman zaman gelen astım nöbetleriyle boğuşurken Kabala'nın sırlarını inceliyordu. Bir de muhtemelen yeteneğine yeni bir ilham aramak için Kardeşlik'e katılan, tanınmış ve popüler bir şair bulunuyordu. Bu insanların tümü için ortak bir payda, tek tip ve tutarlı bir felsefe bulmaya çalışmak boşuna çaba olurdu. Her biri toplantılara beraberinde, bir kabuk gibi taşıdıkları yaşam deneyimlerinin toplamını, büyük çocukça hayallerini ve her sabah tekrar eden gündelik hayatın nakaratıyla gelen hayal kırıklıklarını arkalarında sürükleyerek farklı şeylerle geliyordu.

Bu adamlar bedenlerini ve iradelerini eğiterek gizemin basamaklarını birer birer tırmandıklarında ve sonunda Kitap'tan haberdar olduklarında, Kitap her biri için farklı bir anlam taşıyordu. Yalnızca bir noktada birleşiyorlardı —hepsi onun kutsallığına ve nihai bilgeliğine inanıyordu. Kitap, Tanrı'nın adının harflerinde gizlenmiş yaşamın gizinin çözümü de olabilirdi, gerçekliğin kusursuz bir şiirsel betimi de. Bu sanki Tanrı'nın, insanları tüm çeşitlilikleriyle yaratarak kendi eserinin insan zihninde ne çok biçime bürünebileceğini kendine kanıtlamak istemesi gibiydi. Sanki etten ve kemikten insanlar, farklı fikirleri, görüşleri ve tutumları taşımak için var edilmiş sepetler gibiydi. Bu sepetlere insan gözünden bakıldığında farklar devasa

görünüyordu; ama eğer bunlara Tanrı'nın yüksekliğinden bakılırsa hiçbir fark yoktu sanki.

Nihayetinde toplantıların başkanı ve bir bakıma Kardeşlik'in manevi babası olan de Chevillon, bir şekilde Kitap'ın bulunduğu yerin gizemli haritalarını ele geçirdiğinde Kardeşlik birliğini kaybetti. Anlaşıldığı gibi inisiye olanların büyük bir kısmı Kitap'ın gerçek varlığına aslında hiç inanmıyordu. Onlara göre bu sadece yüce bir fikirdi. Diğerleri, felaket yanlıları olarak adlandırılabilecek bir grup, Kitap'ın gerçekten var olduğuna inanıyor, fakat dünyanın onu kabul etmeye henüz hazır olmadığını düşünüyorlardı. Belki de geleceğin devrimcileri bu gruptan çıkacaktı. Gerçekten çok az kişi Kitap'ın peşine düşülebileceğine, hatta düşülmesi gerektiğine inanıyor ve onun bir katırın sırtına sığabileceğini düşünüyordu. Bu kişiler, Kitap'ın tarihi değiştirme gücüne sahip olduğuna inanıyorlardı ve bu sorumluluğun yükünü omuzlarında taşımaya hazırdılar. Bu gruba haritaları bulan Marki de Chevillon, zengin de Berle ve Şövalye d'Albi dahildi.

De Berle, bankacı bir filantroptu. Ayakları yere sağlam basan bir insandı. Her şeyin üstünde, bolluğu, huzuru ve son derece doğurgan genç karısına duyduğu sevgiyi tutardı.

Akıllı ve meraklıydı, ancak belki de her şeyi fazla ince eleyip sık dokuyordu. Gizemin basamaklarını sırayla tırmanırken, bir gün damıtma kabında cıvanın simyevi bir dönüşümle altına dönüşeceğine inanıyordu; oysaki elinde fazlasıyla altın vardı. Ama motivasyonu kazanç isteği değildi. De Berle, dünyadaki gelişimi giderek artan bir düzen, istikrar ve açıklık arayışı olarak gören insan türüne dahildi. Bu sürecin amacı, her şeyin birbirine uyduğu, mantıklı

yasaların ve ideal dengenin geçerli olduğu, tamamen sabit bir düzeni sağlamaktı. Bilgeliğin, tam da bu durum hakkında bilgi sahibi olmak ve ona ulaşma yollarını bilmek olduğunu düşünüyordu. Ona göre Kitap, mükemmel, sabit bir dünyanın betimini veren ve böyle bir gerçekliği inşa etmek için kesin yöntemleri belirleyen aksiyomlardan oluşuyordu.

De Berle, Kardeşlik'in karmaşık kuralının anlamı konusunda hiçbir kuşku duymuyordu. Büyüsel ritüel, güç kazanmanın bir yoluydu. Güce sahip olunduğunda, Kitap'ın peşine düşülebilirdi. Ayrıca bu yolculuk için paraya ihtiyaç olduğunu da biliyordu ve sponsor olmayı teklif etti. Yolculuk rotasının planlanmasına da büyük katkıda bulundu ve sonunda, bir tür özlem ya da coşku anında, bu yolculuğa bizzat katılmaya karar verdi. Tam o sırada karısı bir çocuk daha bekliyordu.

Şövalye d'Albi, belki de Kardeşlik'in en genç üyesi olduğu için herkesin özel bir sempatisini kazanmıştı. İyi bir aileden geliyordu; babası kralın sarayında önemli bir görevdeydi, paraya ihtiyacı yoktu ve son derece zarif bir görünüşe sahipti. Uzun boylu, ince yapılı ve çevikti; sanki soylu bir portreden fırlamış gibiydi. Güzel ve doğal bukleleriyle gurur duyduğu için hiç peruk takmazdı. Ayrıca asilce kavisli bir kartal burnu ve canlı, zeki gözleri vardı. Yaptığı her şey coşkulu ve tutkuyla doluydu, hatta belki biraz fazla coşkulu ve tutkuluydu. Geniş çevresi, yasadışı kabul edilen ve Kilise'nin öğretileriyle tam olarak bağdaşmayan Kardeşlik'in, Engizisyonla başı belaya girmeye başladığında çok işe yaramıştı.

Şövalye, Kitap'a büyük bir tutkuyla inanıyordu. Kitap, onun için belirsiz ama parıldayan bir değişim, macera ve katedral fresklerinden fırlamış bir vahiy vaadiydi. Onun için Kitap, Kutsal Kâse, Altın Post, Hayat Suyu'ydu ve kendisi de bu uğurda gümüş zırh kuşanmış bir şövalyeye dönüşüyordu. Etrafındaki herkesi coşkusuyla etkiliyor, ama aynı zamanda önemli toplantılara gelmiyordu.

Şövalye d'Albi gibi insanlar için genellikle öngörülemez denir. Çünkü onlar tamamen sezgiyle hareket ederler ki, bu bazen sıradan bir kapris gibi görünebilir. Sezgi, genel bir düzenin önsezisi olabilir, ama insanın bilgi edinme yollarından biri olarak o da kusurludur. Parlayıp hemen kaybolabilir. Ruh hallerindeki değişimlere ve dış etkilere açıktır. Önyargılarla ve sıradan insan korkularıyla karışabilir. Alevlenir, sonra söner. Sezginin doğası ateşe benzer.

İşte Kitap'ın peşine düşecek insanlar bunlardı. Peki, Kitap'ın kendisi hakkında ne biliniyor? Kitap'ın yeryüzündeki tarihi son derece gizemli ve karmaşıktır. İzleri, insanların Kitap'ın önemini takdir edemedikleri tarih öncesi çağların karanlığında kaybolur; daha sonra, antik çağda ise hakkında hiçbir şey duyulmaz. Kitap 1378 yılında yeniden ortaya çıkar, o sırada Arapların elindedir. Tam da o yıl, Şam'da felsefe ve büyü eğitimi alan genç bir Hollandalı, Kitap'ı ya çalmış ya da Arap hocasından almıştır. Elbette ilki –yani çalması– daha olasıdır. Zira, aklı başında kim, dünyanın en önemli kitabını çatışmalarla dolu, yüzeysel Avrupa'dan gelen bir delikanlıya verir ki? Ancak eğer böyle olduysa, belki de bu tanrısal bir plandı. Belki Tanrı, tüm varoluşu ayakta tutan bakışını Doğu'nun kadim uygarlıklarından çevirip Avrupa'ya yöneltmişti.

Belki de Avrupa'yı dolduran huzursuz insanların yaratıcı zekâsında metafizik ve felsefeyi maddi varoluşun inşasında kullanma şansı, ruhu ve maddeyi yeni bir bütünlükte birleştirme olasılığına dair yeni bir umut olarak görmüştü.

H.R.C. baş harfleriyle tanınan bu Hollandalı, Avrupa'ya o dönem Arapların kontrolünde olan topraklardan –Kuzey Afrika ve İspanya üzerinden– dönüyordu. Akdeniz'i dolanıyor, kirli bir pelerinin kumaşının altına sakladığı büyük bir sırla yol alıyordu. Ancak Pirenelere ulaştığında cesareti kırıldı. Kitap'ın, ona sahip olanlara sonsuz bir güç kazandıracağını düşündü. Savaşları, anlaşmazlıkları, ateşe verilen kazıkları ve insanın kibrini düşündü. En sonunda, insanın adı konmamış olanla karşılaştığı yerde yükselen şüphe ve inançsızlık duvarı geldi aklına. Hakikat üzerindeki tekelinden asla vazgeçmeyen Kiliseyi, güce aç yöneticileri ve sınır topraklarında süren çekişmeleri, farklı diller konuşan insanları düşündü. İşte tam o anda cesareti tamamen tükendi. Kitap'ı, ona göre bu amaca doğrudan uygun olan bir yere –yalnızlık arayışı içindeki keşişlerin küçük bir manastır inşa ettiği dağlık bir vadiye– gizledi. Kitap'ı manastıra emanet etti ve kendine şöyle bir söz verdi: İnsanları, Kitap'ı kabul etmeye hazırladığı gün geri dönüp onu alacaktı. Hollanda'ya boş ellerle, ama içinde güçlü bir misyona sahip olmanın verdiği bilinçle döndü. Yedi bilge ve güvenilir kişi seçti ve onlarla birlikte, dünyayı reforme etmek ve yaklaşan değişime hazırlamakla görevli bir Kardeşlik kurdu. Ancak her zaman olduğu gibi H.R.C.'nin bu yüce planlarına tarihin akışı karıştı. Art arda patlayan iki savaş dünyayı kasıp kavurdu, Meryem Ana, Kutsal Üçleme ve en çok da iktidar üzerine tartışmalarla

meşgul başka reformcular ortaya çıktı. Cadı avları başladı, kazıklar yeniden alev aldı.

İnsanlar yıldızları izleyerek, maddenin özelliklerini inceleyerek bazen hakikate bir adım yaklaştılar; ama sonra her seferinde her şeyi geri çektiler —çünkü pazar tezgâhları gibi adım başı kurulan yeni işkence odaları yükseliyordu her yerde. H.R.C. Anvers'te öldü; yüzü acı ve hayal kırıklığıyla donmuşçasına kırış kırıştı. Çocuksu bir umutla, tarih denen fırtınalı denizin yakında durulacağına ve insanların en sonunda gerçekten önemli olana yöneleceğine inanarak, ölmeden önce titreyen eliyle küçük bir kâğıda, Kitap'ı sakladığı dağların bir haritasını çizdi.

Can verirken bir anlığına her yanını saran bir sıcaklık ve büyük bir aydınlık hissetti. Başını kaldırdı ve kendisine bakan Tanrı'nın devasa gözlerini gördü.

3

Şövalye d'Albi ayrıldıktan sonra Veronika uykuya daldı ve bir rüya gördü. Bu rüyada bir çöl vardı, hava çok sıcaktı. Kum tepeleri arasında, kavrulmuş kumların üstüne çeşit çeşit yemekler, şaraplar ve solmaya yüz tutmuş çiçeklerle dolu sofralar kurulmuştu. Veronika, bu düğüne davetli konuklardan biriydi. Ötekiler gibi o da şık giyinmişti. Yüksek topuklu ayakkabıları kuma saplanıyor, güderi eldivenleri ellerini yakıyordu. Geri kalan davetliler küçük gruplar halinde sofranın etrafında sıralanmışlardı. Beyler yüzüklerle dolu ellerinde, kum rengi şarap dolu kristal kadehler tutuyorlardı; hanımlar ise dantel mendillerle alınlarındaki teri gizlice siliyorlardı. Herkes bir şeyi bekliyordu. Veronika neyi beklediklerini öğrenmeye çalıştığında, erkeklerden biri ona beyazlar içindeki bir figürü işaret etti. Bu kişi gelindi. Biraz kenarda duruyor ve umutla ufka bakıyordu. "Damat oradan gelecek," dedi adam. "Ama çok gecikti." Veronika, geline acıyarak bakıyordu, sonra birden gelinliğin sararmaya başladığını fark etti. Bunda hem tanıdık hem de dehşet verici bir şey vardı. "Baksana, elbisesine ne oluyor!" diye bağırdı adama. "Kaçalım! Damat gelmeyecek zaten." Bir anda herkes, sıcak kumların üzerinde düşe kalka, şapkaları, tüyleri, dantelleri, kristal kadehleri umursamadan koşmaya başladı. Veronika son bir kez arkasına baktı ve sararan gelinliği içindeki gelini

gördü. Kız, cansız bir heykel gibi hareketsiz ve yapayalnız duruyordu öylece.

Yüreği çırpınarak uyandı. Gözlerini açınca odasının karanlığa gömüldüğünü gördü. Ağır kırmızı perdeler, sisli ışık huzmeleri sızdırıyordu içeri. Dün giydiği elbise yerde duruyordu. Veronika ağzında ekşi bir tat hissetti ve aniden midesi bulandı. Sırtüstü döndü ve bu hareketle birlikte kavrulmuş çöl rüyası gecenin içine karışıp gitti. İçgüdüsel olarak karnının üzerinden elini geçirdi ve çıplak olduğunu fark etti. Bütün çarşaflar darmadağınık ve kırmızı şarap lekeleriyle doluydu, yatağın yanına yığılmışlardı. Veronika'nın aklına gelen tek şey, onun gittiği ve yine yalnız kaldığı oldu. İlk anda kalkıp bir şeylerle oyalanmak istedi, ama yeterince gücü yoktu. Tekrar yüzüstü döndü ve hemen yeniden uykuya daldı.

Gauche için kestane kuklalar, Marki için aynalar neyse, Veronika için de rüyalar aynı anlama geliyordu —genç kadının kendinden dışarı çıkmasına izin veriyorlardı. Rüyaları, çok sıradan, gecenin kendi başına süren bir tür bağımsız yaşamı olup da yalnızca gündüz olanları genişleten ve tamamlayan bir şey olarak görüyordu. Eğer rüyalar neşeli, hoş ve keyifli olursa, bunlar iyi bir eğlenceydi; ama ağırlık ve anlam kazandıklarında, Veronika onlardan yüksek bir gücün gönderdiği uyarı mektupları gibi yararlanır, daha dikkatle odaklanırdı. Yıllar önce ölen annesi rüyasına girdiğinde, başını ağrıtacak bir sorunla karşılaşacağını bilirdi. Her ay gördüğü kırılan kaplar rüyası, yakında adet döneminin geleceğini hatırlatırdı. Kediler ise özellikle derin bir yalnızlık hissettiğinde rüyasına girerdi. Kendine ait özel, mahrem bir rüya sözlüğü vardı.

Veronika, başkalarının da kendisi gibi rüya gördüğüne emindi: Gece boyunca süren, coşkulu, renkli ve sonuçları ağır rüyalar. Ancak kendisine, şairlik ya da ressamlık gibi nadir bir yetenek bahşedildiğinin farkında değildi. Dünyayla kendine özgü bir dille konuşan ve her gece, kendince, bütün karmaşıklığını kavramaya biraz daha yaklaşan, seçilmiş azınlığa aitti.

Veronika yirmi beş yaşındaydı ve bir kurtizandı. Bu sözcük pek çok anlama gelebilirdi ama onun için sadece şu demekti: Zaman zaman, başka başka erkekleri severdi; onlar da onu geçindirmeyi kabul ederlerdi. Müşterilerine –ne kadar da uygunsuz bir sözcük– bağlılıktan, biraz saygıdan ve biraz da kendi bedenini verip başkasının bedenini aldığında yaşanan o kısa, acı verici "kendisi olmama" anından doğan, bir tür aşka benzeyen bir şey hissederdi. Veronika, kendini bu taklit duyguya kaptırırdı. Marais'de her gece birkaç adamla birlikte olan sıradan bir fahişe değildi. Düzenli ve yüksek mevkide müşterileri vardı; ta ki adamlar yeni heyecanlar aramak için uzaklaşana dek onlara sadık kalmaya çalışırdı. Belki de "kurtizan" sözcüğü ona hiç uygun değildi. Her çağda, Veronika'nın 1685 yılında yaşadığı gibi yaşayan çok sayıda kadın vardır: Kendilerini erkeklerin geçindirmesine izin verirler ve bunun karşılığını zamana açık, kırılgan ama yine de en güçlü para birimiyle, yani bedenleriyle öderler.

Bu sayede şöyle böyle bir konfor içinde yaşıyordu. Paris'in en gözde sokaklarından birinde küçük bir dairesi ve düzenli olarak elbiselerini ve mücevherlerini çalan, sürekli değişen hizmetçileri vardı. Son sevgilisi, Şövalye d'Albi, ona mütevazı bir fayton almıştı ve her gece ona tutkuyla

aşkını ilan ediyordu. Ancak şövalye ile olan durumu, önceki koruyucularıyla yaşadıklarından biraz farklıydı. Şövalye, Veronika ile evlenmeye karar vermişti. Bunu gizlice yapması gerekiyordu; kesinlikle Paris'te değil ve Trento Konseyi'nin[5] her yere sinmiş ruhunun buyurduğu üzere üç kez ilan edilen duyurular olmadan. Evlilik birliği için on üç engel mevcuttu: Çok genç yaş, iktidarsızlık, başka bir birliktelik, rahiplik yeminleri, farklı bir mezhep, dinî yeminler, kaçırılma, suç, kan bağı, hısımlık, suç geçmişi, manevi ya da yasal akrabalık. Her ne kadar Veronika ile Şövalye arasındaki olası evlilik için yukarıda sayılan engellerden hiçbiri söz konusu olmasa da başka bir engel vardı —çok daha belirgin ve ortadan kaldırılması çok daha zor bir engel: Sınıflara ayrılmış toplumun yazılı olmayan yasalarına dayanan uçurum. Bu, aşılması mümkün olmayan bir engeldi işte. Tek çare, aşkın kararlılığıyla bu uçuruma atlamak ve dünyanın zamanla bu melez ilişkiyi affedeceğini ummaktı. Şövalye, bir kurtizanla gizli bir evlilik planlarken sonuçlarını göze almak zorundaydı. Böyle bir kadınla evlenen kişi, soyuna utanç getirirdi.

Bu tür hafifmeşrep kadınların, son derece kurnaz ve hesapçı olduğu söylenir. Sevgililerinin aklını başından alır, onları

---

5 Trento Konseyi (Concilium Tridentinum), 1545 ile 1563 yılları arasında İtalya'nın Trento (o dönem Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'na bağlıydı) kentinde toplanan ve Katolik Kilisesi'nin en önemli evrensel konsillerinden (kilise meclislerinden) biridir. Bu konsil, Protestan Reformu'na karşı Katolik Kilisesi'nin resmî cevabını şekillendirmiştir. Trento Konseyi, Katolik dünyasında disiplinin sıkılaşması, dinî pratiğin merkezî hale gelmesi ve Papalığın otoritesinin güçlenmesi ile sonuçlandı. Katolik ahlak anlayışı uzun yüzyıllar boyunca bu konsilin çizdiği çerçeveye göre şekillendi. Bu yüzden de metinde geçen "Trento Konseyi'nin her yere sinmiş ruhu" ifadesi, toplum üzerindeki bu katı ahlaki ve dinî baskının mecazi bir anlatımıdır. (ç.n.)

çeşitli aşk oyunlarıyla baştan çıkarır, daha da muhteşem hazlar vadederlermiş. Güya nihai haz anında, üstlerinde yatan erkeğin sırtında gizlice haç işareti yaparlarmış, böylece adam artık başka bir kadınla ilişkiye giremez olurmuş. Veronika ise sadece aşkına güveniyordu. Böyle büyü numaralarına başvuramayacak kadar dürüsttü —en azından Şövalye söz konusu olduğunda. Hızla âşık olmuş ve bir kuyuya düşer gibi kendini aşka bırakmıştı. Dünyayı aşkın içinden görürdü. Bu aşk için para alması, onun gözünde hiçbir şeyi değiştirmiyordu. Şövalyesini seviyordu çünkü o yakışıklıydı, zengindi ve saygı görüyordu.

Öğleye doğru Veronika tamamen uyanmıştı. Ninon bir fincan sıcak çikolata getirdi hanımına.

"Bir şey söyledi mi sana, Ninon?"

"Nasıl çıktığını hiç duymadım, hanımım."

"Neden bu kadar erken çıktı? Neden veda etmedi acaba?" diye düşündü Veronika.

"Sizi endişelendirmek istemem ama az önce beyefendiyi Pont-Neuf'ta iki, eee şeyle birlikte görmüşler..." Ninon anlamlı bir şekilde öksürdü, alaycı gülümsemesini gizleyememişti.

"İşine bak sen," diye kestirip attı Veronika.

Kalktı ve aynaya doğru yürüdü. Yere dağılmış pudra, bastığı yerlerde izler bırakmıştı. Ayna, dolgun dudaklarını ve uykudan şişmiş gözlerini yansıtıyordu. Veronika kendinden memnun değildi. Sözde ataları Hollanda'dan gelmişti; güzel kızıl saçları ve neredeyse beyaz sayılabilecek açık teni ile bu kökenin izlerini taşıyordu. Tenini zarif çiller süslüyordu.

Vücudu iri ve dolgundu; büyük göğüsleri ve etli kalçaları vardı. Ninon, saçlarını modaya uygun, oldukça yüksek bir topuz şeklinde toplamaya başladı.

Veronika alıcı gözle bedenini süzdü. Acaba artık görünür şekilde yaşlanmaya mı başlamıştı? Kalçaları fazla mı yağlıydı? Kendine bakarken çocukluğunda oynadığı bez bebek geçti aklından. Kuru otla doldurulmuş, kirlenmiş bir gövde; ilkelce dikilmiş kollar, bacaklar ve kafa. Gri, buruşuk bir paçavra yığını. Nehir kenarındaki yoksul mahallelerin bütün küçük kızları böyle oyuncaklarla oynardı. Ama sahiplerinin sevgisi, bu bebekleri en güzel prenseslere dönüştürürdü.

Büyüdüklerinde özel bir kadın türüne dönüşen, bazı kız çocukları vardır. Tıpkı Veronika gibi. Bu kızlar çoğunlukla ailenin ilk çocuğudur; onlardan sonra Tanrı anne babaya nihayet bir erkek çocuk gönderir. Bir erkek çocuk doğduğu anda, anne baba derin bir nefes alır. Tanrı nihayet onlara lütfetmiştir. Eğer bebek, insan olmanın eksik bir biçimiyse, kız bebek de bebeğin eksik bir biçimidir; haftanın altı günü kadar sıradan ve değersiz bir şey. Bir erkek çocuk doğduğunda sanki pazar günü gelmiştir. Erkek kardeşi doğan küçük kız çocukları, kendilerinin sadece bir önsöz, daha önemli bir varoluşun uvertürü oldukları düşüncesiyle büyürler. Çünkü erkek kardeşin gelişi onları hemen gölgede bırakır. Gurur duyulan odur, yürümeye ve konuşmaya başlaması sevinçle izlenir. Ablasının kızıl örgülerini çektiğinde buna yaramazlık, cesaret ve nihayetinde erkeklik denir. Ve o andan itibaren, dünyanın sessiz onayıyla ablalar için erkeklik, örgü çekmeyle özdeş hale gelir.

Ablalar, ayrıcalıklı konumdan dışlanmalarının sırrını çözmek isterler. En yakındaki şeye –kendi bedenlerine– yönelerek nedenleri orada ararlar. Bedenlerini dikkatle incelerler, henüz düz olan göğüslerine, karınlarına, ince uyluklarına dokunurlar. Yüzlerini, ellerini, gözlerini, dişlerini, saçlarını incelerler ve bir damga bulamazlar. Yine de bedenlerinin bir eksiklik, bir tamamlanmamışlık taşıdığını hissederler. Erkek kardeşlerinin bedenleriyle karşılaştırıldığında, kendi bedenleri onlara içine kapanmış, geride kalmış, eksik görünür. Hatta daha sonra, göğüsleri büyümeye başladığında bile, acıyla şişen meme uçları sanki sadece güce öykünme gibi görünür onlara.

Böylesine kusurlu bir bedenle ne yapılabilir? Tanımı gereği sanki daha kötü olan bir bedenle? Yaş ilerledikçe farklılığı daha da belirginleşen, sert ve düz kalması gereken yerlerden yağlanıp yuvarlaklaşan bir bedenle? Kurtulmayı hak ettiği halde, insan istese de bir türlü ondan kurtulamayacağı bir bedenle?

Bu bedene bir değer kazandırmak gerekir. Yıkanmalı, güzel kokularla ovulmalı, okşanmalı ve dokunulmalı ki diri kalsın. Akşamında nasıl olsa taranıp bozulacak karmaşık saç modelleriyle süslenmeli. Yüze, modaya göre kimi zaman solgunluk, kimi zaman da allık eklenmeli. Sabah akşam bu bedenle uğraşılmalı. En sonunda bu uğraşta tuhaf bir haz keşfedilir ve aynanın karşısında kadın kendine usulca şöyle der: Güzelim, bedenim güzel, bedenim demek ben demek.

Böylece ablalar, geçmişteki tüm ihmallerin ve reddedilmelerin karşısında birdenbire tersine çevrilmiş bir telafi bulurlar. Bedenleri, tüm talihsizliklerin tek tazminatı haline gelir.

Aynı zamanda öz sevginin ve bağlılığın nesnesine dönüşür. Bir zamanlar alamadıkları ne varsa, şimdi onu kendileri bağışlarlar kendilerine. Her şeyi bedenlerine indirger ve bedenlerine bağımlı hale gelirler. Şişmanlamazlar, erken yaşta saçları beyazlamaz, uzun süre yaşlanmazlar —çünkü kendi değerlerinin bedenlerinin değeri kadar olduğunu bilirler. Sevdikleri erkeğe, kendileri için en kıymetli olan şeyi, bedenlerini sunarlar. Kendi bedenlerinin sunağında kendilerini adarlar ve sevgililerinden bu armağan için coşkulu bir kabul beklerler.

Erkekler ise ayrımlar yaratma konusunda ustadır. Ablaların tek ve bölünemez sandığı şeyi –bedeni– duygulardan, akıldan, ruhtan ayırırlar. Değerler hiyerarşisi kurarlar. Bu yüzden erkekler, ablaların bedenini aldıklarında buna arzu, tensel ve bedensel aşk derler. İşte tam da bu noktadan itibaren o dolambaçlı, belirsiz arayış başlar.

Veronika lacivert bir elbise giydi ve son olarak kenarına kadife bir fiyonk iliştirdi. Ninon çıktıktan sonra anahtarla kilitli kutusunu açtı, tüm takılarıyla biraz para çıkardı. Fazla bir şey değildi. Düzenli olarak anne babasına ve ailenin gözbebeği iken liman mahallelerinin serserisine dönüşen küçük erkek kardeşine yardım ediyordu. Veronika, Saint-Eustache'a, Peletier adında bir bankere gidiyordu; ona değerli eşyalarını bırakacak ve seyahat çekleri alacaktı. Gerçi d'Albi gibi biriyle nişanlı olan bir kadının parayla ilgilenmesine gerek olmamalıydı, ama yine de biraz kendi parasının olmasını istiyordu. En azından hediyeler için.

Ağustos ayının son günlerinde Paris, yorgun bir kent gibi görünüyordu. Çamur çoktan kuruyup toza dönüşmüş, her şeyi kül rengi, eskimiş bir tabakayla kaplamıştı. Varlıklı

Saint-Eustache semti biraz daha iyi görünüyordu. Kuşkusuz, burada özenle biriktirilen ve değer verilen paranın ışıltısı semte canlılık katıyordu.

"Sayın Bay d'Albi, evvelsi gün burada benim yanımdayken, iş için İspanya'ya gitmeyi planladığını söylemişti. Anladığım kadarıyla siz de ona eşlik edeceksiniz, öyle değil mi?" Peletier, nüfuzlu bir beyin sevgilisiyle konuşurken doğru üslubu bulmakta açıkça zorlanıyordu.

"Öyle," dedi Veronika, ne olursa olsun bir hanımefendi gibi davranmaya çalışarak.

"İspanya'ya yolculuk basit bir gezintidir. İspanya şu anda bizim müttefikimiz. Size rehin karşılığında çek teklif ediyorum. Oranı bire iki yapıyorum, tabii siz Sayın Şövalye'nin dostu olduğunuz için. İspanya'ya yolculukta hiçbir risk yok. Ama mesela Rusya bambaşka. Tanıdığım bir beyefendi –tabii ki soylu biri– yakın zamanda Rusya'ya gitmeye kalktı, çekleri bire on oranındaydı! Evet evet, bu artık ciddi bir girişim demek. Rusya'dan, sevgili hanımefendi, dönmeyebilirsiniz. Sert iklimi ve berbat kalitedeki yiyecekleri bunun başlıca nedenleri."

Bunu söylerken çekleri imzalıyordu. Veronika, onun, kolalı beyaz yakadan fışkırır gibi görünen, çilli ve yer yer kelleşmiş kafasını izliyordu. Kadın cüzdanından paraları çıkardı. Banker, luidorları[6] ustalıkla iki eşit kümeye ayırdı, sonra aniden kadının gözlerinin içine baktı.

---

6 Luidor (Fr. *louis d'or*): "Altın Louis", adını Fransa Kralı XIV. Louis'den alır. Fransa'da 17. ve 18. yüzyıllarda kullanılan altın para birimidir. (ç.n.)

"Bu kesinlikle harika bir yolculuk olacak. Keyifli anlar diliyorum. Lütfen arkadaşlarınıza da beni önerin," diye ekledi, paraları çekmeceye kaydırırken.

Veronika başını hafifçe eğerek dışarı çıktı. İçinde bir tiksinti hissediyordu. Gözlerini kırpıştırarak Saint-Eustache semtinin güneşle yıkanmış manzarasını, Paris'i, kardeşini ziyarete gittiği nehir kenarındaki sokakları, kendi dairesini, her daim somurtkan Ninon'u, aynada gördüğü kendi makyajlı yüzünü ve kızıl saçlarını gözlerinden silmeye çalıştı.

Akşam olduğunda çoktan valizlerini hazırlamış, yolculuğa hazırdı. Odanın ortasında ağzına kadar dolu iki büyük sandık duruyordu. Belki de fazla eşya almıştı? Yatakta ise hâlâ beyaz gelinliği duruyordu, özel olarak düğün için diktirilmişti. Veronika, geceden sandığa koyarsa zarif dantellerin ve göğüs kısmına dikkatle yerleştirilmiş pembe ipekten çiçeklerin buruşmasından korkuyordu.

Ninon, homurdana homurdana bitkisel boya hazırlıyordu.

"Böyle güzel saçlar boyanır mı hiç? Birçok kadın kestane saçlara sahip olmak ister, ama siz saçlarınızı mahvediyorsunuz."

"Saçlarım kestane değil. Kızıl."

"Üstelik koyu renk yaşlandırır, bunu bilmiyor musunuz?"

Veronika şu anda saçlarını düşünmüyordu. Zihni tamamen yarınki yolculukla meşguldü. Şövalye bugün buraya gelip planlarını öpücüklerle onaylamalıydı. İyi hazırlanmak gerekiyordu, çünkü bu sıradan bir yolculuk değildi... Ninon'a para vermek, ev işleriyle ilgilenmek gerekiyordu. Belki Şövalye ailesinin yanına gitmişti, belki sonunda onlara

söylemeye cesaret ederdi? Aman Tanrım, ya unuttuysa? İlişkilerinde tarihlerden sorumlu olan hep Veronika'ydı. Saint-Antoine banliyösündeki "İmparatorun Yeri" adlı handan yola çıkacaklardı. Ne olursa olsun orada olacağına karar vermişti.

Saçlar kurudu ve Veronika, kıza ikinci şamdanı yakmasını emretti. Şimdi ikisini de yüz hizasında tutarak aynaya yaklaştı. Mum ışığında saçları simsiyah görünüyordu ama yüzünü aynaya yaklaştırınca geçen yıl olduğu gibi kestane renginde olduğunu gördü.

Bir kadın saç rengini değiştirdiğinde, bu onun için yeni bir dönemin başladığı anlamına gelir.

4

Kitap'ın yolcuları, 1 Eylül günü Paris yakınlarındaki Saint-Antoine'daki handa buluşacaklardı. Hanın adı "İmparatorun Yeri" idi, gerçi muhtemelen yolculardan hiçbiri, hatta belki bizzat hanın sahibi bile bu ismin neden konulduğunu artık hatırlamıyordu. Burası, önünde iki masanın durduğu bir verandası olan yarısı ahşap, yarısı taş bir kulübeydi. Duvarlardan birinin dibine boş şarap fıçılarından oluşan bir yığın dizilmişti ve işte Veronika'nın arabası bu fıçı yığını ile büyük, yayvan bir kestane ağacı arasında duruyordu. Avludan kentin kapısı görünüyordu: Gelişigüzel dağılmış tahta kulübeler, uzun zamandır kullanılmayan bir teşhir direği ve belki de Paris kiliseleri arasında sayılan bir kilise. Ufukta doğan güneş, hâlâ yazdan kalma sert gölgeler bırakıyor, bir taraftan her şey yavaş yavaş yaz sonunun solgun griliğine gömülüyordu. Hava civanperçemi, kurumuş toprak ve gece dinlenmiş atların kokusunu taşıyordu.

Veronika, sevgilisinden hediye ettiği arabasıyla gelmişti. Şimdi, kestane ağacının gölgesinde onu beklerken, köpekle oynayan bir çocuğu dikkatsizce izliyordu. Fazlasıyla heyecanlıydı, bu yüzden hiçbir şeye odaklanamıyordu. Zihni, henüz yaşanmamış olanların hayallerini kurmakla meşguldü. Bu hayallerin her birinde, kendini dışarıdan

görüyordu; hani bazen rüyalarımızda olduğu gibi: Gördüğümüz aslında kendimizizdir ama kimliğimiz belirsiz ve kaygandır, hani karşımızda duran kişi de yine biz oluruz ya. Kendini siyah saçlı, genç bir kız olarak görüyordu. Bu kız, çok yakında kocası olacak sevgilisini bekliyordu. Heyecanlıydı, yüzü kızarmıştı. Sonunda, sevgilinin arabası yaklaşıyordu, altın varaklı, ışıl ışıl; araba sevgilinin, çok önemli bir kişi olan babasına ait. Adam arabadan iniyor, hayır, adeta atlıyor, Şövalye d'Albi, kar beyazı yakası dışa katlanmış koyu renkli bir redingot giymiş. Yüzünde, Veronika'nın birlikte geçirdikleri gecelerden hatırladığı o hayranlık ifadesi var. Dudakları serin ve şefkat dolu. Önce elini, sonra dudaklarını öpüyor. Ardından birlikte adamın arabasına geçiyorlar, yola çıkıyorlar. Sandıklar... Sandıkları da taşımak gerekiyor, hani içinde gelinlik olan sandıkları. Görüntü geriye sarılıyor gibi ve her iki sandık şimdi Şövalye'nin arabasına bağlanıyor. Yolculuk uzun, ama Veronika'nın içine dönmüş zihni tarafından yaratılan imgeler, akan suyun hızıyla geçip gidiyor. Veronika, yol kenarındaki hanların konuk odalarında geçirilen ve birbirini arzulayan iki bedenin varlığının bir sonucu olan pek çok geceyi görüyor. Aynı zamanda, hayal edilemeyecek kadar zengin manzaralarla dolu gündüzler de görünüyor; ama bu manzaralar ancak varsayımsal, çünkü Veronika Paris sokakları dışında hiçbir manzarayı bilmez ki. Sonunda düğünü görüyor: Bir İspanyol kilisesinin merdivenleri, atlas güllerle süslenmiş beyaz bir gelinlik. Hayal gücü bu noktaya kadar ulaşıyor ve burada, artan heyecanın etkisiyle ürkerek detaylarda kayboluyor, zamanı ileriye taşıyamıyor. Veronika, "İmparator'un Yeri" adlı hanın önünde beklerken bu yolculuğu kaotik biçimde, defalarca

yaşıyor. Nihayet Paris yönünden bir araba geliyor, siyah ve hantal görünümlü. İçinden iki adam iniyor ve hiçbiri kurtizan Veronika'nın zihninde canlandırdığı âşığı, Şövalye d'Albi değil ki.

Marki ve Bay de Berle, küçük üstü açık bir faytonda oturan kadına baktılar. Ona doğru hafifçe eğilerek selam verdiler ve Şövalye d'Albi ile buluşmak üzere hana doğru yürüdüler. Marki'nin gözünde birkaç saniye daha alışılmadık renklerle zenginleşmiş bir görüntü kaldı: Bal rengi süslü bir şapkanın altından taşan kahverengi saçlara sahip bir kadın, kestane ağacının koyu yeşil gölgesinde çikolata rengi bir elbiseyle oturuyordu. Bu, yemek odasına ya da merdiven kenarına asılacak bir tablo olabilirdi; dikkatle bakmayı gerektirmeyen, yalnızca renkli bir izlenim sunan ve insanın ruh halini iyileştiren bir tablo.

Şövalye içeride yoktu, bu ya geç kalacağı ya da hiç gelmeyeceği anlamına gelebilirdi. Hem Marki hem de de Berle, faytondaki yalnız kadını, boş avluyu ve veranda korkuluğuna tembelce yaslanmış han sahibini gördüklerinde hemen ikinci ihtimali düşündüler. Ancak bu, endişeden ayırt edilemeyen ve zihinden geçip diğer izlenimlerin arasında kaybolan bir düşünceydi yalnızca. Ardından yirmi dakika bekledikten sonra Marki, Şövalye'nin artık gelmeyeceği yönündeki o ilk düşünceyi hatırladı; onun mükemmel şekilde planladığı olaylar zincirinde, Şövalye ile her zaman bağlantılı olan o öngörülemezliğin izlerinin ortaya çıkacağını düşündü.

Bay de Berle, öfkesini oldukça açık bir şekilde göstermeye başladı; d'Albi'nin yaşam tarzını ya da belki de ona eşlik eden enerji türünü, her zaman etrafında çılgın bir

havai fişek gösterisi gibi patlayan bu hali hiçbir zaman anlayamamıştı. Şövalye'nin bir saatlik gecikmesi ancak bir sel, yangın ya da kasırga ile açıklanabilirdi. Oysa gün güzeldi. Ilık bir rüzgâr, pişen yemeğin kokusunu getirmiş ve adamlara aç olduklarını hissettirmişti. Paris yoluna bakacak şekilde, verandadaki masaya oturdular. Yolda fazla hareket yoktu: Yavaşça ilerleyen bir köylü arabası, mevsimlik işçilerden oluşan bir grup, sırtında sepet taşıyan topal yaşlı bir kadın. Paris semaları geçmişin soluk mavi rengini taşıyordu. Marki, ne olursa olsun oraya artık geri dönülemeyeceğini hissediyordu. Yolculuk başlamıştı ve artık yalnızca varış noktası önemliydi. Planlar, beklentiler ve bunları kuran insanlar artık bir anlam taşımıyordu. Hatta, bir bakıma, orada yolculuğa eşlik eden herhangi birinin olup olmaması bile önemsizdi. Yolculuk, Marki'nin zihninde çoktan var olmuştu ve bu yüzden sürüyordu. Bu nedenle Marki, de Berle kadar kaygılı değildi. Geç bir kahvaltı yapıp Şövalye'nin yokluğunu fazla dert etmeden yollarına devam edeceklerini hayal ediyordu. Marki, yemek sırasında Bay de Berle ile bu ruh haliyle konuşuyordu; ancak de Berle, prensip olarak önceden belirlenmiş planın dışına çıkan her şeye karşı olduğundan geri dönmek istiyordu. Bu kararını da kendine özgü bir biçimde gerekçelendiriyordu: Bunun bir uyarı, bir işaret, bir ikaz olabileceğini söylüyordu. Marki ona uzun uzun baktı; ne var ki az sonra arabacılarının ayakta durmakta zorlandığını ve kustuğunu görünce kaygılanmaya başladı. De Berle ise çantalarda nane ve kömür tozu ararken, bunun ikinci bir uyarı olduğuna artık kesin olarak inanmıştı. Pekâlâ Paris'e dönülebilir, Şövalye'ye ne olduğu öğrenilebilir, yeni bir

arabacı tutulabilir ve yarın, öbür gün, yani yeni bir plan işlemeye başladığında tekrar yola çıkılabilirdi.

Marki, Bay de Berle'i pek dikkatle dinlemiyordu çünkü o sırada arabadan inen ve meyhaneciden bir bardak su isteyen kadını izliyordu. Kadın öfkeyle yelpazeleniyordu, yüzü al al olmuştu. Marki'yi büyüleyen, kadının hareketlerindeki belli belirsiz bir ürkeklikle bedeninin somutluğu arasındaki tezat olmuştu; beden, gölgelerden çıkıp güneşin keskin ışınlarıyla aydınlandığında daha büyük ve daha güçlü görünüyordu. Kadın arada sırada Paris yoluna bakıyor, Marki onun gözlerinde büyüyen bir panik gördüğünü hissediyordu. Bu öyle pek sıradan bir durum değildi. Genç, iyi giyimli, Parisli bir kadın ("Neden onu tanımıyorum?" diye düşündü Marki), böyle ücra bir yerde birini, tek başına bekliyordu... Ancak, birdenbire çakan bir sezgi anında, bütün bu ayrıntıları birleştirerek kadının kim olduğunu anladı: Önünde Şövalye'nin, hani herkesin içinde onun hakkında konuştuğu, ama özel bir gizlilik rica ettiği dillere destan âşığı duruyordu. Sözde onunla evlenecekti; tüm arkadaşları ise bunu, onun babasıyla oynadığı sonu gelmeyen oyunun yeni bir hamlesi olarak görüyordu. Marki, bu genç kadına karşı birdenbire güçlü bir sempati duydu. Gümüş başlıklı bastonunun topuzunu okşayarak kadına yaklaşıp onunla konuşup konuşmamayı düşündü. Kadın, Marki'nin kendisine baktığını fark etti ve göz göze geldiler. Marki gülümsedi ve hafifçe eğildi. Kadın utangaç bir baş hareketiyle selamı aldı, yere bakarak tekrar arabasına döndü.

Uzun süre hiçbir şey olmadı. Sıcaklık her dakika artıyor ve içinde bulunulan durgunluğu bozacak hiçbir şey yokmuş

gibi görünüyordu. Bir süre sonra "İmparatorun Yeri"nin avlusunda bir atlı belirdi. Paris'ten yorgun argın gelen atlı öyle hızla gelmişti ki ancak kapıdan geçerken fark edildi. Doğrudan Veronika'nın faytonuna yaklaşıp ona bir mektup verdi. Üniformalı, ter içinde kalmış bir delikanlıydı; yirmi yaşında bile değildi belli ki. Veronika mektubu okumayı bitirmeden çocuk Marki'ye ve de Berle'e yaklaştı, onlara da bir kâğıt uzattı ve sabah d'Albi'nin düelloya katıldığını ve bu sırada suçüstü yakalandığını söyledi. Marki, Güneş Kralı'nın soylular arasındaki düelloları en sert biçimde cezalandırdığını, bu işlerin arkasında kim olursa olsun onlara göz yummadığını çok iyi biliyordu. Bu bir skandala, küçük düşürücü bir davaya, hatta sürgüne yol açabilirdi. Bu yüzden Marki hemen anladı ki, d'Albi ne o gün ne de takip eden birkaç gün içinde oraya gelemeyecekti. Ancak d'Albi, olağanüstü bir şansa ve babasının müdahalesinin etkili olacağına güvendiğini de yazmıştı. Bayan Veronika'ya göz kulak olunmasını ve zaten uzun süreli konaklama için planlanan Chevillon'un yanındaki Châteauroux'da onu beklemelerini rica ediyordu. On eylülden önce orada olacağından emindi. Veronika'ya yazdığı mektupta ne olduğunu Marki bilmiyordu. Genç kadın, yüzünü ellerinin arasına gizleyerek hareketsizce oturuyordu.

"Dönüyoruz," dedi de Berle sakince.

Gariptir, ama Marki sağduyusu güçlü bir adam olmasına karşın, d'Albi'nin bu işin içinden sıyrılacağını hissediyordu. Bu, daha önce de birçok kez böyle olmuştu, çünkü d'Albi talihli bir yıldız altında doğmuştu. Tanrı Şövalye'yi seviyordu ve bunu ona gösteriyordu. Etrafında adeta güvenli bir baloncuk yaratıyor, tüm sorunlar ve talihsizlikler ona

ancak hafifçe dokunup geçiyordu. Şövalye kumarda ve kadınlar konusunda şanslıydı, bahisleri kazanıyor ve bir şekilde borç batağına düşmekten kaçınıyordu. Bu sefer neden farklı olsun ki? Marki şimdi de bu meseleyi önemsiz, küçük bir plan değişikliği gibi göstererek Berle'i buna ikna etmek zorundaydı. Sadece Châteauroux'ya gideceklerdi, daha uzağa değil. Eğer d'Albi oraya gelmezse geri dönerlerdi. Kadını ise sadece d'Albi'nin isteği üzerine yanlarına alacaklardı; onu daha çok bir bavul gibi görüyorlardı, canlı bir insan olarak değil. Zaten o bir hanımefendi de sayılmazdı. Hem, Chevillon da onları bekliyordu!

Sonunda de Berle, durumu kabul etti. Zaten çoğu yolculuk böyle başlamaz mı? Biletler çoktan alınmış, eşyalar toplanmış, telgraflar gönderilmiş... Eğer bu düelloyu daha önce, sabah hamile karısını yatakta bırakıp kalkarken ya da uyuyan çocuklarını öperken bilseydi, asla evden çıkmazdı. Belki de gerçekten, Marki'nin dediği gibi, her şey olması gerektiği gibi mi oluyordu? Ama eğer öyleyse, bizim herhangi bir şeye etkimiz olabilir miydi ki, diye düşündü aynı zamanda Berle, korkuyla.

Veronika da kabul etti. Umutsuzluk ve hayal kırıklığı yüzünden karar verme yetisini kaybetmişti. Yeşil fraklı bu nazik adam, onu sıcak bir ilgiyle, soru sormayışıyla ve ima edilen bir koruma vaadiyle etkilemişti. Ama her şeyden önce, onun sevgili şövalyesinin dostuydu ve bu da ona, Veronika üzerinde belli bir otorite sağlıyordu.

İki sandık arabadan indirildi ve Veronika faytonunu Paris'e geri göndermeye karar verdi. Kente son kez baktı, doğru olanı yaptığına emin oldu. Artık oraya geri dönemezdi,

sevgilisi hâlâ orada olsa bile. Geri dönmek, korkunç ve boş bir gerçekliğe uyanmak anlamına gelirdi.

Fakat bir sorun daha vardı: Arabacı. Onlarla beyleri getiren arabacı belli ki hastaydı; bu yüzden Veronika'nın arabasıyla evine gönderilmesine karar verildi. Her ne kadar Marki arabayı kendisi sürmek istese de Bay de Berle hiçbir şekilde "bu kadınla" arabada baş başa kalmak istemiyordu. Ne yapacaklarını düşünürken, meyhaneci Veronika'nın daha önce dikkatle incelediği uzun saçlı bir oğlanı önerdi. Atlardan çok iyi anladığını ve fazla bir şey beklemediğini söyledi. Marki çocuğa adını sorduğunda çocuk cevap vermedi, bunun üzerine meyhaneci alelacele oğlanın dilsiz olduğunu ekledi.

Zaten bir arabacının konuşmasına ne gerek var ki? Duyduklarını ya da gördüklerini başkasına anlatamayacak olması belki de bir avantajdır, diye düşündü Marki. Oğlan heyecanla yüzlere bakarak konuşmaları takip etmeye çalışıyordu. Nereye ve neden gideceğini tam olarak anlamamıştı. Bildiği tek şey, kendisine atlarla ilgilenmesi söylendiği ve ödülünün bu yolculuk sayesinde sıkışıp kaldığı bu yerden kurtulmak olacağıydı. Atları seviyordu, zarif kadın da çok hoştu. Ayrıca arabacının oturduğu yerden manzara çok daha geniş bir alanı kapsıyordu, bu da hoşuna gidiyordu. Sonunda Marki, dostça omzuna dokunup eşyalarını getirmesini söyledi.

"Borcunuz sekiz sous."[7] diye hatırlattı meyhaneci. "Biz bu çocuğa Gauche deriz."

---

7 "Sou" (çoğulu *sous*) Fransız para sisteminde Orta Çağ'dan 18. yüzyıla kadar yaygın olarak kullanılan küçük bir para birimidir. 19. yüzyılda resmî

Dört atlı siyah fayton, sıcak havaya toz bulutları savurarak güneye doğru yola çıktı. Oğlan arabacı olarak oturduğu yerde ceketini çıkardı ve zayıf göğsünü güneşe sundu. Faytonun arkasından, yoldaki tozlar gibi sarı köpeği koşuyordu.

---

para birimi olarak yerini Frank'a bırakmıştır, ama halk arasında uzun süre "sou" terimi kuruş anlamında kullanılmaya devam etmiştir. (ç.n.)

5

Her yolculuk, mekânın sarhoş edici cazibesi olarak adlandırılabilecek bir ruh haliyle başlar. Beden hafifçe heyecanla titrer, gözlerin önünden geçen manzaralar baş döndürür. Yaşadığı yerden kendi isteğiyle ya da koşulların zoruyla koparılmış insan, ancak bir süre sonra geride bıraktıklarına düşünsel olarak dönmeye başlar. İnsanlar, kök saldıkları yerle özdeşleşirler; sanki toprağa bu şekilde kök salmadan bir yaşam, yalnızca bir taklitten, önemsiz bir varoluştan ibarettir. Ne var ki, yol boyunca geride bırakılan dönemeç taşlarıyla birlikte, geçmişin somut mekânlarda şekillenen ağırlığı solmaya başlar; zamanla, bellekteki izler göz önünde uzanan manzaranın içinde silikleşir. Tekerlek izlerinin oyduğu yol, yol kenarındaki kuyular, yabancı yüzler, kavşaklara yerleştirilmiş aziz heykelcikleri, uzaktan seçilen köyler ve üç boyutlu olarak önünde uzanan devasa boşluk –toprak, ufuk ve gökyüzü– insanın dikkatini geçmişten koparıp geleceğe yöneltir.

Yolculuğun başında önemli olan varış noktası değil, mekânda ve zamanda ilerleyişin kendisidir. Düşünce, o an öylesine geniş bir alana sahip olur ki, tembelce akabilir; görüş, açılan gelincik yaprakları gibi geniş manzara üzerinde düzleşir. Kaygıların ve korkuların keskin hatları sanki yumuşar, sanki şartlara bağlı hale gelir. Hareket

halindeki bir noktadan bakıldığında dünya, daha uyumlu ve biçimsel olarak tamamlanmış görünür.

Yine de yolculuk, faniliğin ve değişimin en derin deneyimi ve ayrıntılara bağlanmamanın ifadesidir. Çünkü asıl durağanlığın özü, ayrıntıdadır; çünkü her şeyin özü sürekli değişir. Geçmişe ait durumlar, bir yolcunun gözleriyle bakıldığında, çoğu zaman yeni anlamlar kazanır. Yolcular, yalnızca yeni manzaralar ve olaylarla karşılaştıkları için değil, aynı zamanda kendileri için de geçilen bir manzaraya dönüştükleri, kendilerine uzaktan ve yatıştırıcı bir mesafeden bakabildikleri için daha bilge hale gelirler. O zaman sadece ayrıntılar değil, daha fazlası fark edilir. Bu ayrıntıların düzeni artık kesin ve tek anlamlı görünmez. Bakış açısına göre değişir.

Sıcak bir havada siyah, kapalı bir faytonda yolculuk ise tam anlamıyla bir cehenneme dönüşebilir. Sıcaklık hareketsizce havada asılı kalır ve elleri, yüzü açıkta kalan cildi kaygan bir ter tabakasıyla kaplar. Faytonun küçük pencereleri, bozuk yolda düşük hızla giderken arzulanan serinliği sağlamaz.

Konuşma muhtemelen bunaltı ve sıcaktan dolayı akmıyordu. İki adam da gizlice Veronika'yı süzüyordu. Bu kadın, tesadüflerin onları sürüklediği biri olmasaydı, ter içindeki başlarından perukları çıkarırlardı muhtemelen.

Veronika'nın izleniyor olması umurunda değildi. Böyle bakışlara alışkındı. Pencereden dışarı bakıyor, sevgilisini düşünerek telaşla dalıp gidiyordu. Düşünceleri tekrarlanıyor, aynı anılar dönüp duruyordu zihninde; sonunda görüntüler bulanık bir akışa dönüşüp silikleşti ve Vero-

nika uyuyakaldı. Öte tarafta ise imgeler karmakarışık ve yorucu bir hal aldı.

Rüyasında, kendisi için son derece önemli bir kişinin adını unuttuğunu gördü. Bu kişi bir yerlerde, kapının ardında ya da duvarın ötesinde duruyordu; içeri girebilmesi ve kalabilmesi için adının söylenmesini bekliyordu. Veronika, tanıdığı tüm erkeklerin adlarını güçlükle hatırlamaya çalıştı, ama hiçbiri o doğru isim değildi. Babasının, kardeşinin, sokaktan bir tanıdığının, ilk âşığının, onlarca arkadaşının adı... Hepsini denedi. En azından ilk harfi bulmaya, bir şeyle eşleştirmeye çalıştı, ama hafızası paslı bir kilide sıkışan anahtar gibi takılı kalmıştı. Zaman geçiyor ve durum kötüleşiyordu. Yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Kâbusun uzun sürdüğünü sandı, ama kendine geldiğinde rüyanın sadece birkaç dakika sürdüğünü fark etti. Rüya hemen silinip gözkapaklarının altına çekildi. Şimdi biri ona ne gördüğünü sorsa, yanıt veremezdi.

Bu arada, pencerenin ardında Paris'i andıran her şey sona ermişti. Başkentin dış mahallelerinden çıkar çıkmaz taşraya girilmişti ve her şey daha küçük, daha kötü, daha bakımsız bir hale bürünmüştü. Aynı anda dil de değişmişti. Kısa bir mola sırasında karşılaştıkları bir köylü, tuhaf, bozulmuş bir ağızla konuşuyordu. Fransızca, yalnızca Paris'te geçerliydi.

Yolda daha uzun süreli durmamaya ve doğrudan Angerville'e gitmeye karar verdiler. Fayton yalnızca bir kez daha durdu ve çocuk sürücü, yorgun köpeği ön tarafa, yanına aldı.

"Bu çocuk hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu Marki, tekrar yola koyulduklarında.

"Pek zeki görünmüyor," diye yanıtladı de Berle.

"Angerville'de mutlaka bir arabacı kiralamamız gerek," diye karar verdi Marki.

Marki, bu yolculuğun sorumluluğunu taşıdığını hissediyordu. De Berle'in hayal gücünden yoksunluğu, şövalyenin öngörülemez davranışları (ki bunda haksız sayılmazdı) ve Chevillon'un yaşlılıktan düşkün hali nedeniyle organizasyon işlerinde onlara güvenemeyeceğini bildiğinden, bu hazırlıkları çok önceden yapmıştı. Üstelik bu görevi memnuniyetle üstlenmişti. Hem somut işlerle uğraşmayı hem de sonra adım adım, tavizsiz bir kararlılıkla hayata geçireceği planlar yapmayı severdi. Ancak şimdi kafası karışmıştı. En başından beri hiçbir şey olması gerektiği gibi gitmemişti. Şövalyenin düellosu, beklenmedik bir armağan olarak onun metresinin gelişi... Ardından aniden ağır hastalanan arabacı ve yerine geçen, aklı kıt, dilsiz bir köylü çocuk. Ama Marki, yalnızca olayları planlama ve onları mantıklı bir sıraya oturtma becerisiyle değil; aynı zamanda, kendisinden daha güçlü biri tarafından tasarlanmış olaylara uyum sağlama yeteneğiyle de olduğu kişi haline gelmişti.

"Eğer bir şey kendiliğinden, tesadüfen oluyorsa, bu Tanrı'nın iradesinin bir göstergesidir," dedi Marki, alçak sesle de Berle'e. Ama de Berle aynı fikirde değildi.

"Buna bir uyarı olarak da bakılabilir. Planlarda daha en başta meydana gelen her değişiklik en tehlikeli olandır. Bu, geometrideki gibidir —başlangıçta çizgiden küçük bir sapma, sonradan telafisi imkânsız bir hal alır."

De Berle'i kötü hisler sardı. Karısının sert, düzgün ve artık epeyce büyümüş karnını düşündü, bu sefer bazı komplikasyonlar olabileceğini geçirdi aklından. Geride bıraktığı işlerini düşündü. Tanrı'nın her zaman kendisine işaretler verdiğini ve bu işaretleri okumayı öğrendiğini sanıyordu. Bu şekilde düşündüğü için kendine kızıyordu, çünkü henüz kendine bile itiraf etmemişti: Aslında bu yolculuğa devam etmek istemiyordu. Bu fikri en başından çılgınca bulmuştu. Bu yolculuğu finanse etmesi yetmez miydi? Şimdi, içindeki hevesin birdenbire yok oluşunu açıklayabilmek için bahaneler arıyordu.

Çocuklarını hatırladı: Kendiyle karısının özelliklerinin birbirine karıştığı o küçük varlıklar kalabalığını. Ve şimdi bir tane daha doğacaktı. Nasıl biri olacaktı acaba? Güneş ve Venüs Başak burcundaydı. Bu iyiye işaretti, çalışkan ve gerçekçi demekti. Eğer bir erkek çocuk dünyaya gelirse işleri konusunda ona güvenebilirdi. Kız olursa gelecekte mükemmel bir ev kadını olurdu. Alçakgönüllü, çalışkan, belki biraz ayakları yere basan biri; ama bir kadın için hayallerde kaybolmak şart değildi zaten. Her biri güneşi farklı burçta olan çocuklar yapabilseydim, diye düşündü, evde tam bir burçlar kuşağı olurdu. O zaman aralarındaki ilişkileri inceleyebilir, bu durum kesinlikle deneyler için mükemmel bir malzeme oluştururdu. Serin bir kütüphanede oturup portakal suyu içerek gözlemlerini kareli defterlere kaydedebilirdi. De Berle, düşüncelerinde evine dönmüştü bile ve şimdi eşyaların arasında dolaşıyor, sıcakta zangır zangır titreyen bu arabaya karşı içten bir tiksinti duyuyordu.

"Sence de başlangıç için fazlasıyla fazla belirsizlik yok mu?" diye fısıldadı Marki'ye, çünkü yanında oturan "o kadın" (onu hep "o kadın" olarak düşünüyordu) yine uykuya dalmak üzereydi. "Paris'te kalabilirdik... biraz beklerdik..."

Marki gülümsedi ve koltuğunda rahatça geriye yaslandı. Başını hafifçe yana eğerek yavaş yavaş ufka doğru inen altın bir örümcek gibi parlayan güneşi gösterdi.

"Sonunda yola çıktığımıza öyle seviniyorum ki..." dedi, sanki arkadaşının söylediklerini hiç duymamış gibi.

Keşke olayların nasıl gerçekleştiğini bilebilseydik. Acaba birbiri ardınca, kavranması güç birtakım kurallara göre mi gelişiyor her şey? Yoksa büyük kutuların içinden çıkan daha küçük kutular gibi mi ilerliyor olaylar? Ya da yalnızca insan aklının öngöremeyeceği, ilahi bir iradeye mi bağlı? Belki de aralarında hiçbir bağ yok; her şey sadece istediği gibi, rastlantısal ve kaotik biçimde olup bitiyor, kendi kendini çürütürken insanlara sahte bir mantık izlenimi mi veriyor acaba?

Sadece çocuklar, aptallar ve büyücüler gerçek olanı bilir. Onlar, Tanrı'nın dünyayla pek ilgisi olmadığını hissederler; bu dünyada doğrudan Tanrı'dan gelen tek şey ise her şeyin varoluş anlamı ve olay zincirlerini birbirine bağlayan hayaldir. Her şeyin, her olayın o şeyin özü olan bir anlamı vardır. Bir şey gerçekleştiğinde, hep benzer anlam taşıyan başka bir şeyden kaynaklanır. Bu, domino oyununa benzer. Bir noktalı domino taşı, diğer yarısında farklı sayı olan yine bir noktalı başka bir taşla eşleştirilir. Sonra o sayıya uygun başka bir taş bulunur. Böylece devam

eder; bir taş gelir, ardından diğeri... Gerçeklik, domino taşları gibi kurulmuştur. Önemli olan, taşlardaki sayıların, yani olayların anlamlarının ne olduğunu bilmektir. İşte bu anlamda Güç saklıdır.

Marki, anlamı keşfetmenin yolunun Büyü ve İnisiyasyon olduğuna inanıyordu. Gerçeğe yakındı. Veronika, her şeye anlam verenin Aşk ve Rüyalar olduğunu düşünüyordu. O da yakındı gerçeğe. Gauche, asla söyleyemediği Söze inanıyordu, o da yakındı. De Berle ise anlamın şeylerin özünde, yani şeylerin tam da oldukları şeyde gizli olduğunu sezmişti. Çok karmaşık olmayan bir felsefeydi bu, ama o da yakındı.

6

Geç saatte Angerville'e vardılar ve ilk karşılarına çıkan handa gecelemek için durdular. Akşam yemeği gösterişli değildi, hem sıcaktan yorulmuşlardı hem de aç değillerdi. Kızarmış soğuk et, ekmek ve yerel mandıradan peynir. Yanında da lezzetli ama taze şarap sunuldu, Veronika şaraptan fazlasıyla içmişti. Belki de uyumak için bir bahaneye ihtiyacı vardı.

Marki ve Bay de Berle sonunda baş başa, kimse duymadan konuşma fırsatı buldular. Yolculuktan bitkin düşen de Berle, alçak sesle Marki'yi geri dönmeleri gerektiğine ikna etmeye çalıştı:

"Alternatif olarak Châteauroux'ya gidebiliriz ve d'Albi'yi beklerken ki, onun geleceğinden ciddi şekilde şüpheliyim, Chevillon ile yeni bir tarih belirleriz. Bahar aylarında mesela."

Marki, inatla kendi kararında ısrar ediyordu:

"Bu küçük olay, bir yıl boyunca planlanmış bu yolculuğu mahvedemez. Eğer şimdi Paris'e dönersek, tüm sefer süresiz ertelenecek."

"Bence Kardeşlik ile iletişime geçmeliyiz," dedi de Berle. "Kararları kendimiz veremeyiz. Ayrıca şu kadının varlığı... Onun yolculuğa katılmasına izin verirken ne düşünüyor-

dun? Bazen senin de d'Albi kadar öngörülemez olduğuna ikna oluyorum."

Marki, omuz silkti:

"Zavallı, yalnız bir kadın."

"Fahişe."

"Ama olağanüstü güzel."

İkisi birden başlarını kaldırdılar, çünkü hanın kapısı açılmış, içeri yabancı giysiler içinde, uzun boylu, yapılı bir adam girmişti.

"Hey, hancı! Yalnız bir yolcu için geceleyecek yerin var mı?!" diye seslendi yabancı bir aksanla.

Marki ve Bay de Berle konuşmalarına döndüler. Bu sırada hancı, yabancıya oldukça ters bir tavırla artık boş yer kalmadığını anlatmaya çalışıyordu. Üç sokak ötede başka bir handa şansını denemesini önerdi. Ancak adam onu anlamıyormuş gibi davranıyor, buradan ayrılmaya hiç niyeti yokmuş gibi görünüyordu. İkisi de seslerini yükseltmiş, hararetle konuşuyorlardı.

"Hiçbir yere gitmeyeceğim. Yorgunum. Yarın beni uzun bir yol bekliyor, üstelik buraları bilmiyorum," diye savundu kendini yabancı.

"Anlamıyor musun, efendi? Her yer dolu. Bakın, şu beyefendiler son iki odayı aldılar."

"Neden iki oda almışlar ki?" diye zafer kazanmışçasına bağırdı adam. "Benimle paylaşabilirler."

"Yanlarında bir hanımefendi var."

"Hanımefendilere karşı hiçbir itirazım yok."

Sabırsızlanan Marki masadan kalkıp yabancının yanına gitti. Hafifçe eğilerek selam verdi ve kendini tanıttı.

"Görüyorum ki bir sıkıntınız var. Size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Sonunda gerçek bir centilmenle karşılaştım. John Burling, Londra'dan Toulouse'a yolculuk yapıyorum ve bu gece için kalacak yerim yok."

Marki, Bay de Berle'e kısa bir bakış attı.

"Böylesi ünlü bir şahıs için odamızda yeterince yer var," dedi ve hancıya, İngiliz'in eşyalarını yukarı çıkarmasını söyledi.

Burling, bu jestin karşılığını vermeyi bildi. En iyi şarabı ısmarladı onlara, o da aldığı bir tabak dolusu eti baş döndürücü bir hızla mideye indirdi. Bir lokma alıp diğerine geçerken yeni tanıştığı kişilere hayat hikâyesinin en önemli noktalarını, siyasi ve dinî görüşlerini anlattı, hatta birkaç İngiliz şairinden alıntı yapmaya da vakit buldu. Londra yakınlarındaki Fulham'dan Toulouse'a gidiyordu; iki yıldır Fransa'da dil ve görgü kurallarını öğrenmekte olan öğrencisini geri götürmeye niyetliydi. Çocuğun öğretmeniydi aslında, ama ondan bir babanın oğlundan bahsettiği gibi söz ediyordu. Bu hikâyeler belki de anlatış biçiminde bir tür meydan okuma havası olduğu için ilgi çekiciydi. Yabancı aksanıyla hafifçe bozulmuş her cümlesi bir değerlendirme, bir tutumdu; Burling noktasını koymadan önce sesini bir anlığına kesiyor, dinleyicinin ona katılmayacağını varsayarak tepki bekliyordu. Marki ve

de Berle, İngiliz'in renkli anlatımına kapıldılar ve sohbet için can atar oldular. Şişe şişe şarap da içtiler.

"Yolculuk güzelleşmeye başladı," dedi de Berle ve daha fazla içki sipariş etti.

"Siz beylere şimdi adalara özgü bir özel içki tattırmayı istiyorum." Burling kemerinin arkasından yassı bir şişe çıkardı. "Bizim oralarda yaparlar bunu."

Metal kadehlere, kapak büyüklüğünde birer yudum brendi döktü ve kadeh kaldırdı:

"Tanışmamıza!"

"Amma da sertmiş!" dedi Marki, istemsizce yüzünü buruşturarak.

Burling, gürültülü bir şekilde burundan enfiye çekti ve rahatça sıraya yayıldı.

"Sizin güzel ülkenizde beni rahatsız eden bir şey var, sevgili beyler," diye söze başladı. "Dunkerque'den geliyordum ve büyük bir hareketlilik gördüm. Tüm Huguenot köyleri birdenbire papalığa dönüyor. Birisi bana Bordeaux civarında bir günde elli bin kişinin din değiştirdiğini söyledi. Bu mümkün mü?"

"Cizvitlerin icat ettiği iç misyonları duydunuz mu? Belki de bu onların çalışmasının sonucudur," dedi Bay de Berle. "Buna siz bile inanmıyorsunuz efendim. Böyle ani bir dönüşüme. Bu mutlaka bir şeyin işaretidir, Katolik olmayan herkes dikkatli olmalı."

"Fransa bütün dünyada hoşgörüsüyle tanınır..."

"Ama iki yıl önce, buraya ilk kez geldiğimde, iki kadın büyücülükten yakılmıştı."

"Bu tamamen başka bir mesele. Devlet politikasıyla cadı davalarını karıştırmamalı," dedi Marki temkinli bir tavırla.

Burling küçük kadehlere tekrar brendi koydu.

"İngiltere'de böyle bir şey düşünülemez bile. Kralınız, Cizvitlerin etkisine fazlasıyla açık. Cizvitlere hiç güvenmem zaten," sesini alçalttı. "Bu gerici güç, ilerlemeyi engelliyor."

"Zannımca siz ilerlemeye çok inanıyorsunuz."

Evet, Burling gerçekten de ilerlemeye, bilime ve aklın gücüne inanıyordu. Yurttaşlarının başarılarıyla gurur duyuyordu.

"İnsanlığı hastalıklardan ve yoksulluktan kurtarabilecek tek şey bilimdir." "İnsanlık" derken kısa ve kalın parmağını bir gezgin vaiz gibi yukarı kaldırmıştı.

"Örneğin Harvey. Onun, kanın insan bedeninde damarlar yoluyla dolaştığını ve bu sayede bedenin her bir noktasına ulaştığını keşfetmesi çağımızın en büyük buluşudur. Tıp bundan ne kadar da çok faydalanabilir! Ama bu keşfin yalnızca pratik değil, aynı zamanda felsefi bir anlamı da var. Bu, insanın son derece organize bir makine olduğunu ve her makine gibi onun da her şeyiyle anlaşılabileceğini ve incelenebileceğini gösteriyor."

"Bu iyi bir benzetme değil," dedi Marki. "Bir makineyi parçalara ayırıp sonra tekrar birleştirebilirsiniz. Ama insan öyle değildir. Sizin o 'makine' dediğiniz şeyi canlandıran başka bir şey olmalı."

"Ah evet, sizinle aynı fikirdeyim, sayın Marki. O şey Tanrı'dır, ama onu bir saat ustası gibi düşünmek gerekir: Mekanizmayı kurar. Tanrısal nefestir o, anlıyor musunuz? Ondan sonrası zaten doğa yasaları ve mekanik kurallarla işler."

"Yani sizce insan böyle sistemlerden mi oluşur? Kan dolaşımı sistemi, belki düşünme ya da üreme sistemi... Peki ya bu mekanizmaları bilmek bize ne kazandırır? İnsanların neden doğup öldüğünü, niçin yaşadığını açıklayabilir mi? Bilim, ilgilendiği şeyleri daha basit parçalara ayırabilir ama sonra onları canlı bir bütün olarak birleştirmeyi başaramaz. Bunun için başka bir şeye ihtiyaç var."

"Neymiş o, öğrenebilir miyim?"

"Her şeye kâdir, her yerde hazır ve nazır bir Tanrı, bir saatçi olamaz," diyerek güldü Marki.

"Belki de bilim bir gün Tanrı'nın da sırrını çözer ve dünyaya sonunda O'nun kim olduğunu açıklar."

"Aman o günleri biz görmeyelim de..." diye iç çekti Bay de Berle ve artık yatma vakti geldiğini söyledi.

Burling'le odayı paylaşma daveti, Fransızlar açısından önemli bir fedakârlıktı. Üçü birden, tek bir çift kişilik yatağa sığmak zorundaydılar. Yatmadan önce, Burling çantasından birçok kokulu kesecik çıkardı ve bunları yatağın başına ve ayakucuna yerleştirdi.

"Üzülerek belirtmeliyim ki, Fransız hanları genellikle tahta kurularıyla dolu oluyor," diye açıkladı.

Gauche, o ilk yolculuk gecesinde ahırda, atların yanında uyudu. Gece bunaltıcı, havasız ve hışırtılarla doluydu. Atlar ayakta uyurken iç çekiyorlardı. Gauche, onlara insan diliyle konuştuğunu gördü rüyasında. Sözler duman gibiydi, ağzından çıkarken dudaklarıyla onlara fantastik şekiller veriyordu.

Ertesi sabah havanın bozulduğu artık açıkça belli olmuştu. Gökyüzünde yağmurla dolu şişkin bulutlar belirmişti. Hava hâlâ bunaltıcı ve ağırdı, ama artık içinde hoş, ferahlatıcı bir su kokusu da taşıyordu.

Mütevazı kahvaltı sırasında Burling, siyah faytona bir süre eşlik etmeyi teklif etti. En azından Orléans'a kadar; çünkü güneye giden bir yolcu için Orléans yol üstündeydi. Bu kararında Veronika'nın varlığının etkili olduğu açıktı. Bunu gizlemiyordu da. Uzun zamandır kadınlarla birlikte olma fırsatı bulamadığını söylüyordu.

"İnsan güzel olanla temas etmeden yapamaz," dedi Burling, centilmence.

Marki, durumdan memnun değildi. Bu geveze İngiliz'in her şeyi durmadan yorumlamasından sıkılacağından korkuyordu. Ancak Burling'in varlığının artan gerginliği bir nebze rahatlattığını da fark etmişti; bu nedenle onun orada bulunması bir bakıma faydalıydı.

Han sahibi kahvaltıya haşlanmış sebzeler ve mayonez getirdi. Saygın topluluğu hoşnut kılmak ve dün İngiliz'e karşı sergilediği kaba tavırdan doğan kötü izlenimi silmek istemişti.

"Bilir misiniz, sosların kralı sayılan mayonezi sizin Kardinal Richelieu'nüzün icat ettiğini söylerler?" dedi Burling. "İşte

bu, Fransa'ya ve Fransızlara duyduğum saygının nedenlerinden yalnızca biridir. Bizde mayonez hâlâ bilinmez."

"Mayonez yapımı beni hep şaşırtmıştır," dedi Marki. "Bir yumurta alınır..."

"Sarısı," diye çekinerek düzeltti onu Veronika.

"Evet, hanımefendi haklısınız, yumurtanın sarısı alınır ve yavaşça zeytinyağı eklenir. Bunu dengeli bir şekilde yapmak ve sürekli karıştırmak gerekir. Sarısı sarıdır, zeytinyağı şeffaf; ama bu ikisinin birleşiminden, bambaşka bir renge ve kıvama sahip tamamen yeni bir madde ortaya çıkar. Bu küçük bir mucize değil midir? Burada basit toplama ve birleştirme kurallarının ötesinde başka güçler devrede değil midir?"

"Gereksiz yere karmaşıklaştırıyorsunuz meseleyi, Marki," dedi Burling. "Sıradan, gündelik şeylerde bile sizin metafizik eğilimleriniz hemen kendini belli ediyor. Mayonezin oluşumu bilimsel olarak açıklanabilir, sadece karıştırma sırasında meydana gelen kimyasal süreçleri bilmek gerekir. Ne yazık ki kimyager değilim, ama tahmin ediyorum ki yumurta ve zeytinyağının, yani belirli niteliklere sahip iki farklı maddenin birleşmesi sırasında üçüncü bir etken devreye giriyor: Karıştırma. Bu etken, yani hareket ya da belki de karıştırma sırasında oluşan ısı, temel maddelerin niteliklerinde bir değişim yaratıyor. O sırada benim adını koyamadığım bazı süreçler gerçekleşiyor ve bunların sonucunda, yumurta ile zeytinyağının basit bir toplamı ya da sıradan bir karışımı olmayan, bambaşka bir madde meydana geliyor; ikisinin adeta bir bileşkesi gibi."

"Adını koymadığım süreçler diyerek işin içinden çıkamazsınız," diye öfkelendi Marki. "Çünkü asıl mesele, bu süreçlerin ne olduğudur. Belki Tanrı bu süreçlere katılıyordur, ya da bu gizemli süreç aslında Mayonez Şeytanıdır."

"Şaka yapıyorsunuz."

"Hiç de şaka yapmıyorum. Size sadece şunu göstermeye çalışıyorum: Sizin o 'süreçleriniz' ile benim şeytanım aslında iki bilinmeyendir. Bilmediklerimizi açıklamanın iki farklı yolu. Neden süreçler, şeytandan daha iyi olsun?"

"Süreç dediğimiz bilimsel bir kavramdır. Yani araştırılabilir, gözlemlenebilir, öngörülebilir ve tanımlanabilir."

"Yani bir şekilde deneyimlenebilir?"

"Evet. Ampirik bilgi, işte doğru sözcük bu!" diye sevindi İngiliz.

"Peki ya bir gün birçok insan, sarı ve korkunç bir Mayonez Şeytanını yumurta ile zeytinyağının üzerinde yükselirken gördüklerini söylerse?"

"Sevgili Marki, sizin saçmalıklara bu kadar düşkün olduğunuzu bilmiyordum," dedi İngiliz somurtarak ve sohbeti sonlandırdı.

Faytonun yanında atla giden Burling için, Gauche'un dilsiz olması hiçbir sorun teşkil etmiyordu. Arabacı yerinde oturan gence Londra'daki hayatına dair hikâyeler anlatıp duruyordu. Gauche ise gülümseyip onaylayarak başını sallıyordu.

"Bugün nasılsınız?" diye sordu Marki, faytonun içinde Veronika'ya.

"Teşekkür ederim. İyi uyudum, kahvaltı lezzetliydi ve havanın serinlemesine de memnun oldum," diye yanıtladı, usulünce.

"Bence arkadaşınız Paris'ten çoktan yola çıktı ve yakında bize yetişecektir. Endişelenecek bir şey yok."

Veronika minnetle gülümsedi, "Endişelenmiyorum. Her şey olacağına varır," dedi, Marki de sessizliğe büründü.

Yeşil bir ova boyunca ilerliyorlardı. Yer yer küçük üzüm bağları görünüyordu. Köylülerin arabaları ve atlı yolcularla karşılaşıyorlardı. Orléans yolu daha çok kullanılan güzergâhlardan biriydi. Öğle vakti ince bir yağmur başlayınca Burling, bu durumu hemen fırsata çevirdi; arabaya binip Veronika'nın yanına oturdu. Atını gevşekçe arabanın arkasına bağladı. Yerine oturur oturmaz enfiye tabakasına yöneldi.

"Mayonez meselesini düşünüyorum, size söz, eve döner dönmez yumurta ile zeytinyağının birleşme sürecini detaylıca inceleyeceğim."

"Şunu bilmelisiniz ki, mayonez her zaman tutmaz," dedi Veronika. "Bir kadın adet dönemindeyken mayonez yapmaya kalkarsa, sosun tutmayacağını bilmeli."

"Lütfen, hanımefendi, bana buna inandığınızı söylemeyin," diye çıkıştı Burling.

"İnanıyorum, çünkü denedim. Ampirik bilgi, sizin tabirinizle."

"Rastlantı."

"Ben rastlantıya inanmam," diye araya girdi Marki. "Bir şeye rastlantı demek, onu başka, daha ikna edici bir şe-

kilde açıklayamama durumundan kaynaklanır. Bu, sizin o 'süreçlerinizin' ardındaki gizemi çözme konusundaki çaresizliğin bir ifadesidir."

"Peki, sence bu süreçler gerçekten bilinebilir mi?" diye sordu de Berle.

"Bence evet. Ama şunu da biliyorum ki, onları tanımanın aracı illa ki akıl olmak zorunda değil."

"Ha, o zaman vahiy!" diye bağırdı Burling. "Bu bildiğin mistisizm, sevgili dostum. Büyü."

"Büyü ve akıl, bunlar tamamen iki farklı bilgi yoludur ve her biri diğerini hiç ciddiye almaz. Belki de hakikat her zamanki gibi ortalarda bir yerde duruyordur."

"Hurafeyle akılcı düşünceyi birleştiremezsiniz," diye itiraz etti Burling.

Marki bir süre düşündü ve şöyle dedi:

"Bahsettiğimiz bu bilgi, bir ağaç gibi düşünülebilir. Büyücüler, köklerini anlar ama dallarını kavrayamaz. Bilim insanlarıysa, sizin gibi Bay Burling, tam tersine, ağacın tepesini anlarlar ama köklerini anlayamazlar. Bilim büyüye, büyü de bilime ihtiyaç duymaz. Ama sıradan insanların her ikisine de ihtiyacı vardır."

"Güzel söylediniz," diyerek konuşmayı sonlandırdı Burling.

Marki ile de Berle'in yolculuklarının asıl amacı, Veronika ve İngiliz için bir sır olarak kalmalıydı; bu yüzden ikisi de konuyu ustalıkla geçiştiriyordu. Burling, onlara bunu doğrudan sorduğunda, alelacele uydurdukları belirsiz bir ticari görev hikâyesini anlattılar. Burling, bu açıklamayı

kabul etti ve daha fazla sorgulamadı. Veronika ise hâlâ kendini kandırıyordu. Ticari görev bahanesinin yalan olduğunu biliyordu; çünkü bütün bu olanların tek bir amacı vardı —Pireneler'in romantik manzarasında kendisinin Şövalye ile evlenmesi.

Marki ve de Berle ona biraz garip görünüyordu. Tanıdığı erkeklere benzemiyorlardı. Onu baştan çıkarmaya çalışmıyor, hatta bir kadın gibi bile davranmıyorlardı. Açıkça mesafeli duruyor, davranışları ise nazik ama üstten bakan bir tavır taşıyordu. Ondan ne beklediklerini, nasıl biri olması gerektiğini tam olarak bilmiyordu.

Bazen onlara potansiyel birer âşık gözüyle bakıyordu. De Berle, tartışmasız daha yakışıklıydı, ama içinde hayatı pürüzsüz ve doğal bir biçimde taşıyan o yaşam enerjisinden eser yoktu. Erkekliği biraz kadınsıydı sanki. Bedene, aşka dair her sözde hemen geri çekiliyordu. Böyle insanlar genelevlere gitmez, tartışmalarda ise Havva, Pandora ve Helena örneklerine sığınıp onları kargaşanın ve kötülüğün simgeleri olarak gösterirler. Yalnızca eşlerinin saflığına, Katoliklerse de Meryem Ana'nın bekâretine inanırlar.

Marki, de Berle'e hiç benzemiyordu. Onda bir ateş vardı ama bu ateş bambaşka bir sunağın üzerinde yanıyordu. Veronika onun ince, neredeyse kadınsı ellerine bakıyordu. Bu ellerin bir kadının göğsüne dokunduğunu hayal etti, herhangi bir kadının. Bu görüntü durağan ve cansızdı. O eller bir kadının göğsüne dokunamazdı. Gümüş başlıklı bir bastonu okşayabilir, peruğunu düzeltebilir, bir kitabın sayfalarını çevirebilir, ateşin başında ısınabilirdi. Ama o ellerin, istemeden ve rastlantısal olarak, kendi göğsüne dokunduğunu hayal ettiğinde ürperdi.

Kapalı faytonun içinde birbirine attıkları bakışları, birbirini süzmeleri, alınlarından süzülen ter damlaları, birlikte olmanın ayrılmaz bir parçasıydı. Herkes, gözlem altında olduğunun farkındaydı. Ve genellikle insanlar kendilerini başkalarından daha kurnaz ve daha dikkatli zannettikleri için, her biri ötekilerin fark etmediği şeyleri gördüğünü sanıyordu.

Marki, Veronika'nın güzel kadınlardan biri olduğunun farkındaydı. Vücudu ve yüzü dikkat çekiyor, göz alıyordu. Ancak onda, bütünü bozan ve tereddüt uyandıran bir şey vardı. Bu kusuru yüz hatlarında, jestlerinde, gözlerinin ifadesinde arıyordu. Dikkatle bakıyor, nasıl hareket ettiğine, ne söylediğine odaklanıyor; ama hiçbir şey bulamıyordu. İlk bakışta kusursuz gibi görünebilirdi, ama değildi. Şaşkınlık içinde fark etti ki, ondan korkuyordu. Yanında oturmaktansa karşısında oturmayı yeğliyordu. O zaman, adını koyamadığı ama kendisine tehdit oluşturabilecek o şeyi daha iyi kontrol ettiğini hissediyordu.

Orléans'ta geçirilen bir gecelik konaklamanın ardından yola devam ettiler. Sıcak geri dönmüştü. Marki yeni bir arabacı aramaktan vazgeçtiği için Gauche yerinde kaldı. Herkes bu sessiz, açık renk gözlü çocuğu sevmişti; hiç orada değilmiş gibi var olmayı biliyordu. Atlarla ilgileniyor, onları temizleyip besliyor, sonra da onlarla birlikte ahırda kayboluyordu; o sırada onlar, hiçbir zaman yorulmayan Burling ile gece yarısına kadar tartışmalara dalıyorlardı. Sabah olunca tartışmalar faytona taşınıyordu. Bazen taşlı yolda tekerleklerin gürültüsü ve faytonun loşluğu, konuşmaların konusu ne olursa olsun, bu sohbetlere sanki son söz niteliğinde bir hava katıyordu. Eğer aniden sessizlik

çöküyorsa, o sessizlik beşinci bir konuşmacı oluveriyordu hemen.

Üçüncü gün, akşam vakti Vierzon'a yaklaşırken güneş öyle olağanüstü bir biçimde batıyordu ki faytonu durdurup bu birkaç dakikalık gösteriyi izlemek üzere dışarı çıktılar. Kenti hafif bir yükseltiden görüyorlardı; ova üzerinde sanki büyük bir tepsiye serilmiş gibiydi. Tüm gün süren sıcakla titreşen kırmızı güneş, kentin batı kısmının üzerinde asılı duruyordu. Sanki orada durmuş, kentin masalsı, gerçeküstü halini ortaya çıkarmak için sonsuza dek kalmaya karar vermişti. Kuleler, bacalar, dik çatılar, gece öncesi dünyanın giyindiği zarif siyah bir dantel desenini andırıyordu. Akşamın günlük ayini. Hâlâ açık olan kapılara doğru ilerleyen küçük insan figürleri görülüyordu: Atlı, yaya, arabalarla, faytonlarla. Çocuklar gölet kenarındaki oyunlarından dönüyorlardı. Herkes gecenin gelişiyle karşılaşmaktan korkuyordu. Batmakta olan güneşin toprağa düşürdüğü o narin kırmızı yansımalar, geceyle birlikte gelenin –kanın korkusu, ölümün sessiz adımları, kâbuslar ve adı konulamayan, bu yüzden daha da ürkütücü olan bir şeyin– sezgisiydi.

Yukarıda, vadinin içine dalmadan önce duruyorlar, sessiz bir savaşın, en güçlü iki gücün mücadelesinin tanıklarıydılar. Doğudan gelen, geri dönülemez karanlık ile batıda teslim olmaya yüz tutmuş ışığın kalıntılarının mücadelesiydi bu. Nihayet güneş bir kez daha titredi ve yavaşça, sanki onurlu bir yenilginin görünümünü koruyarak, ufkun ardında kayboldu.

Karanlık faytonun içine girdiler ve çocuk atları dizginledi. Şöminedeki alev dilimlerine özlemle, kente doğru aşağı iniyorlardı.

Vierzon'da çok düzgün bir han bulmayı başardılar. İki büyük oda kiraladılar ve Veronika nihayet iyice yıkanabildi. Erkeklerin odasında ise bir şömine vardı, ev sahibinin topallayan eşi hemen ateş yaktı. Geceler artık serinlemeye başlamıştı. Burling, herkesi bir kadeh brendi içmeye davet etti. Yavaş yavaş bedene yayılan alkol, ateşin yaydığı sıcaklık, yüzlerdeki kırmızı parıltı ve hâlâ göz kapaklarının ardında kalan batan güneşin görüntüsü, topluluğu çok düşünceli bir ruh haline sokmuştu. Burling bile sessizdi.

"Yarın Châteauroux'da olmamız gerektiğini düşünüyordum," dedi Marki. "Ve sanırım sizinle, Monsieur Burling, vedalaşmak zorunda kalacağız. Kalmayı planladığımız Bay de Chevillon bizim iyi bir dostumuzdur ve kesinlikle sizi bizimle birlikte ağırlamaktan memnun olur. Bu yüzden sizi onun adına davet etmek istiyorum. Sonra birlikte tekrar yola çıkabiliriz. Vedalaşacağız; çünkü oradan Toulouse'a gitmeniz daha yakın olacak."

Burling, davetten açıkça memnun oldu.

"Sanırım bu soyadı bana daha önce bir yerlerden tanıdık geliyor... Chevillon..." dedi. "İki yıl önce sarayda, birçok önemli kişinin karıştığı, kralı zehirleme veya büyü yapma girişimleriyle ilişkilendirilen o karanlık skandalla bu kişi bağlantılı değil miydi?"

Bay de Berle, Burling'in sözlerini duyunca canlandı.

"Evet, onu günah keçisi yapmak istediler, ama Bay de Chevillon kendini savunmasını bilir. Bu, şeytan ve kötü güçlerin takipçileri olan bir tarikat meselesiydi, en azından resmî söylem böyleydi. Bay de Chevillon, bu insanlarla bağlantılı olmakla suçlandı. Politik rakipleri bunu organize etti, ama hiçbir şey kanıtlayamadılar. Size garanti ederim ki onu tanıyan herkes bunun saçmalık olduğunu bilir."

"Batıl inançlar!" diye iç çekti Burling.

"Öyle düşünmüyorum," diye devam etti de Berle. "Kötülük de iyilik kadar somuttur, ama bu başka bir konu. Bay de Chevillon'un yetenekleri büyüktür. O sıra dışı bir insandır, bu yüzden bazılarına rahatsızlık verebilir. O davada çok ileri gidildi. Biliyor musunuz, o zamanlar güya zehri hazırlayan kadın, kadının sevgilisi ve iki rahip yakılarak idam edilmişti?"

"Evet evet, duymuştum. O zamanlar ilk kez Fransa'daydım, öğrencimi okula bırakıyordum. Herkes bundan bahsediyordu. Bugün ise bunun kralın kadınları arasındaki çekişmeler olduğu düşünülüyor," dedi de Berle. "Genellikle ciddi işlere kadınlar karışınca böyle olur."

Marki biraz sonra konuyu değiştirdi ve sarayla ilgili dedikodular ile anekdotlar anlatmaya başladı. Kahkahalar, brendi ve şömineden yayılan ateş kadar herkesi ısıttı ve onlara her şeyden daha çok lazım olan şey oydu. Sanırım herkes bunu biliyordu, çünkü Marki'nin sözünü bitirmesine izin vermediler. Aniden ortamın neşesi olan Marki kendini aştı. Arkadaş grubunu gece yarısına kadar eğlendirdi, esprileri gittikçe daha da pervasızlaştı. Peruksuz haliyle daha genç

ve yakışıklı görünüyordu. Veronika ona hayran hayran bakıyordu; kimsenin uykusu gelmemişti.

"Ben sizi karanlık bir büyücü sanıyordum," dedi Burling, kahkahalar arasında takdirle.

7

Vierzon'dan Châteauroux'ya her iki tarafı yaşlı, kestane ağaçlarıyla çevrili düzgün bir güzergâh olan yol, arabalar, faytonlar, yayalar ve atlılarla doluydu. Herkes kuzeye, Orléans'a doğru ilerliyordu. Marki arabayı durdurmalarını emretti ve neler olduğunu öğrenmek için indi. Döndüğünde heyecanlı ve kaygılıydı. Güneyden gelen Huguenotlar, Paris üzerinden Hollanda'ya gidiyorlardı. Kendi evlerini, atölyelerini, tüm varlıklarını terk etmeye karar vermişlerdi; yeni bir vatan arıyorlardı. Söylenene göre, kraliyet görevlileri onlara bir ültimatom vermişti: Ya derhal Katolikliğe geçecekler ya da ülkeyi terk edeceklerdi. Fransa, sadece farklı bir inanca mensup oldukları için en iyi zanaatkârlarını, zengin burjuvalarını, eğitimli insanlarını bu şekilde gözden çıkarıyordu.

"Görünüşe göre bunun arkasından bir yasa çıkacak," dedi Burling, pencereden dışarı bakarken.

Marki yaşlı ve yalnız annesini düşündü. Ona şimdi ne olacaktı? Onu da dinini değiştirmesi için zorlamaya kalkışacaklar mıydı? Kuzeye doğru ilerleyen bu kalabalığa karşı dayanışma duygusu hissetti birden. Elini göğsüne, giysilerinin altında derinlerde sakladığı muskaya koydu, çünkü onu Kitap'tan uzaklaştırabilecek her düşünceden korkuyordu. Annesi, evleri, akşam yemeklerinden sonra

annesinin okuduğu Kalvin'in yazıları geldi aklına, çünkü babası evde hiç bulunmazdı. Annesinin söylediği sözler, çocuk aklıyla ancak yarı yarıya anlaşılır olsa da bir dünya düzeni kuruyordu; yalnızca çocukların anlamını kavrayabileceği bir düzen. Gerçek, alçakgönüllülük, çalışma, erdem; dış dünyanın kaosu ve gürültüsünden ayrı dört duvar. Marki gözlerini kapattı, o akşamları göz kapaklarının ardında yeniden bulmak istercesine. Ama şimdi, içeride yalnızca Kitap vardı.

Bay de Chevillon'un, Châteauroux'daki şatosunu ilk gören kişi, sürücü yerinde oturan Gauche oldu. Şatonun yapısal ahengi ve güzelliği onu büyülemişti. Yüksek bir kapıdan neredeyse kusursuz bir mekâna girmişlerdi. Geometrik olarak düzenlenmiş bahçeler, teraslar halinde yükselen düzlemler, beyazdan başlayıp pembe, eflatun ve mavi, çivit ve mor tonlarına kadar uzanan renkli çiçek tarhlarıyla kaplıydı. Biçilmiş çalılıkların arasında beyaz heykeller duruyordu. Gauche, hayranlıkla bakakaldı, ağzı açık kalmıştı. Bu harikulade parktan geçmeleri dolu dolu bir çeyrek saat sürmüştü.

Ev sahibi, onları evin önündeki merdivenlerde karşıladı. Marki'yi görünce çenesi titredi, kucaklaştılar.

Bay de Chevillon, Veronika'nın beklediğinden çok daha yaşlıydı. Peruk takmıyordu; bembeyaz, seyrek saçları, yüzünü kontrastla daha koyu ve buruşuk gösteriyordu. İnce yapılı, zayıf bir adamdı ve sanki her an devrilecekmiş gibi dengesizce duruyordu.

İlk nezaket sözleri ve karşılamalardan sonra konuklar, onlar için özel olarak hazırlanmış odalara dağıldı. Gauche için de bir oda hazırlanmıştı.

Veronika odasına yerleştiğinde aklına birden şu düşünce geldi: De Chevillon gelenlerin sayısını ya da kim olduklarını önceden bilemezdi. Oysa odası açıkça bir kadın için hazırlanmıştı. Armut ağacından sütunlarla desteklenmiş, güzel kırmızı bir cibinliğin altındaki yatakta ipekten bir gecelik duruyordu. Porselen bir kâsede taze gül yapraklarıyla parlayan su vardı. Mermer şifonyerin üzerinde ise en kaliteli kokulu pudralar ve saç pomatlarıyla dolu kavanozcuklar sıralanmıştı. Veronika kendini adeta bir masal sarayında bulmuş gibi hissetti. Daha önce hiç böyle bir lüks içinde kalmamıştı.

Yatağın karşısındaki duvarda, Azize Magdalena'yı tasvir eden büyük bir yağlı boya tablo asılıydı. Diğer duvarlar ise Eski Ahit'ten sahneleri gösteren duvar halılarıyla kaplıydı. Büyük pencereler, az önce hayranlıkla izledikleri o fantastik bahçeye bakıyordu. Şöminenin üzerinde, odanın tamamını yansıtacak şekilde eğimli duran, dört ayak yüksekliğinde Venedik işi bir ayna asılmıştı. Odada ayrıca abanozdan bir yazı masası ve kıymetli bir ağaçtan yapılmış bir komodin vardı. Veronika, eşyalarının bulunduğu sandıkları da fark etti. Merdivenlerde karşılandıkları sırada odaya getirilmiş olmalıydılar.

Aynaya göz attığında, birkaç gün süren yolculukta ne kadar zayıf düştüğünü fark etti. Kendine bakmaya devam ederek soyunmaya başladı. Elbisesi, hareketlerini kısıtlayan bir kabuk gibi yere düşünce Veronika çıplak, beyaz bedenini gördü. Yıkanmaya karar verdi; serin, mis kokulu

suyun tenine değmesi ne harikaydı, hani yokluğunda bile varlığını hissettiren âşığının okşayışına benziyordu sanki.

Birçok balık yemeği, çeşitli salatalar ve tatlıların sunulduğu, son derece gösterişli bir akşam yemeği sırasında, beyler siyaset hakkında, özellikle de Huguenotların kitlesel göçü üzerine konuşuyorlardı. Veronika onları dinlemiyordu. Ona neredeyse büyülü gelen yemekleri inceliyordu, ardından dikkati, yemekte hizmet eden zenci uşağa döndü. İlk kez siyah tenli bir insanı bu kadar yakından görüyordu. Bir an için kendi eliyle uşağın eli, kar beyazı örtü üzerinde yan yana geldi. Veronika, sanki kendi elinin yalnızca yarım yamalak var olduğunu, ancak varlık için çabaladığını hissetti. Gizlice uşağın tüm bedenine göz attı. Camlet[8] kumaşından pantolonları ve beyaz ipek çorapları kaslı bacaklarını sıkıca sarıyordu. Parktaki heykellerden birini andırıyordu, serin ve heybetli, vücut bulmuş bir güzellikti bu.

Marki, Veronika'nın bakışını yakalamıştı; Veronika kendini azarlanmış, fazla meraklı bir küçük kız gibi hissetti. Masada konuşulanları hiç dinlemediğini fark etti.

"Fransa'ya döndüğümüzde belki de ciddi biçimde siyasetle ilgilenmeye başlarım," dedi Marki, düşüncelerini noktalarken.

"Evimi nasıl buldunuz, hanımefendi? diye sordu Veronika'ya Bay de Chevillon. "Odanızdan memnun musunuz?"

---

8 İpek veya devetüyünden yapılmış, dayanıklı bir kumaş türü. (ç.n.)

Veronika, saraya, duvar halılarına, odasına ve bahçeye duyduğu hayranlığı tüm içtenliğiyle dile getirdi. Buradaki her şeyden hoşlanmıştı.

"Madem mülkümü bu kadar beğendiniz, size özel bir şey göstermeyi çok isterim. Hepinize..." Sonra ekledi. "Ancak yemekten sonra."

İlk olarak Burling, herkesten "tütün koklama" izni isteyerek (enfiye çekmekten böyle söz ediyordu), yemeğin bittiğine işaret etti. Chevillon ayağa kalktı, bir şamdan aldı ve şimdiye dek karanlıkta kalmış duvarı aydınlattı.

Mumların alevi, geniş bir manzarayı ve ufkun üzerindeki fırtına bulutlarını ortaya çıkardı. Işık sanki duvarın içinde gizli kalmış bir pencereyi açmış, bu pencereden alacakaranlıkla yaklaşan gece fırtınası görünür olmuştu. Ön plandaki kişinin sol tarafında bir mağara vardı. İçi karanlığa gömülmüştü. Mağaranın girişinde, açık renkli bir elbise giymiş, zarif ve narin bir kadın duruyordu. Teninin olağanüstü bir solgunluğu vardı, sanki uyuyormuş ya da uyur gezermiş gibi görünüyordu: Yarı kapalı gözler, ifadesiz ama sakin bir yüz. Kadın, incecik elinde ise ayaklarının dibinde yatan bir ejderhaya bağlı bir ip ya da belki daha çok bir ipe benzeyen bir sicim tutuyordu. Belki korkunç olması gerekiyordu ama yaratığın duruşunda, görünüşünde, başını uysalca eğişinde öyle bir şey vardı ki, ona bir köpek gibi bakılmasına neden oluyordu. Pençeleri, zar kanatları ve kocaman dikenli kuyruğu olsa da o sadece ismen ejderhaydı. Gerçekte ise evcil, hatta biraz sakat bir hayvana benziyordu. Kadının elindeki ip de esaretin simgesi gibi görünmüyordu; daha çok itaatin, gönüllü teslimiyetin ve boyun eğmenin bir ifadesi

gibiydi. Tablonun sağ tarafında, sık bir ormanın içinde bir şövalye yaklaşıyordu. Kocaman beyaz bir atın üstünde oturuyordu ve açık miğferi sadece genç ama sert yüzünü ortaya çıkarıyordu. Gözleri öfke doluydu, yanakları hâlâ tüylenmemişti. Genç adam mızrağını kaldırıyor, ejderhanın boğazına saplıyordu. Koyu kırmızı kan damlaları kuma akıyordu. Ölüm sancıları içindeki ejderha kanatlarını açmaya çalışıyor ve o zaman, üzerlerinde büyük bir uğur böceğini andıran benekler olduğu görülüyordu.

Tablo, sanki tamamlanmamış gibi bir izlenim veriyordu. Betimlenen sahnenin bu şekilde sona eremeyeceği, bir yerlerde devamının bulunduğu hissini uyandırıyordu. Bu eksiklik ve kabul edilebilir bir çözümün yokluğu, tabloyu sarsıcı bir izlenimle dolduruyordu.

"Bu kadın kim? Neden adamın o zavallı hayvanı öldürmesine izin veriyor? Adam Aziz Yorgi mi?" diye fısıldadı Veronika.

"Evet, Aziz Yorgi ve bu da efsaneye göre ejderha tarafından kaçırılıp bir mağarada hapsedilen prenses. Yorgi, ejderha suretinde dünyadaki kötülüğü ve günahları öldürür."

Veronika resme biraz daha yaklaştı ve kadına dikkatle baktı.

"Bu prenses hiç de esir alınmış gibi görünmüyor. Asıl o, ejderhayı tutsak ediyor. Böyle bir ejderha kimseye zarar veremez. Oysa şövalye daha tehlikeli."

"Evet, haklısınız hanımefendi" diye araya girdi de Berle. "Çünkü bu resim, efsanenin birebir temsili değil. Yalnızca ona sanatsal bir yorum. Bu tabloyu nereden aldınız, Bay de Chevillon?"

"Onu İtalya'dan getirdim. İki yüz yaşından fazla. Uccello'ya ait."

Masaya döndüler. Siyahi uşak herkesin kadehine şarap doldurdu.

"Nefis bir içki," dedi Marki. Küçük bir yudum aldı ve uzun süre ağzında tutarak tadına vardı. "Bu tablonun anlamı bana göre oldukça açık. Şöyle ki: Ejderha, günahın simgesi olarak, özellikle tehlikeli görünmemeye çalışıyor. Ama aslında tehlikeli. Prensese bakın. Ejderhanın egemenliği altına girmiş, hayallere dalmış. Ejderha-şeytan onu, kendi isteğiyle günahın kölesi haline getirmiş. Artık iyiyi kötüden, özgürlüğü esaretten ayırt edemez olmuş. Günah hastalığına tutulmuş gibi solgun. Kurtuluşu neşe içinde karşılamıyor, sersemlemiş gibi. Günahı yok etmek yetmez, ondan manevi olarak da kurtulmak gerekir."

"İnsan Tanrı'dan gelir ve doğasında günah yoktur," dedi Chevillon. "Günah dışarıdan gelir, Tanrı'nın krallığı kadar güçlü olan karanlıklar krallığından. Günahı ve kötülüğü içimize eken şeytandır; biz ise zayıf bir anımızda ona boyun eğeriz. Bu tablo ise bambaşka bir şey anlatıyor..."

"Bence yanılıyorsunuz," diye kaba bir şekilde araya girdi de Berle. "Kötülük doğamızda vardır, çünkü ilk ataları-mız ilk günahı işlediklerinden beri bize geçmiştir. Onlar bu günahı, miras aldığımız kanla birlikte bize aktardılar. Kutsal Kitap böyle söylüyor. Kötülüğe başka gerekçeler aramak bizzat günahtır. Görevimiz, Aziz Yorgi'nin yaptığı gibi, içimizdeki ve dünyadaki kötülüğü yok etmek, ona karşı ölümüne bir savaş vermektir."

"Ama sizce bu eksikliğimizle başa çıkmanın başka bir yolu da mümkün değil mi, kaynağı ne olursa olsun? Günah sonuçta doğamızın karanlık, gölgeli bir yönüdür. Bu karanlık yönü iyilikle tanıştırmak, Tanrı'ya yükseltmek ve ehlileştirmek mümkün olabilir —tıpkı o kadının ejderhayı ehlileştirdiği gibi."

"Şeytan'ı doğru yola getirmek mi!" diye haykırdı de Berle. "Bu, başlı başına bir çelişki!"

"Belki de Tanrı, insanları yaratırken onlara, Şeytan'ın kışkırtmalarını mücadele ederek değil, görmezden gelerek ve kendilerini geliştirerek iyiliğe yönelme görevini verdi. Dünya ile mücadele, insanın kendiyle mücadelesi demektir. Her türlü şiddet, Şeytan'ın mesajıdır; zulüm, ölüm, ateş ve işkencedir. Mücadele –tıpkı bir savaş gibi– iyi olamaz. Öldürmek, sonuçta yine öldürmektir."

"Ama kutsal bir amaç uğruna verilen mücadele haklı olamaz mı?" diye sordu temkinli bir tavırla Marki.

"Böyle olduğunu kabul edersek, o zaman aynı şekilde amaç, aracı meşru kılar ilkesini de kabul etmemiz gerekir," diye karşılık verdi de Chevillon. "Bu da bizi kısır bir döngüye götürür. İnsanları vahşi hayvanlarmış gibi kovalamak, evlerinden ve ülkelerinden sürmek, farklı inanca sahip olanların kapılarına veba işaretleri çizmek, gettolar kurmak... Hayır. İnanıyorum ki insanın içinde Tanrı vardır ve O, her birine farklı biçimlerde seslenir."

Veronika, sersemlemiş bir halde odasına döndü. Belki buna şarap neden olmuştu, belki yorgunluk, belki de yapılan konuşmalar ya da o tuhaf tablo. Yatağının yanında diz çöktü, dua etmeye çalıştı ama odaklanamıyordu. Gün boyunca

gördüğü imgeler zihninden geçip duruyordu: Rengârenk çiçekler, ejderhayla birlikte duran kadın, ejderhanın kanatlarındaki benekler, Marki'nin hareket eden dudakları, uşağın kaslı bacakları. Soyundu ve çıplak bedeniyle serin çarşafların arasına girdi. Karanlığa bakarken artık aynı kişi olmadığını düşündü. İçinde bir şeylerin değiştiğini, kendi içinde değil de dışarıda bir yerde olduğunu hissetti. Parmaklarıyla yüzündeki deriye dokundu; bir an için kendi yüzüne değil, yabancı ama bir o kadar tanıdık bir yüze dokunuyormuş gibi geldi. Yanaklarının pürüzsüzlüğü onu şaşırttı. Bu yüzün Marki'nin yüzü olmamasına şaşırdı.

Gauche'un uyumaya gönlü yoktu. Uyandığında kendini yeniden Saint-Antoine'daki ahırda bulmaktan korkuyordu. Yatakta büzülmüş oturuyor, parmaklarıyla kadife örtüyü hafifçe okşuyordu. Onu yanlarına alan bu insanlara karşı öyle sevgi ve minnetle doluydu ki konuşabilecekti adeta. Ağzını açtı ve ciğerlerine hava çekti. Sessizlikte, yatağın yanında yerde yatan köpeğin sakin nefesini duydu. Sessizce nefes verdi, başını kaldırıp açık pencereden parkın üzerinde kayan bir yıldız gördü.

Bay de Berle, pencerenin yanında durmuş, parka bakıyordu. Gece, gündüzün o fantastik renklerini silmişti ve tüm çiçek tarhları şimdi birbirinin aynısı görünüyordu. De Berle şüphe içindeydi. Kitap'tan, bu yolculuğun anlamından, herhangi bir amaca ulaşmaktan, Şövalye'yi kurtarmaktan şüphe ediyordu. Olayların gidişatı, onları önceki planlardan çok uzaklaştırmıştı; bunun bilincindeydi. Her şey kontrolünden çıkıyordu, buna hazırlıklı değildi. Hayal kırıklığı içindeydi, Paris'e dönme arzusu giderek daha da ağır basıyordu; d'Albi'ye ulaşıp ulaşmayacakları artık

umurunda bile değildi. De Berle, tüm inancını yitirmişti. Yollarının Tanrı tarafından karmaşıklaştırıldığını seziyordu.

Burling'in odasında hâlâ bir mum yanıyordu. İngiliz, yeşil kumaşla kaplı küçük bir iskambil masasının başında oturuyor, parmağını kumaşın üzerinde gezdiriyordu. Etrafını bir tür gizemin sardığını hissediyordu. Burada söylenmeyen bir şey vardı, dile getirilmemiş bir şey —ve belki de en önemli olan tam da buydu. İstem dışı parmağıyla kumaşa bir daire çizdi, sonra bir tane daha. Bir an duraksadı, sonra iki tane daha ekledi. Bunları anlamlı ve uyumlu bir şekilde birleştirmeye çalıştı, sonra aniden vazgeçti. Hayali çizimi eliyle sildi ve kendi kendine güldü. Mumu üfleyip yatağa uzandı.

Marki, tebeşirle etrafına bir daire çizdi. Dairenin tam ortasında, başı hafifçe göğsüne eğik bir halde dimdik duruyordu. Bedeninde parlayan ve en uç noktalarına kadar ulaşan havayı hissediyordu. Ayak parmaklarına, bacaklarına, beline, ellerine, kollarına, göğsüne, boynuna ve saçlarının uçlarına kadar. O anda, yeniden o aydınlık ve sınırsız mekânlarda bulunduğunu hissetti. Uzun zamandır orada olmamıştı. Kulağına deniz dalgasını andıran tekdüze bir uğultu geliyordu. İçinde olan şey, bedeninden usulca sıyrılıp yukarıda asılı kaldı. Yukarıdan yalnız ve terk edilmiş bedenine baktı. Şaşırdı, çünkü bedeninde daha önce hiç fark etmediği bir şey gördü. Sanki bir özlem, bir yöneliş, bir huzursuzluk vardı; bu da onu daha yükseğe çıkmaktan alıkoyan görünmez bir ip gibiydi. Marki'nin özü, o güç, tekrar bedenine döndü ve gözlerini açtı. Penceredeki ağır perdeleri kıpırdattı; rüzgâr varmışçasına dalgalandılar. Ama bu yeterli değildi. Marki bir işaret istiyordu. Var-

lığının, amacının hâlâ evrenin planında yer aldığından emin olmak istiyordu.

Sakin ve derin nefesler alıyordu. Nefesi, ayaklarının ucuna, hatta yerin derinliklerine kadar ulaşıyordu. Çizdiği dairenin zemini çıplak ayaklarının altında titreşiyordu. Artık biliyordu ki, ona hiçbir şey engel olamaz. Ne maddi, fiziksel bir beden ne de zihinsel bir yapı onun üzerinde egemenlik kuramazdı. Artık yalnızca kendisiydi ve en derin özüne dokunuyordu.

Alnına dokundu ve dedi ki:

"Ate."[9]

Göğsüne dokundu ve dedi ki:

"Malkuth."

Sağ omzuna dokundu ve dedi ki:

"Vegebura."

Sol omzuna dokundu ve dedi ki:

"Vegedula."

Sonra ellerini göğsünde çaprazladı.

"Le dam amen."

"Ey Rab, Kitap'ı bana göster," diye düşündü içindeki Güç. Sarı bir giysi giymiş Başmelek'i gördü; rüzgârda dalgalanan, morun tonlarıyla parlayan bir giysi. Başmelek, uzattığı

9 Ateh malkuth ve-geburah ve-gedulah le-olam: Bu tür ifadeler özellikle Thelema, Hermetik Kabala, Altın Şafak Tarikatı gibi batı ezoterik geleneklerinde kullanılan ritüel dizilere aittir. Bu sahnede Marki, bir tür koruyucu çember çiziyor ve ruhani bir yükseliş yaşıyor. Varlıkla temas kurmak, Tanrısal planla bağlantı kurmak istiyor. (ç.n.)

ellerinde Kitap'ı tutuyordu. Rüzgâr sayfaları çeviriyordu. Sayfalar boştu.

"Kitap'a yazılmış bilgelik nerede?" diye sordu içindeki güç. Başmelek'in uzun saçları vardı, bir kadına benziyordu. Dudaklarını oynattı ama hiçbir ses duyulmadı.

Sonra Marki'ye sayılar yaklaştı.

"Her türlü Güç –geçmişte ne olduysa ve gelecekte ne olacaksa– bende toplanmıştır," dedi Sıfır.[10] "Ve benden daha büyük olan hiçbir şey yoktur. Ben, her zaman var olan, şimdi var olan ve sonsuza dek var olacak olanım. Sınırsızım, niteliksizim, ama yine de her şeyi belirlerim. Hem hayal edilebilecek olanı hem de hayal edilemeyecek olanı içimde taşırım. Çünkü ben, başlangıcım ve sonum. Dünyanın filizlendiği tohumum ve döneceği yerim."

Sonra Bir geldi ve şöyle dedi:

"Ben, dünyayı sürekli olarak yaratan ve onun varlığını sürdüren yaşam iradesiyim. 'BEN VARIM' sözünü söyleyen dudaklar benim. Mevcudum, çünkü kendimi görmek ve kutsal sözcüğü sonsuzca yinelemek istiyorum: VARIM. Her düşünce ve her söz benden doğar. Tanımlarım, öyleyse varım. İsterim, öyleyse varım."

"Ben, sonsuz bilgeliğe biçim veririm," dedi İki. "Bilgelik, benim biçimlerimde kendine bakar ve böylece daha da büyür. Ben yaşam gücüyüm, çünkü ben bir aynayım. Birliği ikiye katlarım. Çoğaltır ve yaşam veririm."

---

10 Metindeki sayılar alegorik bir biçimde mistik, metafizik ve kozmik ilkeleri temsil eder. Her sayı bir varoluş boyutunu, kozmik bir ilkeyi ya da ruhsal bir gerçeği dile getirir. Bu tür bir anlatım genellikle kabala, ezoterik felsefe, Gül Haççılık veya hermetik geleneklerde görülür. (ç.n.)

"Ben anlayışım, bu yüzden sadece bilgelik değil, ondan daha fazlasıyım," dedi Üç. "Evren yasasının mükemmelliğini kavrarım. Bu tek yasayı anlamak, beni adım adım özgürlüğe götürür."

"Fakat ancak ben, anlayışı işe yarar hale getiririm," dedi Dört. "Yasayı anlayarak onu dünyada uygular, biçime sokar ve düzen kurarım. Evrenin sonsuz zenginliklerinden yararlanır, ruhsal ve maddesel şeyleri faydalı ve gerekli hale getiririm. Herkes hak ettiğini alır. Hata yoktur. Yasa vardır."

"Hata yok, yasa var," diye yineledi Beş. "Ben, dünyada olup biten her olayda değişmeyen kozmik adaletin yansımalarını tanırım. Hiçbir şey yasa dışında gerçekleşmez, hiçbir şey yoktan var olmaz. Her şeyin bir zamanı ve yeri vardır. Zorunluluğu anlarım ve bu yüzden korku, isyan ve umutsuzluk olurum. Ben kör bir gücün yansımasıyım, çünkü tüm eylemlerin sınırını gösteririm. Ben değişmeyen adaletim."

"Adalet uyumdur ve saf güzelliktir," dedi Altı. "Bu yüzden büyük ya da küçük her şeyde dünyanın düzeninin güzelliğini görürüm. Parçalar tek tek görüldüğünde, şüphe doğuran bir yanılsamadır. Ama birlikte görüldüklerinde, sevgiden yapılmış inşaat iskeleleriyle kurulmuş bir dünya inşa ederler."

"Bilgelik ve kavrayış, yasa, adalet ve güzellikle desteklenerek varoluşun yok oluşa karşı zaferiyim," dedi Yedi.

"Varoluş sonsuzdur," dedi Sekiz. "Ben genişleyip daralan, yukarı çıkan ve aşağı inen, açılıp kapanan gelişim ve çökü-

şün iç içe geçtiği sonsuzluğum. Evrenin ritmiyim; zıtlık bir yanılsamadır çünkü her şey her şeyin tamamlayıcısıdır."

"Bende döngünün sonu başlar," dedi Dokuz. "Ben amaca ulaşmalıyım. Ama hiçbir çaba, amaca ulaşmakla sona ermez; çünkü her sonda yeni bir başlangıcın tohumu, her başlangıçta ise bir son gizlidir."

On, Marki'ye, en son gelmişti. "Ben krallığım, çünkü güçlü ama dağınık olanla zayıf ama somut olanı birleştiririm. En küçük şeyde bile Ruhun Sonsuz Krallığı barınır."

Marki, yüzü bahçe manzaralı pencereye dönük halde duruyordu. Gökyüzünde kayan bir yıldızın ışığı hızla indi, ama Marki bunu genişlemiş gözbebekleriyle, camlaşmış gözleriyle görememişti.

Gelgelelim de Chevillon'un o gece ne yaptığı bilinmiyor. Ayaklarını sürüyerek merdivenlerden inmiş ve onlarca odanın arasında kaybolmuştu.

8

Sonraki birkaç gün boyunca Paris'ten hiçbir haber gelmedi ve Chevillon'un konukları için sunduğu birçok eğlenceli etkinliğe rağmen, şövalyeyi beklemek gittikçe sıkıcı hale geldi.

Burling, her sabah gün doğumunda ata binip ev sahibinin topraklarını dolaşıyor, ancak ikindi kahvaltısı vaktinde geri dönüyordu. Bu gezintileri saf bir eğlence olarak görse de aynı zamanda mülkü dikkatle inceliyordu. Chevillon'un muhtemel gelirlerini hesaplıyor, bunların şaşırtıcı biçimde az olması karşısında hayrete düşüyordu. Görünen o ki Chevillon, sermayesiyle yaşıyordu. Burada sadece biraz çayır, tepenin güney yamacında küçük bir bağ, küçük bir meyve bahçesi ve sarayın ihtiyaçlarını karşılayacak kadar bir sebze bahçesi bulunuyordu. Parkın karşı tarafında hizmetkârlara ait alçak bir bina dışında başka büyük yapılar yoktu.

Elbette Chevillon'un köyleri ve fabrikaları daha uzakta bir yerde olabilirdi ve bu olasılık Burling'i biraz olsun rahatlattı. Sarayın, bahçenin ve parkın bakımı onun hesaplarına göre büyük masraflar gerektiriyordu.

Burling'i şaşırtan bir diğer şeyse, birkaç siyahi hizmetkâr dışında evde başka kimsenin bulunmamasıydı. Burling, çayırlara çıktığında uzaktan saraya bakınca, ev sahibinin

bir simyacı olduğu ve bu büyük evin yeraltı mahzenlerinde altın ürettiği fikri aklından geçti.

Burling ata binerken Veronika yalnız başına salonlarda, koridorlarda dolaşıyor, galerileri geziyordu. Çünkü Marki, ev sahibi ve de Berle için bu günler kütüphanede çalışma zamanıydı ve kimsenin içeri girmesine izin verilmiyordu. Veronika, bir defasında çay tepsisini taşıyan siyahi hizmetkârın bile içeri alınmadığını fark etmişti. Marki, tepsiyi kapıda kendisi teslim almıştı.

Veronika, Chevillon'un gösterişli evinde kendini çok iyi hissediyor, bütün gün tek başına kalmak ona hiç rahatsızlık vermiyordu. Alt katta, büyük, sekizgen bir küvetin istenildiği anda sıcak suyla doldurulabildiği bir hamam vardı. Ayrıca bir zincir çekildiğinde damlalar halinde ılık suyun yağmur gibi aktığı bir düzenek de bulunuyordu. Veronika bu hamamda yaşamaya bile razı olabilirdi. Kokulu banyolarda saatlerce yıkanmak, temiz suyla önce sıcak sonra soğuk duşlar almak, sonra kurulanıp gül çayı içmek ve sonunda da cildine pürüzsüzlük ve sıkılık kazandıran kokulu losyonlar, yağlar sürmek... Her zaman kendine sevgiyle ve dikkatle bakıyordu: Ellerinin üstünde çirkin çiller çıkmış mı, omuzlarında kaz derisi gibi pürüzler oluşmuş mu, göğüs dekoltesinde çirkin, kızarık sivilceler belirmiş mi diye kontrol ediyordu. Teninin rengi, mermer zeminin sütlü-somon tonuyla hoş bir uyum içindeydi; hatta belki ondan bile daha solgun, daha açık, daha mat bir renkti. Veronika o anlarda kendine sarılmak istiyordu.

Kendini toparladıktan sonra, sandıklara kapattığı giysilerini de havalandırmaya karar verdi. Elbiselerin bulunduğu sandığı açınca kalbi burkuldu. Düğünü için dikilmiş

beyaz gelinlik, kocaman sarı lekelerle kaplıydı. Veronika inanamayan gözlerle inledi. Bunun nasıl olabildiğini bir türlü anlayamıyordu. Ancak sonradan sandığı dikkatle inceledi. Kapağı tam kapanmıyordu ve yolculuğun ikinci günündeki çiseleyen yağmur içeri sızmıştı. Keşke kalın bir bez ya da kâğıda sarmalarını söyleseydim ya da en azından en üste koymalarını yasaklasaydım diye kendini suçladı. Artık gelinlik mahvolmuştu. Veronika, giysiyi yatağa serdi ve kırışmış, narin dantelleri düzeltti. Gelinlik, sanki vücudu çürümeye yüz tutmuş ölü bir kadın gibi yatıyordu. Sanki odasına ölüm girmişti ve soğuk bakışlarla, bir rakibin diğerini süzdüğü gibi, beyaz ve sıcak bir kadının tenine bakıyordu. Veronika kollarını çıplak göğsünün etrafında kavuşturdu, burada ilk kez kendini bu kadar yalnız ve terk edilmiş hissediyordu. O ana kadar içinde kıpır kıpır dolaşan beklenti, hafif heyecan, içten gelen sıcaklık yok olmuştu. Oda büyümüş gibiydi, eşyalar daha köşeli duruyordu ve büyük evdeki sessizlik daha da can acıtıcı olmuştu. Veronika, bu duyguyu tanıyordu. Yalnız kaldığında hep böyle hissederdi; tabii, günlük anlamıyla anılan bir yalnızlık değildi, söz konusu olan terk edilişin yalnızlığıydı. Sevgilileri giderlerken yalnızca bedenlerini ve varlıklarını değil, aynı zamanda Veronika'dan yaşamın yüzeyinde tutan bir tür enerjiyi de alıp götürüyorlardı. O anlarda içsel zamanı fark edilmeden geriye sarıyor, yeniden kendine ninniler mırıldanarak uyumaya çalışan küçük bir kıza dönüşüyordu. Rüyaları, yapışkan ve su altındaymış gibi karanlık düşlerle doluyordu; bu düşler korku ve anlam verilemeyen işaretlerle yüklüydü. Yaşama isteğini tümüyle silip süpürüyorlardı. Veronika yatağın üstüne serili gelinliğe bakarken Şövalye d'Albi'nin gelmeyeceğini

anladı. Artık ondan haber alınmaması ona çok sıradan geliyordu. Onun gibi bir adamın başı derde girmezdi; eğer girmişse, bunu kendi isteğiyle getirmiş olmalıydı başına. Zaten şanslı adamın tekiydi. Başına gelebilecek tek şey, planlarını değiştirmesi, onu sevmeyi bırakması ve başka bir yerde teselli bulmasıydı. Veronika'nın bütün aşkları böyle bitmişti. Sevdiği herkes aynı şekilde çekip gitmişti. Daha nazik olanlar, ayrılışlarını kendi ellerinde olmayan nedenlerle açıklamaya çalışırdı: Eşler, büyüyen çocuklar, kariyer, kilise. Daha az nazik olanlar, giderken her zamankinden daha değerli bir hediye bırakırdı; sanki onun sevgisinden kendilerini satın almak ister gibi. En kaba olanlarsa hiçbir açıklama yapmadan çekip giderlerdi, Veronika bazen onları başka bir kadının yanında görürdü.

Veronika olarak sevgililerinin gidişlerini kabullenebilmek için bir tür felsefe geliştirmemiş olsaydı, olduğu kişi, yani lüks bir kurtizan olamazdı. Çünkü onlara, kendi anlayışına göre yalnızca bedenini değil, kendini bütünüyle veriyor ve buna "aşk" diyordu. Ve yine er veya geç bu aşkın içinde hep tek başına kalıyordu, bu aşkı yöneten kuralların böyle olduğunu kabullenmişti. Önce aşk insanı yıldırana kadar yaşanır, doyasıya hissedilir; sonra ise doğal bir kırılma olur ve aşk elinden alınır. Bu, Veronika'nın yaşı ilerledikçe giderek artan bir inançla kabullendiği bir gerçekti; ama asla tam olarak anlayabildiği bir şey değildi.

Mucize, doğal olmayan ve kabul görmüş yasalara aykırı görünen şeydir. Veronika için mucize, sonsuz ve hiç bitmeyen aşktı. Her kadın gibi Veronika da mucizelere inanıyordu. Ama mucizeler aynı zamanda asla gerçekleşmeyen şeylerdir. Mucizenin özü, mucizeyi beklemektir ve

bu da Veronika için doğal bir haldi: Yalnızlık ve umut. Umut dolu bir yalnızlık.

Bu yüzden, Veronika yemek odasının duvarında asılı duran tabloyu izlemeyi sevmişti. Tablodaki o solgun kadın gibi o da bir kurtarıcı hayal ediyordu. Veronika'nın ejderhasının benekli kanatları yoktu. O, rüyada belirdiğinde hep tuhaf bir hüzün ve ölüm düşüncesi uyandıran puslu, uykulu bir biçim alırdı.

Veronika yemek odasından çıkıyor, tablolarla dolu geniş koridorlarda ilerliyordu. Yer yer duvarların dibinde, içinde çizimlerin sergilendiği cam vitrinler vardı. Bu çizimler sanki ismi bilinmeyen ustaların eskiz defterlerinden koparılmış kâğıtlardı. Çalan bir el, yarı insan yarı hayvan başları, her açıdan betimlenmiş meyveler, testiler ve kaplar. Bay de Chevillon onu bir gün bu galerilerden birinde görüp Uccello'ya ait birçok çizimin bulunduğu bir vitrinin yanına götürmüştü. Ejderhalı tablonun Veronika'nın üzerinde bıraktığı etkiyi fark etmişti. Bu vitrinde çeşitli eşyaların, giysilerin, başlıkların, bitkilerin ve fantastik hayvanların eskizleri vardı. Ama Veronika'yı en çok farklı açılardan çizilmiş boynuzlu şapkalar büyülemişti. Sanatçının, bir nesneyi yalnızca ustalıkla çizmek ve kusursuz bir biçimle ortaya çıkarmakla yetinmeyen inadı etkiliyordu en çok onu. Yalnızca biçimin kusursuzluğu ona yetmezdi. Sanatçı için mesele, nesnenin kendisine benzemesi bile değildi. Bir nesneyi defalarca çizmişti, sanki resmedilen şeyin özü, o nesnenin görüntüsünden bambaşka bir şeymiş gibi. Alttan, üstten, yandan, çaprazdan çizmiş, bakış açısıyla oynamıştı. Ve çizimi temsil ettiği şeyden uzaklaştığında, çoğu zaman işi bitirmeye bile çalışmamıştı.

O akşam, Veronika'nın isteği üzerine de Chevillon bu garip sanatçıyı anlattı.

Uccello öyle yetenekli, öyle çalışkan bir ressamdı ki, eğer kendini tamamen adadığı ve sonunda zihnini ele geçiren o fikre kapılmasaydı, gerçek bir usta olabilirdi. Bu fikir, görmenin yasalarını, resimde "perspektif" olarak adlandırılan şeyi derinlemesine inceleme kararıydı. Onun döneminde bu meseleler tamamen sezgisel olarak ele alınırdı. Ressam, neyi görüyorsa ve nasıl görüyorsa onu çizerdi; optik yasaları umursamazdı. Sanat da zaten bunun üzerine kuruluydu. Eğer bir resim başkalarına ikna edici geliyorsa, duygular uyandırıyor ya da hayranlık bırakıyorsa, o resim iyi sayılırdı. Eğer değilse, ressam çamaşır sandığı boyamaya başlardı.

"Kuş" lakabıyla anılan ressam Paolo Uccello, resmedilen nesnelerin sırrına ermek istiyordu. Neden daha uzakta duran bir ağaç daha küçük görünür? Neden İsa'nın resimde derinliğe doğru uzanan kolu daha kısa ve sanki büzülmüş gibidir? Neden cadde boyunca dizilen evler yukarı doğru çıkıyormuş gibi görünür, oysa gerçekte cadde düzdür ne yükselir ne de alçalır? Ve nasıl resmedilmelidir? Görüldüğü gibi mi, yoksa bilindiği gibi mi?

Sanatçının yaptığı hiçbir tablo onu tatmin etmiyordu. Resmedilen nesneler arasındaki ilişkiler ona hep bozulmuş ve gerçek dışı görünüyordu. Bu yüzden önce doğrudan nesneleri incelemeye başladı. Gecelerini bir kabı, meyve dolu bir vazonun biçimini, ustalıkla kıvrılmış bir pelerinin kıvrımlarını olabildiğince doğru bir şekilde tasvir etmeye çalışarak geçiriyordu. Kısa sürede fark etti ki, renk bu arayışlarında yalnızca ona engel oluyor. Bu yüzden çizime yöneldi. Gölge ve derinliği çizgilerin yoğunluğuyla gösteri-

yor, ışığı ve parıltıyı ise lekesiz, sade yüzeylerle aktarıyordu. Ama bu da onu tatmin etmedi. Resim yaparken cebiri ve geometriyi de işin içine kattı. Kenarlar, mesafeler, bir yüzeyle diğer yüzey arasındaki karmaşık oranları hesaplamaya başladı. Gündüzleri güneş ışığında çalışması gereken eski siparişleri hâlâ sürdüğü için, bu yeni çalışmalarını gecelere ayırdı. Geceleri mum ışığında çizdiği bir parmak kıvrımı, bir şapkanın küçük bir detayı, manzaradaki bir ağacın gölgesi üzerinde kafa patlattı. Gündüz boyadığı resimler, genellikle ressamın elinden fırçaya akan o yaşam enerjisinden yavaş yavaş yoksun kalmaya başladı. Hayal edilen figürler uykulu bir hal almıştı, sanki ay ışığıyla aydınlanmışlardı. Onları yaratan sanatçının, çevremizdeki dünyanın baştan sona gerçek olduğuna dair inancını artık canlandıramıyordu bu figürler. Uccello'nun müşterileri hayal kırıklığına uğramaya başladı, ünü sönmeye yüz tuttu. Diğer ressam arkadaşları ona şöyle diyorlardı: "Basit olanı karmaşıklaştırıyorsun." Ya da: "Sonsuz karmaşık olanı sadeleştirmeye çalışıyorsun." Oysa Uccello, nihai formüle ulaşmasına çok az kaldığını düşünüyordu. Bu dönemde oldukça yoksullaşmış, zayıf düşmüştü. Gerçek bir açlık ölümünden arkadaşları ve bazı keşişlerin verdiği kilise freski siparişi kurtardı onu. İşte bu freskte, yıllarca süren deneyler ve çizimlerle uğraşarak keşfettiği şeyleri kullanmaya karar verdi: İnsan gözü nasıl çalışır, optik ve perspektif yasalarıyla tanımlanan bir gerçeklik aslında nasıldır. Freskini iskeleye çıkarak boyadı, etrafına sıkı bir perde çekti, başyapıtının nasıl doğduğunu kimsenin görmesini istemedi. Etrafını ölçümlerle ve hesaplarla donattı, haftalar boyunca elinden fırçayı bırakmadı. Yalnızca peynirle beslendi; çünkü keşişler ya çok fakirdi ya da sadece cimriydiler. Daha da

zayıf düşmüştü ama bununla ilgilenmiyordu. Freskin açılış günü geldiğinde, dünyanın sanatçının dehasını göreceğini ve takdir edeceğini biliyordu. Ancak işler beklediği gibi gitmedi. Tamamlanmış fresk Nuh Tufanı'nı tasvir ediyordu. Nuh'un Gemisi, filler, aslanlar, sürüngenler ve kuşlar gibi en çeşitli hayvanlarla doluydu. Geminin direklerinden birinde oturan bir bukalemun bile vardı, ancak bu hayvan küçük bir deveye benziyordu çünkü Usta Uccello hiç gerçek bir bukalemun görmemişti. Onu sadece hayal etmişti; zira İtalyancada bukalemun *camaleonte*, deve ise *cammello* idi; bu iki sözcüğü birbirine benzetmişti. Eğer kompozisyon kusursuz olsaydı, bu küçük hata hoş görülebilirdi. Ancak izleyiciler, yani hem ressam dostları hem de keşiş müşteri grubu hayal kırıklığına uğradı. Ona "Gizlenmesi gerekeni ortaya çıkarmışsın," dediler. Herkes freski tuhaf ve başarısız buldu. Geminin tahta duvarları garip bir şekilde bozulmuş gibiydi; fırtınada savrulan ağaçlar, felçli birinin bükülmüş uzuvlarını andırıyordu. Resmin derinliği asi ve tutarsızdı, gerçeklik hissi vermeyen ayrı düzlemlere parçalanmıştı. Çalkalanan gökyüzü izleyicinin üzerine çöküyordu, rahatsız edici bir tehdit duygusu yaratıyordu.

Bu bir hezimetti. Ustaya her ne kadar yaptığı iş için ödeme yapıldıysa da hayal kırıklığını gizleyemediler. Deney başarısız olmuştu.

En çok hayal kırıklığına uğrayan ise bizzat Uccello'nun kendisiydi. Gerçekliğin onu yüzüstü bıraktığını kabullenmek istemedi. Gerçeklik, bir kez daha kurnazca göstermişti ki, kendisi basit matematiksel formüllerle ve kalıplarla ifade

edilemezdi. Neredeyse adlandırılmış ve tanımlanmışken bir kenardan sıyrılıp gitmiş, yaşlı ressamla alay etmişti.

Bu olaydan sonra, "Kuş" lakaplı Paolo Uccello bir daha hiç resim yapmadı. Yalnızca hesaplamalarını sonsuza dek gözden geçirdi, hâlâ hiçbir hata bulamıyordu. Sonunda anladı ki iyi resim yapmak, bir yalanı ve yanılsamayı çoğaltmaktır; gerçekliğin bize sunduğu serapları yeniden üretmektir. Resim yapmak, akıldan ve kavrayıştan vazgeçmek, onun yerine kaprisli ve çetrefilli sezgiye güvenmektir. Tüm sanat eserleri –bizi Tanrı'ya ne kadar yakın hissettirse de– aslında ifadesi mümkün olmayanı rastlantısal biçimde dile getirme çabasının sonucudur ve en nihayetinde Tanrı'nın yaratma eylemini çocukça taklit etmekten öteye geçemez.

Veronika, bunu ve daha birçok hikâyeyi daha sonra, Gauche'a anlattı; çünkü birkaç yalnız gün boyunca bu solgun ve sessiz çocukla çok yakın bir dostluk kurmuştu. Belki de onun kaybolmuşluğu ve toyluğu onu duygulandırmıştı. Bir şekilde onu kendine benzetiyordu. Onu parkta yürüyüşlere çıkarıyordu, çünkü yalnız kalmayı sevmiyordu, sessizliği kendisini rahatsız etmiyordu; aksine, onu konuşmaya teşvik ediyordu. Bu sessizlik kadına konuşmak için zaman ve alan sağlıyordu ve Veronika, hep dikkatle dinleneceğinden emin olabiliyordu. Yalnızca bazen, onun gerçekten anlayıp anlamadığından şüphe ediyordu.

Birlikte, sarayın kuzey kanadına doğru parkın karakter değiştirdiğini ve daha vahşi bir hal aldığını keşfettiler. Veronika, bu doğal vahşiliğin burada, her şey gibi, özenle korunup gözetildiğinden şüpheleniyordu. Burada, birbirine setle bağlanmış iki küçük gölet vardı; setin üzerinde kemer biçiminde taş bir köprü uzanıyordu. Köprünün

arkasında bir yükselti başlıyordu; bu tepenin eteklerinde, iki karaağacın altında mermerden yapılmış küçük çardaklar yerleştirilmişti. En çok bu noktaya geliyorlardı. Sarı köpek, tepe boyunca koşup duruyor, suyun üzerinden havalanan yabani ördekleri ürkütüyordu.

Veronika, Gauche'a uzun uzun anlatıyor; o ise her zaman yarım adım gerisinde yürüyordu. Paris'ten, operadaki maskeli balolardan, Şövalye d'Albi ile yaptığı pazar gezintilerinden, Ninon'dan, babasından ve küçük erkek kardeşinden bahsediyordu. Konuşurken ona bakmıyordu bile, çünkü kendisini dinlediğinden emindi. Onu bir taş heykel gibi, mihrapta duran mermer bir Hermes gibi, hani öyle bilge, öyle yaşlı ki, artık kendini sözle kanıtlamasına gerek kalmayan, hani kökleri şu koca dünyadan çok parklarda uzanan Hermes gibi görüyordu. Bu yüzden Veronika, Gauche'un ilk kez varlık göstermeye çalışmasına oldukça şaşırdı. Arkasından yürürken çeşitli küçük bitkiler topluyordu ve ağaçların altına oturduklarında, bu otların şifa amaçlı nasıl kullanıldığını ona el hareketleriyle anlatmaya çalışıyordu. Bir bitkiyi gösteriyor, sonra onun etkili olduğu vücut bölgesine işaret ediyordu. Gerçekten de bu konuda bilgiliydi ama Operanın nasıl göründüğünü, sokakta insanların neler konuştuğunu ya da son zamanlarda ne tür şapkaların moda olduğunu hayal bile edemiyordu.

O sırada Veronika, onun hâlâ çocuksu yüzüne daha dikkatli bakınca orada köpeksi bir şey fark etti. Evet, köpeksi, çünkü bazen üzerinde sevgi ve bağlılıkla dolu bir bakış hissettiğinde aniden dönüyor ve ona bakanın Gauche mu yoksa sarı köpeği mi olduğunu kestiremiyordu.

Marki, kütüphanenin penceresinden Veronika ile Gauche'un göle doğru koşuşlarını ve onları havlayarak takip eden köpeği izliyordu. Bu tür manzaralar kendini daha iyi hissettiriyordu. Veronika'yı görmek iyi geliyordu ona. Bu bir tür rahatlamaydı. Şimdi parkta koşan kadın, çevresinde olup bitenden habersizdi; nereye gideceğini, neden gideceğini bilmiyordu, muhtemelen asla gelmeyecek birini bekliyordu ve yarın ne olacağına dair hiçbir fikri yoktu. Yine de her sabah uyanıyor ve gün, onu bir nehir gibi akşama taşıyordu; oysa bu akşam ne bir şeyi çözüyor ne de ileri götürüyordu.

"Buna bir kez daha göz atabilir misin?" dedi Chevillon.

Marki, haritanın durduğu masaya döndü. Harita artık hazırdı. Son birkaç gün boyunca, Chevillon'un Felemenk'ten getirdiği, zarar görmüş orijinal haritayı titizlikle kopyalamışlardı. Harita, İspanya tarafındaki Pirene Dağları'ndan yaklaşık kırk mil karelik bir bölgeyi ve onun ötesindeki daha alçak olan Sierra del Cadí sıradağlarını gösteriyordu. Siyah bir daire, zirvelerden birinin eteklerinde yer alan son derece derin bir vadiyi işaret ediyordu. Gizli metinlerde Uterus Mundi[11] olarak anılıyordu bu yer. Tüm tahminlere göre, orada, bir manastırın harabeleri arasında Kitap gizlenmiş olmalıydı. Haritadaki o daire içine alınmış noktaya, en büyük kutsal emanetmiş gibi bakıyorlardı.

"Öyleyse her şey olması gerektiği gibi," dedi Marki, daha çok kendi kendine konuşur gibi.

---

11 Uterus Mundi (Lat.): "Dünyanın Rahmi" anlamına gelir. Bu ifade, gizemli ya da kutsal kabul edilen mekânları betimlemek için alegorik bir şekilde kullanılır. Kozmik veya mitolojik anlatılarda yaratımın, dönüşümün ya da gizli bilginin kaynağını simgeler. (ç.n.)

Artık güzergâhı gün gün, durak, durak belirlemeleri gerekiyordu. Zaman daralıyordu. Pirene Dağları'nda kış tüm planı bozabilirdi. Bazı geçitler geçilemez hale gelecekti.

"Şövalye artık gelmez," dedi de Chevillon, pencereye bakarak.

Bu söze itiraz gelmedi.

"Peki ya sen? Bizimle gelemez misin?" diye sordu Marki, de Chevillon'a.

Bay de Chevillon elini onun omzuna koydu.

"Gücüm yetmez. Görüyorsun, halim ortada. Yaşlılık beni burada yakaladı ve muhtemelen sonsuza dek burada tutacak."

De Berle, sandalyede huzursuzca kıpırdandı.

"Yine ne var..." diye zayıf bir sesle itiraz etti.

Birkaç gündür arkadaşlarını seferin ilkbahara ertelenmesi gerektiğine ikna etmeye çalışıyordu. Hava koşulları, belirsiz siyasi durum, Şövalye d'Albi'nin yokluğu, iyi bir arabacının bulunmaması, bir hayat kadınının çevrede dolaşması gibi sağlam ve mantıklı argümanlar arıyordu. Ona, şu ikisini bir tür sağırlık sarmış gibi geliyordu. Ne dinliyor ne ciddiye alıyorlardı, derhal konuyu değiştiriyorlardı.

Bay de Berle, pergel ile oynuyordu. Aniden, masaya eğilmiş yaşlı adama doğru hızla döndü:

"Kabul etmiyorum. İçim bu durumu hiç onaylamıyor. Ancak şimdi fark ettim ki, bu yolculuk tam anlamıyla bir delilik. Bahara ertelenmeli. Duyduğum korku buna bir işaret... ve bir tür... bilmiyorum... Bunu tam tanımla-

yamıyorum. Korkuyorum ve bu korku korkaklıktan mı, yoksa kötü bir önseziden mi, emin değilim."

De Berle, merhamet, ikna ya da bir tür günah çıkarma bekliyordu; ama ortama sessizlik çöktü. Bay de Chevillon ve Marki bir an ona hüzünle baktılar, sonra tekrar masaya serilmiş harita üzerindeki çalışmaya döndüler.

O akşam ev sahibi, şömine başında geçirilen geceyi konukları için renklendirmeye karar verdi. Salona beş ayaklı o tuhaf çalgı, yani klavsen ile birlikte tomar tomar nota getirilmesini emretti. Parmaklarını ateşin karşısında ısıttı ve çalmaya başladı. Favorisi olan Couperin'in eserlerini güzel ve duygulu bir şekilde icra ediyordu. Yeni bir dans ya da şakon başladığında, onları sırayla konuklarına ithaf ediyordu.

Müzik, o akşamın atmosferini kadifemsi bir hale getirmişti. Koltuklara ve kanepelere yerleşmiş konuklar, Chevillon'un kemikli parmaklarından dökülen ince, kusursuz melodiyi, sanki müzik orada bulunan beş kişiyi birden beşgen bir şeklin içine almış gibi sessizce dinliyorlardı. Bu geçici beşgenin bozulması düşüncesi, küçük çaplı bir devrim gibi algılanabilirdi.

Burling, yeni durumdan ilham almıştı ve kütüphaneden bir İngiliz şairin şiir kitabını getirdi. Bu kitabı, bir gün önce kendince "kulakları okşayan bir tınıya sahip" dediği dilinde okunacak bir şeyler ararken bulmuştu. Okumaya başladı; her dizeyi özenle yorumluyor, böylece onu daha doğru bir şekilde çevirmeye çalışıyordu. Ama ortaya çıkan şey tam bir keşmekeşti. Herkes, İngiliz'in ne kadar zorlandığını açıkça görebiliyordu. Açıklanmaya ve beceriksizce

çevrilmeye çalışılan şiir, kendi gölgesine dönüşmüştü. Sinirlenen ve sabrı tükenen Burling, bir kadeh şarap içip enfiye çekti.

"Kendini ifade etmek isteyip de kelime bulamamak —bu, özellikle şairler için cehennemde öngörülmüş işkencelerden biridir." Veronika'ya döndü sonra, "Size bir şey ithaf etmek istemiştim, ama şimdi o dilsiz küçük arabacı ne hissediyorsa, kendimi öyle hissediyorum," dedi. Tam o anda Bay de Chevillon onları bir kez daha şaşırttı. Burling'in seçtiği parçanın bulunduğu kitabı ondan aldı ve kısa bir duraksamadan sonra, doğaçlama çevirerek şu dizeleri yüksek sesle okudu:

... kadın bedenindeki elmaslar, parlayan taşlar,
Sanki Atlantis'ten atılan toplar.
Göz önüne atılır hep bu oyun,
Bakar da aldanır ona budala bir boyun.
Kitapların gösterişli ciltlerine benzer hani,
Kadın süslenir, giyinir, öyle bezenir yani.
Bir kitap gibidir her biri aslında,
Okunur içi, ancak düşerse bir lütuf başına.[12]

"İnanılır gibi değil!" diye haykırdı Burling. "Üstelik siz gerçek bir şairsiniz! Ben de saf saf, şiirden ne kadar anladığımı göstermek istemiştim."

Bay de Chevillon tekrar klavsene dönüp birkaç parça daha çalana kadar, bir süre daha kendi kendine mırıldandı. Ardından iskambil masası getirildi ve grup kâğıt oynamaya başladı. Bay de Chevillon, rastlantının hüküm sürdüğü oyunlarda fazla şanslı olduğunu söylüyor ve bu yüzden

12 John Donne, *Elegy XIX*, "To His Mistress Going to Bed". (çev. NTY)

oyuncu olmak istemiyordu. Bunun yerine kasa olmayı üstlendi. Düşük, sembolik bahislerle oynuyorlardı, ama buna rağmen Burling açık farkla kaybediyordu. Kasa her seferinde onun rengini çektiğinde sinirleniyor ve bağırıp çağırıyordu. Bu yüzden aslında oyundan çok İngiliz'in tepkileri herkesi eğlendiriyordu.

Yalnızca de Berle huzursuzdu. Sürekli uyarılıyor, "Sıra sende," diye hatırlatılıyordu. Sonunda dalgınlığı için özür diledi ve odasına gidip yattı. Marki ardından uzun ve hüzünlü bir bakışla izledi onu.

Châteauroux'daki yedinci günlerinde, artık d'Albi'yi daha fazla bekleyemeyecekleri anlaşıldı. Gerçekten tutuklandıktan bir ya da iki gün sonra serbest bırakılması söz konusu olsaydı (tabii gerçekten hapse girmişse), şimdiye kadar ondan bir haber alınır ya da bizzat kendisi gelmiş olurdu. Olayların onun lehine gelişmediği ve bir duruşma yapılmasının kaçınılmaz olduğu ihtimali vardı. Belki de şu an yoldaydı. Ancak daha kötü bir olasılık da vardı: Her ne kadar bu, Châteauroux'da bulunanlar için pek olası görünmese de bu ateşli ve öngörülemez genç adam fikrini değiştirmiş ve Paris'te kalmaya karar vermişti.

De Berle, bütün bir günü odasında geçirdi ve akşam olduğunda Chevillon ile Marki'ye Paris'e döneceğini açıkladı. Ayrıca bu kararının meseleyi kapattığını ve yolculuğun ertelendiğini söyledi. Neredeyse pişmanlıkla özür dilemeye hazırlanıyordu ki, aynada kendine bakan Marki başını çevirip şöyle dedi:

"O halde biz sensiz gidiyoruz."

"Biz derken? Kimi kastediyorsun?" diye sordu şaşkınlıkla, de Berle ve ev sahibine baktı.

"Bayan Veronika, Gauche ve ben," dedi Marki sakince.

De Berle, bir an konuşamaz hale geldi.

"Ama bu bir kutsala saygısızlık... Bir kadın! Ve ahmak bir köylü... Onlar işin içinde bile değiller! Lütfen, rica ederim yapma bunu."

"Korkarım ki bu durumda Marki'nin başka seçeneği yok," dedi Bay de Chevillon, alçak bir sesle.

"Siz ikiniz de inatçılığınız yüzünden kör olmuşsunuz. Çok büyük bir riske giriyorsunuz. Her şey bu yolculuğun ertelenmesi gerektiğini gösteriyor, bunu görmüyor musunuz? Kör mü oldunuz? Ama biliyorum aslında neden bu kadar acele ettiğinizi, neden Kardeşlik ile bile görüşmek istemediğinizi... Chevillon, sen hastasın, ölüyorsun ve yalnızca Kitap seni kurtarabilir."

Chevillon, cevap vermedi.

"Oysa benim hiç niyetim yok..." diye söze başladı de Berle, ama Marki onun lafını bitirmesine izin vermedi.

"Gelmek zorunda değilsin. Gerçekten değilsin."

De Berle, kapıyı çarpıp çıktı.

Marki, Veronika'nın onlarla birlikte yolculuğa devam edeceğinden emindi, ama bu güvenin nereden geldiğini kendisi de bilmiyordu. Kendi adına, artık onun varlığından vazgeçmesi kolay değildi. Bu egosantrik ve biraz da çocuk ruhlu kadın ona gerekliydi. Onun varlığına alışmıştı. Veronika, bu yolculuğun atmosferinde önemli bir öğeye

dönüşmüştü. Öte yandan bu yalnızca durağan bir bağlılık değildi; aynı zamanda onu Veronika'ya çeken dinamik bir güç de vardı içinde. Bu durumu kendine açıklamaya çalıştı, ama açıklamaktan çok kafasını karıştırdığını fark etti. Çünkü aklına bir düşünce takılmıştı: Belki de Kitap'ı bulmak için bir kadına ihtiyaç vardı, tıpkı bir erkeğe ihtiyaç olduğu gibi. Belki de bu olaylar ve rastlantılar ağında gizli bir bilgelik yatıyordu. Bu yüzden artık Veronika'yla konuşmalı ve ona her şeyi açıkça anlatmalıydı. Bunu biraz süslemeli, dramatikleştirmeliydi, çünkü onun çocuk kalmış zihni bir masal arıyordu. Hayır, onu kandırmak değil —bu düşünce Marki'yi ürküttü. Veronika'nın yolculuğu kabul etmesini sağlamalıydı. Zaten kabul edeceğini biliyordu. Hissediyordu. İstiyordu. Onun yanında kendini, d'Albi kadar güçlü hissediyordu.

O akşam, Chevillon klavsen çalarken Marki, Veronika'dan kısa bir konuşma için izin istedi. Önce pencerenin önünde durdular, sonra soğuk geceye rağmen terasa çıktılar. Marki doğrudan konuya girdi ve onlarla birlikte yola devam etmesini istedi. De Berle'in büyük ihtimalle geri çekileceğini ve bir süreliğine onlara Burling'in eşlik edeceğini söyledi. Veronika şaşırmış gibi görünmedi, daha çok şaşırmış numarası yapıyordu, kim bilir belki de bir itiraf duymak için. Marki acımasız olmak istemiyordu ama söyledikleri Veronika için inciticiydi.

"Şövalye sizi terk etti. Düelloya girerken ne yaptığını biliyordu. Onun yokluğu için başka bir açıklamaya inanamıyorum. Bizi de terk etti. Neden sizi bu yolculuğa dahil etmeye karar verdi, bilmiyorum ve artık bunun bir

önemi de yok. Yollarımız kesişti ve eğer bu bir rastlantıysa, bırakın meyvesini versin."

Veronika birden arkasını döndü.

"Evlenmeyi düşünüyorduk."

"Bunun gibi bir şeyden şüphelenmiştim. Bu çok romantik ve şövalyenin tarzına uygun."

"Lütfen böyle konuşmayın."

Karanlıkta yüzünü göremiyordu ama Veronika'nın ağladığını düşündü.

"Lütfen kendinizi harap etmeyin. Belki de böylesi daha iyi oldu. Şövalye benim dostumdur ve öyle kalacaktır. Ama onun sizin kocanız olmasını istemezdim. Hele sizi tanıdıktan sonra hiç istemem."

Kadının yanağına dokunmaya cesaret etti. Yanağı kuruydu.

"Siz istisnai bir kadınsınız. Lütfen, Paris'e dönmeyin."

9

Her kitap, Kitap'ın bir yansımasıdır ve onun akislerinden biridir. Mutlak Hakikate ulaşma yönündeki insan çabasının bir simgesidir ve bir bakıma, insanlar tarafından yazılan tüm kitaplar bu hakikate adım adım yaklaşma çabasıdır. Çünkü insana, betimlemeye değer bulduğu her şeyin bir kozmik ya da ilahi boyutu olduğu sezgisi verilmiştir. Bu yüzden sözcükleri adlandırabilmek için karıncalar gibi sabırla toplarlar.

Ve her şey betimlenmeye değerdir. Yalnızca azizlerin yaşamları, büyük felaketler, savaşlar ya da kralların evlilikleri değil; bir dokumacının yedinci çocuğunun doğumu, yoksul bir köydeki hasat, Mantes'de bir bakım evinde geçen bir günde bunak bir ihtiyarın gördüğü rüyalar. İnsanlar sezer ki, bu az ya da çok önemli olaylar bir araya getirilip tek bir bütün haline, büyük bir mozaiğin dağılmış taşları gibi, yerli yerine konduğunda yaşam ve ölüm gerçek anlamlarını gözler önüne serecektir.

Bu yüzden her kitap biraz insan gibidir. İçinde bağımsız, canlı ve trajik biçimde tekil bir hakikat parçası taşır; hakikatin bir versiyonudur, ortaya çıkması, kendini göstermesi ve bizim de artık bütünüyle kavranmış bir bilginin huzuruyla yaşamamıza izin vermesi için hakikate karşı yöneltilmiş kahramanca bir meydan okumadır. Aynı za-

manda, insan tarafından yazılmış her kitap, insanın kendisini aşar. Kitap yazan kişi kendini aşar, çünkü kendini tanımlamaya ve adlandırmaya cesurca kalkışmıştır. İnsan yalnızca bir eylem ve kaotik bir hareket iken, kitap bu eylemi ve hareketi tanımlar, adlandırır, ona anlam verir ve onun özünü bulur. Kitap, eylemin taçlanmış halidir.

Tanrı Kitap'ı yazdıysa, o da bu Kitap'ta kendini ve yaratma eylemini aşmıştır. Bütün bilgeliğini, başlangıçsızlığını ve sonsuzluğunu, dünyanın yasalarını Kitap'a yerleştirerek kendini anlatmıştır. Kitap'ta bir ayna gibi yansımış, kim olduğunu görmüştür. Bu nedenle Kitap, ilahi bilincin bir uzantısıdır ve Tanrı'nın kendisinden bile daha ilahidir.

Bay de Chevillon aşağı yukarı bu sözlerle Marki'ye veda etmişti; çünkü anlatımızda Châteauroux'da birkaç günlüğüne duraklayan zaman yeniden akmaya başlıyor. Kahramanlar yollarına devam ediyor; ama artık en önemli olanlar Veronika ile Marki. Bu, onların özel ya da sıra dışı kişiler olmalarından değil, aralarında yeni bir ilişkinin oluşmasından kaynaklanıyor. Bu ilişki, tüm yolculuğun yeniden, en baştan başlayabileceğini ima ediyor, ama bu kez bambaşka bir sahnede. Aşkın dekorları içinde.

Aşk ortaya çıktığında, daha önce gölgede kalmış şeyleri görme yetisi keskinleşir. Ama aynı zamanda, zaten bilinen şeyleri görme netliği bulanıklaşır.

Bazı kişiler, örneğin Bay de Berle bu anlatıdan sonsuza dek çıkıyor. O gün de Berle posta arabasına bindi ve kasvetli bir ruh haliyle Paris'e döndü. Bay de Chevillon ise Marki'nin Kitap'la dönüşünü beklemek için malikânesinde kaldı. Gerçi onu bir daha hiç göremedi; çünkü Marki'nin

gidişinden bir ay sonra, sonbahar havasının zayıflattığı bedeniyle, belki de kan aldırmaya izin vermediği için, öldü.

Veronika'nın karar vermesi kolay olmadı, oysa bunu düşünmek için önünde koca bir gece vardı. Marki ona yolculuğun gerçek amacını anlatmıştı. Kitap hakkındaki hikâyenin, onun içinde bir macera arzusu uyandırmasını ve bir başka, daha yüce motivasyon bulmasını, bir başka aşka atılmanın sıradan ihtiyacından daha fazlasını sağlamasını umuyordu. Ancak Veronika, bir ikilemle karşı karşıya kaldı, çünkü farkında olmadan da olsa iyi bir oyuncuydu ve aşkta asıl oyunun sadakat üzerine kurulduğunu sezinliyordu. Sadakat ise ona hep kaybı hatırlatıyordu. Sadık olan hep kendisiydi, erkekler hep gidiyordu. Sadakati naif biçimde bedensel ve ruhsal diye ayırsa da sonuç değişmiyor, sonunda terk edilen hep o oluyordu.

Marki yalnızca ruhunu değil, bedenini de ele geçirseydi, eğer o gece onunla birlikte olsaydı, ortada bir ikilem kalmazdı. Dokunulan bir kadın kendini ait hisseder. Bir aşkta tamamlanamayan bir kadın, yeni bir aşk arar ve yeni sevgilisinin ardından gider. Sonuçta yola çıkanlar hep erkeklerdir; kadınlarsa yalnızca onlara eşlik eder diye düşünüyordu. Ancak Marki, farkında olmadan çok daha derin etkileri olacak bir şey yaptı. Veronika'ya aşkı vadetti ve bu vaade, genellikle çocukluk hayallerinin gerçekleşmesine eşlik eden o gizemi ve büyüyü de ekledi. Sevgililerin, karşılaşmaların, güzel elbiselerin, sahte sözlerin ve gerçek yalnızlığın hüküm sürdüğü kendi bedeninde tutsak Veronika için bu vaat, kendi sınırlarının dışına çıkmanın bir işaretiydi. O yüzden bu vaat, yeni bir aşktan ya da İspanya'ya yapılacak heyecanlı bir yolculuktan çok daha

fazlasıydı. Büyük bir yaşam deneyiminin kapısıydı. Ve böylesi bir meydan okumayı kabul etmek, Şövalye'nin en ateşli ve en içten aşkından bile daha değerli değil miydi?

Veronika, Châteauroux'daki son gecesinde uykuya dalarken hâlâ kararını vermemişti. Yani, karar verme yetisini taşıdığımızı sandığımız başıyla henüz bir sonuca varamamıştı. Belki de yeryüzüne bastığı ayakları, karnı ya da kalbi onun ne istediğini zaten biliyorlardı. Veronika, her zaman Tanrı'nın ona işaretler verdiğine inandığı o sonsuz alan olan rüyadan medet umuyordu. Ama ne gariptir ki bu önemli gecede hiç rüya görmeden, derin ve sessiz bir uykuya daldı. Ve sabah uyandığında hissettiği ilk şey, Marki'yi görecek olmanın filizlenen, ürkek bir sevinciydi.

Eşyaların çoğu Châteauroux'da geride kalmıştı. Devekuşu tüyleriyle süslenmiş şapkalar, tokalı, cilalı buzağı derisinden ayakkabılar, Veronika'nın dantel işlemeli yelpazeleri ve Marki'nin Brabant dantelleriyle bezenmiş gömlekleri... Hepsi orada kalmıştı. Aynı şekilde, peruk kutuları, pomatlar, bazı kitaplar ve aile arması işlenmiş mektup kâğıtları da geride bırakılmıştı. Bay de Chevillon, yanlarına alacakları iki küçük bavul ile birkaç deri çantaya sıcak giysiler, kuş tüyüyle doldurulmuş yumuşak uyku tulumları, battaniyeler, kristal camdan gözlükler, dağ yürüyüşlerine en uygun, ince demir tabanlarla desteklenmiş ayakkabılar, sağlam bir halat, denizaşırı ülkelerden getirilen etkili bir kinin kavanozu ve elverişsiz koşullarda hayatta kalmak için gereken diğer zaruri malzemeleri özenle yerleştirdi. Ancak en önemli şey haritaydı; Chevillon, Marki ve Bay de Berle tarafından titizlikle hazırlanmıştı. Aslında iki ayrı harita vardı. İlki Châteauroux'dan Montrejeau'ya

kadar olan güzergâhı gösteriyor, resmî rota olarak kabul ediliyordu. İkincisi ise Montrejeau'dan başlıyor, Pireneler'deki gizli ve pek az kullanılan geçitleri, Garonne Nehri'nin küçük kollarını ve dağ göllerini gösteriyordu. Yol bundan böyle dümdüz güneye, Viella'dan itibaren ise güneydoğuya uzanıyordu; dağların arasına gizlenmiş seyrek insan yerleşimlerinden geçerek Llavorsí'ye ulaşıyor, oradan Noguera Nehri'nin kollarını izleyerek yine güneydoğuya doğru devam ediyordu. Nihayetinde Segre Nehri'nin ötesinde Sierra del Cadí başlıyordu. Ve işte, yolculuğun asıl hedefi tam da buradaydı: Bay Chevillon'un yaşlı eliyle işaretlenmişti. Siyah bir daire, dağların düz bir çöküntü halinde bir yuva gibi kıvrıldığı noktayı gösteriyordu. Bu çöküntünün içinde, sanki toprak orada çökmüş gibi, dik yamaçlı büyük bir yarık, bir vadi oluşmuştu: Uterus Mundi. Tam orada, bu vadinin dibinde, terk edilmiş bir manastır duruyordu. Kitap işte orada saklanmıştı. Haritada hiçbir yazı yoktu; kentler, köyler ve dağlar yalnızca baş harflerle ve sembollerle işaretlenmişti, böylece sır, dış gözlerden korunuyordu. Harita, katlanmış haliyle Marki'nin göğsündeki bir muhafaza içinde duruyordu.

Öğle vakti civarında, duygusal vedalardan kaçınarak yola çıktılar. De Chevillon malikânenin önüne çıkmak istemedi. Marki'yi uzun bir süre zayıf göğsüne bastırdı ve haç işaretiyle kutsadı. Sonra, uzun bir süre pencere önünde durup onların gidişini izleyen silüetini gördüler; nihayetinde, kestane ağaçları görüntüsünü perdeledi.

Ve yolculuk yeniden başladı. Camın ardında değişen manzaraların yarattığı ilk heyecanı, aralıksız süren sessizlikle

bastırdılar. Berle'in yokluğu, faytonun içinde açıkça hissediliyordu. Onun yerinde şimdi deri torbalar duruyordu.

Güney yönünde, Indre Nehri boyunca yukarı doğru ilerliyorlardı. Başkentten ve kuzeyin etkisinden uzaklaştıkça yollar daha kötüleşiyor, karşılarına çıkan hanlar daha da yoksullaşıyordu. Limoges yakınlarında, göller bölgesinde yer alan bir köyde kırılan bir dingili onarmak için iki günlüğüne durmak zorunda kaldılar. Bu köyü terk ederken büyük bir rahatlama hissettiler; çünkü içlerinde onları hep ileri, sürekli olarak ileri iten bir şey vardı. Bu sonbahar, göl kenarlarında sivrisinek istilası yaşanıyordu. Durmaksızın ilerlemeye devam ettiler ve sanki akıntıya karşı gidiyorlarmış gibi bir his içindeydiler. Güneyden sürekli olarak başka mezheplerden insanların arabaları kuzeye akıyordu ve hanlar hep doluydu. Zaman zaman geceleri ahırlarda, de Chevillon'un kuş tüyüyle doldurulmuş uyku tulumlarında geçirdikleri oluyordu.

Brive çevresinde ana yoldan ayrıldılar ve artık arabaları taşlı yollarda öyle yavaş ilerliyordu ki çoğu zaman arabayla birlikte yürümeye başlamışlardı; ayrıca Eylül sonuna doğru yaz, son bir kez daha bütün gücüyle bastırmıştı.

Burling, sabahları güneşe, bir kuzeyli insanın nefretiyle bakıyor ve şöyle diyordu:

"*Ecce,13* düşmanımız yine doğdu."

Kızgın hava, olgunlaşan bağların ve çiçeği geçmiş otların kokularını demetler halinde bir araya getiriyordu. Öğle saatlerinde zeytin ağaçlarının gölgesinde durmak zorunda

13 Ecce (Lat.): İşte. (ç.n.)

kalıyorlardı. Bu şekilde kaybedilen zamanı çoğu zaman geceleyin telafi ediyorlardı.

Gece yolculuğu, gündüze kıyasla daha keyifliydi. Aynı zamanda içinde bir olağanüstülük duygusu barındırıyordu. Hareket eden karanlık bir kutunun içinde kapalı halde otururlarken kutunun ilerleyişini tekerleklerin, yolun yüzeyine göre değişen müziğinden anlıyorlardı. Gözle denetlenmeyen yol bambaşka bir hal alıyor, daha gizemli, sonu olmayan bir hale bürünüyordu. Fayton ahşap bir köprüye girdiğinde çıkan ani ses değişimi, onları uykudan ya da dalgınlıktan sıyırırdı. İçlerine kapanırlar ya da uykudan sıçrayarak içgüdüsel bir hareketle faytonun duvarlarına tutunurlardı. Sanki denizin dibinde, okyanus akıntılarıyla itilen bir midyenin kabuğuna sıkışmış gibi hissederlerdi kendilerini.

Alacakaranlık, sallanan hareket ve tekerleklerin monoton gürültüsü, iç döküşlere uygun bir atmosfer yaratıyordu. Bunlar, kolaylıkla monologlara dönüşen konuşmalardı. Sıradan bir fikir alışverişiyle, günlük bir şeyler hakkında sorularla ve bağlayıcı olmayan yanıtlarla başlarlardı. Sonra dikkatsizce, belki de bir zorunluluk yasasına itaat ederek sarf edilen tek tek sözcükler yüzeydeki çatlaklardan sızarak kişisel hikâyelerin katı kayasına kadar inerdi. O zaman, masum bir soru tüm bir anlatıyı serbest bırakırdı. Karanlık, içinde silüet halinde beliren yüzlerin varlığını bilmek, kendinden söz etme rahatlığı sunardı ve kendinden söz etmek, güven duygusunun rahatlığını getirirdi.

Eğer açılan yalnızca içimizdeki yetişkinse, gerçek bir açılma yoktur. Yetişkin olmak, daima bir maskenin ardında kalmaktır. Gerçek anlamda olgunlaşmış insan, başladığı yere,

yani çocuğa geri döner. Çünkü tüm hakikatimiz yalnızca o çocukta saklıdır; zira tüm hakikatimiz, yalnızlıkta, terk edilmişlikte, yitirilen hayallerde, dünyanın tamamından beklediğimiz çocukça ilgide gizlidir. Bilge, büyük siyasetçi, sıradan insan ve herkes olmak burada başlar. Yaşam boyu daha sonra yapılan her şey, o çocukla sürdürülen kesintisiz bir iç diyaloğun devamıdır.

Veronika, Marki'yi, o daha Châteauroux'da, bir konuşma sırasında, aynada kendine bakmak için hafifçe parmak uçlarına yükseldiğinde yeni bir şekilde görmeye başlamıştı. Marki bunu muhtemelen farkında olmadan yapmıştı, ama soğuk ayna yüzeyinde kendi yüzünü gizlice kontrol edişinde, hâlâ var olduğunu görme onayına ihtiyaç duyan bir çocuğun savunmasızlığından bir şeyler vardı. İşte o anda Veronika, Marki'yi o dışsal özgüveninden, öğretilmiş sözlerinden ve her zaman haklı olduğuna inanan birinin tonundan arınmış haliyle görmüştü. Sanki Marki'nin kim olduğunu belirleyen bir ipin yumağının ucunu yakalamış gibi hissetti kendini. O ipi dikkatle takip ederken her işarete karşı duyarlılığını artırarak gün geçtikçe daha fazlasını görüyordu. Bu adam, onun önünde birer birer maskelerini çıkarıyor, böylece daha açık, daha savunmasız hale geliyor; dünyanın soğukluğuna ve köşeli sertliğine karşı daha da korunmasız kalıyordu. Bu yüzden onu savunmak, korumak, sözlerle ve kendi nefesiyle ısıtmak, sonunda da onu kendi duygularının sıcaklığına sarmalamak gerekiyordu. İşte Veronika'ya aşk bu yönden gelmişti.

Yolculuk sırasında arabada bir köşeye sinmiş oturuyordu, sohbete katıldığı anlarda bile bakışının kazara Marki'nin bakışıyla kesişmemesi için dikkat ediyordu. Çünkü hem

zayıf hem güçlü olan bu adamın o bakışı yakalayıp sonsuza dek içine hapsedeceğinden korkuyordu.

Veronika, kendine şaşıyordu, çünkü çoktan unuttuğunu sandığı bir yanını aniden keşfetmişti. Çekingenliği, bir zamanlar, kurtizanlıkta ustalıkla kullandığı cilve repertuarına karşı gösterdiği beceriksizlik onu şaşkınlığa düşürüyordu. Cezbedici ve cilveli olmayı, bir erkeğe umut verecek şekilde anlamlı bakmayı, arzu uyandırdığının bilinciyle kalçalarını kıvrakça hareket ettirmeyi ve güya rastlantısal olarak ona dokunmayı unutmuştu. Ama aslında bu anlamda, Marki onun için bir erkek bile değildi. Daha çok hem babası hem çocuğuydu. Aynı zamanda en büyük bilge ve en büyük hilekârdı.

Bu yüzden ona ilk kez yaklaşmaya, dokunmaya cesaret ettiğinde, bunu bir anne gibi ya da bir kız evlat gibi yaptı. Marki'nin sıcaktan ve tozdan tahriş olmuş gözleri hastalanmaya başlamıştı. Bir mola yerinde, yanına mendiliyle yaklaştı ve sadece gözlerini sildi.

Marki için bütün diğer duyguların başladığı ilk duygu acımaydı. Bu kadına en başından beri acımıştı. Onu ilk kez, Saint-Antoine banliyösünde küçük bir arabadan inerken gördüğünde, kandırıldığını anlamıştı. Ve aynı anda, kadınlara karşı tek geçerli davranış biçiminin onları kandırmak olduğunu kavramıştı. O anda aklından, utanarak hatırladığı bir anı geçmişti: Henüz, belki altı yaşında küçük bir çocukken, yani haz duygusunun henüz bedenle doğrudan ilişkili olmadığı, sanki ismini koyamadığı ve hatırlayamadığı rüyalardan geldiği bir çağda, kendi yaşlarında olan çamaşırcının ikiz kızlarını, parktaki mürver çalılıklarının arasına çekerdi. Sonra onların çıplak

bacaklarını ve kollarını çimdiklerdi. Kızlar önce şaşkın şaşkın bakar, sonra ağlayarak kaçarlardı. O ise o zamanlar henüz arzuyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu. Ama yine de o kızları rahatsız etmek ona garip bir haz veriyordu —ve bir yerlerden, bu hazzın kötü ve günahkâr bir şey olduğunu biliyordu.

Bu anı yalnızca bir saniyelik bir süreye sığdı ve Marki hemen ardından onu unutmanın rahatlığını yaşadı. Olgun bir insan olarak kimseye zarar vermek istemezdi, en azından, yaptığı her kötülüğün önünde sonunda kendisine döneceğine, gücünü zayıflatıp onu yere çekeceğine inandığı için.

Marki, kendisinde olup bitenlerin farkında olan insanlardandı. Bir erkekle bir kadını birbirine iten yasaları, iradenin, seçimin ve sağduyunun ötesindeki güçleri iyi biliyordu. Kardeşlik öğretileri de bunu dile getiriyordu.

Her insan, içinde farklı kişiliklerin tohumlarını taşır; bunlar, başka başka insanlara ait, henüz filizlenmemiş potansiyel çekirdekler gibidir. İnsan yaşamı, sadece içlerinden birini geliştirir ve o, baskın kişilik haline gelir. Ancak diğerleri de hâlâ içimizde varlıklarını sürdürür. Olgunlaşmamış, eksik, henüz tam biçim kazanmamış olsalar da yine de oldukça somut ve gerçektirler. Baskın kişilik, herhangi bir nedenle zayıfladığında, içimizdeki diğer kişilikler seslerini duyurmaya başlar. Delilik, kötü güçlerin eline düşme durumu, içsel parçalanmışlık işte buradan kaynaklanır. Aynı şekilde, aşk da buradan doğar, çünkü bazen, hayatımızda rastlantısal olarak karşılaştığımız insanlar, şaşırtıcı biçimde bize benzer; içimizde taşıdığımız o tohumlara akraba olan kişilerdir. Bu insanları tanımak ve

onları kendi yörüngemize çekme arzusu, işte aşk denilen şeyin ta kendisidir.

Marki, eğitimli bir insan olarak eski çağların insanın ilk haliyle, yani tanrıların öfkesiyle erkek ve kadına bölünmeden önce, bir bütün olduğunu ve o ilk bütünün iki yarısının birbirini arayışını anlatan mitleri biliyordu. Doğuda yaygın olan ruh göçü felsefesine, birbirine çok yakın ruhların bir yaşamda tanıştıktan sonra, sonraki yaşamlarında da birbirlerini aradıkları inancına da aşinaydı. Ve nihayet, Protestan ruhuyla yetişmiş biri olarak, kaderin önceden yazıldığına ve insanın hayatta yaptığı her şeyin Tanrı'nın tasarısında zaten yer aldığına derinden, çocukça bir inanç besliyordu. Bu yüzden, yine de onu şaşırtan bir gerçeğe, yani Veronika'nın solgun ve narin yüzünden, başını çevirişinden ve hep ondan kaçan bakışlarından gözlerini ve düşüncelerini bir türlü ayıramadığı gerçeğine hazırlıklıydı.

10

Yola çıkarken şunu unutmamak gerekir: Hazırlanmış güzergâhlara, haritalara, önceden ayarlanmış konaklamalara, tesadüflere ve beklenmedik olaylara rağmen, yolları önümüzde açan Tanrı'dır. En küçük, en kişisel yolculuklardan –örneğin akrabaları ziyaret etmek için yapılanlardan– en büyüklerine, denizleri aşanlara, bilinen dünyanın sınırlarına ulaşanlara kadar, bütün bu yolculuklar Tanrı'nın titiz ve ayrıntılı planlarında yer alır. Issızlıkları o yaratır ki biz içlerinden yollar geçirebilelim. Sınırları o çizer ki biz onları aşabilelim. Dağlar arasında, sanki dalgınlıkla bırakılmış geçitler, dereler üzerine devrilmiş ağaç gövdeleriyle kurulmuş geçitler... Bunlar da onun işidir. İçimize bir huzursuzluk ve eksiklik duygusu salarak bizi yola koyan O'dur. Ve bize, yönü seçenin biz olduğumuz yanılgısını veren de yine odur. Oysa her şey çoktan olup bitmiştir. "Tanrı için ne gelecek vardır ne de sürpriz," diyordu Marki, sıcağın altında arabayla yan yana giderken.

"Bu kulağa neredeyse bir ilahi gibi geliyor," dedi Burling.

Her şey gerçekten Tanrı'nın elindeyse, o zaman Tanrı geceleri seyahat etme zorunluluğundan daha iyi bir şey tasarlamış olamazdı. Sınırlı bir alanla çevrili karanlık, iki adamı birbirine yaklaştırmıştı. O zamanlar erkekler arasında dostluk, günümüzde olduğu gibi sert olmak

zorunda değildi. Yine de Burling için alaycı ama mesafeli şakacı maskesini, karanlıkta bile, çıkarmak kolay değildi. Ancak zamanla "Mignonne" yani "Çıtır Kız" –zihninde ona böyle hitap ediyordu– olan Veronika ile Marki arasında kurulmaya başlayan o ince ilişkinin farkına vardığında, durum onun için açıklık kazanmış ve daha güvenli hale gelmiş, kenarda durmayı seçmişti. Başlarda, o Mignonne için verilen mücadelenin uğraşmaya değer olduğunu düşünmemişti. Evet, güzeldi, tatlıydı ama... Sonra, Marki'nin Veronika'ya duyduğu saygılı dikkati görünce, onu düşünmeyi ve Mignonne olarak anmayı bıraktı, sanki arkadaşı Marki'ye bu bağlamda güvenmişti. Farkında olmadan bu çift karşısında bir tür tanık rolü üstlendi: Gözlemleyen, gören ve kabullenen biri oldu. Marki, herhangi bir onay bekliyormuş gibi görünmese de Burling'in bu tavrına minnettardı. Ve sanki bir ödül gibi, İngiliz'e Kitap'tan söz etti —ve Kitap'tan söz ederken kendini gösterdi ona. O anda Burling, bir tür şok yaşadı. Kendinden emin, ayakları yere sağlam basan bir diplomat olan Marki, komşu ülkeye iş için giden o adam, artık yok olmuştu. Burling, şimdi karşısında bir deli görüyordu; çünkü, kariyerini, parasını feda eden ve yaşamını riske atan bir adam başka nasıl adlandırılabilirdi ki? Üstelik sadece Kitap gibi gerçeklikten uzak bir şeyi elde etmek için. Yine de böyle bir delilik türü Burling'i içine çekiyordu. Bir rasyonalist, Descartes'ın takipçisi ve aklın savunucusu olan biri olarak Burling, ruhunun derinliklerinde akıl dışılığın, masalın ve batıl inancın kaynağından su içmeye ihtiyaç duyuyordu. Sırf onlarla savaşmak için bile olsa, ne de olsa insan, en çok çekildiği şeyle savaşır. Ona bu masalları anlatan adam, Burling'in saygı duyduğu, bir dost, büyük bir zekâya ve

bilgiye sahip bir kişi olarak görmeye başladığı biriydi artık. Ertesi gün boyunca İngiliz, büyük bir zihinsel karmaşa içinde yaşadı. Onun rasyonel dünya tasarımında, Kitap gibi bir şeye yer yoktu. Dünya, Tanrı'nın nefesiyle can bulmuş maddeden ibaretti.

Tanrı, yaratılış anında maddeye yaşam üflemişti ve o andan itibaren yalnızca maddeyi yöneten yasalar aracılığıyla varlığını gösteriyordu. Burling, Tanrı'nın varlığından asla kuşku duymamıştı; ama O öyle uzak, öyle erişilmezdi ki, belki artık bu dünyada olup bitene etki etmiyor ya da belki de etki etmek istemiyordu. Burling'e göre Tanrı'nın insanlarla başka bir biçimde ilişki kurması mümkün değildi, ancak doğa yasaları aracılığıyla olabilirdi bu temas. Tanrı, kendi koyduğu yasalara aykırı biçimde tecelli etseydi, bu, kendi varlığına ters düşmek olurdu.

Burling, kendisine tamamen tutarsız görünen şeyi açıklığa kavuşturmak için tüm zekâsını zorladı ve çözüm aniden, sözcüksüz, retoriksiz, berrak bir içgörüyle kendiliğinden geldi. Şunu kavradı: Kitap, maddeyi yöneten tüm yasaların bir sembolüydü; tüm insan arayışlarının, araştırmalarının, deneylerinin, keşiflerinin düşünsel olarak somutlaştırılmış nihai amacıydı. Fiziksel bir nesne olarak böyle bir kitap yoktu. Kim yazmış olabilirdi onu? Hangi dilde? İbranice mi, Fransızca mı? Yoksa Avrupa'da daha iyi anlaşılsın diye Latince mi? Ve en önemlisi: Ne amaçla? Çünkü, eğer o kitap gerçekten varsa ve okunabiliyorsa, o zaman adım adım hakikate ulaşmak için yapılan detaylı araştırmaların, hesaplamaların, kanıtların ne anlamı kalırdı? O zaman insan gelişiminin, ilerlemenin, arayışların, kuşkuların ve insanın kendi kavrama sınırlarıyla verdiği mücadelenin

ne değeri olurdu ki, eğer her şey çoktan açıklanmış ve o Kitap'a yazılmışsa —ve bu kitap da herkesin bulabileceği bir şeyse?

Ateşler içinde kıvranan Burling'e, düşüncelerinin sürekli bir döngüde dolandığı ve en önemli olana bir türlü ulaşamadığı hissi hâkimdi. Kendi kendine, gerçekten var olsaydı, Kitap ne içerebilirdi diye düşünüyordu. Ne kadar önemli olabilirdi ki ona "Hayat Kitabı" denmişti? Belki de Newton'un Cambridge'deki o meşhur formülleri tarzında bazı yasaların bir derlemesiydi? Ya da tüm diğer yasaları içinde barındıran tek bir yasa, bir tür anayasa? Yoksa bazı simya formülleri mi? Burling, simyaya büyük saygı duyardı; mistisizm bu kadar abartılmasaydı, onu bilim mertebesine bile yükseltmeye razıydı. Birden aklına Bay de Chevillon geldi —onun evi, o şaşaalı zenginlik ve ihtişam... Altın! Ve o anda, Chevillon'un servetinin kuşkulu olduğu fikrinden artık emin oldu. Ama eğer Chevillon, sıradan elementlerden altın elde etmenin sırrını biliyorsa, o zaman neden Kitap için bir yolculuk planlasın ki? Bu planın arkasında mutlaka somut, maddeyle ilgili, çıkar sağlayan bir neden olmalıydı. Salt soyut Bilgi kimse için bu kadar anlam taşıyamazdı. Masalsı bir efsane, Marki gibi insanları aldatamazdı. Ve işte o sırada, Burling'in düşünceleri –vızıldayan sinekler gibi zihninde dönen o yoğun düşünceler– bir anlığına durdu ve tam yerine isabet etti. Burling, rahatlamış bir halde gözlerini hafifçe kapattı ve fısıldadı:

"Hayat iksiri, ebedî gençlik iksiri... İşte bu yüzden Chevillon... o ihtiyar adam... bunu finanse ediyor...Ve Marki..."

Bu olabilir miydi çözüm? Evet kesinlikle çözüm buydu. Ve Burling, bunu doğrudan Marki'ye sormaya karar verdi. Ancak handa geçirilen bir öğleden sonranın ardından, faytona bindikleri sırada, uzun uzun düşünerek vardığı sonuç birdenbire çocuksu ve gülünç geldi ona. Marki'ye bakınca, kendi şüpheciliğinden ve fazla basit, kendini dayatan çözümlere duyduğu inançtan utanıverdi.

"Söyle bana, azizim, lütfen söyle," diye sordu sonra Marki'ye, "ama dürüstçe söyle, eğer elbette bir sır değilse... şu Bay de Chevillon... Altın yapmayı biliyor mu?"

Marki, ağzı üzüm doluyken birden donakaldı.

"Nereden geldi şimdi senin aklına bu Tanrı aşkına?"

"O ev... o hizmetkârlar... o ucu bucağı olmayan bahçeler..."

Marki, hafifçe kendi kendine gülümsedi ve olgun meyvelere ilgiyle bakmaya devam etti.

"Bildiğim kadarıyla, evde altın yapılabileceğine inanmıyorsun, değil mi dostum?"

"Seninle vakit geçirmek alışkanlıklarımı ve yargılarımı değiştiriyor. Bazen düşünüyorum da eğer aklına eserse beni ejderhaların varlığına bile inandırabilirsin," diye yanıtladı Burling, sesinde hafif bir sitemle. Ve ardından ekledi: "Peki ya sen? Metallerin dönüşümüne, yani transmutasyona inanıyor musun?"

"Evet, ama bu benim için bir inanç meselesi değil. Bu bir gerçek, sevgili dostum. Altın, insanların arzuladığı somut bir metal olarak transmutasyon yoluyla elde edilebilir, bundan bir sansasyon yaratmaya gerek yok. Bir simya öğrencisi için altın elde etmek ödüllendirici bir deneyimdir,

ama bu, zenginlik beklentisinden gelmez. Bu, onun azim, cesaret, inanç, özveri ve inisiyasyon sayesinde ne kadar ileri gittiğini gösterir. Altın bir semboldür. Ve eğer Chevillon gerçekten altın yapabiliyorsa... diyelim ki yapabiliyor, bunu çıkar için yapmaz."

"Oysa burada, İngiltere'de ve tüm Avrupa'da yüzlerce simyacı, *auri sacra fames,* yani kutsal altın hırsıyla yanıp tutuşuyor. İnsanlar altını bir sembol olarak değil, altın olduğu için istiyorlar."

"Simyacılar her türden çıkar. Çoğunun gerçek bilgiyle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Aslında istedikleri, sadece ün ve zenginliktir. İşte bu yüzden altının peşine bu kadar ateşli biçimde düşerler. Bunu gerçekten başarabilselerdi, dünya savaşlarla, yağmalarla, entrikalarla ve yalanlarla dolup taşardı. Devlet yönetimleri, bu sırrı çözmek için birbirleriyle yarışırdı. Simyacılar hapsedilir, şantajla ya da işkenceyle, orduların donatılması, yeni asker alımları, üniformalar, tüfekler, toplar için altın üretmeye zorlanırlardı. Bu bilgiyi edinen ve o bilgiyi taşıyan öğrenciyi kendine köle eden kişi, dünyanın hâkimi olurdu. Bu durumun ne kadar kötülüğe yol açacağını tahmin etmek için büyük bir bilge olmaya gerek yok. İşte bu yüzden, altın yapmayı başaranlar bu gerçeği derin bir sır olarak saklarlar. Bu kişiler, arınmış ruhlara sahip insanlardır, çünkü başka türlü ilahi süreçlere müdahale etmeyi nasıl başarabilsinler ki? Onlar için altın, gümüş ya da cıva gibi bir metalden ibarettir; ama güneşe ait olduğu için, tüm diğer elementlerin taç giymişi, en yücesidir."

"Altın elde etmeyi sanki gerçek bir şeymiş gibi anlatman beni şaşırtıyor, azizim," dedi Burling, sesinde hissedilen hafif bir sabırsızlıkla.

"İnsanın kendi deneyiminden daha gerçek ne olabilir ki?" diye karşılık verdi Marki gizemli bir ifadeyle ve Burling'e bir salkım meyve uzattı. "Transmutasyona tanık oldum. Bunu gerçekleştiren adam hâlâ yaşıyor ve hâlâ deneylerine devam ediyor. "Bu yüzden adını söylemiyorum."

"Nasıl oluyor bu? Anlatın bize, lütfen! Nasıl gerçekleşiyor bu dönüşüm?" diye sordu birden konuşmaya ilgisi artan Veronika.

"Cıva alınıyor ve uygun miktarda bir potada eritiliyor. Bulunamazsa kurşun da olabilir. Sonra buna kırmızı tentür, yani *lapis philosophorum* bir başka ifadeyle filozof taşı ekleniyor. İyice karıştırıldığında pota, erimiş altınla doluyor."

"İnanmıyorum, Tanrı şahidimdir ki, inanmıyorum," dedi Burling. "Böyle şeyler mümkün değil."

"Bana inanmak zorunda değilsin. Ama bu konuda konuşan ne ilk ne de son kişiyim. Altın elde etmenin yolunu bilen en az birkaç kişiyi tanıyorum. Ve biliyorum ki birçok simyacı, transmutasyonu bildiğini açık etmez. Bazıları tariflerini gelecek kuşaklara bırakır."

Burling, küçümseyen bir hareketle başını çevirdi.

"O tarifleri bilirim! O anlaşılmaz, tuhaf Latinceyle, sembollerle ve mecazlarla dolu tarifler! Hani somut bir uygulamadan çok ustaca yazılmış bir şiiri andırırlar."

"Filozoflar da zaten sezgilerinden sistemler yaratan şairlere benzerler. Sana bir simyacı-şairin sözleriyle karşılık

verebilirim," diyerek ezberden okumaya başladı Marki: "*Sence insanlığa en büyük sırrı açık ve anlaşılır biçimde mi sunacağız? Sözlerimizi düz anlamıyla al. Sana temin ederim ki, bilge kişilerin yazdıklarını olduğu gibi anlarsan, kendini bir labirentte kaybolmuş bulursun. Ve harcadığın her çaba, yani her şey boşa gider.*"

"Yani bu bilinçli bir kamuflaj mı?" diye sordu Burling.

"Evet, bu herkesin yalnızca kendi çabasıyla, en fazla Tanrı'nın yardımıyla ulaşabileceği büyük sırrın sözler içinde gizlenmesi. Sizlere daha önce de söylediğim gibi bu sır hazır olmayan insanların eline geçerse, bilgi insanlık için bir felakete dönüşebilir. Bununla ilgili bir örnek vereyim." Marki meyveleri kenara itip rahatça oturdu. "Bir önceki kralın ve Kardinal Richelieu'nun döneminde, Paris'te Dubois adında bir adam yaşıyordu. Bu kişi, dünyaca ünlü Flammelus adlı büyükbabasının bıraktığı belgeler arasında, altın üreten bir tozun tarifini bulmuştu. Flammelus, böyle bir tarifi ardında bırakmakla dikkatsizlik etmişti ve bu dikkatsizlik, torununun ölümüne neden oldu. Dubois, ne ruhsal ne de entelektüel olarak buna hazır değildi, ama yine de altın üretmeye başladı. Üstelik bunu gizli saklı da yapmadı. Bu haber iktidara aç Kardinal'in kulağına kadar ulaştı. Kardinal, Dubois'yı hemen tutuklattı. Kralın huzurunda transmutasyon işlemini göstermeye zorlanan Dubois, kurşun bir topu saf altına çevirdi. Ancak sırrını açıklamayı reddetti; işkenceler bile onu konuşturamadı. Kardinal, böyle bir adamdan korktuğu için onun asılarak idam edilmesini emretti. Siyasi açıdan bakıldığında belki de haklıydı. Eğer Dubois, Almanya ya da İngiltere kralla-rından birine satılsaydı, Fransa'nın büyüklüğü tehdit altına

girerdi. Yahut daha yakın tarihten, yalnızca birkaç yıl önce yaşamış Delisle adında, gizemli bir ustanın öğrencisinin hikâyesi... Bu genç, Fransa'yı dolaşarak altın ve gümüş elde etme sanatını sergiliyordu. Delisle'nin, demir çivileri eriterek gümüşe çevirdiğine tanıklık etmiş saygın ve aklı başında bir piskoposun ifadesi hâlâ kayıtlıdır. Kısa süre sonra kaçırıldı ve hazine bakanının karşısına çıkarıldı. Bunu bizzat ondan duydum. Ancak Delisle de tehditlere, ricalara, vaatlere rağmen sırrını açıklamayı reddetti. Bastille'e hapsedildi ve orada, işkence korkusuyla intihar etti. Sevgili dostum, senin akılcı ve aydınlanmış ülken de benzer birini yetiştirmişti. James Butler adını duymuş muydun? İskoç soylularındanmış."

"Hayır, hiç duymadım."

"Şöyle ki, bu adam gençliğinde Araplar tarafından esir alınmış ve bir Arap simya ustasına hizmet etmiş. Bir gün kırmızı bir tozun bulunduğu kutuyu çalmak ve kaçmak ona nasip olmuş. Londra'ya ulaştığında altın üretmeye başlamış. Rahat ve gösterişli bir hayat sürmüş, ta ki sırrını ele geçirmeye çalışan insanlar tarafından öldürülene dek. Bugün bile katillerin kim olduğu bilinmiyor."

"Bu biraz şömine başı masallarını andırıyor," dedi ikna olmayan bir tavırla Burling.

"Olayları yargılama özgürlüğümüz var. Ama eğer otoriteye önem veriyorsan, belki sana şu düşündürücü gelir: Birçok büyük insan simyacıydı. Platon bile insanın tüm evrenin bir yansıması olduğunu söylemiştir. İnsan yaşamını yöneten güçler, gezegenleri harekete geçiren güçlerle aynıdır. Kendini tanıyan, dış dünyayı da tanır. Ve bunun tersi de

geçerlidir. Simya, içimizde ve dışımızda aynı anda işleyen süreçleri anlamanın bir yolu sayılabilir. Felsefe taşı, hem kendini hem de dünyayı tüm yönleriyle tanımanın sonucudur. Bu açıdan bakarsan, artık gizli simya bilgisiyle, doğa bilimleri arasında bir çelişki kalmaz. Ve unutma ki bilime çok şey katmış kişiler, genellikle büyük sırların da taşıyıcılarıydı. Örneğin Hermes Trismegistus, Ostanes, Mısırlı Ptolemaios —büyük bir bilgindi, astrologdu. Herhalde, azizim, Abderalı filozof Demokritos'u duymuşsundur; taşları eritip zümrüt yapabildiği söylenirdi. Ya da gizli bilgiyle uğraşan kadınlardan biri olan Yahudi Meryem'i? İşte o, damıtma aygıtını icat etmişti ve böylece simya uygulamasının temellerini atmış oldu. Ama en büyük simyacı, Arap ülkelerinden çıkmıştır —adı Cabir, bilge bir adamdı ve bugün bile büyük ilgi gören *De occulta philosophia* adlı eserin yazarıdır. Peki ya Avicenna,[14] o büyük hekim ve filozofu duydun mu? Ya da Kilise'nin pek sevmediği Gnostik bilge Zosimos'u? Ya da Aristoteles'in savunucusu, Dominiken tarikatından gelen ve Katolik Kilisesi'nce aziz ilan edilen Albertus Magnus'u? Roger Bacon da simyayla ilgilenmişti. Aquinolu Thomas bile bu alanda çalışmış, ancak 'Bu bilgi dalı, ahlaki olgunluktan yoksun olanları, kendi kibirlerini ve zenginlik hırslarını beslemeye yöneltebilir,' diyerek insanlığı dürüstçe uyarmıştı. Çağımızdaysa en büyük simyacı tartışmasız Arnold de Villanova'ydı. Hakkında şeytanla anlaşma yaptığı bile söylenmişti..."

14 İbni Sînâ, Ebu Ali Sînâ ya da Batı dünyasında bilinen ismiyle Avicenna. (ç.n.)

"Sen bu uzun nutkunla, acaba Chevillon hakkındaki soruya cevap vermekten mi kaçıyorsun, dostum?" diye sözünü kesti Burling.

Marki ona dikkatle baktı.

"Hayır, ne altın yapmak istiyor ne de gençlik iksirini arzuluyor. Chevillon, bu dünyada ölümsüzlük istemeyecek bir adam. Memnun oldun mu?"

Burling, Marki'nin sezgiselliği karşısında şaşkınlıkla sustu. Birazdan önemli bir şey söylemeye hazırlanıyor gibiydi. Ama sonra, pes eder gibi derin bir nefes verip konuştu:

"Gerçekten kendimi tuhaf hissediyorum," dedi. "İkiye bölünmüş gibiyim. Beni hep bir şeylere ikna ettiğin için değil... Ama içimdeki bir yanım, söylediklerinin hepsine inanmak istiyor, öteki yanım ise o ilkini alaya alıyor."

Marki, meyveden arta kalan üzüm dalını pencerenin dışına fırlattı.

"Kafanın karışmasına sebep olmak istemem."

Burling, elini sallayıp Veronika'ya döndü:

"Dinlemeyelim artık şu adamı, hanımefendi; yoksa bu büyücü ruhlarımızı çalacak".

11

Marki, hem arabada yapılan tartışmalarda çok becerikliydi hem de yolculuğun sonraki birkaç gününde konaklama ve yiyecek tedarikini organize etmede ustaydı; araba yavaş ama kararlı bir şekilde güneye doğru ilerliyordu. Ama kendini iyi hissetmiyordu. Belki de Burling'in birkaç gün içinde onlardan ayrılıp Toulouse'a dönecek olması onu üzüyordu. Belki yaklaşan sonbahar havasından korkuyordu. Ya da belki de gitgide artan bir şekilde Veronika'ya duyduğu ilgiden, farkında olmadan ona yönelen bakışlarından, dikkatinden ve düşüncelerinden çekiniyordu. Henüz âşık olduğunu bilmiyordu, çünkü bunun ne anlama geldiği üzerine düşünmek istemiyordu. Ancak giderek daha çok yalnızlığa ihtiyaç duyuyor ve işin paradoksal yanı, gitgide çekildiği o kadından uzak durma arzusu da aynı ölçüde artıyordu.

Burling, Marki'nin dalgınlık ve içe kapanma anlarını fark etmişti ve bu yüzden özellikle dikkatli davranmaya çalışıyordu. Sorgulamıyor, Marki'yi içini açmaya zorlamıyordu. Nazik ve görgülü biri olarak, herhangi bir şekilde müdahale etme hakkı olduğunu düşünmüyordu zaten. Yine de Marki için içten içe üzülüyordu ve belki de bu yüzden, arkadaşının zihnini meşgul etmek adına onu nötr konularda entelektüel sohbetlere çekmeye çalışıyordu.

Bu sohbetler, her zaman o an yaşananlara dair güncel yorumlar niteliğindeydi: Arabanın penceresinden görülen Huguenot kervanları, yol üzerindeki hanlarda komşu masalardan yükselen endişeli ya da öfkeli tartışmalar veya Kitap hakkındaki anlatılar.

Marki, her geçen gün daha kendini kötü hissediyordu, hem sadece ruhen de değil. Koyu ve anlamlı gözleri artık itaati reddetmeye başlamıştı. Gözleri yanıyor, kızarıyor ve hava karardıktan sonra yaşarıyordu. Veronika her akşam, ona papatya, kadife çiçeği ve sinir otu gibi rahatlatıcı şifalı otlardan yapılmış pansumanlar hazırlıyordu. Marki, bu bakımı rahatlık, memnuniyet ve minnetle kabul ediyor, hatta öğleden itibaren bu anı beklemeye başlıyordu.

"Gözlerinize bu kadar çok su nereden geliyor Marki?" diye soruyordu Veronika, kompres için temiz bez parçalarını hazırlarken.

"Sanırım içimdeki buzlar eriyor," diye şaka yapıyor Marki, onun şefkatli elini usulca öpüyordu.

Sonbaharın bir ekim günü, yolları üzerinde karşılarına çıkan bir kasabadaki tek büyük handa konakladılar.

Han tıklım tıklım doluydu. Ne üst kattaki odalarda ne de aşağıdaki ahırda boş yer kalmıştı. Masalarda, kir pas içindeki giysileriyle yorgun insanlar oturuyordu. Kadınlar küçük çocuklarına sımsıkı sarılmış, erkekler ise tahta sıralara dayanarak uyuyakalmışlardı.

Burling, şişman hancı kadından, bu yolcuların Montauban çevresinden gelen ve Hollanda'ya giden Huguenotlar olduğunu öğrendi.

"Bende konaklamayı ummayın, beyim" dedi kadın. "Burada iğne atsanız yere düşmez. Şu insanlara katılırsanız, belki pastörün evinde geceyi geçirmeniz mümkün olabilir. Ama yiyecek bir şeyler bulabilirim."

Mütevazı akşam yemeğini beklerlerken Marki, kendisine nazikçe masada yer veren genç bir adamla sohbete koyuldu. Kralın resmî olarak Nantes Fermanı'nı birkaç gün önce yürürlükten kaldırdığını ondan öğrendi. O andan itibaren, Fransa Krallığı'nda yasal olarak kabul edilen tek inanç Katoliklik oluyordu. Farklı inanca sahip olanlar ya din değiştirmeli ya da yurtlarını terk etmeliydi.

Genç adamın kaybedecek çok şeyi yoktu; basit bir tabakhane kalfasıydı, henüz aile kurmamıştı. Ama yakınlarından pek çoğu kalmaya karar vermiş, görünüşte Katolik olduklarını iddia ederek sözde din değiştirmişlerdi. Zira bir insan, yalnızca kralın imzaladığı bir belge yüzünden inancını değiştirmezdi. Genç adam, yeni bir ülkede de yolunu bulabileceğini umuyordu, çünkü deri işleme konusunda ustaydı. İnsanlar her yerde ayakkabı, eldiven ve çantalar için iyi deriye ihtiyaç duyar, diyordu. Yalnızca ardında bıraktığı yaşlı, yalnız ve aşağılanmış anne babası için endişeliydi.

Marki'nin aklına annesi geldi. Onu tüm çaresizliğiyle ve etrafında olup biteni anlayamamasıyla hatırladı. Kocası tarafından aldatılan ve sömürülen, inancına bir körün bastonuna tutunur gibi sarılan o kadın... Ona bir şey yapmaya cesaret ederler miydi? Pastörü bir günde kunduracıya dönüşünce ya da diğerleri gibi kaçınca, o nereye gidecekti? Marki'nin ilk düşüncesi bu grupla birlikte yola katılmak ve geri dönmekti. Annesini, romatizmasına neden olan

soğuk evden alıp bu vadedilmiş topraklara, Hollanda'ya götürmekti. Karısı ve oğlunu düşünmüyordu. Onlara özlem duymuyordu. Onlara karşı görevini yerine getirmiş hissediyordu. Gözünün önünde yalnızca o yaşlı kadın, kızıl tüylü kedileri besleyen annesi vardı.

Pastörün evinde geçirilen o gecede bir hüzün ve bezginlik dalgası, onu adeta felç eden bir sis gibi sardı. Bu duyguyu tanıyordu ve onunla savaşmaya çalışmadı. Bunun bir süredir olgunlaştığını, tıpkı ağır fırtına bulutları gibi biriktiğinin farkındaydı.

Marki zaman zaman melankoli nöbetleri geçirirdi. Bu nöbetler olaylardan bağımsızdı, hiçbir şeye yanıt niteliği taşımıyor, yoktan var oluyorlardı. Dış koşulları yalnızca birer bahane olarak kullanıyor, içindeki karanlık ve gizli bir yerden ruhuna ansızın yayılıveriyorlardı. Genellikle dünyanın geri kalanıyla bir tür uyumsuzluk hissiyle başlıyorlardı. O zamanlarda, kendisinin –evet, tam olarak kendi varlığının– dünya için fazlalık olduğunu hissediyordu. Sanki varoluşuyla dünyanın kusursuz dengesini bozuyordu. Kendini dünyanın yüzünde çıkmış bir sivilce, sağlıklı dokunun üzerindeki kanserli bir ur gibi hissediyordu. Dünyada fazladan yalnızca bir kişi vardı. İşte onu felç eden his tam da buydu. Saklanabileceği, sığınabileceği, kendisine ait bir yer yoktu. Yatağa uzandığında, yatağın fikrini bozuyordu; bir o yana bir bu yana yürümeye çalıştığında, etrafındaki şeylerin huzurunu kaçırıyordu; konuştuğunda, zaten çoktan adlandırılmış sözler anlamını ve ağırlığını yitiriyordu. Sesi kulağa hoş gelmeyen bir gürültü gibi çıkıyordu. Kendinden saklanamıyordu.

En iyi tedavi yöntemi o zamanlar ayna terapisi olurdu. Marki aynalara bakar, yüzünde ve bedeninde bu duruma sebep olabilecek bir neden arardı. Onu dünyaya uymayan biri yapan şey neydi? Acaba varoluşunun bu fazlalığı görülebilir bir şey miydi? Aynalar ona hep aynı yüzü ve aynı bedeni gösterirdi: Yüksek alınlı, sanki hep gözyaşıyla nemlenmiş gibi duran kahverengi gözler, düz ve keskin bir burun, büyük ve belirgin dudaklar.

Bu hastalık onu çocukluğundan beri rahatsız ediyordu ve o zamanlardan beri buna bir açıklama bulmaya çalışmıştı. Ergenliğe yeni adım attığı sıralarda kendine bir takvim yapmıştı, her günün yanına özel bir işaret koyarak ruh halini kaydediyordu. Zamanla böyle bir grafik sayesinde belki bir düzen, bir örüntü görebileceğini ummuştu; mevsimlere, Ay'ın evrelerine, babasının gidiş ve dönüşlerine ya da annesinin migren ataklarına bağlı bir düzen... Ama oldukça erken bir aşamada böyle bir düzenin olmadığını fark etti.

Daha olgun yaşlara geldiğinde, gezegenlerin açısal ilişkilerini incelemeyi öğrendi. Karşıt ve kare açıların grafiklerini çizerdi. Geçişleri hesaplamaya başladı. O zamanlarda melankolinin nedeni Satürn'ün etkisi olarak görülürdü. Ne toplumsal gerilimler ne de aile içi ilişkiler incelenirdi; hormonlardan ya da mikroelementlerden kimsenin haberi yoktu. Bu tür konular, gökyüzü tiyatrosunda olup bitenlerin yanında hep fasa fiso kalırdı. Marki, kışın başında doğmuştu; yorgun Güneş'in Satürn'ün yönettiği Oğlak burcuna girdiği günlerde. Bu nedenle, tekrar tekrar gelen hüzün nöbetlerinin sorumlusunun bu gökcismi olduğuna inandı. Dikkatini Satürn'ün yavaş hareketini

izlemeye yöneltti. Gezegenlerin konumlarını noktalarla işaretlediği daireler çizer, Satürn ile oluşturdukları açıları küçük çizgilerle gösterirdi. Ve burada, bir düzenin ucuna varmaya biraz daha yaklaşmıştı sanki; ama bu karmaşık karşılıklı etkileri anlamak için entelektüel yetisi yetersiz mi kalıyordu, yoksa bu hesaplamalara sabrı mı yetmiyordu, bilinmez —ne olursa olsun, bu yol da onu açık ve kesin bir yanıta ulaştıramadı.

Sonra Marki, tam anlamıyla yetişkin oldu. Önemli bir kişiydi artık: Bir kocaydı, bir babaydı ve Kardeşlik'te ilk inisiyasyonu almıştı. O dönemde, gezegenlerin ve tüm gökyüzünün, hareketlerini belirleyen, daha yukarılarda başka bir göğe tâbi olduklarından şüphelenmeye başladı. Katmanların o kusursuz uyum içindeki müziğinin sebebi başka bir yerdeydi belki de ve Marki'nin bildiği Kepler Yasalarıyla, grafiklerle ya da sayılarla açıklanamazdı.

İşte o zaman Marki, acısını alçakgönüllülükle kabul etti; onu artık açıklamaya çalışmadı. Ne zaman bu acı gelirse, dünyadan geri çekilir ve onu tek başına karşılar, adeta kasvetli, sindirmesi zor bir kutsal emanet gibi içine alırdı. Tiksinti ve isteksizlikle saatlerce gözleri açık yatardı. Ne yer ne yıkanırdı. Tuvalete gitmek için ayağa kalkmak zorunda kaldığında bundan da daha büyük bir tiksinti duyar, sonra tekrar yatardı.

Bir süre sonra –bazen birkaç saat, bazen birkaç hafta geçtikten sonra– her şey normale dönerdi. Dünya ona var olma hakkını cömertçe yeniden tanırdı.

O zamanlar astrologlar Satürn'ün etkilerine dikkat edin derlerdi. Bu gezegen, gökyüzünü asasıyla adımlayan yaşlı

bir adam gibidir. Onun büyük ve ağır pelerini, görünmez, boğucu bir sis gibi tüm renklerin solmasına neden olur ve her şeyin üzerine serilir. Kızıllar ve amarantlar solar, solgun pembe ya da bej tonlarına dönüşür. Gökyüzünün hayal bile edilemeyecek kuytuluklarından küller dökülür yeryüzüne. Her şeyi örter, canlı olan her şeyi durdurur ve onları simgesel, çözülmesi zor figürlere dönüştürür. Nesneler onun altında kaybolur; geriye sadece gölgeleri kalır —hayatın yüzeyinde beliren devasa, karanlık lekeler örneği.

Satürn'ün saati alacakaranlıktır, günün zayıfladığı, bayılan bir kadına dönüştüğü o vakit —renklerini yitirdiği, gevşediği, gücünün ince damlalar halinde süzüldüğü o an. Alacakaranlık, gecenin hareketsizliğinin bir sezgisidir. Alacakaranlıkta, en masum ve henüz hayatın eşiğinde olan varlıklar bile ölümden korkar. Hayvanlar yuvalarına çekilir, bitkiler durgunlaşır, insanlar ise mumları yakar ve ateşin çevresinde toplanırlar. Eğer gece, ölüme benzeyen bir hal ise, alacakaranlık onun her gün tekrarlanan can çekişmesidir.

Satürn'ün halkaları, sınırlandırmanın simgesidir. Bunlar, bir bütünün içinden bir parçayı ayıran büyülü çemberlerdir. Parçayı kendi koşulları içine hapsederler: İnsanı bedene, bedeni fizyolojisine, fizyolojiyi ritimlerine, ritimleri zamana. İnsanı, henüz doğmadan önce bile yazılıp hazır olan bir kaderin içine kapatırlar. Derler ki: Kaçış yoktur, sen olduğun şeysin, olmak istediğin şey değil. Tüm acı da işte Satürn'den doğar, çünkü acı her zaman güçsüzlük ve sınırlılık hissinden kaynaklanır. Orada olmak isteyip orada olmamak, burada olup aslında burada olmamak.

Yapmak isteyip yapamamak, yapmak zorunda olup yapmak istememek. Sahip olup istememek, istemek ama sahip olamamak. Bu sınırlılık ve kapanmışlık bilinci, zamanla ya da mekânla ilgili değildir. Tüm dünyaya kapatılmış, bize adaletle tanınmış bir ömürlük zamanın içine hapsolmuş olarak mümkün hale gelir ancak.

Satürn'ün tüm çocukları, yani onun burçlarında ya da egemen olduğu günlerde doğanlar, sınırlılık duygusuyla yaşarlar. Sabah uyandıklarında öncelikle gece ölmediklerine şaşırırlar. Sonra güneşe, onun doğuşuna ve günün başlamasına şaşırırlar. Sadece cansız nesnelere özgü bir boyun eğişle her sabah dünyaya, hâlâ kapıların, kilitlerin, zincirlerin, sınırların, pasaportların ve her türlü zaman ölçüsünün kısıtlamalarının var olduğu dünyaya geri dönerler. Saatin gıcırdayan tik taklarını ve kum saati içinde akan kumun hışırtısını acı bir şekilde hissederler. Varoluşumuzla deneyimimizi en hain biçimde ayıran sözcüklerin avına bırakırlar kendilerini. Tanrı, iyiliğiyle onlara sonsuzluğun yansımalarını gösterse bile, onlar tam bir inançsızlık içinde bunu karmaşık araçlarla küçük parçalara bölerler ve bu parçalar ellerinden kayıp gider.

O gece Marki uyuyamadı ve zamanın avuçlarından kayıp gitmesine izin verdi.

12

Burling, ayağının ucuyla taşlı toprağı eşeleyerek, "Artık sizlerle vedalaşmam gerek. Hava kararıyor," dedi. "Doğuya dönebileceğim son yer burası gerçekten."

Kasabanın eşiğindeki harap bir hanın önünde duruyorlardı, tam karşılarında darağacının bulunduğu tepenin silueti yükseliyordu. Koşumdan çözülmüş atlar, seyrek ot kümelerini dişliyordu. Gauche, kapısı sonuna kadar açık faytondan eşyaları indiriyor, eyerlerin yanındaki taşların üstüne yerleştiriyordu.

Veronika, yün şalına sarınarak, "Ne kadar kasvetli bir yer," diye mırıldandı.

Marki, bastonunun gümüş topuzuna dalgın dalgın bakıyordu.

Burling konuşmaya devam etti:

"Sizinle vedalaşmak benim için zor. Şimdi gitmesem, belki hiç gidemezdim. Ama ben herhangi bir Kutsal Kâse peşinde değilim. Sadece öğrencimi okuldan almaya gidiyorum. Hepsi bu. Bildiğim, varlığından emin olduğum ve beni bekleyen bir amaç uğruna çıkılmış sıradan bir yolculuk..." diye gülerek ekledi.

Gökyüzü alçak bulutlarla kaplandı ve dağlardan esmeye başlayan serin rüzgâr, kurumuş ot saplarını küçük yığınlara savurdu.

"Kış geliyor," dedi biraz sonra Marki. "Dağlarda yakalayacak bizi."

"Kitap'ı bulup bulamadığınızı nasıl öğreneceğim?"

"Mutlaka öğrenirsin. Tüm dünya bundan söz edecek."

"Sana başarılar diliyorum, dostum."

"Ben de sana."

Artık ayrılma vakti gelip çatmıştı.

Burling, kendi atını, eşyalarını, sağduyusunu, şüpheciliğini ve mizah anlayışını alıyordu yanına.

"Görüşmek üzere, dostum, yeni dünyada," dedi Marki. Burling ise arkadaşının şaka mı yaptığını yoksa ciddi mi konuştuğunu anlayamadı.

"Paris'te görüşmek üzere. Sizi çok özleyeceğim." Veronika elini uzattı, Burling de o eli belki biraz fazla uzun tuttu ellerinin içinde.

Sonra Gauche'un omzuna hafifçe vurdu.

"Tanrı hepinizi korusun."

Burling çantalarının kayışlarını bir kez daha kontrol etti, şapkasını düzeltti ve beklenmedik bir zarafetle ata bindi.

Dağlara vardıkları bir gün ekim kasıma kırıldı. Artık güneşin her yeri ısıtan sıcaklığını hissetmiyorlardı, uzun gölgelerle oynayıp, otları altına boyayıp, kayalara pastel

yansımalar katarak dünyaya yalnızca ışık tuttuğunu fark ettiler güneşin.

Şimdi atla devam ediyorlardı yollarına. Faytonu yol kenarındaki bir handa bırakmışlardı; dönüş yolculuğuna kadar onları orada bekleyecekti. Burling'in ayrılışından sonra ona gerek kalmamıştı. Artık tartışacak konu da kalmamıştı, iskambilde üçüncü kişi eksikti. Hem yollar çok daha kötüleşmiş, Paris işi nazik tekerlekli arabaya uygun olmaktan çıkmıştı. Manzara da değişmişti. Artık sık sık atlarından inip yürüyor, bastıkları yere dikkat ediyorlardı. Verimli, nemli üzüm bağları, portakal bahçeleri ve lavanta dolu çayırlar geride kalmıştı. Toprak kurumuştu ve taşlı kemiklerini sergiliyordu. Su da sorun olmaya başlamıştı. Taşla çevrilmiş kuyulara nadiren rastlıyorlardı; çoğunlukla, derelerden su içiyorlardı.

Sonunda bir gün ne bir han ne de geceyi geçirecek bir barınak bulabildiler ve kayalıkların arasında kamp kurmak zorunda kaldılar. Yıldızlarla dolu gökyüzüne bakarken geldikleri vadilerden daha yüksekte olduklarının farkına vardılar. Buradan gökyüzü daha elle tutulur, daha somut görünüyordu. Ateşin başında otururken elini uzatıp o diğer, mavi alevlere dokunmak mümkündü adeta!

Gauche, yolda birkaç ot toplamıştı: Cılız lavanta dalları ve yabani frenküzümü yaprakları. Bunları kampın etrafına bir çember şeklinde serpiştirdi, yabani hayvanları uzak tutmak için.

Uzun süre uyuyamadılar. Gökyüzü, birazdan açılıp büyük kozmik gösterinin başlayacağı pullarla işlenmiş bir perdeye benziyordu.

Gecenin bir yarısı Veronika, yüzünde bir nefesin sıcaklığını hissetti. Gözlerini açtı ve hemen ayıldı.

"Gel," dedi Marki. Onu ayağa kaldırdı ve kampın etrafındaki şifalı otlarla çizilmiş güvenlik sınırının dışına doğru peşinden çekti. Dikey duran bir kayanın yanında durdu ve Veronika'yı kendine doğru çekti.

"Seni seviyorum hanımefendi, seni ne kadar çok arzuladığımı tahmin bile edemezsin," dedi ve bu sözleri söylerken sesi boğuklaştı. Eli telaşla Veronika'nın saçları ve yüzünde dolaştı.

"Evet..." diye fısıldadı Veronika, onun serin, nemli öpücüklerine kendini bıraktı.

Marki kulağına, Veronika'nın tam olarak anlayamadığı sözler fısıldıyordu. Bir tür açıklamalar, kararlar. Teni yakından bir şey kokuyordu, saçlarının dokusu beklediğinden farklıydı. Kanlı canlı yanındaydı işte; nefesleri birbirine karışıyordu. Adam Veronika'nın kollarında büyüdükçe büyüdü. Egemen olan oydu artık.

Kadını pürüzlü kayaya çevirip yaslandı. Veronika, onu hissetti. Hiç şaşırmadı. Sonsuza dek bütün kapıları açan bir teslimiyetle kabullendi bu anı.

"Seninim, seninim," diye fısıldıyordu Marki, bütün yolculukların nihai hedefine, bir zirveye ulaşıyormuş gibiydi.

Veronika, güneş doğmadan önce uyandı. Kamp ateşi tamamen sönmüştü ve hafif bir rüzgâr beyaz külü etrafa

savuruyordu. Marki, Veronika'nın eteğinin üstünde bir kedi gibi kıvrılmış yatıyordu. Veronika sırtüstü uzanmış, griye çalan gökyüzüne bakıyordu. Sonra o kokuyu buldu. Bu kokuyu, havanın, güneşte kurumuş kayaların, otların ve çöl mersinin kokusundan ayırdı; çünkü bu koku sıcaktı. Ona bir ad verdi, hafızasına kazıdı ve onu sahiplendi. Artık bu kokuyu her yerde tanıyacak ve peşinden gidebilecekti. Bu adam, şimdiye dek kokladığı hiçbir şeye benzemeyen bir kokuya sahipti. Belirgin ve tartışmasız bir kokuydu bu. Rüzgâr bu kokuyu külün kokusuyla karıştırınca, Veronika bu kokuda bir tür sonluluk hissi duydu. Sonra yeniden uykuya daldı.

Uyanmış atlar arasındaki hareketlilik Marki'yi uyandırdı. Gözlerini açtı ve bir süre, ufukta doğmaya başlayan güneşe bakarak uzandı. Kendini halsiz hissediyordu. Bu halsizlik, içinde birbirinden uzaklaşan ve sürüklenen yerlerin bıraktığı boşluktan geliyordu.

Dirseğine dayanarak doğruldu ve uyuyan Veronika'ya baktı. Güzeldi, öyle güzeldi ki... İçinde altın vardı, bal vardı ve gücün bile üstünde bir teslimiyet. Rehberlik edebilirdi, destek olabilirdi; varlığıyla her şeye anlam katabilirdi. Affedebilir, bağışlayabilir, avutabilir, güç verebilirdi. Ama insan, aynı zamanda ona batabilir, orada kaybolabilir ve bir daha asla yola devam edemeyebilirdi. Dev bir arı gibi, tüm enerjiyi emip onu zevkten bir bala dönüştürebilirdi. Durdurabilir, esir edebilir, kısıtlayabilir ve bir hayvana dönüştürebilirdi.

Marki sessizce kalktı ve elleriyle yüzünü ovuşturdu. Göğsünde, haritayı sakladığı yeri tedirginlikle yokladı. Bir an tereddüt etti, sonra yokuş yukarı yürümeye başladı. Atların

ve hâlâ uykulu yüzüyle bakınan Gauche'un yanından geçti, yamaca saplanmış dik bir kaya duvarının önünden yürüdü. Hızla yürüyordu; kaçmak istiyor gibiydi ama aynı anda biliyordu ki dönmek istiyordu —onun yanında olmak, sadece orada olmak. Nerede hata yapmıştı? Ne zaman dalmış, düşüncelere kapılmıştı da bu kadının zihnine bu kadar işlemesine izin vermişti? Herhalde en başta, onun arabadan indiğini gördüğü anda... Hâlâ hatırlıyordu koyu renk saçlarını ve ışığın içinde parlayan açık, canlı yansımaları. O saçlar sanki kendi başına yaşıyormuş gibiydi. Belki de onu büyüleyen, sonunda ona dokunmaya cesaret etmesini ve onu kendine ait kılmak istemesini sağlayan şey o saçlardı. Belki de Şövalye'yi bu yüzden fazla uzun süre beklemek istememişti. Châteauroux'da neredeyse, yolculuğun devamında kadının onlarla gelip gelmeyeceğine bağlayacak hale bu yüzden gelmişti. Artık dünya Veronika'yla doluydu. Her şey Veronika olmuştu. Artık hiçbir yere gitmeye gerek yoktu, sadece elini uzatması yeterliydi.

Marki, kendini acı verici şekilde ikiye bölünmüş hissediyordu. Her zaman, belli bir süreklilik içinde hareket ettiğinin bilinciyle yaşamıştı; bu sürekliliğin bir ucunda kendi arzularından kurtulmanın verdiği güç, diğer ucunda ise özünde daima arzu barındıran güvenlik duygusu vardı. Bu çelişki ne görmezden gelinebilir ne de aşılabilirdi. Bugüne dek Marki adına bu iki olasılık arasında seçimi yapan hep hayatın kendisi olmuştu. Evliliğinde aşktan vazgeçmişti, çünkü aşk ondan vazgeçmişti. Belki de savaşabilirdi –başkalarının hayatlarına uzaktan bakarken hep böyle söylenir– ama hayal kırıklığının verdiği acı pek hesaba katılmaz.

Marki, acısına bir tür adak şapeli inşa etmişti ve onu nadir bir bitki gibi özenle besliyordu. Bu acı, onu karısına olan sevgiden yavaş yavaş özgürleştiriyordu, ama acaba acının kendisinden özgürleşmesini sağlıyor muydu? Hayal kırıklığına uğramış bir aşkın acısı da en az aşk kadar kısıtlayıcıdır. Yine de acı, bambaşka bir şeydir; insan ona karşı isyan eder ve işte bu isyan, kişinin kendisi üzerinde yeniden denetim kurmasına, bir tür güç kazanmasına olanak tanır. Güçlü olacağım, özgür olacağım, diyebilirdi Marki kendi kendine. Artık kendimin sırrını biliyorum; acımı ve yalnızlığımı tanıdım. Şimdi doğanın, göğün ve yerin sırrını da tanıyacağım, çünkü bilginin içinden geçerek güce ulaşılır.

Belki de Marki'nin sırlı bilgiye giden yolu buydu. Masallardan çıkma salyangoza binmiş süvari gibi sözcük sözcük, adım adım, günbegün kontinuumun öteki kutbuna doğru ilerliyordu. Ve artık giderek daha açık biçimde görüyordu ki, bilgi özgürlük getirir ama güvenlik getirmez. Bilgi ne kadar derinse, o kadar çok soru ve belirsizlik doğurur; insan varoluşu o kadar askıda, koşullu görünür; yaşamla ölüm arasındaki fark ise gitgide önemsizleşir. Ve işte güç tam da burada gizlidir.

O gece güç, Marki'yi terk etmeye başlamıştı. Önce bir semen dalgası halinde dışa taşmış, sonra da Marki uyurken, sızdıran bir testiden damlayan su gibi yavaş yavaş akıp gitmişti içinden. Marki masumiyetini yitiriyordu —ama bu, bir kadınla fiziksel yakınlık kurmasıyla ilgili değildi; ne de olsa bunu daha önce de yaşamıştı. Masumiyetini kaybediyordu, çünkü bu kadını seviyordu, çünkü onunla hep kalmak, ona bakmak ve onun bakışında var olmak,

onu tanımak, onun dünyasına girmek, onunla çocuk sahibi olmak istiyordu. Yokuş yukarı ilerlerken Marki sezdi ki Kitap'a ulaşmasının önündeki engel artık kendisiydi. Üstelik bir zamanlar büyük bir gururla sahiplendiği o kendini denetleme yeteneği, artık elinden alınmış gibiydi; hem de ona yabancı bir güç tarafından. Tepeden aşağı baktı: Atların küçük figürleri, aralarında dolaşan Gauche, uyuyan Veronika ve onun yanında uzanan kendi bedeni. Bu manzara, uzaktan bakıldığında, zarif bir doğa ressamının elinden çıkmış, süs niyetine resme insan figürleri eklenmiş cansız bir tabloyu andırıyordu. Marki aşağı bakarken bir seçimle karşı karşıya olduğunu fark etti. Önemli seçimlerin asla yalnız yapılmadığına inandığı için arkasını döndü ve tırmanmaya devam etti. Ayakları altında, küçük taşlar yerlerinden kopuyor ve şikâyet edercesine takır tukur yuvarlanıyordu.

13

Ertesi akşam dağlar arasında sıkışıp kalmış bir kasabaya vardılar. Kasabada garip bir şey vardı. Kapılar ve kepenkler sıkı sıkıya kapalıydı, üst üste iki han da kapalıydı. Sonunda karşılarına çıkan somurtkan bir adam onlara hayalet görmüş gibi baktı. Bu adamdan kasabanın adının Montrejeau olduğunu ve birkaç gündür burada bir salgın hastalığın hüküm sürdüğünü öğrendiler. Adam, onlara dostça bir karşılama beklememeleri gerektiğini açıkça belli etti. İnsanlar korkmuştu, evlerinden dışarı çıkmıyordu. Adam, kasaba dışında bir yerde gecelemelerini ve en kısa sürede yollarına devam etmelerini tavsiye etti.

Atlar yorgun düşmüş, neredeyse ayaklarını sürükler hale gelmiş olsalar da kasabayı geçmeye karar verdiler. Acıkmış ve üşümüşlerdi.

O gün Gauche, dağlarda geçirilen bir gecenin ardından ortaya çıkan ince bir değişikliği fark etti. Gerçekleri bilmiyordu. Veronika ile Marki'nin kampın dışına çıktıklarını ya da birbirlerine sarılmış, dalgın bir halde geri döndüklerini görmemişti. Zaten görse bile bunu anlayamazdı muhtemelen. Bir erkeğin ve bir kadının tam olarak ne olduğunu, karanlıkta birleşecek bir yer aramalarının ne anlama geldiğini bilmiyordu. Sadece insanların ve hayvanların arasındaki uçurumun sanıldığından daha dar

olduğunu sezebiliyordu. Ve eğer insanlar arasındaki aşkın ne olabileceğini bir şekilde kavrıyorsa da muhtemelen ona, atlara gösterilen şefkat ya da sarı köpeğinin aniden kendinden geçmesiyle aynı nitelikleri yüklüyordu.

Ama artık bir şeylerin olup bittiğini biliyordu. Marki'nin, yanında at süren Veronika'ya attığı uzun ve ağır bakışları fark ediyordu. Bakışları kesiştiğinde yüzlerinde beliren o neşeli mahcubiyeti, gözlerini birbirlerinden ne büyük bir zorlukla ayırdıklarını görüyordu. Gauche, onların atlarını daha yavaş ve hep birbirine daha yakın götüren gücü neredeyse hissediyordu. Üzerlerinde suskun biçimde ilerleyen bu iki insanın sessizliğinde sorular vardı ve o soruların içinde çoktan verilmiş yanıtlar. Marki'nin ansızın gösterdiği sevecenlikte bir iktidar bilinci yatıyordu. Veronika'nın bu ilgiyi sessizce kabul etmesinde de bir iktidar bilinci vardı, ama daha örtük bir iktidar.

O gün birkaç kez sığ, taşlı bir ırmağı geçtiler ve her geçişte kısa bir mola verdiler. Bu molalardan birinde Marki'nin yaptığı bir hareket Gauche'u derinden etkiledi. Marki, Veronika'ya öyle bir biçimde dokundu ki, bu dokunuş sanki bir yankı gibi havaya dalgalar halinde yayıldı. Gauche, bu yankının menzilindeydi, bedeni titredi. Ardından Gauche'un bütün varlığı böyle bir dokunuşu arzulamaya dönüştü. Tesadüfen, bu iki kişinin aşk ve arzularının menziline girmişti, kendini onlara sonsuza dek bağlı hissetti. Çünkü dilsiz oğlan kadınla erkek arasındaki farkı hiç deneyimlememişti, kendisi de tam anlamıyla ne erkekti ne de kadın; bu yüzden, işte o andaki o küçük hareketten itibaren onları tüm aşk arzusuyla sevdi. Onlara, çocukların genellikle ebeveynlerine sunduğu şeyi verdi: Sınırsız bir

güven ve sonsuz hayranlık. Ve aklın deneyimleyemeyeceği kadar derin bir uyumun dünyada gerçekten var olduğuna dair bir güven veren o şefkatli, küçük hareketin sonsuzca yineleneceğine karşı bir umut.

Böylece Gauche, bu beklenmedik aşka destek veren tek kişi oldu. Tek kişiydi, çünkü hem Marki hem de Veronika bu aşka direniyorlardı. Kendilerinden yalnızca bir parçayı bu ilişkinin içine katıyor, geri kalan her şeyi gizli tutarak yaşananları dışsal nedenlerle açıklamaya çalışıyorlardı.

Kasaba, bir kayanın ardında aşağıda kayboldu. Yol taşlı bir patikaya dönüştü ve Marki yollarını kaybetmiş olabileceklerinden endişelenmeye başladı. At tehlikeli bir şekilde tökezleyip Veronika'yı sırtından atınca Marki mola verilmesini buyurdu. Gece çok soğuktu, çantalarından uyku tulumlarını ve battaniyeleri çıkarmak zorunda kaldılar. Gauche, soğuktan donmuş elleriyle ateş yakmaya çalıştı ama çalıların kuru yaprakları ve ince dalları yalnızca közleniyor, alev vermiyordu. İşte o sırada, karanlıkta, neredeyse başlarının hemen üzerinde, Veronika olağanüstü bir şey fark etti.

Dağın yamacında, hiç beklenmedik bir yerde küçük bir taş ev duruyordu. Büyük bir kırlangıç yuvası gibi görünüyordu, dik kayaya adeta sihirle tutunuyormuş gibiydi. Işık yoktu ve karanlıkta kayadan pek ayırt edilmiyordu. Yine de bacasından duman tütüyordu, Veronika'nın evi fark etmesini sağlayan da bu olmuştu. Duman, gökyüzünden biraz daha açıktı, sanki yıldızların ışığını yansıtıyordu.

Atları dizginlerinden tutarak yavaş yavaş yukarı çıkmaya başladılar; patika o kadar dardı ki neredeyse yalnızca bir yetişkinin ayakları sığabiliyordu.

Kapıyı elindeki mumla, şişman bir kadın açtı. Hiçbir şey söylemeden evin içine doğru çekildi ve anlaşılmaz bir şeyler seslendi. Bir süre sonra, mumdan yayılan ışığın halkasına kambur, kısa boylu bir adam girdi. Saçında eğri, dağınık bir peruk vardı. Kapıyı biraz daha açtı ve mırıldanarak onları içeri davet etti.

"Evet evet, tahmin ediyorum. Kentte veba var, kalacak yer yok ve siz de yoldan yorgun düşmüşsünüz. Eh, buraya gece vakti gelmek için ya cesaret gerekir ya da akıldan yoksun olmak. Buyurun içeri, ben tabii ki konukları her zaman memnuniyetle karşılarım. Atlar evin önünde kalmak zorunda. Ahırım yok."

Marki ani gelişlerini bir şekilde açıklamaya çalıştıysa da yaşlı adamın onu pek dinlemediği anlaşılıyordu.

"Yarın..." dedi. "Şuymuş buymuş yarın konuşuruz. Kadın, şu asil konuklarımıza bir oda hazırla. Sen de delikanlı, mutfakta yatacaksın. Hey kadın, bu evde başka mum kalmadı mı?"

Onları nazikçe, sol taraftaki açık kapıya doğru itti. Kadın, duvara gömülü eski tarz bir yatağın üzerine birkaç battaniye ya da belki de post attıktan sonra çekilerek koridora geçti ve mumu da yanında götürüp ortadan kayboldu. Veronika karanlıkta el yordamıyla yatağa ulaştı.

"Gerçekten çok minnettarız..." diye başladı Marki, ama yaşlı adam sözünü kesti.

"Şuymuş buymuş, yarın konuşuruz dedim ya. Şimdi size iyi geceler diliyorum. Rüyasız bir gece olsun," dedi ve çıktı.

Tüm bunlar o kadar hızlı gerçekleşti ki ne ev sahibine ne de evine doğru dürüst bakmaya fırsatları oldu. Gauche ortadan kayboldu, muhtemelen kendi başına ya da birinin eşliğinde mutfağa gitmişti.

Oda taş ve nem kokuyordu, karanlık ise içe işlemez bir serinlikle saten gibi yayılıyordu. Veronika, parmaklarıyla Marki'nin dudaklarını buldu. Nemli battaniyelerin üstünde, hızla ve tutkuyla, sanki bu garip gece her an sona erecekmiş gibi seviştiler. Uykuya dalarken Marki'nin aklına evin önünde hâlâ eyerleri çözülmemiş atlar geldi, ama kalkacak gücü kendinde bulamadı. İki bedenin birbirine karışmış sıcaklığı, gecenin bilinmez etkilerine karşı koruyan güvenli bir sığınak, bir koza oluşturuyordu.

Sabah, patikadan görünmeyen tarafta bulunan terasa kahvaltıya davet edildiler. Gauche da çağrılmıştı. Orada, üzerine beyaz bir örtü serilmiş, boş bir masa duruyordu. Örtü muhtemelen fazlaca uzundu, çünkü yere kadar sarkıyor, yerlerde sürünüyordu. Dağa bakan tarafı kapatılmış olmasına rağmen terasta rüzgârda karın ve kışın kokusunu taşıyan sert bir dağ rüzgârı esiyordu. Zaman zaman öyle şiddetleniyordu ki masa örtüsü huzursuzca dalgalanıyor, sanki masayla uçup o soğuk mavi gökyüzüne savrulmak istiyordu. Sandalyeler masanın dört yanına, birbirlerinden uzak biçimde yerleştirilmişti. Üç tarafta oturdular. Bir süre sonra ev sahibi peynir ve ekmek dolu bir tabakla, bir şişe zeytinyağıyla birlikte çıkageldi. Üzerinde, eski tarz siyah bir frakı andıran dağınık bir giysi vardı. Kollarından yırtık

dantel manşetler sarkıyordu. Koyu renkli, dağılmış peruğu bir kulağının üstüne kaymıştı.

"Ayranım bu, yarısı su" dedi ev sahibi ve yemeğine başladı. Veronika, Marki'ye anlamlı bir bakış attı.

"Bu konukseverlik için son derece minnettarız. Artık kendimizi tanıtmanın zamanı geldi," dedi Marki, kibarca ayağa kalkarak kendilerini tanıtmak istedi.

"Gerçekten çok memnun oldum. Benim adım Delabranche ama bu size muhtemelen hiçbir şey ifade etmeyecektir," dedi ev sahibi, ekmeği zeytinyağına batırıp peynirle birlikte yiyerek. "Ama ben sizin kim olduğunuzu biliyorum, sevgili dostlarım ve nereye gittiğinizi de. Sierra del Cadi, yanılmıyorum, değil mi? Evet evet, İspanya'ya gidiyorsunuz. İspanya'da insan âşık olmak için yaşar; Fransa'da ise âşık olmak, aşk hakkında konuşmak demektir. Evet evet, aynen öyle."

Rüzgâr giderek şiddetleniyordu, öyle ki birbirlerini duymak için yüksek sesle konuşmak gerekiyordu.

Marki, boğazını temizleyip neredeyse bağırarak sordu:

"Nasıl oluyor da bayım, yolculuğumuzun amacını ve... ve...?"

Delabranche, tüm bedeniyle sarsılarak sessizce güldü.

"Otlar fısıldadı. Dünyada belki yüz yılda bir, biri böyle bir yolculuğa çıkar. Bu nadir bir olaydır, ben ise bütün nadir olaylardan haberdarım. Doktorum ben. Biraz daha peynir ister misiniz? Dedim ya, doktorum. Yani çocuklar kabızlığa karşı sinameki, ravent; kansızlığa karşı yılan çorbası, size yol için iyi bir kinin de veririm."

"Size biri bizden bahsetti mi, efendim? Bizden önce buraya biri geldi mi?" diye sordu Marki, rüzgârı bastırarak. Veronika'nın kenetlenmiş ellerinde eklemleri bembeyaz kesilmişti.

"Yok, o kadar da değil. Hayır evladım, dünya sizinle bu kadar ilgili değil. Benim işim, olup bitenleri bilmek. Evet, evet... Hem benim kininim vebaya karşı bile etkilidir. Veba için endişelenmeyin, o sadece sıradan bir panik. Kasaba eski peynirden zehirlendi. Birkaç frengi vakası da var. İspanyol hastalığı. Ama veba paniği çoktan başladı bile. İnsan neye inanmak isterse o hastalığa yakalanır... Eğer sınırı geçmeye niyetiniz varsa, sağlıklı olduğunuzu gösteren bir belge almanız gerekir. Böyle bir belgeyi yalnızca belediye başkanı verir, onun da bu iş için kendi çakma doktorları vardır. Ama çocuklar, bu iş size bir haftaya mal olur. Gözlem altında tutulmanız gerekir. Ancak üstüne bir sürü mühür basacakları bu belgeyle İspanyol muhafızları sizi sınırdan geçirecek."

"Peki siz, efendim, bize böyle bir belge veremez misiniz? Elbette muayeneden sonra," diye sordu Veronika.

"Ne yazık ki hayır, genç hanım. Ben öyle bir hekim değilim. O belgeyi yalnızca resmî bir hekim düzenleyebilir. Ben ise doktordan çok, biraz tuhaf biri olarak biliniyorum."

Marki, bir şey söylemek istedi ama vazgeçti. Rüzgârı bastıracak gücü kalmamıştı.

Delabranche, onun düşüncelerini okur gibiydi.

"Yemekleri, çocuklarım, açık havada yemek gerekir. Yemekle birlikte dünyanın tertemiz soluğunu da içine çekersin.

Bu, ruhsal bir öpücük gibidir; ömrü uzatır, kanı harekete geçirir. Sense, güzelim, çok solgun görünüyorsun."

Sonra Delabranche, aniden masada onlarla oturmaktan sıkılmış ve utanmış görünen Gauche'a döndü. Bu, çocuğu daha da çekingenleştirdi.

"Sürekli konuşmak gerekmez insanın burada olduğunu göstermek için, değil mi? Hani tıpkı yaşlı Delabranche gibi."

Gauche, kararsızca başını salladı ve soran gözlerle Marki'ye baktı.

"O konuşmaz!" diye bağırdı Marki, iki elini megafon gibi kullanarak.

"İşte tam da onu demek istemiştim!" diye karşılık verdi ev sahibi.

Bir anlık sessizlik oldu. Rüzgâr bir anlığına dindi, ama sonra iki kat şiddetle esip masa örtüsünü savurdu. Yemek yemeye koyuldular, yalnızca Gauche tabağının üzerinden ürkek bakışlar fırlatıyordu. Marki tatsız peyniri yavaşça çiğniyor ve düşüncelere dalıyordu. Delabranche onu şaşırtmıştı. Kimdi bu gülünç, dağınık küçük adam? Marki içinde belli belirsiz bir his taşıyordu, sanki bu adam aslında bu çok garip yere, sıradan bir surete gizlenmiş son derece önemli biriydi. Delabranche'ın bakışlarıyla sanki içine ışık tutarcasına onu incelediğini hissediyordu; Delabranche, onun geçmişini, şimdisini, belki de geleceğini tüm açıklığıyla görüyordu; onu parçalarına ayırıyor ve bir olgu gibi tahlil ediyordu. Bu yüzden kendine olan güvenini yitiriyordu. Yavaş yavaş, her geçen anla birlikte artık güçlü, kararlı bir erkek, bir entelektüel, bir diplomat, bir âşık ya

da koruyucu bir rehber olmaktan çıkıyor, yerine çoktan unuttuğu bir duygu geri geliyordu: Yaramaz, ukala bir yeniyetme olmanın hissi. Sahip olduğu o kaybolan imgeyi geri kazanmak için savaşma arzusu duyuyordu.

"Sizinle konuşmak istiyorum, Bay Delabranche, ama bu rüzgâr yüzünden size bağırmak zorunda olmak beni zorluyor."

"Peki, ne öğrenmek istiyorsun?"

Delabranche, zeytinyağını tabağına döküp bir parça ekmeği ona batırdı. Marki, bir an duraksadı, sonra cesaretle sordu:

"Siz kimsiniz?"

Delabranche, dirseklerini masaya koydu ve Marki'ye takdirle baktı.

"Doktorum ben, sevgili dostum."

"Ve bir münzevi," dedi Veronika.

"Evet, tam da öyle, bir münzeviyim, gerçi bir kadınım ve bir kedim var."

Rüzgâr bir an için durdu ve Delabranche, bu fırsatı uzun bir söz söylemek için kullandı:

"Münzeviliği isteyerek seçtim. Doktorluğu ise tesadüfen, tesadüf diye bir şey varsa tabii. Bir zamanlar, yaşamak mı, yoksa yaşamı izlemek mi gerek diye düşünmüştüm. O zaman senin yaşındaydım, evlat. Zamanın akışında olmak mı, hayatı tatmak ve yaşamak mı, yoksa uzaktan dünyayı incelemek mi? Ve sonunda şu sonuca vardım: Bütün insani çaresizlik, seyretmekten doğar. Çünkü o zaman göz, zihin

ve duygular için tutunacak bir yer bulunmaz. Sadece durup her şeye dışarıdan bakılırsa, bu diz boyu bile olmayan sığ bir nehrin içinde ayakta durmaya benzer. Oysa nehirde hiçbir şey sabit değildir. Gözler yorulur, zihin tükenir, çaresizlik sinsice yaklaşır. Ama suya başımı da içine alacak şekilde tamamen girersem, kendi bedenimle nehre bir biçim ve anlam kazandırırım. Nehir hem yanımdan akar hem de içimden geçer ve işte nehrin özü de bu deneyimin kendisidir. Bu yüzden yaşamayı seçtim, uzaktan bakmayı değil. Peki ya sen?"

Marki düşünüyordu. Delabranche'ın söyledikleri onu şaşırtmıştı, tam tersini duymayı bekliyordu.

"Ve aynı zamanda şunun da farkındayım," diye devam etti Delabranche, "pek çok felaket, yaşamı gözlemlemeden yaşamakla başlar. O zaman nehir bizi içine çeker, sersemletir, kör eder. Nerede dibi, nerede akıntısı, nehir olmayan şeyler nerede, unuturuz. Nehre dönüşüp sadece nehri deneyimlediğimizde, onun akışkanlığına ve gelip geçiciliğine dönüşürüz. Gücümüz, sonluluğumuz ve benzersizliğimiz onun içinde erir gider. Yalnızca kendimizi ve çevremizdeki dünyayı gözlemlemek gerçek bir tatmin sağlayabilir. Bizi hayvanlardan ayıran da budur zaten, salt deneyim değil, düşünce ve iç gözlem. Ama bunlar sadece boş düşünceler değil mi zaten, hem de sindirime de pek yardımcı olmayan cinsten?"

"Hayır efendim, bunlar ilkelerdir!" diye haykırdı Marki, çünkü rüzgâr yeniden şiddetlenmişti. Çenesinin altından bağladığı beyaz peçete rüzgârla havalanıp bir anlığına yüzünü örttü. "Felsefe, ister boş olsun ister olmasın, haki-

kate ulaşmak için kişisel bir çabadır. Bu konuda bu kadar esmeyen bir yerde konuşmayı çok isterdim."

Yaşlı adam genişçe gülümsedi ve ayağa kalktı. Aynı anda şişman kadın ortaya çıkıp masayı toplamaya başladı.

"O halde, hadi gelin, size mülkümü göstereyim."

Terastan eve girdiler. Delabranche bir şamdan aldı, çünkü öğle vakti olmasına rağmen içerisi oldukça karanlıktı. Sadece öndeki odalarda pencere vardı, geri kalan bölümler tamamen karanlıktı ve Marki bu odaların kayanın içine oyulmuş olduğunu fark etti. Evin aslında küçücük olduğunu düşünmekte haklıydı. Ev, giriş kapısından hemen sonra küçük bir hol ya da antre ve iki odadan ibaretti. Bu holün içinden dik merdivenler iniyordu. Evin sahibi önde, onlar da arkasında bu merdivenlerden indiler. Her iki yanda da kapılar vardı. Bazıları sık kullanıldığı belli olan, sıradan odalara açılıyordu; bazılarıysa paslanmıştı, kir içindeydi ve yıllardır hiç açılmamışa benziyordu. Aşağılarda merdivenler geniş bir koridora dönüşüyordu. Duvarlara tuhaf biçimde maviye çalan bir ışıkla yanan meşaleler asılmıştı. Ortamda nem, serinlik ve insanın dişlerini kamaştıran bir şey kokuyordu.

"Böyle karanlıkta nasıl yaşayabiliyorsunuz?" diye sordu Veronika.

"İşte tam da sevdiğim şey bu," dedi Delabranche.

Koridorun sonunda gibi görünen büyükçe bir odaya geldiler. Tüm oda, meşalelerden yayılan o mavimsi ışıkla kaplıydı. Delabranche, onlara bu ışığın, hayvan kemiklerinden elde ettiği bir tür madde sayesinde yayıldığını açıkladı. Meşalelerden birinin üzerine siyah bir toz serpti

ve ışık daha da parladı. Artık tavanı yoğun bir karanlığa gömülü kocaman salonu daha iyi görebiliyorlardı. Çeşitli cam imbikler, balonlar ve ne işe yaradığı belirsiz başka cam kaplarla dolu birçok masa vardı.

Masalardan birinde, büyük ve küçük kapların ince borularla birbirine bağlandığı karmaşık bir düzenek duruyordu.

"Distilasyon düzeneği," dedi Marki.

"Görüyorum ki bu konularda biraz bilgilisin beyim. Evet, bu bir damıtma düzeneğidir. Ama işin ilginç yanı, onu ilk olarak bir kadının icat etmiş olmasıdır," dedi Delabranche, nazikçe Veronika'ya yönelerek. "Çünkü yalnızca bir kadın, her maddenin uçucu ruhunu, yani bir anlamda onun ruhunu dışa çıkartmaya yarayan bir şeyi icat edebilirdi. Kadınlar, haklarında söylenen haksız şeylere rağmen, ruhlar dünyasıyla ilişki kurmakta çok daha yeteneklidir. Damıtım, tüm simya sanatlarının en gizemli ve en kıymetlisidir. Bitkilerden, metallerden, taşlardan, maddenin özüne gömülü olan o daha arı, daha ince güçleri, yani ruhunu, kuvvetini, varlık özünü çekip çıkarmak onun sayesinde olur. Bundan daha kusursuz ne icat edilebilir ki?"

Delabranche, cam kapların içindekileri ışığa tutarak gösteriyordu. İçlerinde her şey vardı: Kâğıt parçaları, kurumuş yosun, ölü ve büzüşmüş sinekler, toz haline getirilmiş opal renginde bir taş, bazı tohumlar, saçlar ya da hayvan tüyleri, çiçek yaprakları.

"Bunların hepsini mi damıtmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu Marki, özellikle tiksindirici bir şey içeren kabı göz hizasına kaldırarak.

"Tam da öyle, sevgili dostum. Çünkü eğer damıtma, maddenin içinden onun ruhunu, yani en kusursuz özünü ortaya çıkarıyorsa o halde dünyadaki tüm maddelerin özlerinin karıştırılması, özel bir güce sahip bir karışım yaratacaktır. Tüm varlıkların özünün toplamı —en kusursuz, ilahi madde. Zira Tanrısal nefes, dünyadaki her şeyde mevcut değil midir? Bütün maddelerin özlerinin karıştırılmasıyla saf Tanrısal nefes elde edilebilir! İşte bu gerçek panacea[15] olacak.

"Her şeyi mi damıtmaktan söz ediyorsunuz?" diye sordu Marki şaşkınlıkla.

"Evet," dedi Delabranche, sakin bir sesle. "Burada diyelim ki bunun yalnızca yüzde biri var. Önümde hâlâ çok iş var."

Delabranche, meşaleyi, ortadaki masada duran büyük cam şişeye yaklaştırdı. Şişenin dibinde, koyu kahverengi, yoğun bir şuruba benzer bir madde vardı.

"Ve şimdi size büyük ihtimalle hem şaşırtıcı hem de sarsıcı gelecek bir şey göstereceğim."

Yaşlı adam masaların yanından geçerek bir duvara yöneldi. Mavimsi ışık, orada bir kapıyı daha aydınlattı. Kapıya yaslandı ve güçlükle açtı. İçeriden tuhaf, rahatsız edici bir koku yayıldı. Sanki biraz çürüyen et, biraz da paslanan demir kokusuydu bu. Ama bu iğrenç karışımın içinde doğal olmayan, doğada rastlanmayan bir şey de mevcuttu. Veronika, içgüdüsel olarak geri çekildi. Delabranche, içeri ilk girendi. Oda, içerideki onlarca mavi meşale sayesinde

15 Panacea, adını Yunan evrensel ilaç tanrıçası Panacea'dan almıştır, tüm hastalıkları iyileştirdiği ve yaşamı süresiz olarak uzattığı iddia edilen herhangi bir sözde çaredir. (ç.n.)

gündüz gibi aydınlıktı. Bu garip kokuyla karışan nem, yüzlere yapışıp siniyordu. Yaşlı adam çevik adımlarla odanın ortasındaki masaya yöneldi ve neşeyle konuştu:

"Günaydın, günaydın, iyi uyundu mu? Bugün konuklarımız var. Gerçekten uzaklardan gelen konuklar. Hadi yaklaşın çocuklar," dedi Marki ve Veronika'ya. Gauche, kapının eşiğinde kalakaldı. Kokudan sersemlemişti ve daha ileri girmeye cesaret edemedi. Marki ve Veronika ise yavaşça masaya yaklaştılar.

Büyük bir kavun büyüklüğündeki cam bir kavanozdaki şeffaf bir sıvının içinde küçük bir insan figürü yüzüyordu. Çıplaktı. Teninin rengi hüzünlü bir beyazlıktaydı, ama bu belki de mavimsi ışık yansımalarının yarattığı bir etkiydi. Kısa, siyah saçları orantılı başının çevresini eşit olmayan tutamlar halinde sarmıştı. Bu yüzü gören bir sanatçı, onu güzel bulurdu. Büyük ve koyu gözlerinde, insana ait olmayan bir bilgelik okunuyordu. Bembeyaz ve zarif vücut, kusursuz oranlara sahipti. Ancak bu insancıkta, insanların cinsiyetle damgalandığı yerde hiçbir şey yoktu. Düzgün, bembeyaz bir ten. Bu yüzden belki biraz daha çok bir kadını andırıyordu, ama göğüsleri de yoktu; hatta meme ucu bile. Beyaz, hafifçe dışa doğru kavisli karnında göbek deliği de yoktu. Bu varlık, sıvının yüzeyinde ellerini ya da ayaklarını kıpırdatmadan duruyordu. Akvaryuma kapatılmış bir semender gibi içinde hareketsizdi. Güzel, koyu gözlerinde gözbebeği görünmüyordu, ama insanları serin, kibirli bir dikkatle izliyordu. Delabranche, şişenin camına kemikli parmağıyla hafifçe vurdu ve bir babanın küçük çocuğuna hitap ettiği tonda konuştu. İnsancık, birden parmağa doğru yıldırım gibi bir hamle yaptı, sanki

camın ardından onu ısırmaya çalışıyordu. Delabranche, refleksle parmağını geri çekti.

"Canavar aç," diye mırıldandı kendi kendine, bu odaya davet ettiği insanların varlığını unutmuş gibiydi.

Sonra bir tahta çubuk aldı ve ucunu beyaz şarap gibi görünen bir sıvının bulunduğu şişeye batırdı. Çubuğun ucunda altın rengi bir damla oluştu ve hemen ardından hafif bir şapırtıyla insancığın bulunduğu şişeye düştü. Yaratık yavaşça ağzını hareket ettirmeye başladı. Artık hareketsiz bir balığı andırıyordu; suyun içindeki maddeleri süzen bir balığın yavaş, mekanik ağız hareketleriydi bunlar. Koyu gözleri de balıksı bir ifade kazandı, ama içlerinde insanlar için anlaşılmaz, daha derin bir bilgelik vardı. Denizin dalgalarından, ayın döngülerinden ve değişimlerinden, kumlara değerli yumurtalarını bıraktıktan sonra denize doğru yola çıkan kaplumbağalardan gelen, otların arasından geçen kertenkele izlerinden ve yalnızca kendisinin bildiği bir sırla kelebeğe dönüşen pürüzsüz bir kozanın içinden doğan kocaman bir bilgelikti bu. Bu bakış içine çeken ve dibe batıran bir sel gibiydi. Bu bakışla karşılaşmak, bütün dünyayla karşılaşmak gibiydi; ama bu dünya sanki yalnızca gece görülebilirdi, en fazla ay ışığında. Başka, bilinmeyen, ama tanıdığımız aydınlık dünyayı doğuran bir dünya. Marki ve Veronika bu bakışa gömüldüler, hipnotize olmuşçasına nehir akıntısına kapılmışçasına adı olmayan denizlere doğru sürüklendiler. Ancak Delabranche'ın sesi onları bu sessiz yolculuktan çekip çıkardı.

"Onu kendi kanımın özütüyle besliyorum. *Arcanum sanguinis humani.*[16] Bir bakıma... o benim çocuğum."

Marki gözlerini kırpıştırdı.

"Bu konuda çok şey okumuştum ama bunun mümkün olduğunu hiç düşünmemiştim" dedi alçak sesle. "Bunu bilen var mı? Olağanüstü. Gerçekten olağanüstü..."

"Eski filozofların yazılarında sıkça şu soru sorulurdu: Acaba doğa mı, yoksa daha çok insan sanatı mı, bir insanı kadının bedeni dışında, doğal bir anne olmaksızın yaratma kudretine sahiptir? Yoksa sadece Tanrı mı? Ben bu soruya cevap veriyorum. Homunkulus[17] yaratmak ne gizli sanatla ne de doğayla çelişir. Gördüğünüz gibi mümkündür. Mesele süreçtir," Delabranche, bir an duraksadı, fazlasını söylemekten korkuyormuş gibiydi. "Ama madem ki nereye gittiğinizi biliyorum ve dönecek olursanız benimkinden daha büyük bir bilgiyle döneceğinizin farkındayım, o zaman size homunkulusun sırrını açıklayabilirim. Zaten sıkça ben öldüğümde ona ne olacak, kim kendi kanını damıtacak diye düşünmekteyim."

"Ben," dedi birden Veronika.

Marki huzursuzca yerinden kıpırdadı ve onun elini tuttu.

"Teşekkür ederim, çocuğum, bunu unutmayacağım ve bir gün Paris'te seni ziyaret edeceğim. Ama istersen o zamana

16 İnsan kanının sırrı. (Lat.) (ç.n.)

17 Homunculus, 'küçük insan' veya 'insancık' anlamına gelir. Tüm anlam varyasyonlarındaki ortak nokta, insan biçiminde ama küçük boyutlu bir varlık fikridir. Bu kavram, özellikle Orta Çağ sonlarında ve Rönesans döneminde simyacılar ve doğa filozofları tarafından yoğun biçimde tartışılmıştır. (Lat.) (ç.n.)

kadar kendine ait bir tane de yetiştirebilirsin." Delabranche kıkırdadı. "Üç ay boyunca, ama yalnızca dolunay zamanlarında, dolunay güçlü olduğunda, çünkü yaşamı ay verir, erkek semeni toplanıp kapalı bir kaba yerleştirilmeli. Bu kapta kendi kendine arınır ve verimlenir, sonunda canlı hale gelip hareket etmeye başlar. İşte tam da bu aşamada, ondan insani bir varlığın taslağı oluşur. İlk başta biçimsiz ve saydam olur. Bu yüzden, onu iyi ve düzenli bir şekilde insan kanının sırrıyla beslemek gerekir, ama aşırıya da kaçmamak önemlidir; yoksa kocaman kafalı bir cüce ya da bir ucube yetiştirilebilir. Ayrıca bu varlık, insan bedeninin sıcaklığına denk bir ısıda tutulmalıdır. Bütün sır budur."

14

Delabranche, bütün gün konuştu ve gösterdi, gösterdi ve konuştu. Onları bu garip evin içinde gezdirdi durdu; öyle ki, artık evin bir sonu olmadığını, dağın içine doğru büyüyüp yayıldığını, unutulmuş kapıların ardında uzanan koridorlarla genişlediğini düşünmeye başlamışlardı. Taş duvarlardan sızan soğukta üşüyor, sonra dağların sert ışığıyla yıkanan terasa çıkıp ısınmaya çalışıyorlardı. Ama orada öyle şiddetli bir rüzgâr esiyordu ki, Delabranche'ın sözleri kurumuş yapraklar gibi dağılıp gidiyordu. Bu yüzden ön odadaki salona dönüyorlardı; burada, şişman hizmetçi, yani belki ev sahibinin karısı, belki de onunla yaşayan kadın, onlara sıcak bir şeyler getiriyordu: Kahve ya da kaynamış sebzelerden mamul, et suyunu andıran bir içecek. Çünkü bu evde et yenmiyordu. Sonra bu nevi şahsına münhasır müzeyi gezmeye devam ediyorlardı. Nadir kitaplarla dolu bir kütüphane gördüler, Marki'nin daha önce varlığından bile emin olamadığı eserler de vardı. Aristoteles ve Platon elbette yerindeydi, zira onların bulunmadığı bir kütüphane olamazdı. Porfirios ve Jamblihos, Pythagoras, Plutarkhos ve Proklos'un eserleri de oradaydı. Hipokrat, Galen, İbn Sina ve Paracelsus gibi büyük hekimlerin eserlerinin yanında, filozof-büyücülerin yazıları –Albertus Magnus ve Parmalı Blasius'un çalışmaları– duruyordu. *Delia Porta*'nın sekiz ciltlik ilk

edisyonu ve onun daha küçük ama bir o kadar ünlü eseri *Criptologia* da vardı. Ayrıca Marki'nin yayımlandığından bile şüphe duyduğu, filozofların düşü sayılan al-Câbir'in *Summa Perfectionis*'i de oradaydı. Ayrıca Agrippa'nın *De Occulta Philosophia* adlı eseri ve Campanella'nın Kilise tarafından lanetlenmiş *Atheismus Triumphatus* adlı kitabı da vardı. Aynı zamanda, büyük Cardano'nun eseri de bulunuyordu; bu eserde İsa'nın doğum haritasını çıkarmış ve yorumlamıştı, bu yüzden hayatının geri kalanını onu çılgınca arayan Engizisyondan kaçarak geçirmek zorunda kalmıştı. Akıl ve insan yüceliğinin övgüsünü yapan Bruno ve Yanini, Abelard ve Lullus'un yanına, Mariotte, Torricelli ve Galileo'nun özlü bilimsel incelemeleri dizilmişti. Okuma masasının üzerinde ise Regius'un değişim döngüsünü doğanın en evrensel yasası olarak sunduğu kitabı yarı açık bir halde duruyordu. Sonunda Delabranche, onlara kendi el yazması eserini gösterdi: *Taumatologia ya da Harikulade Şeylerin Bilimi*.

Gün kararmaya başlamıştı ki günün ikinci büyük öğünü getirildi: Sebze ve peynirle hazırlanmış sıcak börekler, incirler, üzümler ve şeftaliler. Şifalı otlarla ısıtılmış şarap, kanı ve soğuktan üşümüş bedenleri tam da gerekli ölçüde canlandırmıştı; öyle ki fiziksel ihtiyaçların tatmininden doğan huzur ve konfor içinde kütüphanede oturup Delabranche'ın hayatının eseri hakkında anlatacaklarını dinleyebilecek durumdaydılar. Delabranche, yazılmış kısmını özetlemeye, yazılmamış kısmını ise ayrıntılı bir şekilde anlatmaya karar verdiği *Taumatologia* adlı eserini sunmaya başladı. Daha giriş kısmında bile Veronika, günün tüm izlenimleriyle yorgun düştüğünü hissetti ve anlatılanları dinlemeyi bıraktı. Hoş bir uyuşukluk haline

kapılıp gözlerini yarı kapatarak gözkapaklarının ardında son gecelerin görüntülerini aradı. Homunkulusun görüntüsünden dehşete kapılan Gauche ise taş evden çıkmış, büyük bir rahatlamayla atların ve köpeğin yanına dönmüştü. Sadece Marki yorgunluk hissetmiyordu. Odaklanmış, gergin bir halde, kütüphanede ağır ağır dolaşan Delabranche'a gözünü dikmiş izliyordu. Veronika'yı, kendini, yolculuğu ve sıkıntılarını unutmuş gibiydi. Gözleri artık ne sulanıyor ne de yanıyordu. Duvarlardan gelen soğuğu bile hissetmiyordu artık. Ama içinde, henüz yola çıkmamış, daha ancak yolculuğu planlayan, hâlâ yapılacak çok işi olan biri olduğunu hissediyordu. Aynı zamanda, sonunda sadece yeni sorulara dönüşen, yeni bir bilgi ve deneyimle, gittiği yerden çoktan dönmüş biri gibiydi de. Yine de tanıdık bir alanda hareket ediyordu; sözcüklerle, kavramlarla ve spekülasyonlarla çizilmiş, keyifle aşina olduğu bir perspektifte... Bu sınırlar içinde, yapı taşları gibi sözcüklerden yapılmış geçici varlıklar inşa etmek serbestti. Ve her şey zihinde başlayıp zihinde sona eriyordu. Yeni soyut dünyalar, yani sadece düşünceyle, mantıksal bir uyum içinde, tıpkı dil için en iyi şarabın verdiği haz gibi, zihni okşayan dünyalar yaratmak için parmağını bile oynatmasına gerek yoktu. Bu soyut evrenlerin biçiminde en küçük bir çelişki ya da eksiklik fark edildiğinde, yalnızca iradenin küçük bir gayretiyle yıkılabilir, ardından yeniden inşa edilebilirdi. Delabranche, bu zihinsel yapıları inşa etmesi için ona tuğlalar sunuyordu. Marki önce onu dikkatle ve gerginlikle dinledi, fakat sonra zihni farklı bir dinleme, gözlemleme ve Delabranche'ın söyledikleriyle düşüncelerinde, her tartışma için daima zaman ve yerin bulunduğu o büyük, sonsuz düşünce labirentlerinde tar-

tışma biçimini devreye soktu. Delabranche'ın söyledikleri, Marki'nin zaten bildiği ya da sezdiği şeylerdi. Bu sayede Marki'nin kendini dinleme ve kendisiyle hemfikir olmama ihtimali doğmuştu.

"Filozof olmak, başkalarının yalnızca harf gördüğü yerde ruhu fark edebilmektir," diye devam etti Delabranche. "Filozoflar için sık sık 'büyücü' denir, ama büyücü her şeyden önce, kendini her yandan kuşatan gizemi anlayabilen bilgedir. Bu gizemi kavramanın ilk adımı, bizi hayrete düşüren sonuçların ardındaki nedenleri keşfetmektir. Çoğu zaman, harikulade görünen şeylerin aslında oldukça sıradan nedenleri olduğu anlaşılır ve öyle bir doğa olayı yoktur ki doğal bir sebeple açıklanamasın. Bu sadece bir zaman meselesidir. İşte bu yüzden büyük büyücüler, bilge filozoflardan daha büyük bilgiye sahip kimselerdi. Onlar yalnızca bilgiye sahip değillerdi, aynı zamanda o bilgiyi nasıl kullanacaklarını da biliyorlardı. Yıldızların yasalarına hâkimiyetleri sayesinde, Mesih'in doğumunu haber veren işareti fark edenler onlar değil miydi? Ne kadar da kırılgandır büyü ile bilim denen şey arasındaki sınır; çünkü yıldızlardan kehanette bulunurken onları yöneten yasaları da keşfederiz ve bu yasaları da kehanetleri de birlikte gerçeğe hizmet ettirmek üzere kullanırız. Elbette her kâhin, büyücü ya da bilge değildir. Gerçek bir büyücüyü, hayvan bağırsağından ya da kahve telvesinden fal bakan zehirli sahtekârlardan ayırt etmeyi bilmek gerekir. Gerçek anlamda büyücü olan kişi büyüktür ve iyidir; çünkü her şeye dair bilgiye sahiptir, nedenlerle sonuçları birbirine bağlayan doğal ilişkileri açıklayabilir, doğada gerçekleşen hayret verici olayları doğal yollarla ortaya çıkarabilir, adlandırabilir ve yorumlayabilir. Büyü, bozulmalara en çok

açık olan alandır. Nasıl ki inanç törensel ritüellere dönüşebilir, aynı şekilde her türlü bilgi de dogmalara dolanıp kalabilir. O zaman bilgi ölü ve gülünç hale gelir. Gerçek ise doğası gereği insana akışkan ve değişken görünür; çünkü olağanüstü derecede karmaşıktır. Gerçeği betimlemek için cansız aksiyomlar ve katı önermeler yaratmak, onu anlama ihtimalini bizden uzaklaştırır. Bir örnek verelim: Bir yaprağın doğasını betimlemek ve anlamak istersek, yeşil, yekpare bir madde deriz. Oysa ışığa tuttuğumuzda görürüz ki bu madde aslında damarların, noktaların, kabartıların bir düzenidir. Yaprağa bir büyüteçle baktığımızda, bu damarların da daha küçük yapı taşlarından oluştuğunu fark ederiz. Daha güçlü bir mercekle bakacak olsak, temel öğe sandığımız şeylerin aslında daha üst düzey bir örgütlenme biçimi olduğu görünür."

Marki, Delabranche'ın sözünü keserek, "Dostum, duyular ve duyuları keskinleştiren araçlar aracılığıyla bilgi edinmekten söz ediyorsun. Oysa her şeyin, nedenlerin ve sonuçların, başlangıcın ve sonun tek seferde kavranmasını sağlayan bir bilgi edinme yolu daha var: Vahiy..." dedi.

Delabranche, kütüphane boyunca devam eden yürüyüşüne hiç ara vermedi:

"Ben de vahyi, doğrudan sezgiyi ya da bazılarının dediği gibi 'iluminasyon'u önemserim. Bu yöntem, bir şeyin özünü derinlemesine kavrama imkânı sunar, ama bilgi vermez. Çünkü vahiy yoluyla edinilen bilgi aktarılabilir değildir. Aktarılabilir olsaydı, burada yapacak hiçbir işimiz kalmazdı. Bizden önce de aydınlanmış ve ilham almış pek çok insan yaşadı. Kimi aforoz edildi, kimi sürgüne gönderildi ya da deli ilan edildi; geri kalanlara ise kimse

inanmadı. Çünkü bilginin özü, gerçeğin bizzat tecrübe edilmesidir. Mistisizmi bizzat yaşamış birinin, bunu başkalarıyla paylaşmak için sözcüklerden başka bir yolu yoktur. En fazla, bu yolun başkalarını da aynı yere ulaştıracağını umarak kendisini vahye götüren yolu gösterebilir. Ama bu her zaman böyle olmaz. Oysa benim sözünü ettiğim yol, herkes içindir. Yalnızca seçilmiş olanlar için değil. Bu yol, aklın ve duyuların kullanılmasına dayanır. Başlangıç noktası ise hayrettir, yani apaçık olmayan karşısında duyulan bir tür duyarlılık. Biri, filizlenen bir meşe palamudunun yanından geçerken bunu doğanın değişmez bir yasası olarak görebilir, bir başkası ise bunu bir mucize sayar ve kendi kendine sorar: Avuç içine sığabilecek kadar küçük bir meşe palamudundan, insan yapılarından daha görkemli bir ağaç nasıl büyür? Burada hangi güç işler ve bu dönüşüm nasıl gerçekleşir? Dünyadaki her şeyde durum aynıdır. Onlara yeterince dikkatle bakarsak, mucizevi doğalarına hayran kalırız. Bu yüzden mucizenin rolü çok önemlidir. İşte kitabımda bundan söz ediyorum. Şu düşünceyi anlatıyorum: Bizi çevreleyen her şey canlıdır ve kusursuz bir uyum içinde işler; hepsi, tek bir güç tarafından yönlendirilir ve bir arada tutulur. Öyle ki bu güç, yaşayan dünyayı birleştiren ve ayakta tutandır, Platon ve Aristoteles'in aradığı bu güçtür, ikisi de bu arayış sayesinde felsefenin zirvesine ulaşmıştır. Biri bu güce dünya ruhu, diğeri evrensel doğa adını verdi, ama benim için açıktır ki aynı şeyden söz ediyorlardı. Bu *vis mirabilius*[18] her şeyin içinde gizlidir. Bu gücün doğası bir akarsuya benzer: Sürekli değişir, durmaksızın akar. Tek bir güçtür,

18 Harika güç. (Lat.) (ç.n.)

ama sürekli dönüşüm içindedir. Yaşayan varlıkları sonsuz bir gelişime ve yetkinleşmeye iten odur. Her varlığın bir başlangıcı, olgunluk çağı ve sonu olmasının sebebi de odur. Ve tüm bu farklılıklara rağmen, her şey bir bütündür; her şeyden her şey doğabilir. Her şeyin içinde başka bir şeyin parçası vardır; her şeyin içinde her şeyden bir iz bulunur. Tüm varlıklar birdir."

"Peki, o halde bu çeşitlilik ve aralarındaki karşıtlıklar nereden kaynaklanıyor?"

"Bu çok basit. Bu güç, birbirine bütünüyle zıt iki niteliğe sahiptir. Bu nitelikler arasındaki ebedî gerilim, tüm değişimlerin motorudur. Bu iki kutup, pek çok farklı adla anılabilir: Karanlık ve ışık, hareket ve durgunluk, sol ve sağ, baz ve asit, pozitif ve negatif. Varlıklar bu süreklilik eksenine gerilmiş gibidir ve hangisine daha yakın duruyorlarsa, ona göre belirli özellikler kazanırlar. Bu belirli nitelikler doğrultusunda, şeyler arasında sempati ya da antipati ilişkileri doğar. Bu yüzden bazıları birbirini çeker, bazılarıysa açıkça iter. Bir büyücünün görevi, her şeyde –metalde, taşta, bitkide ya da hayvanda– bu karakteristik özellikleri ayırt etme becerisini kazanmaktır. Bu yetiye sahip olan bir büyücü, bir nesnedeki öğeleri başka bir nesnedeki benzer öğelerle birleştirebilir. Ya da ayırabilir. İşte bu yolla dünyaya karşı bir güç ve egemenlik elde edebilir. *Taumatoloji* adlı eserimin girişinde bunlardan söz ediyorum. Devamında ise hayatım boyunca incelediğim binin üzerinde sırrı anlattım. Bu sırların peşinden gitmek için bütün servetimi yolculuklara, deneylere harcadım ve bununla gurur duyuyorum. Çünkü cevaba yaklaşmış durumdayım."

"Peki o halde, mucize gerçekte nedir?" diye üsteledi Marki.

"Mucize diye bir şey yoktur."

Delabranche, pencerenin yanına geçti ve ellerini arkasında kavuşturdu. "Kelimenin tam anlamıyla mucize yoktur. Her şey her şeyi içeriyorsa, her şey başka bir şeye dönüşebiliyorsa, o halde diz çöküp önünde secdeye varacağımız mucizeler olamaz. Bizim mucize sandıklarımız aslında nedenleri bilinmeyen nadir olayları adlandırma çabamızdan ibarettir. Tanrı bu dünyayı yöneten yasaları sonradan bozmak için yaratmıştır."

Delabranche, bu son cümleyi biraz hayal kırıklığına uğramış bir tavırla söylemişti. Ardından deri ciltli birkaç cilt çıkardı ve Marki'nin önüne koydu:

"İşte tüm belgelerim burada. Her bir olay, yani sözüm ona mucize, tanımlanmış, benzerleriyle ilişkilendirilmiş ve en önemlisi doğa yasalarıyla açıklanmıştır. Binin üzerinde sır!"

Marki sırayla ağır ciltleri eline alıyor, sayfalarını çeviriyordu. Tüm ciltler sayfa sayfa, küçücük ama okunaklı bir yazıyla tamamen doldurulmuştu.

İlk aldığı cilt *Mıknatıs Üzerine İnceleme* başlığını taşıyordu. Büyük ölçüde deney betimlemelerinden oluşuyordu; bölümün sonunda ise Delabranche, bu deneylere dayanarak mıknatısın ne olduğunu ve ne olmadığını açıklıyordu. Tüm bölümler bu yapıya sahipti: *Doğal Kehanetler*, *Bir İnsanın Yüzüne Bakarak Karakterini Tanımlama*, *Karanlıkta Görme Üzerine*, *Uzaktan Duyma Cihazı*, *Güzelliğin Yardımıyla Tedavi Üzerine*, *Deniz Suyunun İçilebilir Hale Getirilmesi Üzerine*. *Spontan Oluşum Üzerine* bölümünde Delabranche, deneylere dayanarak böceklerin dışkıdan,

kutsal bok böceklerinin çürüyen kartal ve köpek leşlerinden, kurbağaların ise çamurdan ve yine kendilerinden meydana geldiğini kanıtladığını öne sürüyordu. Ayrıca, insanlar arasında bakire doğumun her yüz yirmi yılda bir ve daima ilkbaharda gerçekleştiğini belirtmişti. Devamında güzellik bakımı, çil giderme, doğum sonrası vajinanın daraltılması üzerine bölümler yer alıyordu. Daha sonra uzaktan acı çektirme, opal ve ametist üretimi, simya süreçleriyle boya elde etme, bazilik yetiştirme yer alıyordu. Son bölümlerden biri homunkulusa ayrılmıştı. Bu bölüm özellikle ayrıntılı biçimde işlenmişti. Sayfa kenarlarında el çizimi eskizler ve şemalar yer alıyor, yazılar diğer bölümlere göre çok daha özenliydi. "İnsan, Tanrı tarafından yaratılmış en mükemmel varlıktır," diye okudu Marki son paragrafı "ve eğer insan, yaşamı doğal üreme yoluyla değil de her birimizin içindeki o Tanrısal kıvılcım olan akıl yoluyla var edebilecek yetiye ulaşmışsa, bu onun gelişimindeki belirli bir döngünün tamamlandığı anlamına gelir. Belki de bu yolla, ilk günah sonsuza dek bağışlanmış olur ve insanın O'na doğru yürüyüşünde bir sonraki adım burada başlar." Delabranche, yazdığı son cildi işte bu sözlerle bitiriyordu.

Marki, ciltleri yerine koydu. Ağzında bir kuruluk hissediyordu. Başını yüksek sırtlıklı koltuğa yasladı ve gözlerini kapadı. Gözleri tekrar yanmaya başlamıştı. "Bu gerçekten üzerimde bir etki bıraktı, Bay Delabranche," dedi. "Bütün dünya birkaç kitabın sayfalarına sığdırılmış."

"Maalesef, burada size sunduğum şeyin gerçek dünyanın sadece bir gölgesi, bir yansıması olduğunu giderek daha çok düşünüyorum."

"Her insan eseri, her zaman daha mükemmel bir şeyin sadece yansıması olacaktır. İnsan tarafından yazılan her kitap, o Büyük Kitap'ın bir yansımasıdır. Biz yansımalar, gölgeler, eksiklikler dünyasında yaşıyoruz, ama bu saf mükemmelliğin olmadığı anlamına gelmez."

Tükenmiş mum aniden söndü. Delabranche, yeni bir mum yakmadan önce, kısa bir süre boyunca yalnızca onun ayak seslerinin ve Veronika'nın sakin nefesi duyulduğu koyu karanlıkta oturdular. Yeni mum yandığında, öncekinden daha da aydınlandı etraf. Delabranche, o zaman Marki'ye doğru eğildi sesini alçaltarak:

"Eminim ki var. Bakınız," dedi tıslayan bir fısıltıyla ve parmağıyla uyuyan Veronika'yı işaret etti.

O akşam Marki, yolculuğa devam etme kararı aldı, gerçi bu garip evde birkaç gün daha kalmayı da çok isterdi. Kütüphaneye, suni insanın kavanozda yüzdüğü mahzenlere çekiliyordu. Fakat ani hava değişikliklerinden ve bu kadar zorluktan sonra geri dönmek zorunda kalmaktan korkuyordu. Başta Delabranche, onlara sınır kapısına kadar eşlik etmek istedi; ancak Marki, onu bunun ne tedbirli ne de güvenli bir iş olacağına inandırdı. Dağlardaki zorlu yol onun için çok zahmetli olurdu ve yolculuğun temposunu yavaşlatırdı. Delabranche akşam boyunca, yan yollardan ve daha az kullanılan, karantina belgesi olmadan geçişe kesinlikle izin vermeyecek sınır muhafızlarının daha az kontrol ettiği güzergâhları işaretleyerek onlara sınır bölgelerinin haritalarını hazırladı. Ayrıca, o kadar öğretici bir üslupla birçok tavsiye verdi ki takip etmek zordu. Derelerden alınan suyu bile kaynatmaları gerektiğini, gece konaklamalarında mutlaka birinin nöbet tutması gerekti-

ğini, tesadüfi tanıdıklara, özellikle de İspanyollara (onlar arasında çok dolandırıcı varmış) fazla güvenmemelerini, şüpheli misafirperverliktense açık havada uyumanın daha iyi olduğunu söyledi. Sonunda Delabranche, Marki'ye atlarını kendisinde bırakmasını ve bunun yerine evdeki kadının aşağıdan getirebileceği iki katır almasını önerdi. Ayrıca onlara kuru meyve ve tütsülenmiş peynirden oluşan bir torba hazırlamalarını söyledi. Doktorun ilgisini çeken kişi ise hâlâ Veronika'ydı.

"Hanımefendi, büyülenmiş gibisin," diye şaka yaptı, gözlerinin içine bakarak. "Cildinin solgunluğu, puslu puslu parlayan bakışların, yavaş hareketlerin. Bana gelirken biriyle konuştun mu?"

"Evet, kentten biriyle, ama hava karanlıktı," diye yanıtladı.

Delabranche, ona sıcak şarap içirdi; içine toz haline getirilmiş otlar eklemişti, sonra da sabah ve akşam koruyucu olarak alınması için kinin içeren küçük bir şişe verdi.

Bütün bu hazırlıklardan sonra, gece yarısına doğru Marki'nin isteği üzerine tekrar cam şişedeki küçük insanoğlunu görmeye indiler.

"Sen de iyi görünmüyorsun, azizim," dedi Delabranche, merdivenlerde Marki'ye. "Yüzünde Satürn'ün gölgesi var. Acı çektiğin şeyi tahmin edebiliyorum. Melankoli, ağır rüyalar... Aldığın kararlar hayatını parçalıyor, ayaklarına bir taş bağlanmış gibi yaşıyorsun."

"Bu çağımızın hastalığı," diye yanıtladı Marki. "Şimdi herkes bu gezegenin etkisi altında yaşıyor diyorlar."

"Ama diyorlar ki, Satürn Güneş'in etrafında dönen son gezegen değil, onun ötesinde üç, dört, belki beş tane daha var. Her gezegen gelişimde bir aşamadır. Biz Satürn'le ilgilenmeli ve onun etkilerini deneyimlemeliyiz. Bizi kısıtlayan ve aynı zamanda hayatta tutan şeyin sırrını derinlemesine anladığımızda, ruhumuzun içindeki gölgenin ne olduğunu keşfettiğimizde ve ölümün köklerini bulduğumuzda, yeni bir çağ başlayacak ve astronomlar kesinlikle yeni bir gezegen keşfedecek."

"Ve yeni yeni sorunlar başlayacak," diye gülümsedi Marki.

Son odaya açılanan kapıların önünde durdular.

"Onu uyandırmaz mıyız?" diye sordu Veronika.

"O asla uyumaz," dedi Delabranche kapıyı açarken.

Marki, iki dünyanın cam sınırına yaklaştı ve yaratığın sakin ve güzel yüzüne uzun uzun baktı. Kapağı olmayan siyah gözlerin ona kayıtsız, gururlu bir bakışla, içinde aynı zamanda bir ironi barındırarak baktığını sandı... En sonunda, bu keskin bakışa dayanamayarak gözlerini kırptı.

"Hoşça kal," dedi karışık bir ruh haliyle.

Gece, teslim olmuş Veronika'nın sıcak bedenine sokuldu. İçinde insan kokusunu, gerçeklikle dolu o kokuyu arıyordu. Dalgınlıkla onun pürüzsüz ve sıcak tenini okşadı.

"Korkuyorum," diye fısıldadı Veronika.

Marki irkildi, çünkü bir an bunun kendi sözü olduğunu sandı.

"Neden korkuyorsun, tatlım? Her şey yolunda..."

Onu sıkıca sardı.

“Aşk büyü olabilir mi?” diye sordu karanlıkta, yanında yatan kadın.

Marki cevap vermedi. “Olsa olsa bir hastalıktır,” diye düşündü.

15

Sabah erken saatlerde dağlara doğru yola çıktılar. Gauche, gözleri yaş dolu, geride bırakılan atlara bakarak en arkadan sürünerek geliyordu. Giysi, battaniye ve yiyecek dolu torbaları artık iki katır taşıyordu. Önde, hayvanları yönlendiren Marki yürüyordu, arkasında ise Veronika. Herkes dalgın ve üzgündü: Gauche, atlar yüzünden, Veronika muhtemelen 'büyülenmiş' olmaktan, Marki ise belki de Delabranche'la ya da daha doğrusu, şişedeki o tuhaf yaratıkla karşılaşmanın kendisini iyileştirmek bir yana, daha da derinleştirdiği o büyüyen yabancılaşma hissinden.

Delabranche'la karşılaşma, Marki için iyi bildiği bir dünyayla karşılaşma olmuştu; bir zamanlar yola çıktığı, konuştuğu dili konuşan, doğru olduğuna inandığı değerlerle örülü dünyaya bir dönüş. Ama artık bu dünyada kendini bulamıyordu. Nerede olduğunu henüz bilmiyordu ama orada değildi artık. Sanki yalnızca kumdan ibaretmiş gibi içinde dışarı döküldüğü bir delik açılmıştı. Kendinden dışarı dökülüyor, etrafındaki dünyada çözünüyor, dağılıyordu; keskin dağ rüzgârı onu her yana savuruyor, geri dönüş ihtimallerini yok ediyordu. Odaklanamıyordu, daha önce kendine ait saydığı her şeyden kuşku duymaya başlamıştı. O sabah, dehşetle fark etti ki artık Kitap'tan da kuşku duyuyordu. Yürümeye inatla ve alışkanlıkla devam

etti. Veda ederken Delabranche'a, kendisine aniden son derece önemli görünen bir soru sordu:

"Tüm bunlarda bir anlam, bir genel amaç bulabildin mi, üstadım? Homunkuluslar yaratmanın, kurşunu altına çevirmenin, mıknatısın ilkesini öğrenmenin ne anlamı olabilir?"

"Ne düşündüğünü biliyorum," dedi Delabranche, rüzgârda kirli peruğunu tutarken. "Ama ben anlam aramadım. Yasa aradım."

Şimdi Marki, demir tabanlı, yıpranmış ayakkabılarının içindeki ayaklarına bakıyordu. Bu ayaklar, doyumsuzlukla, arzuyla, içsel bir titreşimle dolu bir bedeni taşıyordu. Solmaya yüz tutmuş ama hâlâ haz, soy, iktidar isteyen bir bedeni. Zihnin saflığını, uykuyu ve huzuru bozan bir bedeni. Kendinin sandığı ve kendi kontrolünde olduğuna inandığı bir bedeni. İşte bu beden büyülenmişti. Ardındaki kadın büyülenmişti ve o da onu büyülemişti. Kadının sevgi dolu, adanmış bakışlarının kendisini nasıl zincirlediğini sırtında hissediyordu. Bu teslimiyetin getirdiği bağımlılıktan korkuyordu, ama yine de o bakışlardan uzak kalma düşüncesi dayanılmaz bir acı veriyordu.

Veronika arkasından yürüyordu, ama Marki onu çok net görüyordu. Diz hizasında yırtılmış elbisesiyle kadın silueti; elbisenin altından siyah siyah parlayan, yüksek bağcıklı botları görünüyordu. Taşlı patikada tökezlediğinde buruşuk eteğini alışkanlıkla hafifçe kaldırıyordu. O anlarda başını kaldırıp ona bakıyor, onun arkasına dönmesini bekliyordu. Marki, önde yürüyen kendini de görüyordu. Üzerine kuzu postu geçirdiği yeşil-altın renkli frakı, gri

manzaranın içinde papağanvari bir neşeyle sırıtarak dikkat çekiyordu. Öne eğilmiş sırtını, kaslı olmayan baldırlarını ve kirlenmiş çoraplarını görüyordu. O an bir aynaya ihtiyaç duyuyordu; kendine önden bakmak, dudaklarını büzmek, başını kaldırmak ve böylece kendine biraz güç katmak istiyordu. Bu yavaş yavaş erkekliğini yitiren bedene sahip komik adam hoşuna gitmiyordu. Sırtından, baldırlarından ve kısa kesilmiş saçlarından hoşlanmıyordu. Komik —işte en doğru sözcük buydu. İnce bacaklar üzerinde yeşil bir frak, içini değil, sadece kendine 'ben' dediği bir boşluk parçasını saran bir frak. Asıl önemli olanı kaybeden, ama iç saflığını, beklentisini, cılız bir bedenin rehinesi olarak teslim ettiği bir kadının göğsünde kan ter içinde kendini yeniden bulan zavallı bir filozoftu.

Marki, en çok içinde hastalık gibi filizlenmeye başlayan aldatmacadan tiksiniyordu. Artık kendini ve gözlerini ona dikmiş o deri botlu yalnız kadını aldattığının farkına varmıştı. Son birkaç günün olayları zihninden geçti. Kadın faytondan indiği, ona ilk kez seslendiği ve sonra onun solgun tenine bakıp dokunuşunu arzularken aynı anda kendisinden saklandığı o anda –henüz bunun farkında bile olmadan– Marki, hem onu hem de kendini aldatmaya başlamıştı. O zaman bile ne olacağını biliyordu. Her şey önceden kurgulanmıştı. Kirli sezgiler, kirli eller, kirli bir beden, Kitap'ın kirlenmiş beyaz sayfaları, kirli manşet dantelleri ve kirli ipek çoraplar... Ve şaşırtıcı olan şuydu, buruşmuş, yırtık elbisesine rağmen yalnızca bu kadın hâlâ temiz kalmıştı. Marki, onu incitmek istemiyordu, çünkü onun acısı daha da büyük bir acı dalgasına dönüşürdü. Ondan asla kurtulamazdı. O zaman Kitap onu artık kabul

etmezdi, ne uzaklardaki evi ne de karısının o hüzünlü, saydam bedeni onu içeri alırdı.

Aklına, o yakıcı tiksintiyi soğuk bir kompres gibi dindiren bir düşünce geldi: Ya Veronika onun kızı olsaydı? Ya bir mucize eseri, gerçekten onun kızı çıksaydı? O zaman onu sevebilir, ama bedenini arzulamazdı. Hatta arzu ansızın esen bir meltem gibi belirse ya da bir rüyada karşısına çıksa bile, bu sadece bir tebessümle, bir savuşturmayla geçiştirilebilirdi. O zaman Veronika'da bir kadını değil, kendi bedeninden geleceğe taşınan bir uzantıyı, kendi özelliklerini taşıyan, onun torunlarının annesi olacak kadını görür, böylece kendisine tatlı bir ölümsüzlük duygusu bahşederdi. Veronika'ya gurur ve hayranlıkla bakabilir, bu duygular ona bir tür tatmin, Veronika'ya ise dokunulmazlık kazandırırdı. Onu sarabilir, başını okşayabilir, sevgisini onun içine bir deniz gibi akıtabilirdi. Diğer insanlara ondan bahsedebilirdi. O zaman, duyduğu babaca gurur, ona karşı yönelttiği kesintisiz dikkati, ona sabitlenmiş bakışlarını, konuşmalar sırasında konuyu sürekli ona getirme çabasını meşrulaştırırdı. Onu iyi bir kocaya verebilir, sonra da nasıl mutluluğa gömüldüğünü izleyebilirdi. O zaman, onun sevebilmek adına, her gece kocasının bedeninde biraz da babasını bulması gerektiğine inanırdı. Veronika'nın sevgili edindiği her erkekte kendini bulurdu.

Bu yeni düşünceyle ona baktı, içten içe bir değişim beklentisiyle. Kadın, bakışını hissetti ve başını kaldırdı. Marki, hemen gözlerini kaçırdı.

Veronika, onun kız kardeşi de olabilirdi. O zaman aralarındaki çekimin gücü meşrulaşırdı. Bu, bir benzerlik olurdu, deneyim ortaklığı, çocukluk evi anısı, annenin

göğsünün kokusu, babanın sesi... O zaman bedensellik diye bir sorun kalmazdı. Zaten aynı bedenin iki farklı hali olurlardı —biri kadın, diğeri erkek. Aynı kaynaktan gelirlerdi. Tek bir varlık, iki surette.

O zaman sözcüklere ihtiyaçları olmazdı; yalnızca bakışlarla, hatta düşüncelerle anlaşma hakları olurdu. Birlikte olmayı hak ederlerdi ve ne olursa olsun, birbirlerinin tamamlayıcısı olarak kalırlardı. Benzerlik, tekilliğin o iki bedenli ütopyada erimesi, aşkın en çok cezbeden tarafı değil midir zaten? Marki bir simya formülünü hatırladı ve şimdi onu bambaşka bir anlamda okudu:

İki, biri geliştirir,
üç ise bire erişir.

Marki, Veronika'yla üzerlerinde henüz adı konmamış üçüncü bir figür gördü. "Bizi, ikimizi doğuracak anne nasıl biri olurdu?" diye düşündü. Bu kez "anne" sözcüğünün arkasından annesinin yılgın, kırışık yüzü değil, yine Veronika belirdi.

Eğer Veronika annesi olsaydı... Bunu ne hayal edebiliyordu ne de sözcüklerle ifade edebiliyordu. Böyle bir ihtimali kabul etmek, sadece bu düşünce, bedenini zayıflattı ve tüm imgeleri hafızasından sildi. Başını kaldırdı ve neredeyse düz biçimde kesilmiş bir dağın zirvesine ulaştıklarını gördü. Önlerinde, güneşin parlak ışığı altında dikey duvarları, sadece kendilerine ait sınırları işaret eden daha yüksek dağ sıraları uzanıyordu. Yoğun hava, dağları sanki asılı kalmış ve geçiciymiş gibi tutuyordu; sanki yeryüzünü dans, devinim ve çılgınlıkla donduran bir soğuk vardı. Tekil kayalar, uzayı delip yaralıyor ve sadece bir mucize

sayesinde öylece hareketsiz kalıyordu. Bodur ağaçlar, yarı kurumaya yüz tutmuş bir dere vadiden akan dereye doğru aşağıya kayıyordu sanki. Bu yükseklikten ufuk uzaktı, neredeyse görüş sınırındaydı. Burası düzenli, taşlı bir maddenin dünyasıydı ve ancak yukarıda, zar zor seçilebilen pusun ötesinde sonsuzluk başlıyordu. Veronika en tepede durup gözlerini güneşten korumak için elini kaldırdı. Dağlara kendi mülkleri gibi bakarak yavaşça etrafında döndü. Sonra Marki'ye koştu ve onu kucakladı. Marki, onun saçlarının kokusunu aldı. "Annem olsaydı, şimdi ne yapmam gerektiğini bana söylerdi," diye düşündü.

16

Delabranche'ın planı, geçidi gece geçmekti. En disiplinli sınır muhafızları bile geceleri geçit beklemezdi. Gece vakti uyur, içer, dağ köylerinden karakollara inerek aşk yoluyla çeyizliklerini çıkarmaya çalışan kızlarla oynaşırlardı. Salgının getirdiği sıkı yönetmelikler bile bu alışkanlıkları değiştirememişti.

Akşam olmadan önce geçişe hazırlanmışlardı. Çalılıklarla örtülü, rüzgârdan korunaklı bir kaya çıkıntısı buldular. Ateş yakmadan biraz atıştırdılar ve ardından bir saat kadar uyudular. Saklandıkları yerden başlarını biraz uzattıklarında karakolu görebiliyorlardı. Karakol, alelacele kurulmuş bir barakaya benziyordu, içinde gerçekten insan bulunup bulunmadığı bile şüpheliydi. Ancak hava kararmadan hemen önce, tüccara benzeyen bazı yolcular geldiğinde iki silahlı muhafızla bir gümrük görevlisi ortaya çıktı. Bu geç kalan tüccarlar muhtemelen geceyi sınırda geçirmeye karar vermişlerdi, katırlarını bağladılar. Henüz tam karanlık çökmemişken dağlar tarafından dört adam daha geldi; şapkalarının biçiminden Marki onların İspanyol olduğunu anladı. Geri döndüklerini görmedi. Karakol, görünüşe göre, dağlarda bir tür otel işlevi de görüyordu.

Gece olgunlaştıkça kayalar karanlıkta iki boyutlu birer yüzeye dönüştü. Marki, katırların sırtındaki yükleri tutan kayışları kontrol etti ve ardından hemen yola çıktılar. Karanlığın su gibi yoğun olduğu, dikey kaya duvarına yakın yerde yürüdüler. Her şey lehlerine işliyordu. Ne bir taş yerinden oynadı ne de bir kayış gıcırdadı. Bir saat içinde sınırın öte yanına geçmişlerdi; birkaç dakika sonra da doğuda aydınlık bir şafak belirdi. Kimse tarafından rahatsız edilmeden güneye doğru yürüdüler. Ancak güneş gökyüzünde karşı tarafa kaymaya başladığında yorgunluk hissettiler ve hak ettikleri bir mola verdiler.

Gauche, bir ateş yakmak istedi ama Marki buna izin vermedi. Hâlâ sınır karakoluna fazla yakındılar ve duman onları ele verebilirdi. Bu yüzden üşümüş, büzüşmüş halde oturuyorlardı; bu mevsimde dağ güneşi, öğle vakti bile artık sıcaklık vermiyordu. Sadece deriyi ısıtıyordu, sanki ışınlarında içe işleyebilecek yeterli kuvvet yoktu.

Marki, kendisiyle Veronika'nın üzerine içi yumuşak kürkle kaplı büyük bir battaniye örttü. Tüm bunlarla artık bir şeyler yapmanın zamanı geldiğini düşünmüştü. Birkaç kez ağzını açtı ama birdenbire yoğun bir hüzünle kaplandı, göğsündeki acı nefesini kesiyordu. Sonunda ayağa kalktı ve huzursuzca dolanmaya başladı, yerde yatan çantalara ayakkabısının ucu ile dokunuyordu.

"Neyin var, efendim?" diye sordu Veronika. "En tehlikeli kısmı geçtik. Artık rahatça yürüyebiliriz, bir gezintiye çıkmışız gibi."

Kadın önüne serdiği de Chevillon'un haritasını kendine doğru çekti ve çizilmiş rotayı parmağıyla izlemeye başladı:

"Aşağı inmeye başlarız, hava ısınır. Sonunda insanlar karşımıza çıkar, yiyecek taze bir şeyler alırız. Gauche'un ayakkabıları da atılacak halde zaten."

Marki, kadına baktı ve bir anlığına bakışları yumuşadı. Sonra yüzünü çevirdi ve dudaklarını ısırdı. Arkasına dönerek, "Gauche, hayvanların yanına git!" diye seslenince çocuk korkuyla çekildi.

Veronika, üzerindeki battaniye ile ayağa kalktı.

"Veronika, kendimize gelmeliyiz" dedi Marki, onu omuzlarından tutarak.

Kadın şaşkınlıkla baktı.

"Kendimize gelmeliyiz, anlıyor musun? Şu an sevişmemiz yasak. En azından bu biçimde değil. Beni dağıtıyorsun, tüm dikkatimi yutuyorsun. Varlığın beni baştan çıkarıyor, tek düşündüğüm seninle olmak. Kafamın içinde hâlâ bir kaos var. Kendimi zayıf hissediyorum. Bu haldeyken Kitap kendini bana göstermeyecektir, bundan eminim. Ve ben şimdi, tüm bu engelleri aştıktan sonra, ona bu kadar yaklaşmışken, artık ondan vazgeçemem. Değişmeliyiz. Birbirimize karşı tutumumuz değişmeli. Sadece birkaç günlüğüne, kalan bu kısa süre için. Temiz olmalıyım, sen de öyle —bedenen, ruhen ve zihnen. Kitap'la birlikte döndüğümüzde, karımla her şeyi halledeceğim ve artık sonsuza dek birlikte olacağız. Ama şimdi kendimize hâkim olmalıyız. Beni anlıyor musun?"

Veronika, adamın yüzüne dokunmak istedi ama Marki hızla geri çekildi.

"Şimdi değil," diye tekrarladı.

"Birlikte olmamızda ne kötülük olabilir ki?"

"Kötü olan bir şey yok ama yeri ve zamanı değil. Bu bir görev! Kutsal Kitap uğruna yola çıktık, bir aşk gezisine değil. Kitap, insan aşkının da üzerindedir ve onu bulmak için saf olmak gerekir. Bizim şu anda yaptığımızsa günahtır."

"Aşk, günah olamaz."

"Ardında yasa ve kutsama yoksa aşk günahtır. Bizim aşkımız günah. Artık gücüm kalmadı, huzurum yok."

"Seni seviyorum," dedi Veronika fısıltıyla.

Marki, bunu duymamayı tercih ederdi. Bu sözcük şimdi dağları aşmak üzere taşıyabileceği kadar hafif değildi.

"Beni seviyorsan, beni sevmekten vazgeç," demek istedi, ama bu isteğin ne kadar anlamsız olduğunu fark etti.

Marki, göz göze gelmemek için boşluğa doğru konuşarak, "Ben de seni seviyorum," dedi

Veronika ağlıyordu. Üzüntüden değil, bir şeylerin önemli olduğunu hissediyor, ama bunu kavrayamamanın çaresizliğiyle ağlıyordu.

Gauche, Marki'nin birden değişen sesiyle korkmuş, aşağı, çelik gibi gökyüzünün yansısıyla parlayan küçük şelaleler oluşturan dereye doğru koşmuştu. İçini bir huzursuzluk kaplamıştı. Havada tuhaf bir koku, ağır, durgun bir hava vardı. İğrenerek içine çekiyordu bu havayı ama yukarı da dönmek istemiyordu; çünkü orada da iyi bir şeyler olmuyordu. Hava boğazında fokurdayarak farklı bir yoldan dışarı çıkmak istiyordu sanki. Gauche, bunun sesin doğuşu olduğunu henüz bilmiyordu. Bazen boğazını

temizliyor, bazen öksürüyor, bazen de hıçkırıyordu. Akarsuyun kenarına çömelip yüzünü buz gibi suyla yıkadı. Tam o sırada tiz çığlıklar duydu. Olduğu yerde kaskatı kesildi, nasıl bu kadar dikkatsiz olabildiğine sinirlenmişti. Sesler yukarıdan, arkasından geliyordu. Başının üstündeki kayalıklarda bir yırtıcı kuş yuvası olmalı diye düşündü. Gauche'un sırtı, beklenen bir saldırının korkusuyla ürperdi. Bu küçük çukurda tamamen savunmasızdı. Çaresizce kaçacak bir yol aradı. Su, içine gizlenemeyeceği kadar sığ görünüyordu; yukarı çıkışsa çok dikti, hızla tırmanamazdı. Korku tüm duyularını keskinleştirdi ve Gauche, aniden bu keskin kokuyu tanıdı: Hayvan leşi, bayat ölüm, çürüme, çöküş. Çocuk yere kapanmak, başını elleriyle örtüp dizlerinin arasına sokmak ve öylece beklemek istiyordu. Ama içgüdüsü ona doğrulmasını ve kayanın dibine sıçramasını söyledi. Ancak o zaman yukarı baktı ve başının üzerinde, kayadan sarkan büyük bir ölü kuş kanadı gördü. Kalbi göğsünde gümbür gümbür atıyordu ama bedeni birden hayvani bir çeviklik ve özgüven kazanmıştı. Gauche anladı ki, tek yapabileceği yuvaların bulunduğu alanı yukarıdan dolaşmaktı. Bu aynı zamanda ona bir üstünlük sağlayacaktı. Yukarı doğru çapraz bir hat izleyerek harekete geçti, çıkıntılı kayaların kenarlarında adımlarını dikkatle yerleştirerek ilerliyordu. On, on beş metrelik bir tırmanıştan sonra çığlıkların geldiği yerin neredeyse tam üzerine ulaştı. Bu, beceriksizce oraya buraya kıpırdayan küçük yavru kedilerin saklandığı, büyük bir kuşa ait eski ve harap bir yuvaydı. İnsanların yetiştirdiği kedilerden biraz daha iriydiler; alev rengi tüyleri ve kabarık kuyrukları vardı. Gauche, sevindi ve derin bir nefes aldı. Hemen ardından

aklına Veronika geldi, böyle küçük bir kediyi görse ne kadar mutlu olurdu. Hemen karar verdi. Kendi zihninde bir sahne kurdu: Veronika'ya bu minik hayvancıktan birini uzatırken onun yüzünde beliren gülümsemeyi, gözlerinde parlayan sevinci hayal etti. Bu sahne çocuğun hayalinde birden açılıp parladı ve gözlerini kamaştırdı. Gauche, yuvaya doğru kayarak inmeye başladı, elleri kayalara sürtünüp yaralandı. Tam yuvaya ulaşacakken durdu, bir eli yuvanın üstünde havada asılı kaldı. Bu kızıl yavruların düz alınlarının ortasında hareketsiz, parlak bir mücevher vardı: Bir göz daha. Gauche, göz kapaklarını kırpıştırdı, gördüğüne inanmakta zorlanıyordu. Gözkapağı olmayan bu doğa sapmasının kendisini izlediği hissi, çocuğun ürpermesine neden oldu. Bir an için aşağı göz attı, sonra kendini taşlık dere yatağına bıraktı. Dizlerinin morarmasını, suyun soğukluğunu, taşları hissetmedi bile. Dehşetle soluyarak yukarı, kampa, katırlarına, köpeğine, Veronika'ya ve Marki'ye doğru tırmanmaya başladı.

"Ne oldu sana, neyin var?" diye sarıldı Veronika.

Gauche, kadının kollarından sıyrıldı ve Marki'nin yeşil ceketinin eteğine yapıştı.

"Bir şey bulmuş!" diye bağırdı Marki ve Gauche'un peşinden dereye doğru koştu.

Şimdi yuvayı tepeden dolanarak etrafından geçtiler ve yukarıdan bakıyorlardı. Kediler onlara o tuhaf yüzlerini çevirmişti.

"Bu, Kitap'ın artık çok yakın olduğunun işareti."

Önlerinde aniden serilen, masa gibi dümdüz ve geniş bir yaylada yürümeye başlamışlardı artık. Bu yayla, de Chevillon'un haritasında yer almıyor, Marki tedirgin bir tavırla etrafına bakınıyordu. Güneşe bakıyor, rüzgârın yönünü yokluyor ve sık sık Veronika ile Gauche'un gözünden kaybolarak bir kenara doğru uzaklaşıyordu.

Üç gündür tek canlıya rastlamamışlardı. Yollarını kaybetselerdi, kendilerine yön gösterecek kimse olmayacaktı. Sadece bir kez, çok uzakta bir insan silueti görmüşlerdi; o kadar uzaktaydı ki bir karınca gibi görünüyordu.

Bir akşamı daha sessizlik içinde geçirdiler; şimdiden ısınmak için ateşin başında sıcak yataklarını hazırlayarak oturdular. Burada sıcaklık o kadar hızlı düşüyordu ki, geceleri suyun yüzeyinde incecik, saydam bir buz tabakası oluşuyordu. De Chevillon'dan aldıkları uyku tulumları fazla dardı, içinde rahat uyumak mümkün değildi ama en azından toprağa yapışıp donmalarına engel oluyordu.

Veronika, son üç gündür zihinsel bir yorgunluk içindeydi. Marki'yi ikna edebilmek için mantıklı ve inandırıcı bir konuşma hazırlamaya çalışıyordu. Zihninde deliller arıyor, onunla tartışıyordu; ne var ki yol boyunca yan yana yürümelerine rağmen bir türlü söze başlayamıyordu.

Marki, onun önünde, yarım adımlarla ilerliyordu. Ağzını ve burnunu yün bir şalla kapatmıştı ve sadece gözleri görünüyordu: kanlanmış, yaşlı, uykusuzluktan bitkin düşmüş gözleri. Hiç konuşmuyordu. Zaman zaman, aslında artık ezbere bildiği halde haritaya göz atıyordu.

Gauche ise, her gece olduğu gibi, kampın etrafına demet demet otlar dizmeye devam ediyordu. Geceleri hayvan-

ların bu kokulu sınıra kadar geldiklerini, kurumuş otlara basarak hışırdayan adımlarla yaklaştıklarını, sonra da hayal kırıklığı içinde uzaklaştıklarını duyuyordu. Otlarının kokusu, hayvanların koku alfabesinde açıkça şu anlama geliyordu: Bu gece onların dağlarında, Gauche'un kendi elleriyle inşa ettiği bir kale belirmiştir.

17

O sabah ilk uyanan Marki oldu. Güneş henüz doğmamıştı ve Marki, derin bir nefes almaya elverişli havanın ancak güneşle birlikte geleceğini düşündü. Yavaşça, zorlanarak yan döndü, ağzı açık uyuyan Gauche'u ve ağır ağır nefes alan Veronika'yı gördü. O an, bu iki genç bedenden sorumlu olduğunu derinden hissetti. İkisi de onun yüzünden buralara kadar gelmiş, onun için sağlıklarını ve hayatlarını riske atmışlardı. Ne kadar da bağımlıydılar ona; şimdi onun en küçük hatası onları öldürebilirdi.

Vücudunun uyuşukluğunu ve isteksizliğini yenerek kalktı, ateş yakmaya koyuldu. Yanlarında taşıdıkları odun demetini çözdü, kor halindeki kuru otların ve dalların üzerine dikkatle iki kalın odun yerleştirdi. Sonra mataradan demir kabın içine su döktü ve Delabranche'ın karışımı olan bir avuç otu suya attı. Yanına kuru ekmek ve isli peynirden de çıkardı, hepsini bezin üzerine yerleştirdi. Artık dua etme vaktiydi. Doğan güneşe dönüp yüzünü kaldırdı, ciğerlerine dikkatle birkaç nefes çekti. Hava öyle saf ve keskin bir berraklıktaydı ki, sanki daha önce hiçbir insan soluğu onu kirletmemişti; hatta Tanrı'nın bariz ve sorgulanmaksızın kabul edilen varlığı bile yoktu sanki içinde. Tuhaf bir havaydı bu. Sert bir şarap gibiydi, Marki'nin başını döndürüyordu.

Vücudunun titremesini bastırarak büyük bir dikkatle dua etti Marki; güç, koruma ve yardım için yakardı. İyiyi kötüden ayırt etme yetisi elinden alınırsa, ona bir işaret verilmesini diledi. Ama bu duanın artık eskisi gibi huzur ve güven vermediğini hissediyordu. Gözünün erişemediği bir yerden, sanki kenardan sessizce süzülen bir tedirginlik yaklaşıyor, mırıldandığı sözlerin düzenini bozuyordu.

Ateşin başına dönerken uyuyan Veronika'nın yanına çömeldi. Genç kadının dudaklarının kuruyup çatladığını, nefesininse hızlı ve yüzeysel olduğunu fark etti. Kapalı gözkapaklarının ardında gözleri huzursuzca kıpırdanıyor, içeride bir yerlerde birtakım görüntüleri izliyordu. Marki bir anlığına, uykunun cam gibi göz yüzeylerinde sergilediği o esrarengiz manzaraları görebilmeyi diledi. Eğildi, alnına dudaklarını dokundurmak üzereydi ki uzaktan bile onun alnından yükselen ateşi hissetti. Topuklarının üzerinde ileri geri sallanarak ne yapacağını bilemeden durdu. Korkunun dalgası sardı bedenini.

Şifalı otlar ve tozlarla dolu keseleri çıkardı ama hangi ilacı kullanacağına bir türlü karar veremedi. Sonra, yanında getirdikleri kinin stoğu geldi aklına. Ateşin başına oturdu; tedirgin parmaklarıyla, birkaç günlük sakallarını yoklayarak suyun kaynamasını beklemeye koyuldu.

Bir saat sonra Veronika, suda eritilmiş ilacı içti ve çatlamış dudaklarını bir merhem kalıntısıyla yağladı. Ateşin yanında bir battaniyenin üzerine oturmuş, saçlarını taramaya çalışıyordu. Dökülen, cansız saç tellerini ateşe atıyordu.

"Yıkanmak istiyorum," dedi. "Sadece yıkanmayı hayal ediyorum."

Marki, bir çubukla ateşi karıştırıyordu.

"Belki bugün güvenli bir yer bulabiliriz," dedi. "Dün yukarıdan gördüğümüz o çobanın yanına gidebiliriz mesela. O zaman siz orada kalırsınız, ben yoluma yalnız devam ederim. Zaten çok kalmadı, tahminim iki ya da üç günlük bir yol. Gauche, sana göz kulak olur."

Veronika, Marki'ye karamsar bir bakış attı.

"Bir şeyim yok benim".

"Sana bir şey olacak diye korkuyorum, hanımefendi. Gece ateşin vardı."

"Benden nefret ediyorsun ve beni başından atmak istiyorsun," dedi Veronika, sesi histeri sınırında titremişti.

"Lütfen bunu konuşmayalım şimdi. Ne zamanı ne de yeri."

Marki, birden ayağa kalktı ve çubuğu ateşe fırlattı. Sonra katırın yanına gitti ve hayvanın sırtındaki bohçaları bağlamaya başladı.

Öğle vakti, yayladan dar ve dik bir nehir vadisine indiler. Marki, ayaklarını sürüyerek ilerleyen Gauche ve Veronika'nın epey önüne geçmişti; şimdi onları beklerken nehir kıyısına oturmuş haritayı inceliyordu. Çizilmiş rota boyunca parmağını gezdiriyor, ancak bulundukları yeri tam olarak saptayamıyordu. Arkasında, Veronika'nın çocuğa bir şeyler anlattığını ve ayaklarının altından kayan taşların çıkardığı sesi duyuyordu. Marki, dün de benzer bir dereyi geçtiklerini biliyordu. Tüm dağ nehirleri birbirine benzer. Belki de daireler çizerek dolanıp duruyorlardı. Haritada iki küçük dere işaretlenmişti. Birinin yanına de Chevillon "V" harfini, diğerinin yanına "S" harfini koymuştu. Mar-

ki, açık bir işaret olmadan nerede olduklarını tam olarak tespit etmesinin mümkün olmadığının farkındaydı. Oysa şimdi zamanı iyi kullanması gerekiyordu —Veronika'nın durumu, havanın değişkenliği ve gün geçtikçe azalan erzak yüzünden. İnce bir yağmur başlamıştı. Marki haritaları katladı ve dik bir kayanın çıkıntı yaptığı bir yere, yağmurdan korunmak için çekildi. Birkaç dakika sonra Veronika ve Gauche da yanına ulaştı.

"Böyle yağmur yağmaya devam ederse buradan kıpırdayamayız," dedi Marki öfkeyle.

Tam o anda, nehrin karşı kıyısından gelen iki kişiyi gördüler, yaşlı bir adam ve onlu yaşlarında bir kız çocuğu. Adamın dağınık, gri sakalları vardı; bir çobanı andırıyordu. Siyah saçlı, zayıf kız ise başını kahverengi bir eşarpla yağmurdan korumaya çalışıyordu.

Yağmur altında dere boyunca yürüyen bu ikilinin görüntüsü onlara neredeyse gerçeküstü gelmişti. Adeta tam da ihtiyaçları olduğu anda ortaya çıkmışlardı. Marki, kayalığın altından fırladı, ellerini sallayarak suyun kıyısına doğru koştu.

"Hey Ademoğlu, dur mübarek!" diye seslendi Marki.

Yaşlı adam durdu ve Marki'yi görünce korkuyla geri çekildi. Kız çocuğu onun arkasına saklandı.

"Dur bir dakika, sadece bir şey sormak istiyorum!" diye bağırdı Marki. "Bu nehrin adı ne?"

Yaşlı adam hâlâ şaşkın ve afallamış halde bakıyordu.

"Bu nehrin adı nedir?" diye sordu Marki, bu kez daha sakin bir sesle ve İspanyolca.

Yaşlının yüzü bir an için canlandı.

"Ha, nehir... Bu Nehir'dir."

"İyi de adı ne?"

"Biz ona Nehir deriz."

"Peki, en yakın köyün adı ne?"

Yaşlı adam, yabancı bir isim söyledi. Marki, bir an duraksadı, haritayı almak için geri dönmeyi düşündü ama insanların uzaklaşmasından korkuyordu.

"Gelip bizimle durun, yağmurdan korunursunuz. Biz de yolcuyuz."

Önce tereddüt ettiler, ama merak ağır bastı. Dikkatle, her taşı adımlarıyla yoklayarak dereyi geçip öbür kıyıya geldiler. Kız çocuğu, şaşkınlıktan kocaman açılmış gözleriyle önce Marki'ye baktı, sonra da bakışlarını Veronika'dan hiç ayırmadı. Marki yaşlı adama haritayı gösterdi, ama yaşlının çizgiler, işaretler ve taralı alanlarla dolu bu kâğıttan hiçbir şey anlamadığı belliydi.

"Biz buraya varmak istiyoruz, tam şuraya." Marki haritada bir yeri parmağıyla gösterdi.

Yaşlı adam hiçbir şey anlamadan ona baktı.

"Serra del Cadi, Seo de Urgel, Llavorsi," diye saydı Marki.

"Ha, Llavorsi, evet evet, büyük şehir," diye atıldı çoban birden.

"Söyle lütfen, nerede? Llavorsi nerede?"

Çoban ve kız aynı anda elleriyle bir yönü işaret ettiler, Marki'nin kuzeybatı sandığı yeri. Marki haritayı yeniden yönlendirmeye başladı.

"O halde nehri geçip o tarafa gitmeliyiz, dümdüz şu yöne."

Yaşlı adam huzursuzlandı.

"Hayır beyim, oradan gitmeyin. Bizimle köye gelin, oradan Llavorsi'ye gidersiniz. Köyden yol dümdüz."

"Neden yön değiştirelim ki? En kısa yoldan Serra del Cadi'ye gitmemiz gerekiyor," dedi Veronika sabırsızca.

"Hayır hanımım, orada yol yok, geçitler tehlikeli. Üstelik vadide ejderhalar yaşıyor."

Veronika önce anlamadı.

"Ejderha mı? Ejderha mı dedin?"

"Evet, hanımım, büyük mahlukatlar... kanatlı kertenkeleler."

Marki gülümsedi.

"Haklı. Önce şu köye gidelim. Orada dinleniriz, erzağımızı yenileriz."

Yaşlı adam ve küçük kızla dere boyunca aşağı doğru ilerleyip küçük bir yerleşim yerine indiler. Vadinin içinde, nehrin şekillendirdiği uzun ve dar bir düzlükte birkaç derme çatma ev sıralanmıştı. Evler, sanki kimse yaşamıyormuş gibi bakımsız ve gelişigüzeldi. Ne ahır ne tarla ne bahçe ne de ağaç vardı çevrelerinde. Yaşlı adam onları evlerden birine davet etti. İçeride bir ocak ve kaba saba birkaç parça eşya vardı. Siyah saçlı kız ateşle uğraştı bir süre, sonra alevler yükselince memnuniyetle duvar dibine

oturdu. Kulübenin kapısından çatlamış, rüzgâr yanığı kadın yüzleri merakla içeri uzanıyordu. Bir bebek ağlamaya başladı. Yaşlı adam dışarı çıktı ve az sonra yanında genç, uzun boylu, sağlıklı bir adamla döndü. Adamın adı Luis'di ve ağır, neredeyse anlaşılmaz bir aksanla Fransızca konuşuyordu. Sıska kadınlar ve solgun çocuklar arasında adam adeta başka bir dünyadan gelmişti, sanki yolu kaybetmişti de Marki ile Veronika gibi yanlışlıkla bu dağ başındaki köye düşmüştü. Esmer tenliydi ve bembeyaz, sağlıklı dişleri vardı. Konuklara cesur, parlayan siyah gözlerle bakıyor; bakışları, belki farkında bile olmadan, her seferinde Veronika üzerinde kalıyordu.

Luis, burada yaşayan insanların lideriydi, adeta resmî olmayan bir köy muhtarı. Bu kadar zorlu yaşam koşullarında bilgeliğin değil, ancak güç ve hayatta kalma iradesinin bir anlamı vardı. En önemlisi içgüdü, kurnazlık ve hızlı tepki verebilme yetisiydi. Bu yüzden Luis'in durumu iyiydi. Yazılı olmayan bir anlaşmaya göre köydeki tüm mallar ona aitti. Kadınlar da dahil. Hiçbir rakibi yoktu. Köyde, bir düzine kadar kadının dışında yalnızca dört erkek yaşıyordu ve hiçbiri Luis'le boy ölçüşemezdi.

Luis, Marki'yle eşit biri gibi konuşuyordu. Haritalardan anlıyordu, Marki'nin nerede olduklarını tespit etmesine yardım etti. Nereye gittiklerini de hemen kavradı ve onlara rehberlik etme teklifini hemen reddetti. Tıpkı yaşlı adam gibi o da ejderhalardan söz etti, ama Marki ısrar edince mevsimin elverişsizliğini öne sürdü. Her an kar yağabilirdi. Marki'nin haritasında "S" harfiyle işaretlenmiş nehrin kaynakları ve Sierra del Cadi sıradağlarının başladığı bölge kötü bir üne sahipti. Hava orada birkaç

dakika içinde değişebiliyordu. Luis'in dediğine göre, derin kanyonlar ve yarıklar sanki yürüyenin ayağının altından birden beliriyordu. Ayrıca orası hâlâ ejderhaların yaşadığı son yerlerden biriydi. Ejderhalardan söz ederken başını çeviriyordu, bu yüzden Marki, İspanyol'un o simsiyah, keskin gözlerinde alay mı yoksa korku mu olduğunu anlayamıyordu.

Kendilerine keçi peyniri ve doğrudan ateşte pişmiş gözlemeler ikram edildi, ancak bunun karşılığında düzgün bir handa ödenecek kadar para vermek zorunda kaldılar.

Marki, bu köyün Veronika'yla Gauche'u bırakmak için yeterince güvenli bir yer olup olmadığından emin değildi. Yalnız devam etmeye korkuyordu. Bu dağlar beklediğinden çok farklıydı. Göğe doğru birdenbire yükseliyor, ona meydan okuyan bir yumruk gibi dikiliyordu. Keskin hatlı, kara sırtlar tam anlamıyla yabancılığın cisimleşmiş haliydi.

Veronika, akşam olmadan önce kulübedeki bir demet samanın üstünde uykuya daldı. Ateşin kızıl yansımaları yüz hatlarına keskinlik kazandırıyordu. Ağzından derin derin nefes alıyordu. Gauche, yanına çömeldi ve üzerinin örtülü kalmasına dikkat ederek başında bekledi.

Hava, beklenmedik bir hızla kararmaya başladı. Marki, alacakaranlıkta köyden geçen dereye çıktı ve ertesi gün gitmeyi planladıkları doğu yönüne hasretle baktı. Hesabına göre manastırın bulunduğu kanyona ulaşmaları iki ya da üç gün sürecekti. Luis, ya böyle bir manastırdan haberdar değildi ya da bilinçli olarak söz etmek istemiyordu. Marki, bu kurnaz ve kendinden emin adama bir türlü tam anlamıyla güvenemiyordu. Yine de artık hedeflerine çok

yaklaştıklarından emindi. İçinde, çocukken babasının bir yolculuktan dönüşünü beklediği anlarda hissettiği türden bir heyecan vardı. Elleri ve bacakları titriyordu. Kardeşlik'te öğrendiği gibi nefesini düzenleyerek bu coşkuyu kontrol altına almaya çalıştı. Ama ciğerlerine çektiği soğuk, keskin hava bu çarpıntıyı yatıştırmadı. Bunun yerine ona tanıdık kokuların tek tük izlerini taşıdı: Nemli ladinlerin, dinlenen toprağın, hayvan tüylerinin, suyla yıkanan taşların kokuları. Ne ki ortada insanlara, onların giysilerine, eşyalarına, ateşe ya da dumana ait hiçbir koku yoktu. Marki gücünün geri geldiğini hissetti. Doğuya, Kitap'a yöneldi. Rüzgâr o taraftan esiyordu ve bir anlığına, ona Kitap'ın kokusunu getireceğine inandı. Bir hayvan gibi havayı koklayarak dağların seyrelmiş kokularını içine çekti. Ve şimdi her nefeste, gücünün geri döndüğünü açıkça hissediyordu. Bu gücü Kudret olarak adlandırdığında, içini tarifsiz bir sevinç ve minnettarlık kapladı. Nihayet yeniden olması gereken yerdeydi; korkuları ve şüpheleri affedilmişti. Kitap'a açılan kapının eşiğindeydi. Alnına, omuzlarına ve göğsüne dokundu. Soğuk ve yabancı dağların ortasında bedeni hâlâ canlı, sıcak ve güç doluydu.

"Beni burada bırakma," dedi Veronika, karanlığın içinden.

Kulübenin içi, ateşin közlerinden yansıyan kızıl ve kıpırtılı ışıkla doluydu. Gauche'un yanında uyuyan köpeğin başı aniden kalktı, kulaklarını dikti ve tetikte dinlemeye başladı.

"Beni bırakma. Sadece yorgundum. Artık kendimi çok iyi hissediyorum, yürüyebilirim."

Marki, uzanacak bir yer arıyordu.

"Gel yanıma," dedi Veronika usulca. "Sarıl bana, kucakla."

"Ateşin var. Vücudun yanıyor, hanımefendi," dedi Marki, onun elini kendinden uzaklaştırarak. "Ben tek başıma gideceğim ve en geç bir hafta içinde döneceğim."

"Hayır, lütfen. Burada kalamam. Beni de yanında götür. Söz veriyorum, senden artık hiçbir şey istemeyeceğim. Bu insanlardan, o tütsülenmiş gibi duran korkunç kadınlardan ve Luis'ten korkuyorum. Hiçbiri gerçekten insan değil. Sanki dağların arasında yaşayan bir tür maymunumsu yaratıklar".

Marki'nin aklına Luis'in gözlerindeki o ateşli bakış geldi ve içini bir kıskançlık dalgası kapladı. Zihninde, Luis'in güçlü, sağlıklı bedeninin savunmasız Veronika'yla hayal etti. Bu düşünce karşısında çaresiz bir öfkeyle ısındı. Onu yanında götürmek tehlikeliydi, çünkü hâlâ çok zayıftı. Onu bu vahşi insanların eline bırakmak da en az o kadar tehlikeliydi. Gauche, pek de güvenilir bir koruyucu sayılmazdı.

"Beni de götür, beni de..." diye mırıldanıyordu Veronika.

"Niye benden rica ediyorsun ki? Kendin de kalkıp gidebilirsin. Lütfen, önden buyur," dedi Marki öfkeyle.

Veronika ağlamaya başladı. Önce sessiz ve içli içli, sonra giderek daha yüksek sesle ve histerikçe. Hıçkırıklar çocuklarda olduğu gibi, artarak devam etti. Terden ve gözyaşından sırılsıklam olmuş saçları yüzüne yapışmıştı.

Marki'nin içi sızladı. Kendini suçlu hissediyordu ve bu suçluluktan onu kurtaracak hiçbir yol göremiyordu. Gerçek bir çıkmazdaydı, çaresizdi. Uzun zamandır ilk kez onun da ağlayası gelmişti. Veronika'nın başını ellerinin arasına aldı, kirli ceketine yasladı. Kızdan özür diliyordu fısıltıyla;

saçlarını alnından geriye itiyor, gözyaşlarını siliyordu. Birkaç saat önce çıktığını sandığı yere geri dönmüştü sanki. Ama pişmanlık ya da hüzün hissetmiyordu. Bu, daha çok olan bitene ve olacak her şeye razı gelen sakin bir kabullenişti. Veronika'nın saçlarını okşuyor, parmaklarını o saçlara doluyordu. Gauche'un düzgün soluklarını duyunca, kadını sırtüstü yatırdı, tek söz etmeden sokuldu. Kadının bedeninin olağanüstü harareti onu da sarmıştı. Her hareketiyle daha da sokuluyor, yeryüzünün kızgın özüne doğru ilerliyordu sanki. Aşağı, daha da aşağı... Sonunda o alev onu bütünüyle sardı, Marki artık yanıyordu —kımıldamadan yatarken, toprağın dev kabuğuna hapsolmuş bir yaşam kırıntısıydı yalnızca.

18

Luis'ye ödeme olarak bir katırı bırakıp öğleye doğru köyü arkalarında bıraktılar.

Yürüdükçe adımları daha da yavaşladı. Belki bunun nedeni dağ yollarının tehlikesiydi, belki de zirvelerin üzerinde asılı duran ve sanki suyun altındalarmış hissi veren yoğun sisti —öyle ki bir mucizeyle nefes alarak denizin dibinde yürüyor gibiydiler. Sis o kadar yoğundu ki, gün neredeyse fark edilmeden geceye karıştı. Birkaç dakika içinde hava kararda ve deniz dibi mürekkep dolu bir hokkadan farksız hale geldi.

İlk gece küçük bir mağarada konakladılar ve Veronika sayıklamaya başladı. Çığlıkları, Marki ile Gauche'u uykularından uyandırdı. Ateşler içinde "Yıkanmak istiyorum, suya girmeliyim," diye sayıklıyordu. Kendini tutamayıp koşmaya çalıştı. Marki onu yatarken tutuyordu ama Veronika öyle bir kuvvetle çırpınıyordu ki, zaman zaman onu zapt edemiyordu. Sonra birden gücü tükeniyor, gözlerinin feri sönmüş halde sessizce yatıyordu. Böyle anlarda, gece boyunca birkaç kez, Marki Gauche'un yardımıyla ona kinin verdi. Şafak sökene kadar ateş nöbetleri hafifledi ama bu, Marki'yi sevindirmedi. Veronika'yı tutarken boynunda ve koltukaltlarında tuhaf şişlikler ve sertlikler hissetti. Korkuyla ellerini geri çekti.

Marki gece boyunca hasta kadını teskin etmeye çalıştı; kaderin, onları karşılaştırdığına pişman olmuştu. Karşılaşmasalar, Marki'nin olacağını bildiği şey asla olmazdı. Veronika'nın ateşler içinde yanan alnını okşarken genç kadının öleceğini artık tüm açıklığıyla fark etti. Ağzının kuruduğunu hissetti; kafasında kopuk, anlamını yitirmiş düşünceler uçuşmaya başladı. Bu sırada Gauche, sönmeye yüz tutmuş ateşi bekliyor ve sessizce ağlıyordu.

O gece Veronika'ya bedeni bir dağ kadar, hatta tüm dünya kadar büyükmüş gibi geldi. Ellerine yüzlerce mil uzaktan bakıyordu; devasa, kudretliydiler, tırnaklarıysa göller büyüklüğündeydi. Oynatmak istediğinde, isteği çok yavaş ulaşıyordu onlara, sanki iradesi bu mesafeyi aşmak için zamana ihtiyaç duyuyordu. Şaşkındı; dudaklarını oynatıyor, ama ağzının uçurumları gök gürültüsüyle açılıyordu. Kirpikleri, kırılan ağaçlar gibi gıcırdıyordu. Derin bir nefes aldığında hava bir fırtına uğultusuyla içine doluyordu, artık kendisi bir uçurum olmuştu. Üzerine muazzam bir ağırlık çökmüştü. Ağır taştan göğün altında ezilen toprak gibi hissediyordu kendini. Kendi sesi ona uzaktan, tıpkı bir fırtınanın uğultusu gibi yavaşça ulaşıyordu. Bedenini yeniden bir araya getirmeye çalıştığında çığ düşmesine neden oluyordu. Taş gibi ağır bloklar göğsüne iniyor, nefes almasını engelliyordu. Cildi sıcak lavla kaplanıyor, sonra bu lav donarak bir tür lahde dönüşüyordu. Yardım çağırmak istiyordu ama ağzından çıkan tek ses, taş kesilmiş dilinin çıkardığı tembel bir gök gürültüsünü andırıyordu. O zaman çaresizce hareketsizleşiyordu; çünkü onu bu halden kurtaracak kadar güçlü kimse yoktu yanında.

Bu hareketsizlikten bir tür rahatlama doğuyordu. Veronika yavaş yavaş yeniden kendi boyutlarına dönüyordu —son üç yıldır alıştığı bedene. Ama bu süreç burada durmuyordu. Devam ediyordu ve o gitgide küçülüyordu. Bir oyuncak bebeğin gözlerini açıyor ve üzerinde büyüyen bir adam yüzünü görüyordu. Onun bakışına tutunmak istiyordu, ama adam gözden kayıyor, bakışı onun üstünden kayıp geçiyor, kendisi ise giderek büyüyordu —şişen bir balık kesesi gibi. Veronika, iplikten, kâğıttan, örümcek ağından daha ince oluyordu. Bu devleşen yüzün sıcak soluğu onu bir çatlağın içine üfleyip yok edecek diye korkuyordu, öyle bir çatlak ki bir daha çıkamayacaktı oradan. Artık en küçük zerreden bile küçüktü. Giderek siliniyor, varlığı sona eriyordu.

Ama sabah olduğunda Veronika tamamen kendine geldi. Güçlükle doğruldu ve yanına kıvrılmış uyuyan Marki'yi gördü. Gauche da uyanmıştı, hemen yanına gelip elini öptü. Veronika bir tarak istedi, ama kollarını baş hizasına kaldıracak gücü bile yoktu. Gauche ne demek istediğini anladı, saçlarını taramaya başladı.

Marki, yola yalnız devam etmeye karar verdi. Torbalardan arta kalan ilaçları ve kuvvetlendirici otları çıkardı ve bunları porsiyonlara ayırdı. Gauche'a, bunları hastaya nasıl vermesi gerektiğini tek tek anlattı. Gauche, başını onaylayarak sallıyordu. Veronika artık hiçbir şey istemiyordu. Belki istemiyordu, belki de konuşacak gücü kalmamıştı. Marki'ye, sahibinin onu ormanda bir ağaca bağlayıp terk ettiği bir köpeğin bakışıyla bakıyordu.

"Veronikam..." dedi Marki, çocukla konuşur gibi yavaşça "Kitap'ı getireceğim. O seni hemen iyileştirecek. Duyuyor musun beni?"

Veronika, başını salladı. Marki, Kitap kutusunu sırt çantasına bağladı ve yola koyuldu. Doğuya doğru hızlı adımlarla yürüyordu. İçinden dua etmeye çalıştı, ama dualardaki sözcükler artık her zamanki anlamını taşımıyordu. Özgür hissetmek istiyordu. Uzun zamandır bunun hayalini kuruyordu: Doğuya, artık neredeyse elinin uzanacağı mesafedeki Kitap'a gitmek; yolda dua etmek ve her adımıyla kayaya, yedi göksel kürenin dönme ritmini vurmaktı arzusu. Arınmış bir zihinle, Kitap'a doğru kaçınılmaz yaklaşmasını derin bir tefekkürle izleyebilmeliydi. Ama şimdi adımları kararsızdı ve o berrak olması gereken düşünceler, mağarada dilsiz bir çocukla bıraktığı hasta, zayıf Veronika'nın görüntüsüyle doluydu.

Bir saatlik yürüyüşten sonra Marki aniden durdu, kısa bir süre tereddüt etti, sonra geri döndü. Onları bıraktığı gibi buldu: Çocuk, yavaş hareketlerle kadının saçlarını tarıyordu.

"Eşyaları mağaraya sakla ve onu katıra oturtmama yardım et," dedi Marki.

Hızlı gitmeye çalışıyorlardı. Kasvetli, sisle kaplı vadinin gökyüzüne doğru hafifçe yükselen kıyısından ilerliyorlardı. Veronika uyukluyordu, başını katırın sırtına yaslamıştı, bacakları kayalara takılıyordu. Marki, Kitap'ın bir mucize yaratacağına inanarak hayvanı kamçılıyordu. Şimdiden dördünü birden aynı yoldan geri dönerken görüyordu: Sağlıklı ve güçlü bir halde, kendi ayaklarıyla yürüyen

Veronika'yı; elinde ahşap kutusunda Kitap'la, yeşil frakı içinde kendini; gülen yüzüyle Gauche'u ve önlerinde koşan sarı köpeği.

Marki hiçbir şey söylemiyordu, ama bu vadiden sonra yollarına bir meleğin kılavuzluk edeceğini hissediyordu. Meleklere inanırdı. Onları dualarında ve düşlerinde görmüştü. Çocukken yüzü güzel ve pürüzsüz bir hermafroditi andıran tahta bir melek heykeli görmüştü ve o andan itibaren dünyanın, insanlar için bu tür varlıkların yüzlerini takınan güçlerle dolu olduğunu bilmişti. Meleklerin varlığını ve güzelliğini sezmeyi öğrenmişti. Hayatının önemli ve anlamlı anlarında havadaki hafif kıpırtıyı hisseder, hatta bazen melek kanatlarının hışırtısını duyduğunu sanırdı. Çünkü meleklerin kesinlikle kanatları vardı. Onlar, yavaşça ve görkemli biçimde kanat çırparak dünya üzerinden geçer ve her zaman insanların dua, acı, sevgi ya da sadece dalgın bir anla başka bir dünyanın eşiğine dokunduğu yerde ortaya çıkarlardı. Gözler sebepsizce hüzünle bulandığında ya da tanımsız bir özlemle dolduğunda, sıradan mekânlar sonsuz labirentlere dönüştüğünde, zaman döndüğünde ve sonra durduğunda, Marki, bir meleğin yakından geçtiğinden emindi.

Bu nedenle, ani bir iyimserlik duygusuyla dolarak gece boyunca yürümeye karar verdi. Fakat vadinin dar bir koridorla kapanan geçidine tırmandıklarında durmak zorunda kaldılar. Yol, oradan sonra neredeyse görünmeyen dar bir patikayla sarp bir dağ sırtından ilerliyordu.

Durduklarında, vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Marki yatmaya değmeyeceğine karar verdi. Zaten gerekli her şeyi mağarada bırakmışlardı. Üçü birlikte, kuru, cılız otların

üstüne oturdular. Marki, Veronika'yı kendisine yasladı ve elini alnına koydu. Alnı serin ve nemliydi. Saatlerce çıt çıkarmadan oturup şafağı beklediler. Sadece Gauche, köpeğine sokulup uyuyakaldı. Gökyüzü yavaş yavaş açıldı ve dolgun, güçlü bir ay yükseldi.

Doğudan gün ağarmaya başladığında, yan taraftan büyük kanatların hışırtısını duydular. Bu, yuvasından ansızın havalanan güçlü bir kuştu. Korkan köpek ürkekçe havladı.

"Bu bir ejderha mıydı?" diye sordu Veronika, zayıf bir sesle.

"Bize rehberlik eden bir melek de olabilir," diye yanıtladı Marki ve onu daha sıkı kucakladı.

Güneş, dağ zirvelerinin parçaladığı ufuk halkasından kurtulmadan önce Veronika öldü.

Onu sırtüstü yatırıp battaniyeyle örttüler. Hareketsizdi, aniden küçülmüş ve narinleşmişti; elbisesine, battaniyeye ve saçlarına dolanmış bir insan bedeni yığınıydı sadece. Marki, Gauche mezar kazarken ifadesiz bir yüzle yanında oturdu önce. Sonra Marki, genç kadının yanına uzandı ve ağlamaya çalıştı. Ama içinde ne bir umutsuzluk ne acı ne de hüzün bulabildi. Bedeni katılaşmış ve hissizleşmişti, tam da bu yüzden –bir makine gibi– özgürdü. Elini kaldırdı ve parmak uçlarıyla daha dün sahip olduğu kadının yüzünde ve bedeninde gezinmeye başladı. Ama Veronika artık kendine hiç benzemiyordu. Cildi külle kaplanmış gibiydi; burnu sivrilmiş, gökyüzünü işaret ediyordu. Dudakları solgundu ve sıkıca kenetliydi, sanki hiç açılmamışlar ya da içten görünmez bir zarla kapanmışlardı. Marki, saçlarının diplerine baktığında da alıştığı koyu rengi görmedi; onlar

artık yabancı ve huzursuz edici bir şekilde, soyulmuş mercimek kabuğunun o portakal-pembe tonuna bürünmüştü.

Ne var ki Gauche mezarı kazamamıştı. Rüzgârın getirdiği ince bir toprak tabakasının altında katı bir kaya vardı. Veronika'yı kaplamak için taşlar taşıdı, ama ilk taşı yerleştirmeye cesaret edemedi. Cesedin ayak ucuna çömeldi ve Veronika'nın yıpranmış ayakkabılarına baktı. Gözlerinden yaşlar süzülüyordu; önce durmaksızın, sonra yavaş yavaş, kuruyup kirli bir iz bırakarak. Marki'nin davranışları onu endişelendirmiyordu. Yine de ondan bir şeyler söylemesini bekliyordu. Önemli açıklamalar, itiraflar, hatta belki bir tür büyü. Çünkü Marki sözcüklerin efendisiydi ve tam da burada sözlere ihtiyaç vardı. Bu ani gidişe bir ad koymalıydı, bir yön belirlemeli, bu kadının yüzündeki hareketsizliği ve değişimi ehlileştirmeliydi ki yollarına devam edebilsinler. Gauche, umutla Marki'ye baktı ama o yalnızca elleri titreyerek Veronika'nın yırtık dantel elbisesinde gezinip durdu —yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarı, dikişlerde ve kancalarda, kıvrımlarda ve manşetlerde duraksayarak. Gauche'un boğazında tükürükle birlikte gözyaşları da kabardı.

Akşama kadar yerlerinden kıpırdamadılar. Güneş dağların öte tarafına geçti. Gauche, yemek hazırladı ve bunu Marki, kendisi ve köpek arasında üç eşit parçaya böldü. Marki yemeğe bile bakmadı. Veronika'nın elbisesi ve teni üzerinde dolaşan parmak uçlarına dalmış, öylece oturuyordu. Gauche, onu rahatsız etmedi. Marki'nin dua ettiğine emindi. Katırlarla ilgilendi, geçici bir kamp kurdu. Kurumuş ot kümelerinden küçük bir ateş yaktı, odun kıymıklarını dikkatli kullandı. Öğleden sonra boyunca su aradı ama

kaynak bulamadı. Son kalan sulardan içti, sonra hayvanları suladı. Güneş battıktan hemen sonra, gözlerinin önünde, Veronika'nın üzerine eğilmiş, kirlenmiş yeşil frakı içindeki Marki'nin görüntüsüyle uykuya daldı.

Bir gürültüyle uyandı. Marki taş taşıyor ve onları Veronika'nın bedeninin üstünde bir tümsek halinde diziyordu. İşini bitirdiğinde, ardına bile bakmadan sendeleyen adımlarla doğuya doğru yürümeye başladı.

19

İsteksizce peşlerinden sürüklenen katırı çekerek alacakaranlık basana dek yürüdüler. Marki tek kelime etmiyordu. Gauche, onun kasılmış, solgun yüzüne bakıp göz göze gelmeye çalışıyordu. Açıklama bekliyordu, çünkü az sonra dönüp taşların altından Veronika'yı alacaklarını sanıyordu. Onu dağın zirvesinde, yapayalnız bırakmalarını anlayamıyordu. Ara sıra köpeğiyle ve katırla durup Marki'nin bunu fark edip geri döneceğini umuyordu. Ama Marki onu sanki hiç görmüyordu. Eğilmiş, yere bakarak, inatla, sağır gibi yürüyordu.

Hava kararmaya başlayınca, üşümüş ve umutsuzluğa kapılmış çocuk katırın semerini çıkardı ve bir ateş yaktı. Daha fazla yürüyemeyecek kadar yorgundu. Rüzgâr durmuştu ve ateş parlak turuncu alevlerle yanıyor, bir nebze de olsa ev sıcaklığını andırıyordu. Dağlara girdiklerinden beri Gauche'un köpeği avlanmaya başlamıştı. Şimdi ağzında küçük bir kemirgen, belki bir dağ sıçanı, belki bir fare getirmişti ve dişlerini şakırdatarak yemeğine koyulmuştu. Gauche da acıkmıştı. Ateşin başında biraz ısındıktan sonra bohçalarını karıştırmaya başladı ve kalan erzağı aradı. Delabranche'ın verdiği kuru incirleri buldu. Bir avuç inciri ağzına atıp gözlerini ateşe dikerek yavaşça çiğnemeye başladı. Aniden irkildi ve korkuyla

başını kaldırdı. Ateşin öte yanında Marki dikiliyordu. Tüm bedeni şiddetle titriyordu. Gauche, onun bakışlarıyla karşılaştı ve korkuya kapıldı, çünkü o bakışlarda tanıdığı hiçbir şey yoktu.

"Susadım," dedi Marki.

Gauche, isteksizce ayağa kalktı, Marki'ye örtünmesi için bir battaniye ve biraz kuru meyve getirdi. Ateşin iki yanına oturdular.

"Kitap'la dönerken onu da oradan alacağız," dedi yeniden Marki, başını geldikleri yönü işaret ederek.

Gauche, bir parça daha kuru incir ağzına attı.

"Kitap mucizeler yaratır. Tek yapman gereken yüksek sesle okumak. Sadece açıp okumak, anlıyor musun? Biraz kinin kaldı mı? Gücüm tükendi, susuyorum."

Gauche, dibinde hâlâ biraz toz bulunan kutuyu ona gösterdi.

"Manastırda su olur mutlaka. Biliyorum. Bir zamanlar orada insanlar yaşıyordu. Artık orada kimse yok. Eğer durmasaydın, bugün oraya varabilirdik. Yorgunluğa bu kadar kolay teslim olunmamalı."

Gauche, omuz silkti.

"Ama sorun değil, delikanlı. Yarın orada olacağız. Sen katırla bekleyeceksin, ben gidip Kitap'ı alacağım. O zaman her şey değişecek. Dönerken Veronika'yı da yanımıza alırız. Onu taşlarla örtmeye hiç gerek yoktu, şimdi hepsini tekrar kaldırmak gerekecek. Muhtemelen bu kadar çabuk döndüğümüze şaşıracak. Ona uzak gibi gelmişti, ama biz yarın sabah Kitap'la onun yanında olacağız."

Gauche'u tatlı bir uyku sarmaya başladı. Artık kan kokan sarı köpeği yanına kıvrıldı ve sağ tarafını canlı, diri bir sıcaklıkla ısıttı. Gauche, katırın aşağıdan taşıdığı kalın odunları ateşe attı, battaniyeyi başına kadar çekti ve uykuya daldı. Gerçekle düş arasında bir yerdeyken, ansızın beliren bir sessizlikle daha da büyüyen kocaman kanatların kısa ve şiddetli çırpınışını duydu. "Ejderha..." diye düşündü irkilerek, ama uykusu, binlerce ejderhanın zar gibi kanatlarından daha güçlüydü ve onu gözkapaklarının ötesindeki tarif edilemez karanlık diyarlara taşıdı.

Marki ise hâlâ orada oturuyor, avucunda tuttuğu kuru meyvelerle, Kitap'tan bahsetmeye devam ediyordu.

Gauche, uyanır uyanmaz, Marki'nin hâlâ aynı pozisyonda oturduğunu gördü. Korktu. Marki'nin hareketsiz bedeninde tedirgin edici, yabancı bir şeyler vardı. Yüzü şişmişti, dudakları kabarmış ve çatlamış, gözleri ise yarı aralıktı, boş bakıyordu. Sırtındaki battaniye sıyrılıp arkasına düşmüş, ince bir kırağı tabakasıyla kaplanmıştı. Gauche, Marki'nin yanına çömeldi ve sonunda yanağına dokunmaya cesaret etti. Yanıyordu. Marki'nin göz kapakları kıpırdadı, güçlükle açıldı. Gauche'a ilgisiz bir bakış attı, sonra yeniden kapandı gözleri. Çocuğu bir panik sardı. Ayağa fırlayıp çaresizce etrafına bakındı. Sarı köpeğinin taşlık yamaçta av peşinde koşturduğunu görünce kendine geldi. Hemen onun peşinden koştu, yol boyunca küçük çalılıkları, ot kümelerini, kurumuş tek tük sapları yoldu. Azdı ama küçük bir ateş yakmaya yeterdi. Elindeki son iki odun parçasını da ekledi ve onların da tutuştuğunu görünce derin bir nefes aldı. Marki ise ne ateşe ne de sıcaklığa tepki verdi. Gauche battaniyeyi iki

eliyle açıp ateşe tuttu, sonra ısınıp nemlenen örtüyü Marki'nin sırtına örttü. Adamın kambur duruşuyla öne düşen koyu, artık kırlaşmaya başlayan saçları, küçük kristallerle parıldamaya başlamıştı. Gauche, ancak o an karın ince ince yağdığını fark etti.

Çocuk, daha büyük kayaların ardında birkaç gün önce yağmış olması gereken kirli kar yığınlarını bulmadan önce bir saat boyunca dağa tırmandı. Soğuktan kıpkırmızı olmuş elleriyle karları topladı; sonunda tencerenin yarısını dolduracak kadar biriktirdi. Yamaçtan aşağı, hâlâ tüten ateşe doğru koşarak indi, ateşin bir şeyleri değiştirmiş olmasını umuyordu. Ama Marki, hâlâ gri taştan oyulmuş bir heykel gibi kıpırtısız oturuyordu.

Kar, uzun süre sıcak suya dönüşemedi. Bu süre zarfında Gauche, Marki'nin ellerini ve ayaklarını ovmaya başladı, adamın ısındığını görünce, ipek çoraplarının üzerine yün tozluklar sardı. Marki, sıcak bitki çayını içmek istemedi. Gauche, şifalı otları damla damla çatlamış dudaklarına dökmek zorunda kaldı; ancak o zaman Marki kendine gelir gibi oldu. Sonrasında bardağı kendi eliyle tutabilecek hale geldi ve kalanını hevesle içti.

Bu arada Gauche, katırdaki yükleri indirdi ve Veronika'dan kalan battaniyeyle üzerlerini örttü. Battaniyenin kenarlarına büyük taşlar koydu. Bu malları dönerken alacaklardı. Marki'nin başını ve şişmiş boynunu yün atkılarla sarıp sarmaladı, sonra da ona haritayı uzattı. Marki, elini haritaya doğru kaldırmak ister gibi tereddütle kıpırdattı, ama güçsüzce geri düştü. Çocuk o soğuk, ince eli avuçladı ve açık haritanın üzerine bıraktı. Marki'nin parmakları çizgiler, oklar ve yazılar üzerinde, bir çocuk parmakları

gibi kararsız ve beceriksizce dolaştı. Gauche, efendisinin dudaklarına dikkatle bakıyordu, bir işaret bekliyordu. Ama beklediği işaret gelmedi. Bunun üzerine haritayı katladı ve her zaman durduğu yere, Marki'nin ceketinin içine yerleştirdi. Sonra Marki'yi katıra bindirdi ve hiç duraksamadan yollarına devam ettiler. Geldikleri yönün tam tersine doğru.

Düzlük çoktan sona ermişti; şimdi hafifçe aşağı inen dar bir patikadan ilerliyorlardı. Sağ taraflarında dimdik bir kaya duvarı yükseliyor, sol taraflarında ise aşağı yayılmış yeşilimsi sis yüzünden dipsiz gibi görünen bir uçurum uzanıyordu. Marki katırın üzerinde tehlikeli şekilde sallanıyordu; bir anlığına dengesini kaybetse neler olabileceğini düşündükçe ürperiyordu Gauche.

İki saatlik yavaş ve dikkatli yürüyüşten sonra dik kaya duvar yumuşakça sona erdi ve kendilerini artık ilerlemenin mümkün olmadığı açık bir çıkıntıda buldular. Buradan aşağı sadece, kayaya oyulmuş dik basamaklarla inilebiliyordu. Karşılarında olağanüstü bir manzara uzanıyordu: Önceden yandan bakıldığında dar bir kanyon gibi görünen yer, şimdi sisle örtülü bir vadiye dönüşmüştü. Vadinin karşı yamacında, vadinin sınırındaki dağları aydınlatarak batmaya hazırlanan kocaman güneş asılı duruyordu. Gauche tereddütle durakladı, ama Marki'nin aniden canlandığını görünce nihayet varacakları yere geldiklerini anladı.

Gauche, arkasını döndü ve vadiye yayılan manzarayı büyülenmiş gibi izlemeye başladı. Güneşin kızıl ışığı artık tüm vadiyi aydınlatıyordu. Yeşilimsi sis yavaş yavaş dağılmaya başlamıştı. Sanki görünmeyen bir el,

onlar için dev bir yeşil-kırmızı perdenin makaralarını döndürmüş, sonunda ilk perdeyi açmıştı. Hava, buharlarından arınarak kırmızı bir titreşimle dolmuştu. Gözlerinin önünde dağların arasında, canlı renklerle bezenmiş küçük bir vadi belirdi. Vadinin ortasında büyükçe bir binanın harabeleri yükseliyordu. Etrafına ise dairesel şekilde dizilmiş, bir zamanlar kuşkusuz beyaz ve sevimli olan küçük evler vardı; şimdi hepsi boş pencere ve kapı delikleriyle iç karartıcı bir halde duruyordu. Bazılarının çatısı çökmüştü. Ortadaki en büyük yapı bir kiliseye benziyordu. Tek kulesi, tepesindeki haçla yıkıcı dağ rüzgârlarına nasıl olmuşsa direnmişti. Ama onları en çok şaşırtan şey, aşağıda baharın hüküm sürdüğünü fark etmeleriydi. Ağaçlar –kuşkusuz meyve ağaçlarıydı bunlar– nisan ayındaki gibi beyaz-pembe çiçeklerle kaplıydı. Duvarları koyu yeşil sarmaşıklar ve açık yeşil asmalar sarmıştı. Devasa dulavratotu yaprakları, taşlarla döşenmiş patikaların üstünü örtüyordu.

Marki, bütün bunlara ateşli, hayran bakışlarla göz gezdiriyordu. Tüm vücudu titremeye, dişleri birbirine vurmaya başladı. Ellerinden destek alıp doğrulmaya çalıştı ama inleyerek eşyaların üzerine yığıldı.

"Gauche..." diye fısıldadı güçlükle, "oraya sen gideceksin. Kitap için getirdiğim kutuyu al... ve onu buraya getir."

Gauche tereddüt etti. Marki'yi burada yalnız bırakmaktan korkuyordu, ama o yeşil dünyaya doğru bir çekim de hissediyordu içinde. Başını hayır anlamında salladı ve Marki'nin elini tuttu. Marki gözlerini yarı kapattı.

"Git, lütfen. Oraya git. Kitap'ın nasıl göründüğünü biliyorsun, değil mi? Büyük bir kitap olmalı, öyle görünüyor olmalı. Git. Şimdi."

Gauche, belirsiz bir işaret, bir yön gösterici beklentisiyle etrafına bakındı. O sırada Marki'nin soğuk parmakları elini sımsıkı kavradı.

"Hadi, git!"

Gauche, ayağa kalktı ve kararsız adımlarla merdivenlere yaklaştı. Ayağını dikkatle ilk basamağa koydu. Ardına döndü ve Marki'nin kendisine bakan, yaşlarla dolu o kahverengi gözleriyle karşılaştı. Köpeğini ıslıkla çağırdı; birlikte dik, engebeli taş basamaklardan aşağı inmeye başladılar.

Marki, rahat bir nefes aldı. Çantaların üzerine yığıldı ve yavaşça alçalan güneşe ve yeşil vadiye huzur içinde bakmaya başladı. Gözlerindeki yorgunluğu kırmızı ve yeşilin tonları silip götürüyordu; fakat görüşü yine de ayrıntıları seçemeyecek kadar zayıftı. Marki, gökyüzüyle yeryüzünün batan güneşin solgun broşuyla birbirine bağlandığını, renklerin yoğunluktan pastel bir dinginliğe doğru ağır ağır aktığını görüyordu. Gauche gittikten sonra aniden çöken sessizlik onu şaşırtmadı. Rüzgâr da akşama doğru dinebilirdi. Bekleyiş, daima sessizliktir.

Hasta olduğunu biliyordu. Bu, kuşkusuz Veronika'yı da öldüren hastalıktı, ama bu onu kaygılandırmıyordu. Hiçbir şey, Kitap'tan daha güçlü olamazdı. Zorlukla çantaların üzerinde kendini doğrulttu, böylece vadinin manzarasını yorulmadan izleyebilecekti. Zihninde Gauche'un yeşil bitkiler arasından koşuşunu, sarı köpeğin

taşların üzerinden zıplayarak ilerleyişini canlandırdı. Ama bu canlı, huzur verici görüntü birden yavaşladı; Gauche artık daha çok akıyor gibiydi, koşmaktan çok süzülüyordu; griyle kabaran gölgeler halinde, yeşille kırmızı birbirine karışıyordu. Marki kısa bir süreliğine uykuya daldı —ya da sadece öyle sandı, çünkü gözlerini açtığında her şey değişmişti. Artık yeşil vadinin üzerindeki kayalık çıkıntıda oturmuyordu. Kendini hafifçe kıvrılan geniş, uçsuz bucaksız bir düzlemde buldu, bu alanın tam ortasında, açık bir kitap gibi uzun, biçimli bir çöküntü vardı. Şimdiye kadar tanıdığı, bildiği her şey birer harfe dönüşmüştü. Ve o da artık sadece, bir sözcüğü oluşturan, sonra bir cümleye, bir paragrafa dönüşen, minicik bir harfti. Burada her şeyin bir işareti vardı —sonsuz bir sesler korosunda tek bir ses gibi. O da bir harfti; hangi harf olduğu önemli değildi, umursamıyordu, onun sevinci, bir anlamı olmasından geliyordu; çünkü o olmazsa, diğer işaretlerle birlikte oluşturdukları ifade sakatlanacaktı. Belki bir virgüldü, belki de cümleyi kesin olarak sona erdiren sıradan bir nokta; belki içine kapanmış bir 'o', ya da derinliklere inen bir 'y'; belki de sadece sözcükler arasındaki boşluk, gelgelelim o boşluk olmadan anlamlar birbirine karışır, bulanıklaşırdı. Sakinlikle baktı, o bembeyaz, dev sayfanın kenarının çizdiği sade ve berrak ufka, düzgün sıralar halinde sonsuzluğa uzanan binlerce işarete. Ve işte o anda bu kitabın kimin için açıldığını düşündü? Ne işe yarayacaktı? Başını kaldırdı ve göğün, bu sayfadan milyonlarca kez daha büyük olduğunu fark etti. Çünkü gökyüzü bu kitabı içinde defalarca barındırıyordu. Kitap, gökyüzü için açılmıştı.

Acısı yavaş yavaş dinmişti, ayağa kalkıp yürüyebilecekmiş gibi hissediyordu —öyle hafifti. Ama denediğinde fark etti ki, bu hafiflik yalnızca içindeydi, bir püf çiçeği gibi, bedeniyle hiçbir ilgisi yoktu. İşte o an öldüğünü fark etti. Şaşırdı, çünkü ölmenin bu kadar canlı, bu kadar parlak ve bu kadar hareket dolu olabileceğini hiç düşünmemişti. Gitgide zayıflayan nefesiyle içine çektiği hava titreşiyor, dalgalanıyor, son kez dolduruyordu ciğerlerini.

Gauche, aslında çiçek açmış bir vadi olan bahçeye ulaştı. Son basamakta, bir adım daha atmaya cesaret edemeyerek donakaldı. Ayaklarının dibinde, aynı anda hem çiçek açan hem de meyve veren narin çilek çalıları gördü. Çömeldi, hâlâ soğuktan uyuşmuş parmaklarıyla çilekleri koparıp avuç avuç ağzına doldurmaya başladı. Bu çileklerin tadı, yaşamın, baharın ve güvenin harikulade lezzetini taşıyordu. Gauche, bir çalıdan ötekine dizlerinin üzerinde sürünerek ilerliyor, ağzını yaşam dolu bu meyvelerin öz suyuyla dolduruyordu. En olgun olanları koparıyordu ama çiçekleri henüz dökülmüş olanları da topluyordu. Ancak bir süre sonra buraya neden geldiğini hatırladı. O zaman yukarıda, soğuk ve düşmanca bir dünyada, hasta ve bitkin halde bıraktığı Marki'yi düşünerek hüzünlendi. Hiç tereddüt etmeden, büyük bir yapraktan külah gibi bir kese yaptı ve içine en olgun çilekleri özenle yerleştirmeye başladı. Kese dolduğunda onu dikkatle yere bıraktı ve ardından meyvelerle yüklü çilek dallarını koparıp sıkı, yoğun bir demet hazırladı. Sonra keseyi aldı ve merdivenlere yöneldi. Yüksek otların arasında neşeyle koşturan köpeğine ıslık çaldı; köpek isteksizce de olsa onunla yukarı çıkmaya başladı.

Güneş hemen ufuk çizgisinin üzerindeydi ve Marki'nin hareketsiz gözleri tam da oraya dikilmişti. Gauche, onun yanına diz çöküp kırmızı çilek taneleriyle bezenmiş demeti uzattı. Marki'nin güneşe daldığını sandı. Ancak güneş ufkun ardına indiğinde bile onun bakışı değişmemişti. İşte o zaman Gauche, Marki'nin de artık Veronika gibi gittiğini anladı. Yaşamında ikinci kez, dünyanın bir anda boşaldığını hissetti; kısa, keskin ve acı bir duyguydu bu. Marki'nin soğuk elini tutup sarsarak gittiği yerden geri çekmeye çalıştı adeta. Marki'nin eli cansızca yere düştü, battaniyenin altından yeşil ceketin geniş kolu göründü. Gauche'un boğazında bir hırıltı kabardı ve ardından uludu. Sesi kayalardan yankılandı, katlanarak döndü. O an çocuk kendi sesinden bile korktu. Çilekler Marki'nin eline döküldü ama artık karanlık çöktüğü için ceketin yeşiliyle karışan kırmızılık hiçbir anlam ifade etmiyordu. Gauche sendeleyerek, çığlıklar atarak yeşil vadinin sıcaklığına doğru aşağı inmeye başladı. Marki'nin hareketsizliğinden, soğuktan ve geceden korkmuştu; ılık otlara ve çileklerin tadına duyduğu özlemle doluydu. Merdivenler bittiğinde, beline kadar uzanan otların içinden koşarak geçti. Kendi sesini duyuyordu ama o sesten de korkuyordu, sesi bir hayvanın sesi gibi korkunç ve yabancıydı. Gauche, artık bağırmayı durduramıyordu. Boğazı, görünmeyen bir bağdan kurtulmuşçasına adımlarının ritmiyle titreşiyor, bu sesin önüne geçemiyordu. Karanlıkta çiçek çalılarından, devasa dulavratotu yapraklarından ve hışırdayan sarmaşıklardan geçerek ilerledi. Ayaklarının altında taş zemini hissedince hem bedeni hem de titreyen boğazı nihayet sakinleşti. Karşısında manastır kilisesinin karanlık kütlesi duruyordu. Dışarıda,

bu taşkın yeşilliğin ortasında kalmaktan korkuyordu, ama karanlıkla dolup taşan içeri girmekten daha çok korkuyordu. Basamaklara oturdu, dizlerini kucaklayıp sardı. Yüksek otların arasından köpeği koşarak geldi, yanına yattı soluyarak. Gauche, ne yapacağını bilmiyordu. Bir süre öne arkaya sallandı, sonra top gibi kıvrıldı ve çimenle kaplanmış merdivenlerin üstünde uyuyakaldı.

20

Onu burnuyla dürtüp yüzünü yalayan köpeği uyandırmıştı. Gauche, hâlâ yarı uyur halde kendini korumaya çalıştı, sonra kendine geldi. Ayağa kalktı ve zevkle gerindi. Güneş çoktan yükselmişti, ağaçların tepelerinden süzülerek aşağı iniyordu. Kilise merdivenlerinde uyuduğunu fark etti ve geceyi hatırladı. Rüyasında güçlü biriydi, güzel, yuvarlak cümlelerle konuşuyordu. O rüyadan da geceden de artık hiçbir şey kalmamıştı geriye. Gün, hiç bitmeyecekmiş gibi kendinden emin, başlıyordu.

Gauche, hafif bir su sesi duyunca oraya doğru yürüdü ve çimenlerin arasında yıkılmış bir çeşme buldu. İnce bir su sızıntısı, taş avluya akıyordu. Yüzünü yıkadı, su içti. Çilekleri düşündüyse de toplamaya gitmedi, çünkü çeşmenin yakınındaki küçük ağaçlarda olgunlaşmış portakallar vardı. Büyük değillerdi, ama tatlı ve suluydular. Ağızı meyve suyuyla doluyken bahçeye bakındı; bıldırcın yumurtası büyüklüğünde kocaman Bektaşi üzümleri, incirler, kirazlar ve elmalar buldu. Tıpkı çileklerde olduğu gibi bazı ağaçlar hâlâ çiçek açarken bazıları çoktan meyve vermişti. Kiliseye bakan güney duvarında sarkan kocaman mor üzüm salkımlarını görünce kendi kendine güldü. Tüm bu meyveleri topluyor, yiyor ve kalanları merdivenlere taşıyordu; sonunda oldukça büyük bir yığın oluştu. Ama zamanla bu uğraşa olan ilgisini

yitirmeye başladı. Beline kadar çıkan çimenlerin arasında huzursuzca dolaştı, dolambaçlı patikalar oluşturdu, sonra yeniden kilisenin aralık duran kapısına döndü. Eline bir üzüm salkımı aldı, bir an tereddüt etti, sonra içeri girdi.

İçerisi karanlık değildi. Güneş ışığı, yukarıda yer alan küçük pencerelerden içeri parlak bir çizgi halinde süzülüyordu. Gauche, üzeri tozla kaplı gri bir boşluk gördü; üstü ağır bir tonozla örtülmüş bu alan kapalıydı. Birkaç cesur adım daha attı ve hemen o anda taşların ve zamanın garip, nemli kokusunu hissetti. Burası bir kilise değildi —en azından, bir zamanlar kaldığı manastırdaki kiliseye hiç benzemiyordu. Ne bir sunak vardı ne de yan nefler. Sadece derinlerde, karanlıkta devasa ve koyu renkli bir şey duruyordu; masaya benzeyen bir şey. Gauche, rahatsız bir biçimde üzüm yemeye devam ederek ilerledi. Ayakları tozun içinde belirgin izler bırakıyordu. O dev salonun tam ortasına geldiğinde, duvarlara çizilmiş figürleri gördü: Dans eden insanların resimleri. Dehşet vericiydiler. İnce, uzun, büyük ve biçimsiz bedenler el ele tutuşmuş, tonozun altında daire oluşturmuşlardı. Dansın sersemliğinden taşlaşmış, faltaşı gibi açılmış gözlerle her yandan ona bakıyorlardı, hani sanki onu da bu çılgın dans çemberine çekmek için sözleşmişlerdi. Gauche'un ellerinden üzümler düştüyse de artık onları yerden almak için eğilmeye cesaret edemedi. Ancak durmadı, korkuya teslim olmadı. Taş masaya doğru yürümeye devam etti. Birkaç adım daha attığında, uzaktan kare sandığı şeyin aslında yuvarlak bir kuyu ağzı olduğunu fark etti. Kuyunun içinden aşağıya doğru inen küçük merdivenler vardı. İçeriden bir sıcaklık yayılıyordu. Bu sıcaklık Gauche'u kendine çekiyordu. Ayaklarını kuyuya uzattı ve basamaklardan aşağı inmeye başladı.

Kendini dar, sıcak bir odada buldu; duvarlardan yayılan parıltıyla içerisi neredeyse aydınlanmıştı. Burada yalnızca bir raf vardı ve rafın üzerinde, çürümüş tahta kapaklara sarılmış büyük bir kitap yatıyordu. Gauche anladı ki şaşırtıcı bir açıklıkla Kitap'ı bulmuştu. Korkuyla yukarı baktı, geri dönmenin bir yolunu, bir yardım işareti aradı; ama Kitap'la baş başaydı işte. Dikkatle ona yaklaştı, elini nazikçe üzerine koydu. Bu hareketiyle bir toz bulutu havalandı. Gauche, tozun dinmesini bekledi, sonra Kitap'ı iki eliyle kaldırdı. Beklenmedik ağırlığı karşısında sendeledi. Onu bir an önce açmak ve içinde ne olduğunu görmek istiyordu. Bu yüzden duvarın dibine oturup Kitap'ı dizlerinin üzerine koydu. Derin bir nefes aldı ve homurdanarak verdi. Kitap'ı açtı; karşısında, saldırıya hazırlanan bir ordu gibi sıralanmış, sayısız küçük siyah işaret gördü. Sayfayı çevirdiğinde yine aynı şeyle karşılaştı. Sabırsızlıkla sayfaları çevirdi ama hep aynıydı: Peş peşe dizilmiş harfler, kum taneleri gibi, kuş ayak izleri gibi, olgun haşhaş tohumları gibi dökülmüş. Bazen gözleri dalgalı çizgilere ya da anlaşılmaz eskizlere takılıyordu ama sonra yine siyah harfler başlıyordu. Gauche, Kitap'ın sayfalarını binlerce kez çevirdi çünkü Kitap devasa büyüklükteydi; sonunda gözleri yoruldu. O zaman bir çatırtıyla Kitap'ı kapattı ve tekrar bir toz bulutu yükseldi. Belki de hata etmişti, belki doğru bakmamıştı. Büyük bir çabayla Kitap'ı açtı ve baştan başladı. Kirli parmağını harf dizilerinin üzerinde gezdiriyordu, ama satırın sonunda hiçbir açıklama bulamıyordu. Parmağı yeniden başa dönüyor, yine hiçbir şey olmuyordu. Gauche, yüzünü sayfalara yaklaştırınca sadece kâğıdın dokusunu ve harflerin beyaz zemin üzerinde belirginleşen keskin kenarlarını daha net gördü. Bu işaretlerin insanlar için bir anlam taşıdığını biliyordu. Sözde cansız ve

hareketsizdiler ama içinde hareketi ve yaşamı barındırıyorlardı. Okuyan insanları görmüştü, yüzlerinin o anda nasıl değiştiğine hep şaşırmıştı. Bu düz, küçük işaretlerle göz arasında ne oluyordu? Ne tür bir mucize gerçekleşiyordu? Neden Kitap doğrudan sesle, görüntüyle konuşamıyordu? Neden, kendisinin anlayamadığı işaretlerle konuşuyordu?

Önce bir hayal kırıklığı sardı içini, ardından şimdiye kadar hissettiği her şeyden daha güçlü bir öfke. Kitap'ı kapatıp yumruklamaya başladı. Toz bulutu nefesini kesti. Gauche, sessizce hıçkırıyordu; kirli yanaklarından süzülen gözyaşları sıkılı yumruklarının üzerine düşüyordu. Yavaş yavaş ağlaması, göğsünün derinliklerinden gelen bir sesle güç kazanmaya başladı. Bu ses, hıçkırığını bastırdı ve Gauche, ikinci kez bağırmaya başladı. Ama bu kez çığlığı bir hayvanın iniltisine benzemiyordu. Tarih, dünkü iniltiyi bu çığlıkla değiştirmişti. Dün ile bugün arasında bin yılların korkusu, acısı, yalnızlığı ve umudu vardı. Orada savaşların delilikleri, göğe kaldırılan gözler vardı. Geceleri öğretmeni bekleyen kalabalıklar ve yeni dünyaları fethetmek için yelken açan gemilerin rüzgârla çırpılan yelkenleri vardı. Doğuran kadınlar ve savaşan erkekler bağırıyordu. Çığlık anlamla doluyordu, Gauche o an kendini anladı. Durmak zorundaydı, sessizliğin ne kadar ağırlaştığını anlayabilmek için. Sonunda o ilksel ayrımı deneyimleyerek boğazı düğümlenmiş halde oturuyordu. Sonra Kitap'ı ait olduğu yere bıraktı ve kuyudan dışarı çıktı. O zaman duvarlara çizilmiş, gözleri faltaşı gibi açık dans eden iskeletler ona baktılar.

"Ben Gauche'um," dedi onlara Gauche ve salkım üzümü yerden kaldırdı.

21

Gauche, bütün bu hikâyede önemli bir kişi değil. Tıpkı burada yer alan diğer karakterler gibi. Aslında, hikâyenin kendisi de önemli değil. Çünkü amaçlanan hedefe ulaşılamamış bir hikâye bu, dolayısıyla o hedefe giden yol da anlamını yitirmiş durumda. Denemeler değil, yalnızca başarı hatırlanır. İşte tam da bu noktada, bu yolculuğun anlatımını mazur gösterecek bir şey söylemek istiyor insan. Kitap, Gauche'un bıraktığı yerde duruyor hâlâ. Bu yüzden, bir gün birinin onu bulup dünyaya getirmesi her zaman mümkün, işte o zaman yazacak hiçbir şey kalmayacak.

"Gauche," dedi Gauche, bahçede köpeğine. "Ben Gauche'um."

Köpek başını yana eğdi, çocuğa bakıyordu. Arka ayaklarının üzerine oturdu ve havladı. Çocuk sırtındaki abayı çıkardı. İçine topladığı elma ve portakalları koydu. Sonra uzun bir çubuk buldu, bohçayı ucuna bağladı. Sırtına astı ve arkasına bakmadan merdivenlerden yukarı tırmanmaya başladı.

Yukarıda, Marki'nin bedeninin üzerini örten bir kar yağıyordu. Çocuk onun eline en büyük elmayı koydu. Marki'nin cam gibi olmuş gözleri artık rengini yitirmişti ama hâlâ toprağın gizemli bir şekilde gökyüzüyle birleştiği o noktaya bakıyordu. Gauche, bu manzarayı onun elin-

den almak istemedi. Yalnızca katırın iplerini ve yükünü çözdü. Sonra kalın giysilerini giydi, çubuğu sırtına geçirdi ve uçurumun kenarında dengede yürüyerek geldiği yöne doğru yola koyuldu.



Fransa, 1685. Kral, Katolikliği tek yasal din olarak ilan eder. Bir grup Protestan Huguenot, yeni bir vatan bulma umuduyla ülkenin diğer ucuna ulaşmak üzere yola çıkar. Bu grupta, nişanlısı tarafından terk edilmiş Veronika, simyayla ilgilenen Marki, ayakları yere sağlam basan varlıklı de Berle ve yanından hiç ayrılmayan sarı köpeğiyle dilsiz arabacı Gauche vardır. Hepsi Paris'i farklı nedenlerle terk etmiştir. Zaman zaman maceraya dönüşen bu yolculuk, yalnızca onların kaderini değil, tüm insanlığın tarihini değiştirebilir.

Hedeflerindeki Pireneler'de, ulaşılması güç bir dağ geçidinde, küçük bir manastırın duvarları arasında, yüzyıllardır saklanan bir Kitap vardır. Bu Kitap'ın dünyanın geleceğini etkileme şansı doğmuştur. Ancak dünya, onun bulunmasına hazır mıdır?

"Muhteşem bir yazar." **—Svetlana Alexievich**

"Olga Tokarczuk, şiirsel hayal gücü ve dilin güzelliğiyle şeylerin ve deneyimlerin kaybolmasına karşı çıkıyor." **—Die Tageszeitung**

"Olga Tokarczuk geçen çeyrek yüzyılın sayılı Avrupalı romancısından biri." **—The Economist**



TİMAŞ
DÜNYA
EDEBİYATI
ISBN 978-605-08-4977-6
9 786050 849776
timas.com.tr timasyayingrubu